

တက္ကသိုလ်ဝိပဿနာ
တရားတော်

မာတိကာ

တရားပညာခံ
ဟောမညတရားတော်
သတ္တိသုတ်
အမှန်ကို မယုံတာ ဉာဏ်အဆင့် နိမ့်နေလို့ဘဲ
သိပုံဆရာတွေ၏ အတွေ့လို့ပင် ယုံသင့်ပါတယ်
အဆင့်အတန်း မတူရာမှာ ကိုယ်နှင့် နှိုင်းယှဉ် ရှိုင်းသည်
ဖြောင့်အမြင်
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ အမြင်တော်
ရည်ရွယ်ချက်ပြည့်စုံတဲ့ တရားဂါထာတော်
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပယ်တို့က အရေးကြီးတယ်
ဖြောင့်အထင်နှင့် ဘုရားအမြင်
သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘာလဲ
မြင်ရာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ
အတ္တစွဲ လေးပါး
ကြားရာစသည်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ရန် အရေးကြီးတယ်
ဒီကနေပင် အားထုတ်ပါ
သမ္ပပုဇာန်ကိစ္စ လေးပါး
မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ညွှန်ကြားချက်
စိတ်အညစ်အကြေးကင်းတို့ အရေးကြီးသည်
သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၆-ပါး
မြတ်စွာဘုရား ယုံကြည်ထိုက်ပုံ
လိုက်နာပြီး ကျင့်သင့်ပုံ
ဖြစ်ပွားစေရမည့် မဂ္ဂင်သုံးဆင့်
ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်တဲ့တရား
ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိတို့ အရေးကြီးသည်
သီလမဂ္ဂင် ဖြစ်ပုံ
ဈာန်သမာဓိဖြစ်ပုံ
ဈာန်အခြေခံပြီး ဝိပဿနာရှုပုံ
ဝိပဿနာသမာဓိ ဖြစ်ပုံ
ပညာမဂ္ဂင် ဖြစ်ပွားပုံ
မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံ
သတိပဋ္ဌာန်မပါလျှင် ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာ မဖြစ်
စိတ်အညစ်အကြေးကင်းတို့က အရေးကြီးတယ်
အဲဒါကလဲ သတိပဋ္ဌာန်တလမ်းတည်း ရှိတယ်
သောကကင်းတို့လဲ ဒီတလမ်းတည်းဘဲ
ပရိဒေဝကင်းတို့လဲ ဒီတလမ်းတည်းဘဲ
ကိုယ်ဆင်းရဲငြိမ်းတို့လဲ ဒီလမ်းဘဲ
စိတ်ဆင်းရဲငြိမ်းတို့လဲ ဒီလမ်းဘဲ
မဂ်ဖို့လိုနိဗ္ဗာန်ရောက်တို့လဲ ဒီလမ်းဘဲ
သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်အရ အားထုတ်ပုံ
ဈာန်မရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ ဝိပဿနာရှုပုံ
သွားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုသိတာ ဝိပဿနာဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်

အားထုတ်ရန် အသင့်ပြင်ပုံ
ကာယာနုပဿနာပွားပုံ
သန္တိဋ္ဌိကတရား
စိတ္တာနုပဿနာပွားပုံ
ဝေဒနာနုပဿနာပွားပုံ
မောနုပဿနာပွားပုံ
နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိပုံ
အကြောင်းအကျိုးကို ပိုင်းခြားသိပုံ
အနိစ္စဉာဏ် စသည်ဖြစ်ပုံ
နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်ပုံ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းပုံ
ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ကိုယ်တွေ့ပွားပုံ

နောက်ဆက်တွဲ

ဘုရားရှင်ကိုယ်တော်တိုင် ရောဂါပျောက်ပုံ
လေနာပျောက်သော ဘုန်းကြီးတပါး
ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် ထန်းရည်ခါးပြတ်ပုံ
ဆရာတော် အရှင်သုဇာတ၏ ဟောပြောချက်မှ
ဗိုက်ထဲက အလုံးရောဂါပျောက်သူ
အလုံးရောဂါပျောက်တဲ့ ရဟန်းတပါး
အလုံးကြီး ကြေကွဲပျောက်ကင်းတဲ့ ဒကာတဦး
ဇူးကိုက်နာပျောက်သူ
အစာပင်းရောဂါပျောက်သူ
ပန်းနာပျောက်သူ
ခရုသင်းနှင့် ယားနာတွေပျောက်သူ
မုန့်မြို့နယ် တော်ကူးရွာ သတိပဋ္ဌာန် ဦးနန္ဒိယထံမှ ရောဂါထူးပျောက်ပုံများ
ဦးနန္ဒိယကိုယ်တိုင် ရောဂါပျောက်ပုံ
အပင်ပန်းခံ၍ အားထုတ်သော်လည်း အတ္တကိလမထ အဖြစ်ကြောင်း မှတ်ချက်
၁။ ဦးဝံသပါလ၏ အမူးရောဂါစသည် ပျောက်ပုံ
၂။ ဦးဥတ္တရ၏ လိပ်ခေါင်းရောဂါစသည် ပျောက်ပုံ
၃။ ဦးဉာဏဇ၏ ဝမ်းအောင့်ရောဂါ ပျောက်ပုံ
၅-၆-၇။ အမူးရောဂါစသည် ပျောက်ပုံ
၈-၉-၁၀။ တက်ကိုက် လိပ်ခေါင်း ရင်ကြပ်ရောဂါ စသည်ပျောက်ပုံ
၁၁-၁၂-၁၃။ ဝမ်းနာ လေထိုး မှတ်ရောဂါ စသည်ပျောက်ပုံ
၁၄။ ဗျဉ်းရောဂါပျောက်ပုံ
၁၅။ လူ့ ၉-ယောက်မှာ ရောဂါအမျိုးမျိုးပျောက်ပုံ
၁၆။ ဒဏ်နာရောဂါ ပျောက်ပုံ
၁၇။ အရူးရောဂါပျောက်ပုံ

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့်ယောဂီများထဲမှ ထူးခြားစွာ ရောဂါပျောက်ကင်းပုံ အချို့
၁။ ဒေါ်ခင်စိန်၏ သွေးလုံးရောဂါ စသည်ပျောက်ပုံ
၂။ ဒေါ်သန်း၏ သွေးတိုးရောဂါ ပျောက်ပုံ
၃။ ဒေါ်မြင့်မြင့်ကြည်၏ နှလုံးရောဂါ ပျောက်ပုံ

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးသံဝရ၏ တပည့် ယောဂီများထဲမှ ရောဂါပျောက်ပုံအချို့
၁။ ဒေါ်သိန်းချစ်၏ လိမ့်ကျဒဏ်နာ ပျောက်ပုံ

- ၂။ ဒေါ်နု၏ လေနာရောဂါပျောက်ပုံ
- ၃။ ဒေါ်လှ၏ ဇက်ကြောတက် မျက်စိထိုးကျင်နာ ပျောက်ပုံ
- ၄။ ဒေါ်ထား၏ လက်ပြင်အောင့် ကျောအောင့်နာ ပျောက်ပုံ
- ၅။ ဒေါ်ညွန့်၏ ပေါင်တောင့်ရောဂါ ပျောက်ပုံ
- ၆။ ဒေါ်ကြင်ယု၏ ရင်ကြပ် ချင်းဆိုးရောဂါ ပျောက်ပုံ
- ၇။ ဒေါ်ကျင်ရွှေ၏ အစာအိမ်ရောဂါ ပျောက်ပုံ
- ၈။ ဒေါ်တင်တင်၏ လဲကျဇက်နာပျောက်ပုံ

ဗောဇ္ဈင်ကြောင့် ရောဂါကင်းပျောက်သည်
 ဗောဇ္ဈင်သုတ် တရားတော်
 ဗောဇ္ဈင်ဖြင့် ရောဂါပျောက်ပုံ
 တရားတော်ကို ရှိသေစွာနာသင့်ပုံ
 ဗောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းဖြင့် ရရှိသော အကျိုးများ
 ဝိပဿနာရှုရာ၌ လှိုရင်းအကျိုးနှင့် အပို့အလှုံ အကျိုးများ
 အခြားဘာသာဝင်များမှာလည်း အကျိုးများကြောင်း
 ဦးကာဆင်ဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်
 ဒေါက်တာဟောင်း ဝတ္ထု
 ကျောင်းဆရာကြီး ပင်နေကာဝတ္ထု

မာတိကာ ပြီး၏။

အမှာစာ

တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်ဟူသော ဤအမည်သည် ခန်းနားဝင့်ထယ် တင့်တယ်လှပ မြူးကြပေါ်လွင် ပီပြင် ဆန်းသစ်လှပေသည်။

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဝိပဿနာတရားကိုသာ ဦးစားပေး၍ ဟောတော်မူသည်။ ဤ တရားတော်ကိုလည်း တက္ကသိုလ်ဓမ္မရုံကြီးမှာ ဟောသော ဝိပဿနာတရားဖြစ်၍ အခြားသော ဝိပဿနာတရား အမည်များမှ ထူးခြားသားနား ကွဲပြားပေါ်လွင် ပီပြင် ထင်ရှားစေရန် တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်ဟု နာမည်ပေးတော်မူပေသည်။

တက်ကောင်းစရာ အထက်တန်း အတတ်ပညာမျိုးစုံနှင့် ဗဟုသုတများကို စနစ်တကျပို့ချရာ ကျောင်းကြီးကို တက္ကသိုလ်ဟု ခေါ်သည်။ ဘုရားရှင် မပွင့်မီကာလကပင် ယခုတက္ကသိုလ်များ၏ ရှေ့ပြေးပညာပေး ဗဟိုဌာနကြီးများဖြစ်သော တက္ကသိုလ် ဒီသာပါမောက္ခဆရာကြီးများထံထွင် ပညာများကို ဆည်းပူးသည့် အလေ့ရှိခဲ့ကြသည်။ ယင်းပညာဆည်းပူးရာ ကျောင်းကြီးကို တည်ရာဌာန တက္ကသိုလ်ပြည်အစွဲပြု၍ တက္ကသိုလ်ဟု မှည့်ခေါ်ထားကြသည်။

ယခု ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၏အစသည် ၁၈၈၀-ပြည့်နှစ်က ရန်ကုန်မြို့၌ ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ ဖွင့်လှစ်သော ရန်ကုန် ကောလိပ်မှ ပေါက်ပွားလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ၁၉၂၀-ပြည့်နှစ်တွင် တက္ကသိုလ် အက်ဥပဒေပြဋ္ဌာန်း၍ ရန်ကုန်ကောလိပ်အစား ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဟု သီးခြားတက္ကသိုလ်တခု တည်ထောင်သည်။ ၁၉၅၉-ခုနှစ်၌ မန္တလေးကောလိပ်ကို မန္တလေးတက္ကသိုလ်ဟု တိုးချဲ့ဖွင့်လှစ်ပြန်သည် ယခုမြန်မာပြည်၌ ယင်းတက္ကသိုလ် ၂-ခုသာ ရှိသည်။ ယင်းတက္ကသိုလ်နှစ်ခုအနက် ဤတရားတော် သည် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ဝင်းအတွင်းရှိ ဓမ္မာရုံကြီး၌ တက္ကသိုလ်ပညာရှင်များအား ဟောပြောသော တရားဖြစ်သည်။ ထို့ ကြောင့်-

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ဤတရားတော်ကို တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာ တရားတော်ဟု သော အမည်နှင့် ဆီလျော်အောင် သိပ္ပံပညာ ဥပမာစသော ဥပမာ ၁၁-မျိုးတို့ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်ပြ၍ ဟောထားသည်။ သတ္တိသုတ်၊ သဒ္ဒေက ဣန္ဒာသုတ်၊ သတိပဋ္ဌာနသုတ်အစရှိသော ပင်မဗဟို အချက်အချာပမာနဖြစ်သော ကျမ်းဂန်အယူအဆတို့ဖြင့် နက်ရှိုင်း တိကျ သေသပ်လှစွာ ဟောထားသည်။ အရပ်သုံးကားများဖြင့် သိပ်သည်းကျစ်လစ် အဖုအထစ်မရှိ ပကတိညက်ညော ချော မောပြေပြစ် အနှစ်အဆီ ပြည့်မှီစံပြ နည်းရလောက်အောင် ဟောထားသည်။ (ကျမ်းကြီး တစောင်တဖွဲ မဟုတ်သော်လည်း) ဗဟုသုတ ရှိသူများ ရပ်ကွက်မှာ ဟောသောတရားဖြစ်၍ ဗဟုသုတတိုးပွားစေရန် ဝိပဿနာ အကြောင်းအရာနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၎င်း၊ ဝိပဿနာ ရှုမှတ်နည်းနှင့် ပတ်သက်၍၎င်း ဆစ်ပိုင်းကျန ပြည့်ဝကုံလုံသည့် ဟောပြောချက်များဖြင့် သိသာလွယ်ကူ ပေါ်လွင်ထင်ရှားစွာ ဟောထားသည်။ ချောညက်ပြေပြစ် ကျစ်လစ်လှပ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသည့် သံပေါက်ကလေးများဖြင့် ရှိငုံ၍ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ကာ နှစ်သက်စဖွယ် စီချယ်ထားသဖြင့်လည်း အမှတ်ရလွယ်ကူလှပေသည်။

ခေတ်သမိုင်းစဉ်ဖြင့် ပုံခေါ်ရသော်-ခေတ်ပညာရပ်များနှင့် သင်ကြားနည်းများသည် တိုးတက်နေသော ခေတ်ကာလ နှင့် ဌာနအကြိုက်လိုက်၍ မကြာမကြာပြုပြင်ပြောင်းလဲနေရသဖြင့် ခေတ်လက်အောက်ခံ ခေတ်နောက်လိုက်များသာဖြစ်သည်။ ဤသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားတော်သည်ကား တိုးတက်ပြီးသည့် သမရိုးကျနည်းများဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲစရာမရှိဘဲ ဧကာ ယန မဂ္ဂ-တခုတည်းသော လမ်းဟောင်းလမ်းမှန်ဖြစ်၍လည်း ခေတ်ကို အမြဲတမ်း စိုးပိုင်၍ နေလေသည်။

မှန်ပါပေသည်။ ပွင့်တော်မူကြပြီးသော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝကတို့သည်လည်း ဤသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာ လမ်းဖြင့်သာ လုံးဝစင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မူကြရသည်။ ပွင့်ဆဲ ပွင့်လတံ့ဖြစ်သော ဘုရား ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အရိယာသာဝက တို့သည်လည်း ဤသတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာလမ်းဖြင့်သာ လုံးဝစင်ကြယ်ခြင်းသို့ ရောက်တော်မူကြသည်။

တက္ကသိုလ်ဟူသော စကားလုံးသည် ရှေးယခင်ကကဲ့သို့ပင် ယခုလည်းကျော်ကြား နောင်လည်းကျော်ကြားမည်သာ ဖြစ်သည်။ ဝိပဿနာတရားတော်သည်လည်း ရှေးယခင်ကကဲ့သို့ပင် ယခုလည်းကျော်ကြား နောင်လည်း ကျော်ကြားမည်သာ ဖြစ်သည်။

အဆင့်ဆင့် ပြုပြင်ရေးဆွဲထားသော ယောဂီ ကာယစိတ္တ ကမ္မဋ္ဌာန်းစီးဖြန်း ကျင့်သုံးရေး ပညာရပ်ကို ဣန္ဒိယနိုင်ငံတွင် မူလတန်းမှစ၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်း သင်တန်းများအထိ သင်ပြပို့ချနိုင်ရန် ဣန္ဒိယပညာရေးဌာနက အရေးယူဆောင်ရွက်လျက် ရှိသည်ဟု ၁၆-၁၁-၇၅-နေ့က နယူးဒေလီမှ သတင်းကောင်း တရပ်ကို ကမ္ဘာသူ ကမ္ဘာသားများ ကြားသိလိုက်ကြရပြီ။

တက္ကသိုလ်ပညာရပ်များကို မတတ်မြောက်သည့် တိုင်းပြည်သည် ကမ္ဘာ့အလယ်၌ မျက်နှာမဲ့နှင့် ဆင်းရဲပေမည်။

ဝိပဿနာတရားကို အားမထုတ်နိုင်သဖြင့် ဉာဏ်အဆင့်မမြင့် သေးသူသည် သံသရာထဲတွင် တဝဲလယ်လယ်နှင့် ဆင်းရဲ နေရပေမည်။

ယခုအခါ ဝိပဿနာ တရားတော်သည် စာရိတ္တကောင်းမွန်ရေး၊ ငြိမ်းချမ်းသာယာ စိတ်ချမ်းသာရေးတို့တွင် ရှေ့တန်းမှ ပါဝင်သည့် အင်အားစုအနေဖြင့် သီးခြားကဏ္ဍတခု ဖြစ်ကြောင်းကို အများက ယုံကြည်လက်ခံကြပေပြီ။ ယင်းတရားတော်ကို ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ကောင်း ဆိုး မှား မှန် ဝေဘန်ပြုပြင်၍ ဆင်ခြင်ကြံဆ နည်းလမ်းကြေစေရန် ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာ ပေကြီး ပေတန်တို့ဖြင့် ညှိနှိုင်းတိုင်းတာပြ၍ ဟောထားသောကြောင့် ခေါင်းဆောင် ဝိပဿနာကျမ်းဟူ၍လည်း ခေါ်သင့်ပေ သည်။

ရန်ကုန်မြို့ကြီးတွင် ရှိသော တက္ကသိုလ်ဓမ္မာရုံကြီး၌ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက တက္ကသိုလ် ပညာရှင်ကြီးများအား ဟောကြားသော ကြီးလေးကြီးဆုံရာ ဤတက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်သည် သူ့ရှုဒေါင့်နှင့်သူသာ မှန်ကန်နေခြင်း မဟုတ်ပေ။ ခတ်တိုင်းသည့် သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာတရားများကို ဆန်းသစ်ပေါ်လွင်သော နှိုင်းယှဉ်ချက် အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် စိကာစဉ်ကာ ဟောထားသောကြောင့် နှောင်းခေတ် သာသနာအတွက် အားဆေးတခွက်လည်း ဖြစ်ပေသည်။

သက္ကယဒိဋ္ဌိအကြောင်းကို စာမျက်နှာ ၁၇-၂၄ တို့၌ စာတွေ့ ကိုယ်တွေ့ ယောဂီတွေ့အတိုင်း လက်နှင့်ကိုင်ပြသလို ထင်ထင်လင်းလင်း ရှင်းရှင်းဘွင်းဘွင်း ပြထားသောကြောင့်၎င်း၊ တိုင်းရင်းသားများ အယူအဆနှင့် တိုင်းတပါးက အယူအဆ ကျမ်းများကိုပါ ပညာရှင်များ၏ သဘောဉာဏ်တွင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်သွားအောင် ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ရှင်းလင်းပြထားသော ကြောင့်၎င်း၊ တောနေ-မြို့နေ လူတန်းစား အသီးအသီးတို့က အတ္တနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်မြင်ယူဆပုံတို့ကိုလည်း စာမျက်နှာ ၂၄-၌ ပြထားသောကြောင့်၎င်း ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတို့၏ ပေကြီး ပေတသဘွယ်ဖြစ်၏။ ယောဂီသူတော်စင်တို့၏မှီရာ တံကဲပျဉ် သဘွယ်လည်း ဖြစ်၏။

စာမျက်နှာ ၆-၌ နတ်ဗြဟ္မာမမြင်ဘူး၍ မယုံသူကို လေယာဉ် ပျံပေါ်ကာစခေတ်က လေယာဉ်ပျံမမြင်ဘူး၍ မယုံသူ တချို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်၍၎င်း၊ စာမျက်နှာ ၆-၌ သာမန်လူတွေက မသိကြသော်လည်း သိပုံပညာသည်တို့၏ စမ်းသပ်တွေ့ရှိချက် အရ အများက ယုံကြည်ရပုံတို့ကို သိပုံပညာဥပမာဖြင့်၎င်း၊ နှာ ၂၀-၌ အတ္တစွဲကို ဘာဝနာမယဉာဏ်ဖြင့် ပယ်ရုံလောက်သာ မကဘဲ အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်သည်အထိ ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့်ရှုသိပြီး ပယ်ဘို့နှင့် ပယ်ပုံပယ်နည်းတို့ကို၎င်း၊ မြင်ရာကြားရာ စသည်တို့၌ သက္ကယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံနှင့် ပယ်ပုံပယ်နည်းတို့ကို၎င်း လက်နှင့်ကိုင်ပြသလို ကွက်တိ အံကျထောက်ပြထားသဖြင့် ဓမ္မကထိကတို့၏ အမြူတေသဖွယ်ဖြစ်၏။ သုတေသီတို့၏ ရတနာပြတိုက်ကြီးသဖွယ်လည်း ဖြစ်၏။ တရားအားထုတ်ခြင်း ဖြင့် ရောဂါပျောက်ဘူးသည့် ယောဂီတို့၏ ကိုယ်တွေ့ဖြစ်ရပ်မှန်တို့ကို နောက်ဆက်တွဲ၌ ထည့်သွင်းပြထားသဖြင့် ယောဂီတို့၏ အားဆေးတခွက်လည်း ဖြစ်၏။

ဘုရားရှင်သည် ကိုယ်တွေ့ကျင့်သုံး၍ သဗ္ဗညုတဉာဏ်ကို ရရှိပြီးမှသာ မိမိစားဝံ့သည့် ဓမ္မဆေးကို သတ္တဝါတို့အား တိုက်ကျွေးသကဲ့သို့ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည်လည်း အာစရိယပါစရိယ နယလက်ကိုင် နည်း လမ်းပိုင်သော မင်းကွန်းသထုံဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံမှာ ထုံးမှီစံရ ဆရာနည်းကျကျဖြင့် လေးလကျော်မျှ အားထုတ် ခဲ့ပြီးမှသာ ဆွေမျိုးများမှစ၍ တစ တစ တိုးချဲ့လျက် မိမိနိုင်ငံတွင်မျှမက နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များအထိ သွားရောက် ဟောတော် မူခဲ့သည်။ ယခုအခါ မဟာစည်သာသနာ ဝိပဿနာ ဓမ္မစည်သံကြီးသည် တကမ္ဘာလုံးကို အုံကြွနှိုးကြား လှုပ်ရှားရိုက်ခတ် လျက် အရှိန်အဟုန်ကောင်းစွာဖြင့် အစဉ်မပြတ် မြည်ဟီးလျက်နေလေပြီ။

တက္ကသိုလ်ရပ်ကွက်သူ ရပ်ကွက်သားများသည် တိုင်းပြည်နှင့် လူမျိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တက္ကသိုလ်ပညာ အများ အပြားကို စာတွေ့လက်တွေ့ လေ့လာရင်း ပစ္စုပ္ပန်တမလွန် နှစ်တန် ကောင်းစားရေးဖြစ်သော ဝိပဿနာပညာ ရရှိရေးအထိ ကိုယ်တွေ့ စိတ်တွေ့ ကျင့်သုံးကြမည်ဆိုလျှင် ကိုယ်ခံပညာကောင်းစွာရ၍ ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးမှသည် သံသရာငြိမ်းချမ်းရေး အထိ ဦးတည်မိလျက်သား ဖြစ်နေသည်ကို ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ သိကြရပါလိမ့်မည်။

ဤမျှကောင်းမွန်သော ဝိပဿနာတရားတော်ကို ဟောကြားတော်မူရန် ကျေးဇူးတော်ရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ယခင်က ပင့်ခွဲဘူးပါသော်လည်း လာရောက်ပြီး မဟောနိုင်သည့် အချိန်များနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ မဟောဖြစ်ဘဲရှိခဲ့ရာမှ ယခုဟော ရခြင်း၏ အကြောင်းမှာ တက္ကသိုလ်နယ်မြေ သထုံလမ်း အမှတ် ၂-နေ ဦးကျော်ဝင်း-ဇနီး ဒေါ်ခင်အေးကြည်နှင့် သားသမီး တစုတို့က ပင့်လျှောက်သဖြင့် ဟောနိုင်ခွင့်ရခိုက် ဟောတော်မူသည့်အတွက် ကြိုတောင့်ကြံ့ခဲ တရားနာခွင့် ရခဲ့ကြပါသည်။

မူလက ဟောထားသည်ကို ရကော်ဒါဖြင့် ဖမ်းယူထားကြရာ ဗုဒ္ဓသာသနာနဂ္ဂဟအဖွဲ့ အမှုဆောင်တဦးဖြစ်သူ ဦးဦးခိုင် (ရန်ကုန်မြို့တော် မြူနီစီပယ် အဆောက်အဦဌာန အင်ဂျင်နီယာဟောင်း)က အသံမှ စာအဖြစ်သို့ရောက်အောင် ကူးယူရာတွင်

ပါဠိနှင့် ယင်းအနက်စကားလုံးများကို မကူးတတ်၍ ချန်ထားခဲ့သဖြင့် ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ဖြည့်စွက်၍ မူလဟောတရား၏ အဓိပ္ပါယ်မပျက်ရအောင် မူသန့်ပေးတော်မူပါသည်။

ဤတက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်သည် တက္ကသိုလ်ပညာရပ် အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ဝိပဿနာပညာဟူသော ပညာရပ်တခု ထပ်ဆင့်၍ သင်ယူလေ့လာနိုင်ရန် ယခုခေတ်နှင့် နှောင်းခေတ်ပညာရှင်များအတွက် သမိုင်းမှတ်တိုင်အဖြစ် တည်ငြိမ်ရင့်ကျက် လေးနက်သောအသွင်သစ် မူသစ်ဖြင့် ခိုင်မြဲထင်ရှားစွာ ရပ်တည်နေလေသည်။

ဤတက္ကသိုလ်ဝိပဿနာ တရားတော်ကို ဖတ်ရှုခြင်းဖြင့် စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်သန္တာန်ဝယ် ဝိပဿနာအရာ၌ စိတ်ပါ ဝင်စားမှုများ အထိုက်အလျောက် ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်ပင် ဤစာရေးသူအနေနှင့် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ကျေနပ်မှုရရှိပါပြီ။ အပြည့်အစုံ အားထုတ်ကြပါလျှင်ကား အဘယ်မှာ ဆိုဘွယ်ရာရှိပါမည်နည်း။ ဤစာအုပ်ပါ နည်းလမ်းအတိုင်း ကျင့်သုံး၍ အောင်မြင်မှု ရှိ-မရှိမှာမူ ကျင့်သုံးလိုက်နာသူများ၏ ပါရမီအစွမ်းသတ္တိနှင့် ဇွဲနပဲ ရှိ-မရှိ အပေါ်တွင်သာ မူတည်နေပါသည်။

ဤတက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်ကို ဖတ်ရှုဆင်ခြင်၍ အချိန်အခွင့်ရတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်းဖြင့် အနာဂတ် ကာလတွင် ဤတက္ကသိုလ်ဝိပဿနာတရားတော်ဟူသော သမိုင်းမှတ်တိုင်ကြီးသည် ခေတ်၏ အမှိုက်အတိုက်အောက်၌ အားနည်းမှေးမှိန် သေးသိမ်ပျောက်ကွယ်မသွားဘဲ သတ္တဝါအားလုံးတို့အား အေးငြိမ်းရာမှန် မြတ်နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ အစဉ်ထာဝရ လက်ညှိုးညွှန်လျက် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်နိုင်ပါစေဟု ပတ္တနာအမှု အာသိသ ပြုလျက်.....

အရှင်ကေလာသ
သာသနဓဇသိရီပဝရဓမ္မစရိယ
ဒီဃဘာဏက ဒီဃနိကာယကောဝိဒ
သာသနာ့ရိပ်သာ
ရန်ကုန်မြို့။

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၃၉-ခုနှစ်
နယုန်လဆုတ် ၁၂-ရက်
၁၂-၆-၁၉၇၇

တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော်

၁၃၃၆-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၄-ရက်နေ့ည ဟောသည်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

တရားပလ္လင်ခံ

ရန်ကုန်မြို့ တက္ကသိုလ် ဒီဇမ္မာရုံမှာ တရားဟောဘို့ ဘုန်းကြီးကို အယင်ကလဲ ပင့်ဘူးပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီပင့်တဲ့ အချိန်နဲ့ ဘုန်းကြီးက လာရောက်ပြီး မဟောနိုင်တဲ့အချိန် တိုက်ဆိုင် တိုက်ဆိုင်နေလို့ အယင့်အယင် အချိန်တွေတုန်းကတော့ ဒီဇမ္မာရုံမှာ တရားမဟောခဲ့ရသေးဘူး။ ယခုအကြိမ်ဟာ ပဌမ အစဆုံးဟောရတဲ့ အကြိမ်လို့ မှတ်ရမှာပဲ။

ယခု ဟောရခြင်း၏ အကြောင်းကတော့-

“နှစ်ဖက်သော မိဘတို့ကို အမှူးထား၍ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ်နယ်မြေ သထုံလမ်း အမှတ် ၂-နေ ဦးကျော်ဝင်း-ဇနီးဒေါ်ခင်အေးကြည် နှင့်သားသမီးတစ်စုတို့က ဓမ္မမိတ်ဆွေ အပေါင်းတို့အား အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာတရားပွဲကို ၁၃၃၆-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၄-ရက် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့ည (၇) နာရီ အချိန်တွင်၎င်း၊ တိပိဋကဓရ ဓမ္မဘဏ္ဍာဂါရိက အရှင် ဝိစိတ္တသာရာ ဘိဝံသ၏ တရားပွဲကို ၁၃၃၆-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း (၅)ရက် (၆)ရက်နေ့ ညများ၌ (၇)နာရီအချိန်တွင် ၎င်း တက္ကသိုလ်ဇမ္မာရုံတွင် ကျင်းပပြုလုပ်မည် ဖြစ်ပါ၍ တရားတော်မြတ်ကို အတူတကွ ကြွရောက်နာ ကြားကြပါရန် ရိုသေလေးမြတ်စွာ ဖိတ်ကြားအပ်ပါသည်”လို့-

ဒီဖိတ်စာထဲမှာ ဖော်ပြထားတဲ့အတိုင်း တရားဟောရန် ဦးကျော်ဝင်းတို့က ပင့်တဲ့အတွက် ယခုအချိန်မှာ တရားဟောရ ခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

တရားဟောရမည့်ရက်က ဒီကနေ့ တညတည်းဆိုတော့ ရှေ့ထွက် ဓမ္မကထိကနှင့်တကွ ၂-ပါး ဟောလိုရှိယင် ဘုန်းကြီးဟောမည့်တရားက ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မဖြစ်ပဲ ရှိတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီကနေ့ညမှာ ဘုန်းကြီးတပါးတည်းဟောဘို့ စဉ်းစားထားပါတယ်။

ဟောမည့်တရားတော်

ဘာတရားကို ဟောမလဲဆိုတော့ ဝိပဿနာတရားကို ဟောနေကျ ဖြစ်တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာတရားကို ဟောရမှာပဲ။ ဒီဝိပဿနာတရားက ဟောဘို့ နာကြားဘို့ အရေးလဲ ကြီးပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ဟောတော်မူတဲ့ တရားအစဉ် ဆိုယင်တော့- ဒါနကထာ၊ သီလကထာ၊ သဂ္ဂကထာ၊ မဂ္ဂကထာ ဆိုတာတွေပါပဲ။

အဲဒီမှာ (၁) ဒါနကထာ ဆိုတာက ပေးလှူခြင်းနှင့်စပ်ပြီးလှူပုံ အကျိုးပေးပုံစသည်ကိုဟောတဲ့ တရားစကားပါပဲ။ အဲဒါကိုတော့ မကြာခဏ ကြားနာနေကြရပါတယ်။ (၂) သီလကထာ ဆိုတာကတော့ ငါးပါးသီလ စသည်နှင့်စပ်ပြီး စောင့်ရှောက်ကျင့်သုံးပုံ အကျိုးပေးပုံ စသည်ကို ဟောတဲ့ တရားစကားပါပဲ။ အဲဒါကိုလဲ မကြာခဏ ကြားနာနေကြရတာပါပဲ။ (၃) သဂ္ဂကထာ ဆိုတာကတော့ ဒါနသီလတို့၏ အစွမ်းကြောင့် ခံစားနေရတဲ့ နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာတွေကို ဖော်ပြတဲ့ တရားစကားပါပဲ။ (၄) မဂ္ဂကထာ ဆိုတာကတော့ အဲဒီ နတ်စည်းစိမ် ချမ်းသာအစရှိတဲ့ ကာမဂုဏ်၏အပြစ်ကို ပြပြီးတော့ တောထွက်ခြင်း၊ သမထ ဝိပဿနာဘာဝနာကို အားထုတ်ခြင်း၊ သစ္စာလေးပါးကို သိမြင်တဲ့ အရိယမဂ်၏ ဖြစ်ခြင်းများကို ဟောတဲ့ တရားစကားပါပဲ။

အဲဒီကထာ ၄-ပါးထဲမှာ ရှေ့ပိုင်းကထာ ၃-ပါးကတော့ ကြားနာရဘူးတာ များလှပါပြီ။ မဂ္ဂကထာထဲမှာလဲ ရှေ့ပိုင်း တွေကိုတော့ ဒီတညထဲဟောနေလို့ မဖြစ်ဘူး။ ဒါကြောင့် အဲဒီရှေ့ပိုင်းကထာတွေကို သီးခြားမဟောတော့ပဲ ဝိပဿနာတရားကို သာ ဟောရမယ်။ ဒီဝိပဿနာကိုလဲ ယခုနေအခါ ဟောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီး ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဟောပုံချင်းကတော့ တဦးနဲ့တဦး တူချင်မှတူမယ်။ အရေးကြီးတာကတော့ ဟောတဲ့အတိုင်း အားထုတ်သူမှာ ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်တွေ ဖြစ်ဖို့ ကိုယ်တိုင်တွေ့ဖြစ်ဖို့ လိုပါတယ်။ ဘုန်းကြီးကတော့ အားထုတ်သူမှာ ကျမ်းဂန်နှင့်အညီ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ်

မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်အစစ် ဖြစ်တာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ ဝိပဿနာလုပ်ငန်းစဉ်တရားကို ဟောနေပါတယ်။ ယခုအဲဒီ လုပ်ငန်းစဉ် တရားကို ဟောရမယ်။ အခြေခံ ဂါထာတပုဒ်ကို ရှေးဦးစွာ ရွတ်ပြရမယ်။

သတ္တိသုတ် (သံယုတ်ပါဠိ ပဌမ ၁၂)

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောဝ မတ္တကေ။
ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခူ ပရိဗ္ဗဇေ။

ဒါက အမည်ဖော်ပြထားတဲ့ အညတရာ ဒေဝတာဆိုတဲ့ နတ်တဦးက မြတ်စွာဘုရားထံ သူ့ထင်မြင်ချက်ကို လျှောက်ထားတင်ပြတဲ့ ဂါထာပါဘဲ။ နတ်တဦးဆိုပေမဲ့ သဂါထာဝဂ္ဂသံယုတ် ပဌမသုတ်၌ ဖွင့်ပြပုံအရ ကမ္ဘာနှင့်ချီပြီး အသက်တမ်း အလွန်ရှည်တဲ့ ဗြဟ္မာနတ်သာ ဖြစ်သင့်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဗြဟ္မာတဦး အနေနဲ့ပဲ ဒီမှာ အနက်အဓိပ္ပါယ် ဖော်ပြသွားပါ့မယ်။

သတ္တိယာ-လုံမကြီးဖြင့်၊ ဩမဋ္ဌော ဝိယ-ရင်ဝ၌ အထိုးခံသောသူကဲ့သို့၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏။ ရင်ဝ၌ လှံနဲ့အထိုးခံရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဘာအရေးကြီးသလဲဆိုယင်၊ စူးဝင်နေတဲ့လှံကို နှုတ်ပြီး ဆေးကုဘို့ရာဟာ အရေးအကြီးဆုံးဘဲ။ စီးပွားရေး သားရေးသမီးရေးအစရှိတဲ့ ဒိပြင်ကိစ္စတွေက ဘယ်လိုပင် အရေးကြီးပါတယ်ဆိုပေမဲ့ အဲဒါတွေကို နောက်မှ လုပ်ယင်ဖြစ်တယ်။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ စူးနေတဲ့လှံကို နှုတ်ပြီး ဆေးကုဘို့ရာဟာ အရေးအကြီးဆုံးဘဲ။ ဒါက သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ဖို့ရာအတွက် ဥပမာတခုဘဲ။ နောက် ဥပမာတခုကတော့-

မတ္တကေ-ဦးခေါင်းထက်၌၊ ဒယုမာနော ဣဝ-မီးလောင်ခံရသောသူကဲ့သို့၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏တဲ့။ ခေါင်းက ဆံပင်တွေကို မီးလောင်နေတဲ့သူမှာ ဘာအရေးကြီးသလဲဆိုယင်၊ အဲဒီခေါင်းက ဆံပင် လောင်နေတဲ့မီးကို ငြိမ်းသတ်ဖို့ဟာ အရေးကြီးတယ်။ ဒိပြင်ကိစ္စတွေကတော့ နောက်မှလုပ်ယင်ဖြစ်တယ်။ ခေါင်းမှာ လောင်နေတဲ့မီးကို ငြိမ်းသတ်ဖို့ရာက အရေးအကြီးဆုံးဘဲ။ ဒါက ဒုတိယဥပမာဘဲ။ ဒါကြောင့်-

သတ္တိယာ-လုံမကြီးဖြင့်၊ ဩမဋ္ဌော ဝိယ-ရင်ဝ၌ အထိုးအစိုက်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ မတ္တကေ-ဦးခေါင်းထက်၌၊ ဒယုမာနော ဣဝ-မီးအလောင်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ-ကာမရာဂကို သမထဈာန်တရားဖြင့် ပယ်ရှားရန် အလို့ငှါ၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်းသည်၊ ဝါ-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏တဲ့။

အမှန်ကို မယုံတာ ဉာဏ်အဆင့်နိမ့်နေလို့ဘဲ

ဗြဟ္မာကြီးတဦးက သူ့အမြင်နဲ့ မြတ်စွာဘုရားထံ တင်ပြလျှောက်ထားတဲ့ ဂါထာပါဘဲ။ နတ်တို့ ဗြဟ္မာတို့ ဆိုတာကို တချို့က သူတို့ကိုယ်တိုင် မတွေ့ဘူးတဲ့အတွက် မယုံကြည်နိုင်ပဲ ရှိနေတတ်ကြပါတယ်။ အဲဒါဟာ နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေကို မြင်နိုင်တဲ့ဉာဏ် မရှိကြလို့ အသိအမြင် အဆင့်အတန်း နိမ့်နေကြလို့ပါဘဲ။ သူတို့ကတော့ သူတို့ဟာ သူတို့ စဉ်းစားဆင်ခြင်ဉာဏ် အဆင့်မြင့်နေလို့ မယုံကြည်တာလို့ ဆိုကောင်းဆိုကြပေလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ အမှန်အားဖြင့်တော့ အနောက်နိုင်ငံမှာ လေယာဉ်ပျံ ပေါ်ခါစတုန်းက အရှေ့နိုင်ငံက လူအချို့ မယုံကြည်တာမျိုးပါဘဲ။ ယခုနေအခါမှာ လ-ကမ္ဘာကို အကာသယာဉ်ဖြင့် ရောက်တယ်ဆိုတာ မယုံကြည်ကြတာနဲ့လဲ တူပါတယ်။

နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေဆိုတာ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့သိပြီး ဟောထားတာဘဲ။ အဲဒါကို ဟုတ်မှန်ကြောင်း အဘိညာဉ်ရပုဂ္ဂိုလ်၊ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်များက ထောက်ခံထားလျက် ရှိနေတာဘဲ။ မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီနတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေထက် မြင့်မြတ်သိမ်မွေ့တဲ့ တရားတွေကိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်တွေ့သိပြီး ဟောထားတာဘဲ။ အဲဒါကို ဉာဏ်ထူးရှိတဲ့ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တွေက သူတို့၏ ကိုယ်တွေ့အနေဖြင့် ထောက်ခံထားတာဘဲ။ အဲဒီတော့ နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေလောက်တောင် မမြင်မသိနိုင်လို့ မယုံကြည်ကြတာဟာ အသိဉာဏ် အဆင့်အတန်း နိမ့်နေသေးလို့ပါဘဲ။

သိပ္ပံဆရာတွေ၏ အတွေ့လို့ပင် ယုံသင့်ပါသည်

ဗြဟ္မာဆိုတာ ကာမဂုဏ်ကို တပ်မက်မှု-ကာမရာဂ ကင်းတယ်။ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီး အသက်ရှည်တယ်။ လူတွေ နတ်တွေဆို တဲ့ ကာမဘုံသားသတ္တဝါတွေကတော့ အသက်တိုတယ်။ မကြာခဏ သေသေသွားကြရတယ်။ လူဆိုယင် ဘုရားလက်ထက် တော် ကာလတုန်းက ပုံမှန် အနှစ်တရာ အသက်တမ်းရှိတယ်။ အနှစ်တရာမပြည့်ခင် သေတဲ့သူလဲ ရှိတယ်။ အနှစ်တရာက ကျော်လွန်ပြီး တရားလေးငါးခြောက်ဆယ်အထိ အသက်ရှည်သူလဲ ရှိခဲ့တယ်။ အဲဒီထက် ရှေးကျတဲ့ ခေတ်တွေတုန်းကတော့ အသက်နှစ်ရာ သုံးရာစသည် ပိုပြီး အသက်ရှည်ခဲ့ကြတာလဲ ရှိကြောင်း ကျမ်းဂန်များမှာ ပြဆိုထားတာရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူလောက အသက်ဆိုတာ တယ်မရှည်လှပါဘူး။ အထက် နတ်ပြည်လောတွေမှာ နတ်တွေက လူထက် များစွာသာလွန်ပြီး အသက်ရှည်ကြတယ်။ အဲဒါကို သာမန်လူတွေက မသိကြဘူး။ သိတော်မူကြတဲ့ ဘုရား ရဟန္တာအရှင်မြတ်တွေက ဟောကြား ထားတဲ့အတိုင်း မှတ်ယူကြရတယ်။ ဥပမာအားဖြင့် - ယခုခေတ်မှာ သိပ္ပံပညာတွေက တိုးတက်နေတယ်။ သိပ္ပံပညာတိုးတက် နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေက ကမ္ဘာလောက အကြောင်းကို အမျိုးမျိုးစူးစမ်း စမ်းသပ်ကြည့်ကြတယ်။ အခြားလူတွေကတော့ ကိုယ်တိုင် မတွေ့မသိရပေမဲ့ သိပ္ပံပညာရှင်တွေ စမ်းသပ်တွေ့ရှိထားတဲ့ အချက်တွေကို သူတို့ပြောပြတဲ့အတိုင်းပင် မှတ်ရတယ်။ နေ အစရှိသော ဂြိုဟ်တွေ၏ အတိုင်းအထွာပမာဏတွေ၊ ကမ္ဘာမြေကြီး၏ အတိုင်းအထွာပမာဏတွေနဲ့ အကွာအဝေး ပမာဏ တွေ၊ အဲဒီဂြိုဟ်အားလုံး လည်နေပုံတွေ၊ အခြား နေစကြာဝဠာတွေ ဒီလိုဟာတွေကို သိပ္ပံပညာရှင်တွေက သူတို့နည်းဖြင့် တွက် ချက်တိုင်းတာပြီး ပြထားကြတယ်။ အဲဒါတွေကို ကိုယ်တိုင် မတွေ့မသိရပေမဲ့ သူတို့ ပြောပြတဲ့အတိုင်းပဲ အများက ယုံကြည် သိမှတ်နေကြရတယ်။ ဘာကြောင့် ဒီလို ယုံကြည်ရသလဲဆိုတော့ - မိမိတို့ကိုယ်တိုင်က သူတို့လို မသိရပေမဲ့ သင့်လျော်သော ဆင်ခြင်ဉာဏ်ရှိတဲ့အတွက် ဟုတ်ပေလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ကြရတာပါ။

အဲဒါလိုပါပဲ။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တိုင်တွေ့သိမြင်ပြီးမှ ဟောထားတဲ့ နတ်ဗြဟ္မာ လောက အကြောင်းတွေကို လဲ ဘုရားဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း ယုံကြည်သင့်တာပါ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ - ကိုယ်ကိုယ်တိုင်က မသိနိုင်ပေမဲ့ သင့် လျော်တဲ့ ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြင့် ယုံကြည်ထိုက်တဲ့အတွက် ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း ဟုတ်ပေလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်ရတာပါ။ ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိချင်ယင်တော့ သိနိုင်အောင် အားထုတ်နည်းတွေလဲ ရှိပါတယ်။ အဲဒီနည်းတွေဖြင့် ဈာန်အဘိညာဉ်တွေကို ရအောင် အားထုတ်လို့ ပြည့်စုံယင် အဘိညာဉ်ဖြင့် ကိုယ်တိုင်ပင် သိမြင်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒီလို သိနိုင်တဲ့နည်းတွေ ရှိပါလျက်နဲ့ အဲဒါတွေကို အားမထုတ်ပဲ ကိုယ်ကမသိတာနဲ့ မယုံဘူးဆိုယင် အဲဒါကတော့ နေရာမကျဘူး။

အဆင့်အတန်းမတူရာမှာ ကိုယ်နှင့်နှိုင်းယှဉ် ချိတ်သည့်

တချို့က ဒီလို ပြောကြတယ် “ကိုယ်တိုင်မတွေ့ယင် မယုံနိုင်ဘူး”တဲ့။ အဲဒါဟာ ကိုယ်ကမသိတာလို သူများလဲ မသိ ဘူးလို့ ထင်မှတ်ပြီး ပြောတာပဲ။ ကိုယ်နှင့်နှိုင်း မရိုင်းဘူးဆိုတာ အဆင့်အတန်းတူတဲ့သူ အချင်းချင်းမှာသာ မှန်တယ်။ အဆင့် အတန်း မတူတဲ့သူနဲ့ တန်းတူပြုပြီး နှိုင်းယှဉ်ယင်တော့ သိပ်လွဲတာပဲ။ ဥပမာထုတ်ပြမယ်။ ဂဏန်းသင်္ချာကို မသင်ကြားဘူး မလေ့လာဘူးတဲ့လူက ဂဏန်းသင်္ချာဘက်မှာ ပါရဂူမြောက် တတ်သိနေတဲ့လူကို ငါလိုပါပဲ ဂဏန်းတွက်ရာမှာ ငါထက်ပိုပြီး မတတ်မသိပါဘူးလို့ တန်းတူပြုပြီး နှိုင်းယှဉ်ယင် အများကြီး လွဲမှားသွားမယ် မဟုတ်ပါလား။ ဒါလိုပါပဲ လောကအကြောင်း ကို တကယ်သိပြီး ဟောထားတာကို ကိုယ်တိုင်က မသိတာနဲ့ ဟောတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ကို မိမိနဲ့တန်းတူပြုပြီး မယုံကြည်ပဲနေယင် အများကြီး လွဲမှားသွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရား ဟောထားတဲ့အတိုင်း နတ်တွေ ဗြဟ္မာတွေ ရှိတယ်ဆိုတာ မိမိကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် မသိပေမဲ့ မြတ်စွာဘုရားက သိမြင်ပြီး ဟောထားတာပဲလို့ ယုံကြည်မှတ်သားရပါတယ်။ အဲဒီနတ် ဗြဟ္မာတွေထက် မြင့်မြတ်တဲ့တရားတွေကို ဟောထားတာလဲ ရှိပါသေးတယ်။ တကယ်သိချင်ယင် အဲဒီဟောထားတဲ့ဟာ တွေကို ကိုယ်တိုင်သိနိုင်အောင် လေ့လာဘို့လိုပါတယ်။ လေ့လာယင် သိလဲသိနိုင်ပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား တရားတော်က ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်တဲ့ တရားတော် ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သန္နိဋ္ဌိကော-ကျင့်ကြံအားထုတ်က မုချကိုယ်တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သော တရားတော်မြတ်ပဲလို့ ဒီလိုလဲ ချီးကျူးပြီး ဟောထားပါတယ်။

ဗြဟ္မာ့အမြင်

ရှေးနားက ပြောခဲ့တဲ့စကားရပ်ထဲမှာ နတ်တွေက လူတွေထက် အသက်ရှည်တယ်လို့ ပြောခဲ့တယ်။ ဒါပေမဲ့ ဗြဟ္မာတွေ ဧါ မျက်စိအောက်မှာတော့ အဲဒီနတ်တွေကိုလဲ မကြာခင်ပဲ သေသေသွားကြတဲ့အနေနဲ့ တွေ့မြင်နေရတယ်။ အဲဒီလို လူတွေ နတ်တွေ မကြာခဏ သေသေသွားကြတာကို မြင်ရတော့ ဗြဟ္မာကြီးက သနားတယ်။ ဒီသတ္တဝါတွေဟာ ကာမအာရုံကို သာယာတပ်မက်တဲ့ ရာဂရှိနေလို့ အသက်တိုတဲ့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမှာ ဖြစ်နေကြရတယ်။ ဖြစ်ပြီးတော့ မကြာခင်ပဲ သေသေသွား ကြရတယ်။ ကာမရာဂကင်းအောင်ကျင့်လို့ ငါတို့လိုဈာန်ရယင် ဒီဗြဟ္မာလောကရောက်လာပြီး ငါတို့လိုပဲ ကမ္ဘာနဲ့ချီပြီး အသက် ရှည်ကြရမယ်။ အဲဒီတော့ သတ္တဝါတွေဟာ ခဏခဏ မသေရတော့ပဲ အသေရသက်သာသွားမယ်လို့ အဲဒီဗြဟ္မာက ထင်မြင်ပါ တယ်။ ဒါကြောင့်-

သတ္တိယာ - လုံမကြီးဖြင့်၊ ဩမဇ္ဈော ဝိယ-ရင်ဝ၌ အထိုးအစိုက်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ မတ္တကေ-ဦးခေါင်းထက်၌၊ ဒယုမာနော ဣဝ-မီးလောင်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ ကာမရာဂပ္ပဟာနာယ - အသက်တိုသော ဘဝ၌ ဖြစ်စေတတ်သည့် ကာမ ရာဂကို သမထဈာန်ဖြင့် ပယ်ရန်အလို့ငှါ၊ ဘိက္ခု - ရဟန်းသည်၊ ဝါ - သံသရာဘေးကို ရှုမြင်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတော - အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ - သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏-လို့ မြတ်စွာဘုရားထံ တင်ပြပါတယ်။

အတိုချုပ် ဆိုလိုတာကတော့ - ဈာန်ရအောင် မြန်မြန်အားထုတ်ရမယ်။ ဈာန်ရယင် ကာမရာဂကင်းသွားမယ်။ အဲဒီ တော့ ဈာန်ကုသိုလ်အဟုန်ကြောင့် ဗြဟ္မာလောကရောက်ပြီး အသက်ရှည်စွာ နေရမယ်။ ဒါဟာ အကောင်းဆုံးဘဲလို့ ဆိုလိုပါ တယ်။

လူတွေရဲ့ အမြင်နဲ့ကြည့်လိုက်ယင်လဲ အသက်တိုတဲ့သတ္တဝါ ကလေးတွေကို အများကြီးတွေ့ရတယ်။ တချို့ပိုးမွှား ကလေးတွေက ရက်ပိုင်းလောက် ရက်အနည်းငယ်လောက်သာ အသက်ရှင်နေဟန် တူပါတယ်။ တချို့ပိုးကောင်ကလေးတွေက အလွန်သေးငယ်တာဘဲ။ အသက်လဲ အလွန်တိုမှာပါဘဲ။ အဲဒီလို ပိုးမွှားကလေးတွေဟာ အကောင်ကလေးဖြစ်လာလိုက်၊ မကြာ ခင် ရက်အနည်းငယ်အတွင်း သေသွားလိုက်၊ တဖန်ဖြစ်လာလိုက်၊ သေသွားလိုက်နဲ့ အင်မတန် သနားစရာကောင်းပါတယ်။ အဲဒါလိုဘဲ ဗြဟ္မာ့အမြင်နဲ့ ကြည့်လိုက်တော့ လူတွေ နတ်တွေဟာ သူ့မျက်စိအောက်မှာ ဖြစ်လာလိုက်၊ သေသွားလိုက်နဲ့ မကြာ ခဏ သေသေသွားတာတွေကို မြင်ရတဲ့အတွက် သူက လူတွေ နတ်တွေကိုသနားတယ်။ သနားတဲ့အတွက် သူကဒီလို သဘော ပေါက် ထင်မြင်တယ်။ “ငါတို့လို ဈာန်ရယင် ကာမရာဂ ကင်းသွားမယ်။ ကာမရာဂကင်းသွားယင် ငါတို့လိုပင် ဗြဟ္မာ့ဘုံ ရောက်လာပြီး အသက်ရှည်ရှည်နေရမယ်။ အဲဒါဟာ အကောင်းဆုံးဘဲ”လို့ ဒီလိုထင်မြင်တဲ့အတွက် အဲဒါကိုသူက မြတ်စွာ ဘုရားထံ တင်ပြတာပါဘဲ။ သူ့စိတ်ထဲမှာတော့ အဲဒါကို မြတ်စွာဘုရားက လက်ခံလိမ့်မယ်ထင်လို့ တင်ပြတာပါဘဲ။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ အမြင်တော်

ဒါပေမဲ့ သူတင်ပြချက်ကို မြတ်စွာဘုရားက ဆင်ခြင်ကြည့်တော်မူတဲ့အခါ အဲဒီဗြဟ္မာ၏ အထင်အမြင် မပြည့်စုံပဲ လွဲ နေတာကို တွေ့တော်မူတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့ - ကာမရာဂကို ပယ်တာက သမထဈာန်ဖြင့် ပယ်တာလဲ ရှိတယ်။ အနာဂါမိ မဂ်ဖြင့် ပယ်တာလဲ ရှိတယ်။ အဲဒီပယ်ပုံ ၂-မျိုးထဲက အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်တာဆိုယင်တော့ အဆင့်အတန်းမြင့်ပါတယ်။ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ ကာမရာဂ အမြစ်ပြတ်ကင်းသွားပါတယ်။ ဒါကြောင့် သေသည်၏ အခြားမဲ့၌ ဗြဟ္မာ့ဘုံ ရောက်သွား မယ်။ အဲဒီဗြဟ္မာ့ဘုံမှာပဲ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ရမယ်။ ဒါကြောင့် ကာမရာဂကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ပယ်တာကတော့ အလွန်ကောင်းပါတယ်။

သမထဈာန်ဖြင့် ပယ်တာကတော့ အမြစ်ပြတ်ကင်းငြိမ်းတာ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီဈာန်ရနေခိုက်၊ ဗြဟ္မာ့လောက ရောက် နေခိုက်လောက်သာ ကာမရာဂက ကင်းကွာနေတာ၊ ဗြဟ္မာ့ပြည်က စုတေပြီးတော့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝကို ပြန်ရောက်လာဦးမယ်။ အဲဒီအခါမှာ ကာမရာဂက သူများမှာလိုပင် ပြန်ဖြစ်ဦးမှာဘဲ။ အဲဒီအခါ သူတော်ကောင်းနဲ့ ပေါင်းသင်းရလို့ သူတော်ကောင်း တရားတွေ ကုသိုလ်တွေကို ပြုစုနိုင်ယင်တော့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝတွေမှာ ဖြစ်သွားဘို့ ရှိပါတယ်။ ဈာန်ရအောင် ကျင့်နိုင်ယင် ဗြဟ္မာ့ပြည်ကို ပြန်ရောက်ဖို့လဲ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ သူယုတ်မာနဲ့ ပေါင်းသင်းရလို့ သူယုတ်မာတရားတွေကို နာကြားပြီးတော့ အယူတွေလဲ မှား၊ အကုသိုလ်တွေလဲ ပွားသွားယင်တော့ အပါယ်လေးပါးလဲ ကျရောက်နိုင်သေးတာဘဲ။ ဒါကြောင့် သမထ ဈာန်ရပြီး ကာမရာဂကို ပယ်ခွါနိုင်ရုံမျှကတော့ အဖိုးမတန်လှပါဘူး။ အဲဒါဟာ မြတ်စွာဘုရား၏ အမြင်အားဖြင့် သမထဈာန် ရရုံမျှဟာ အဖိုးမတန်ပုံဘဲ။ ဘုရားတပည့်သာဝကတွေရဲ့ အမြင်အားဖြင့်လဲ ထို့အတူပင် သမထဈာန်ရရုံမျှဟာ အဖိုးမတန်ပါ ဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ဈာန်ကုသိုလ်ကြောင့် ဗြဟ္မာဖြစ်ရပေမဲ့ အဲဒီဗြဟ္မာဘဝမှ စုတေပြီးတော့ လူ့ဘဝစသည်မှာဖြစ်ပြီး မကြာခဏ သေရဦးမှာဘဲ။ အကန့်အသတ် အရေအတွက်မရှိ အကြိမ်များစွာ သေသေသွားရဦးမှာဘဲ။ အသေရသက်သာလိမ့်

မယ်လို့ မြော်လင့်တဲ့အတိုင်း မပြည့်စုံပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီရည်ရွယ်ချက် ပြည့်စုံအောင် အဲဒီဂါထာကို ဒီလိုပြင်ပြီး မိန့်ကြားတော်မူပါတယ်။

ရည်ရွယ်ချက်ပြည့်စုံတဲ့ တရားဂါထာတော်

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောမတ္ထကေ။
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခူ ပရိဗ္ဗဇေ။

သတ္တိယာ-လုံမကြီးဖြင့်၊ ဩမဋ္ဌော ဝိယ-ရင်ဝ၌ အထိုးအစိုက်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ-ရင်ဝ၌ လုံစူးခံရသောသူ သည် ထိုလုံကိုနှုတ်၍ ကုသရန် အမြန်သုတ်သုတ် အားထုတ်ရာသကဲ့သို့၎င်း၊ မတ္ထကေ-ဦးခေါင်းထက်၌၊ ဒယုမာနော ဣဝ-မီးလောင် ခံရသောသူကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ-ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံနေရသော သူသည် ထိုမီးကို ငြိမ်းသတ်ရန် အမြန်သုတ်သုတ် အားထုတ်ရာ သကဲ့သို့၎င်း၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်းသည်၊ ဘိက္ခူ-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်၍ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရန် ကျင့်ကြံသော သူသည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ - သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန်အလို့ငှါ၊ သတော-အမှတ်ရသည်ဖြစ်၍၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ် လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပယ်ဘို့က အရေးကြီးတယ်

ရင်ဝမှာ လုံစူးနေတဲ့သူဟာ အဲဒီလုံကို နှုတ်ပြီး ဒဏ်ရာကို ကုသဘို့ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သလို၊ တနည်းဥပမာအား ဖြင့် ဦးခေါင်းမှာ မီးလောင်ခံနေရတဲ့သူဟာ အဲဒီမီးကို ငြိမ်းသတ်ဘို့ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်သလိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဘို့က အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်တယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုရင်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မကင်းသေးတဲ့သူဟာ ဗြဟ္မာ့ပြည်ရောက်နေပေမယ်လို့ တနေ့ ကျတော့ အဲဒီဗြဟ္မာ့ပြည်မှ စုတေပြီးတော့ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ ပြန်ရောက်ပြီး မကြာမကြာသေရဦးမှာဘဲ၊ နောက်ပြီးတော့ အပါယ်လေးပါးလဲ ကျရောက်ပြီး ဆင်းရဲဒုက္ခတွေ ခံစားသွားရဦးမှာဘဲ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းယင်တော့ အပါယ်လေးပါးလဲ မကျ တော့ဘူး၊ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမှာ ဖြစ်ရယင်လဲ ခုနစ်ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး မဖြစ်ရတော့ဘူး၊ အများဆုံး ခုနစ်ဘဝမျှသာ ဖြစ်ရ တော့မယ်။ ခုနစ်ခုမြောက် ဘဝမှာ ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံဝင်ရတော့မယ်။ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာတက်ရောက်ပြီး ဖြစ်ရယင်လဲ အဲဒီ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာပဲ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံရမယ်။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အရိယမဂ်ဖြင့် အမြစ်ပြတ်ပယ်ဘို့က အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်တဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားက-

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပ္ပဟာနာယ - အရိယမဂ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန်အလို့ငှါ၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ- သုတ်သုတ် လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏-လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။

ရင်ဝမှာလုံစူးနေတဲ့သူဟာ အဲဒီလုံကိုနှုတ်ပြီး ကုသဘို့ အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်သလိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ် နိုင်အောင် အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်ပါတယ်တဲ့။ အကယ်၍ ဖြစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် လုံနှုတ်ပြီး ကုသရေးကို ဖယ်ထားပြီးတော့ တောင်မှ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန် ရှေးဦးစွာ အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်ပါသေးတယ်။ အဲဒီတော့ ယခုလူတွေဟာ ဟိုကိစ္စ ဒီကိစ္စတွေကို ဖယ်ထားပြီးတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ဖို့ မသင့်ကြပေဘူးလား။ နောက်ပြီးတော့ ခေါင်းမှာ မီးစွဲလောင်နေတဲ့သူဟာ အဲဒီမီးကို ငြိမ်းသတ်ဖို့ အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်သလိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်အောင် အလျင် အမြန် အားထုတ်သင့်ပါတယ်တဲ့။ အကယ်၍ ဖြစ်နိုင်မယ်ဆိုရင် ခေါင်းကမီးကို မသတ်သေးပဲတောင်မှ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန် ရှေးဦးစွာ အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်ပါသေးတယ်။ အဲဒီအချက်နဲ့ နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ယင် ယခုလူတွေဟာ အခြားကိစ္စ တွေကို ဖယ်ထားပြီးတော့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ဖို့ မသင့်ကြပေဘူးလား၊ သင့်ပါတယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။

ဗြဟ္မာ့အထင်နှင့် တရားအမြင်

ဗြဟ္မာ့အထင်ကတော့ ခဏ ခဏ မသေရအောင် ဈာန်ဖြင့် ကာမရာဂကိုပယ်ဘို့ရာ အရေးကြီးတယ်လို့ တင်ထယ်။ ဒါကြောင့်ရင်ဝလုံစူးနေတဲ့သူဟာ လုံကိုနှုတ်ပြီး ကုသဘို့ အမြန်အားထုတ်သင့်သလို၊ ခေါင်းမီးလောင်နေတဲ့ သူဟာ အဲဒီမီးကို ငြိမ်းသတ်ဘို့ အမြန်အားထုတ်သင့်သလို ဈာန်ဖြင့် ကာမရာဂ ပယ်နိုင်အောင် အလျင်အမြန် အားထုတ်သင့်တယ်-လို့ ဆိုပါ တယ်။ လူတွေ နတ်ဗြဟ္မာတွေဆိုတာ ကိုယ်ရထားတဲ့တရား-ကိုယ့်မှာ ပြည့်စုံနေတဲ့ တရားကို အကောင်းဆုံးလို့ ထင်ကြတယ်။ ရှေးခေတ်ကလဲ ဒီလိုထင်ကြတာဘဲ။ ယခုခေတ်မှာလဲ ဒီလိုထင်ကြတာဘဲ။ ကိုယ်ရတာ ကိုယ်တတ်တာ ကိုယ်သဘောကျထား တာကလေးကို အကောင်းဆုံးလို့ ယူဆပြီးတော့ သူများအား ပြောကြားတတ်ကြတယ်။ ဝါဒဖြန့်တတ်ကြတယ်။ ဒါက သတ္တဝါ တွေ၏ ဖြစ်ရိုးဓမ္မတာဘဲ။ ယခု မြတ်စွာဘုရားထံ တင်ပြတဲ့ ဗြဟ္မာကလဲ သူ့ဈာန်ကို အကောင်းဆုံးလို့ ယူဆပြီးတော့ တင်ပြ တာပါဘဲ။

မြတ်စွာဘုရားကတော့ တရားအလုံးစုံကို အကုန်သိတော်မူတဲ့အတွက် အကောင်းအဆိုးကို အတိအကျဝေဘန် ဆုံးဖြတ် နိုင်ပါတယ်။ ကာမရာဂကို ဈာန်ဖြင့်ပယ်ကာ ဗြဟ္မာဖြစ်ရတယ်ဆိုတာဟာ ကောင်းသင့်သလောက်တော့ ကောင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကာမရာဂပယ်တယ်ဆိုတာကလဲ အမြစ်ပြတ်ပယ်တာမဟုတ်။ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာန်အားဖြင့် အခိုက်အတန့်မျှ ဝေးကွာရုံမျှဘဲ။ တချိန်ကျယ် ပြန်ဖြစ်ဦးမှာဘဲ။ ဒါကြောင့် အကောင်းဆုံးတော့ မဟုတ်ဘူး။ ဗြဟ္မာဖြစ်ရတယ်ဆိုတာကလဲ တချိန်ကျယ် အဲဒီဘဝမှ စုတေရ သေရဦးမှာဘဲ။ အဲဒီက စုတေပြီးတဲ့အခါ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မကင်းသေးယင် ကာမဘဝတွေ ပြန်ရောက်ပြီး အဖန်ဖန် သေရဦးမှာဘဲ။ အပါယ်လေးပါးလဲ ကျနိုင်သေးတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အကောင်းဆုံးတော့ မဟုတ်ဘူး။

ကာမရာဂကို အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ပယ်နိုင်ယင်တော့ အကောင်းဆုံးလို့ ဆိုရမှာပါ။ ဒါ ပေမဲ့-လူအများစုအနေနဲ့ အနာဂါမိမဂ်ရအောင် ကျင့်ဘို့ကမလွယ်ပါဘူး။ ခက်ပါတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်ယင် အပါယ်လေးပါးမှလဲ အစဉ်ထာဝရ လွတ်သွားတယ်။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝမှာ ဖြစ်ယင်လဲ အများဆုံး ခုနစ်ဘဝသာ ဖြစ်ဖို့ သေဖို့ ရှိတော့တယ်။ ဗြဟ္မာပြည်ရောက်သွားယင်တော့ အဲဒီဗြဟ္မာပြည်မှာဘဲ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်ဝင်စံရမယ်။ အဲဒီတော့ သေခြင်းမှ လုံးဝလွတ်မြောက်သွားမယ်။ ဒါကြောင့် အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အမြစ်ပြတ်ပယ်ဘို့ရာဟာ အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်တယ်။ အဲဒီလို ပယ်နိုင်အောင် ကျင့်ဘို့ရာဟာလဲ လူတွေမှာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အနာဂါမိမဂ်ဖြင့် ကာမရာဂပယ်ရန် မညွှန်ကြားဘဲ အောက်ထစ်ဆုံး အနေဖြင့် အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ရန် ညွှန်ကြားတော်မူခြင်း ဖြစ်ပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘာလဲ

သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆိုတာ ဘာလဲဆိုယင်၊ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အမြင်မှား အယူမှားပါဘဲ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ပါဠိအမည်ထဲမှာ သ-က တခု၊ ကာယ-က တခု၊ ဒိဋ္ဌိ-က တခု=ဒီသုံးခု တွဲစပ်ထားတာဘဲ။ သ-ဆိုတာက ထင်ရှားရှိတယ်လို့ အနက်ရှိတယ်။ ကာယ-ဆိုတာက အပေါင်းလို့ အနက်ရှိတယ်။ ဒိဋ္ဌိ-ဆိုတာက အမြင်မှား အယူမှားလို့ အနက်ရှိတယ်။ သ-နဲ့ ကာယ-ကို ပေါင်းလိုက်တော့ သက္ကာယလို့ ဖြစ်လာတယ်။ သူ့အနက်က ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းတဲ့။ အဲဒီ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တကောင် ငါကောင် သတ္တဝါကောင် အနေနဲ့ အထင်အမြင်မှားတာ၊ အယူမှားတာကို သက္ကာယဒိဋ္ဌိလို့ ခေါ်တာဘဲ။

မြင်ရာ၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဖြစ်ပုံ

မြင်ဆဲခဏမှာ ဘာတွေ ထင်ရှားသလဲဆိုတော့၊ မြင်တယ်ဆိုတာ မျက်စိရှိလို့ မြင်တာဘဲ။ မျက်စိမရှိယင် မြင်ပါ့မလား၊ မမြင်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြင်ဆဲမှာ မျက်စိရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မြင်စရာ အဆင်းလဲရှိလို့ မြင်တာဘဲ။ မြင်စရာအဆင်းရုပ် မရှိပဲ မြင်ပါ့မလား၊ မမြင်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် မြင်စရာအဆင်းရုပ်လဲ ရှိတယ်။ မြင်သိမှုရှိကြောင်းကိုတော့ အထူးပြောစရာမလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့် မြင်ဆဲခဏမှာ မျက်စိရယ် အဆင်းရယ် မြင်သိမှုရယ်၊ ဒီသုံးခုဟာ ထင်ရှားရှိနေတာဘဲ။ အဲဒီသုံးခုထဲမှာ မျက်စိနဲ့အဆင်းကရုပ်ပဲ။ သူတို့နှစ်ခုက သူတို့သက်သက်ဆိုယင် ဘာကိုမှမသိတတ်ဘူး။ ဆန့်ကျက်ဘက် အကြောင်းနဲ့ တွေ့ယင်တော့ သူတို့က တမျိုးတမည်ဖြစ်ပြီး ဖောက်ပြန်တတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီမျက်စိနဲ့အဆင်းကို (ရူပ) ရုပ်လို့ခေါ်တယ်။ အအေးအပူစသော ဆန့်ကျင်ဘက်နဲ့တွေ့ယင် ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ တရားလို့ ဆိုလိုတာပါ။ ဒါပေမဲ့ သိလွယ်တာကတော့ (အာနုရမ္မဏ) အာရုံမပြုတတ်တဲ့ မသိတတ်တဲ့ တရားတဲ့။ အဲဒီလိုလဲ ဆိုရပါတယ်။ မြင်သိတယ် ဆိုတာကတော့ အာရုံကို သိတတ်တဲ့ နာမ်တရားဘဲ။ ဒါကြောင့် မြင်ဆဲခဏ၌ တကယ် ထင်ရှားရှိတာက မျက်စိအဆင်းဆိုတဲ့ ရုပ်နဲ့ မြင်သိတယ်ဆိုတဲ့ နာမ်-ဒီရုပ်နာမ် နှစ်ပါးဘဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အဲဒါကို ပကတိလူတွေက အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်နေကြတယ်။ အဲဒါဟာ တကယ်ရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ အထင်အမြင်မှားတဲ့ ဒိဋ္ဌိဘဲ။

အထင်အမြင်မှားပုံကတော့ မျက်စိနဲ့ တကိုယ်လုံးကိုလဲ ငါလို့ထင်တယ်။ မြင်သိတာကိုလဲ ငါလို့ ထင်တယ်။ ငါက မြင်တယ်။ မြင်တာ ငါဘဲလို့ ထင်တာမျိုးပေါ့။ ကိုယ့်လက် စသည်ကို မြင်တဲ့အခါ ငါ့ကိုယ်ကို မြင်တယ်။ မြင်ရတာဟာ ငါဘဲလို့ ထင်တယ်။ မျက်စိရော မြင်သိတာရော မြင်ရတာရော အဲဒီ သုံးမျိုးလုံးကို ငါလို့ထင်တယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ သူတပါးကို မြင်ရတဲ့အခါလဲ လူကိုမြင်တယ်။ မိန်းမကိုမြင်တယ်။ ယောက်ျားကို မြင်တယ် စသည်ဖြင့် အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် သတ္တဝါကောင် အနေဖြင့် ထင်မှတ်တယ်။ အဲဒါလဲ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ မြင်သိတာကလေးတခုက နေပြီးတော့ သိတဲ့စိတ်နဲ့တကွ တကိုယ်လုံးကို တပေါင်းတည်းဘဲ ငါလို့ စွဲလန်းသွားတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ မျက်စိအဆင်း မြင်သိမှုဆိုတဲ့ ဒီသုံးခုအပေါင်းကို ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ ထင်နေတာပါ။ ဒီအတ္တစွဲသက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစွဲကင်းခဲပါတယ်။ ပကတိ လူတွေမှာ ဒီအစွဲက ရှိနေတာပါ။ အဘိဓမ္မာ စာပေကျမ်းဂန်တွေကို လေ့လာထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာတော့ ဒီအတ္တစွဲဟာ အတော်အတန် နဲ့ပါးတယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ လုံးဝကင်းတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။

အဲဒီလို သုတမယဉာဏ်လောက်နဲ့တော့ ဒီအတ္တစွဲက မကင်းပါဘူး၊ မြင်တိုင်း၊ ကြားတိုင်း၊ တွေ့တိုင်း၊ သိတိုင်း၊ မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုသိနေတဲ့ ဘာဝနာမယဉာဏ်နဲ့ ဆိုယင်တော့ အနတ္တလို့ သိတိုင်း သိတိုင်း ဒီအတ္တစွဲကင်းနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မရှုပဲ နေတဲ့အခါကျတော့ ဒီအတ္တစွဲက ပြန်လာတာပဲ။ အရိယမဂ် ရောက်မှ ဒီအတ္တစွဲက လုံးလုံးကင်းသွားတာ။ အဲဒီ အရိယမဂ် ဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်လာသည့်တိုင်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြင့် ရှုသိပြီး ပယ်ဘို့ပါဘဲ။

အတ္တစွဲလေးပါး

အိန္ဒြိယမှာတော့ ဒီအတ္တအကြောင်းကို ကျမ်းဂန်တွေနဲ့တကွ ကျကျနန ရေးသားပြဆိုထားတယ်။ ကိုယ့်အလိုအတိုင်း ပြီးစေနိုင်တယ်လို့ ထင်တာက **သာမိအတ္တ**စွဲဘဲ။ ကိုယ်ထဲမှာ အတ္တကောင် ငါကောင်ဟာ အမြဲရှိနေတယ် ထင်တာက **နိဝါသီအတ္တ**စွဲဘဲ။ ငါကလဲ သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် အိပ်တယ် မြင်တယ် ကြားတယ် ပြုတယ် စသည်ဖြင့် ထင်တာက **ကာရကအတ္တ**စွဲဘဲ။ အကောင်းအဆိုးတွေကို ငါကပင် ခံစားတယ်လို့ ထင်တာက **ဝေဒကအတ္တ**စွဲဘဲ။ အဲဒီအစွဲလေးမျိုးအရဖြင့် အတ္တကောင်ဆိုတာ တကယ့်ကို ရှိနေတယ်လို့ သူတို့က ထင်နေကြတယ်။ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကတော့ အဲဒီအတ္တ ဆိုတာကို မရှိဘူးလို့ အထင်အရှား ပယ်ထားတယ်။ အဲဒါဟာ အနတ္တလက္ခဏသုတ် စသည်အရဖြင့် အလွန်ပင် ထင်ရှားပါတယ်။ အိန္ဒြိယမှာ လူအများစုကတော့ အတ္တဝါဒကို ခိုင်ခိုင်မြဲမြဲ ယုံကြည်နေကြတယ်။ အတ္တကလေးဟာ တကယ့်ကို ရှိတယ်။ အဲဒီ အတ္တကလေးကို တွေ့သိယင် ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းတယ်လို့ ဒီလိုတောင် သူတို့ကျမ်းတွေမှာ ပြထားတာ ရှိပါတယ်။ ဗမာပြည်ကတော့ အဲဒီအတ္တကလေးရှိကြောင်း ပြဆိုထားတဲ့ကျမ်းရယ်လို့ မရှိပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင်ကလေး ရှိတဲ့ အနေနဲ့ စွဲလမ်းမှုကတော့ ရှိနေတာပဲ။ လူတွေသာ မဟုတ်ဘူး၊ တိရစ္ဆာန်တွေမှာလဲ ဒီလို အတ္တစွဲဟာ ရှိနေတာပဲ။

ကိုယ့်သန္တာန်မှ မြင်လိုက် ကြားလိုက် စသည်ဖြင့် ထင်ရှားပေါ်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်သဘောတရားတွေကို တပေါင်းတည်း ပြုပြီး အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင်လို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေကြတယ်။ အဲဒီလို တကယ်ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေတာဟာ အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ သတိ ကာယေ-သက္ကာယေ-ထင်ရှားရှိနေသော ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌၊ ဒိဋ္ဌိ-ဖြစ်သော အမြင်မှား - အယူမှား သည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မည်ပါသတဲ့။ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင်ဟု ထင်မှား တာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ-တဲ့။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်း၌ အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင်ဟု ထင်မှားတာက သက္ကာယဒိဋ္ဌိ။ (၃-ခေါက်)

ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းဆိုတာ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း မြင်ဆဲမှာဆိုယင် မျက်စိရုပ်ရယ်၊ မြင်ရတဲ့အဆင်း ရုပ်ရယ်၊ မြင်သိတဲ့စိတ်နာမ်ရယ်၊ ဒီရုပ်နာမ်တွေပါဘဲ။ မြင်တိုင်း မြင်တိုင်း ဒီရုပ်နာမ်တွေက ထင်ရှားရှိနေတာပဲ။ အဲဒီမျက်စိ အဆင်း မြင်သိတာဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေကို တပေါင်းတည်းပြုပြီး ငါ-ငါလို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေတာဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

ကြားရာစသည်၌ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဖြစ်ပုံ

ကြားဆဲခဏမှာလဲ မြင်ဆဲမှာလိုပါဘဲ။ နားရုပ်က ထင်ရှားရှိတယ်။ ကြားရတဲ့ အသံရုပ်ကလဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ ကြား သိတဲ့စိတ်နာမ်ကလဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အဲဒီထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို ငါဘဲ။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်ဘဲလို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ အသံရှင်ဖြစ်တဲ့ သူတပါးကိုလဲ အသက်ရှင်နေတဲ့ အကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒါဟာ ထင်ရှားရှိ တဲ့ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အတ္တကောင်လို့ အထင်မှား အမြင်မှား အယူမှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

နံဆဲခဏမှာလဲ နှာခေါင်းရုပ် ထင်ရှားရှိတယ်။ အနံ့ရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ နံသိတဲ့ စိတ်နာမ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အဲဒီ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင် သတ္တဝါကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

စားသိဆဲမှာလဲ လျှာရုပ် ထင်ရှားရှိတယ်။ စားသိရတဲ့အရသာ ရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အရသာသိတဲ့ စိတ်နာမ်လဲ ထင်ရှား ရှိတယ်။ အဲဒီ ရုပ်နာမ်အပေါင်းကို အသက်ရှင်နေတဲ့ ငါကောင်သတ္တဝါကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

တွေထိရာဌာနကတော့ အလွန်ကျယ်ပြန့်တယ်။ တကိုယ်လုံး နေရာတကာက ထိသိနိုင်တာပဲ။ မြင်တယ်ဆိုတာက မျက်စိနှစ်လုံး နှစ်နေရာဘဲ ရှိတယ်။ ကြားတယ်ဆိုတာကလဲ နားနှစ်ခု နှစ်နေရာဘဲ ရှိတယ်။ နံတယ်ဆိုတာကလဲ နှာခေါင်းနှစ် ပေါက် နှစ်နေရာဘဲ ရှိတယ်။ စားတယ်ဆိုတာကတော့ ပါးစပ်ထဲက လျှာတခုတည်း တနေရာတည်းပဲ ရှိတယ်။ တွေထိတယ် ဆိုတာကတော့ တကိုယ်လုံးဘဲ။ သွေးသားကောင်းတဲ့ နေရာမှန်သမျှ အကုန်လုံးဘဲ။ ခြေထောက်က ခေါင်းအထိ တကိုယ်လုံး အတွင်းကရော အပြင်ကရော အတွေ့အထိတွေ့ ပြည့်လို့ဘဲ။ ဟိုအနားက တွေထိလိုက် ဒီအနားက တွေထိလိုက်နဲ့ တွေထိတိုင်း တွေထိရာဌာနက ကာယပသာဒခေါ်တဲ့ ကိုယ်အကြည်ရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ တွေထိရတဲ့ရုပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ ထိသိတဲ့

စိတ်နှာမ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အဲဒီ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နှာမ်တွေကို တပေါင်းတည်း ပြုပြီးတော့ ငါဘဲ အသက်ရှင်နေတဲ့အကောင် ဘဲလို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံသိဆဲမှာလဲ စိတ်ကူးစဉ်းစား ကြံစည်တိုင်း မှီရာရပ်လဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ စိတ်ကူး ကြံသိရတဲ့ အာရုံလဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ စိတ်ကူးကြံသိရတဲ့ စိတ်နှာမ်ကလဲ ထင်ရှားရှိတယ်။ အဲဒီထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နှာမ်အပေါင်းကို စွဲမှီပြီး တော့ ငါစိတ်ကူးနေတယ်။ ငါကြံနေတယ်။ ငါသိနေတယ်လို့ ထင်မှတ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

မြင်တာ ကြားတာ နံတာ စားသိတာ ထိသိတာ ကြံသိတာတွေ အကုန်လုံးကို ပေါင်းပြီးတော့လဲ ငါကောင် အတ္တ ကောင်လို့ ထင်မှတ်နေတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန် အရေးကြီးတယ်

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရတဲ့အတွက် မြင်တာ ကြားတာ စသည်တွေဟာ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နှာမ် တရားတွေဘဲလို့ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဒီငါကောင်စွဲ အတ္တစွဲက သိပ်မခိုင်မာဘူး။ နည်းနည်းသက် သာပါတယ်။ အစွဲအလမ်း သိပ်မကြီးပါဘူး။ အဲဒီလို မကြားမနာဘူးလို့ နှလုံးသွင်း ဆင်ခြင်မှု မရှိတဲ့သူတွေမှာတော့ ဒီငါ ကောင်စွဲ အတ္တစွဲက အခိုင်အမာကြီး ဖြစ်နေတယ်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်ဟာ တကယ့်ကို ရှိနေတယ်လို့ ထင်မှတ် စွဲလမ်းနေတယ်။ တချို့က လိပ်ပြာကောင်လို့တောင် ထင်မှတ်စွဲလမ်း နေကြသေးတယ်။ သေတဲ့အခါ လိပ်ပြာကောင် က ထွက်သွားတယ်လို့ ထင်မှတ်နေကြတယ်။ ဘဝအသစ်ဖြစ်တဲ့အခါလဲ သူငယ်ကလေးရဲ့ ကိုယ်ထဲမှာ လိပ်ပြာကောင်က ဝင် လာတယ်လို့လဲ ထင်မှတ်နေကြတယ်။ တချို့က ကိုယ်ထဲက လိပ်ပြာကောင်ဟာ ထွက်သွားနေသေး အခြားသူ၏ လိပ်ပြာ ကောင်နဲ့ စကားပြောနေတယ်။ မကောင်းဆိုးဝါး လိပ်ပြာကောင်နဲ့ တွေ့လို့ လန့်သွားတယ် စသည်ဖြင့် ပြောတတ်ကြသေး တယ်။ အဲဒီလို ထင်မှတ် စွဲလမ်းတာတွေဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိချည်းပါဘဲ။

ဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိ ရှိနေသမျှကာလပတ်လုံး အကုသိုလ်ဖြစ်ပွားပြီး အပါယ်လေးပါး ကျရောက်နိုင်တယ်။ အပါယ်တံခါး ပွင့်နေတယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိကိုပယ်ဘို့ရာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို အမြစ်ပြတ် ပယ်နိုင်ယင်တော့ အပါယ်လေးပါးကို ဘယ်တော့မှ မကျရောက်နိုင်တော့ဘူး။ အပါယ်လေးပါး ကျရောက်စေနိုင်တဲ့ အကုသိုလ် ဒုစရိုက်တွေလဲ မပြုတော့ဘူး။ ရှေးက ပြုခဲ့ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကံတွေကလဲ အပါယ်လေးပါးကို မပစ်ချနိုင်တော့ဘူး။ အပါယ်တံခါး ပိတ်သွားပြီ။ အပါယ်လေးပါးမှာ ကျရောက်ပြီး ခံစားရမည့် ဆင်းရဲဟူသမျှတွေ အကုန်လုံး ကင်းငြိမ်းသွားပြီ။ ဒါတွင်မကသေးဘူး။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝဆိုတဲ့ ဘဝကောင်းတွေမှာတောင် (၇) ဘဝထက်ပိုပြီး မဖြစ်ရတော့ ဘူး။ (၇)ဘဝထက်ပိုပြီး တွေ့ကြုံရမည့် အိုရခြင်း ဆင်းရဲ၊ နာရခြင်း ဆင်းရဲ၊ သေရခြင်း ဆင်းရဲ အစရှိတဲ့ ဆင်းရဲဟူသမျှတွေလဲ အကုန်လုံး ကင်းငြိမ်းသွားတယ်။ (၇)ဘဝအတွင်းမှာပင် အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ရောက်ပြီးတော့ ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရာ နိဗ္ဗာန် ရောက်သွားတော့မယ်တဲ့။

ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဘို့ရာဟာ အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပယ်ဘို့ရာကလဲ ယခုလို ဘုရား သာသနာတော်အတွင်းမှာသာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ ယခုလို ဘုရားသာသနာတော်နဲ့ တွေ့ကြုံနေရတဲ့အခါမှာသာ ဝိပဿနာကို ပွားစေ ပြီး အရိယမဂ်ပညာဖြင့် အဲဒီသက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်တယ်။ ဒီပြင်ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ် သမထဈာန်ကုသိုလ် ဆိုတာတွေ ကတော့ သာသနာပ အခါကာလမှာလဲ ပြုနိုင်တာဘဲ။ အဲဒီ ဒါန သီလစတဲ့ ကုသိုလ်တွေရဲ့ အကျိုးဖြစ်တဲ့ လူ့ချမ်းသာ နတ် ချမ်းသာ ဗြဟ္မာ့ချမ်းသာတွေကိုလဲ ရနိုင်တာဘဲ။ ဒါပေမယ့်လို့ အပါယ်လေးပါးမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်ကင်းတာတော့ မဟုတ် ဘူး။ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ရောက်ဖို့ရာလဲ အဲဒီ ဒါနစသော သာမန်ကုသိုလ်ကြောင့် တိတိကျကျ ကိန်းသေ သတ်မှတ်ချက် မရှိသေးဘူး။ ဟော-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်ယင်တော့ အပါယ်လေးပါးမှလဲ အစဉ်ထာဝရ ကင်းလွတ်သွား တယ်။ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ပြီး နိဗ္ဗာန်ရောက်ဖို့ရာ အတိအကျ ကိန်းသေ အပိုင်းအခြားလဲ ရှိသွားပြီ။ သုဂတိဘဝသံသရာ မှာ အများဆုံး (၇)ဘဝသာ ဖြစ်ရတော့မယ်။ (၇)ဘဝထက် ပိုလွန်ပြီး ဖြစ်ရမည့် ဘဝဆင်းရဲတွေ အကုန်လုံး ငြိမ်းသွားပြီတဲ့။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိပယ်ဘို့ရာက အရေးအကြီးဆုံးဘဲ။ အဲဒီလို အရေးကြီးတဲ့အတွက်-

ဘိက္ခု-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရန် ကျင့်ကြံလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပွ ဟာနာ ယ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန်အလို့ငှါ။ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏-လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။

လုံစူးနေတဲ့သူဟာ ပြေးပြေးနှေးနှေး နားနားနေနေ လုပ်နေလို့ မဖြစ်ဘူး-မြန်နိုင်သမျှမြန်အောင် ချက်ခြင်းပင် လုံကို နှုတ်ပြီး ဆေးကုဘို့ ကြောင့်ကြစိုက်ရတယ်။ ခေါင်းမီးလောင်နေတဲ့ သူလဲ ချက်ခြင်းပင် အဲဒီမီးကို ငြိမ်းသတ်ဘို့ အလျင်အမြန် ကြောင့်ကြစိုက်ရတယ်။ အဲဒါများလိုပင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဘို့ရာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းငြိမ်းသွားအောင် ချက်ခြင်းပင်

အလျင်အမြန် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ ဘာကြောင့်လဲဆိုယင်၊ မိမိတို့အသက်က မည်မျှကြာအောင် အသက်ရှင်နေမယ်၊ မည်သည့် နေ့ အချိန်အခါ သေမယ်ဆိုတာ ဧကန်မသိနိုင်တဲ့ အတွက် မသေခင် အချိန်မှီ အဲဒီဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်အောင်လို့ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ်မှာလဲ-

ဒီကနေ့ပင် အားထုတ်ပါ

အဇ္ဇေဝ ကိစ္စမာတပုံ၊ ကော ဇညာ မရဏံ သုဝေ။
န ဟိ နော သင်္ဂီရံ တေန၊ မဟာသေနေန မစ္စုနာ-လို့

ဟောထားပါတယ်။ အနက်ကတော့-

အာတပုံ-ကိလေသာကို ပူလောင်သွေ့ခြောက် ကင်းပျောက်စေတတ်သော သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဝီရိယဖြင့် ပြုသင့်ပြုထိုက် သော ဝိပဿနာ ရှုမှုအလုပ်ကို၊ အဇ္ဇေဝ-နက်ဖြန် သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ ယနေ့ပင်လျှင်၊ ကိစ္စ-ပြုလုပ်အပ်၏-ပြုလုပ်ရမည်။ ကသ္မာ-အဘယ့်ကြောင့် နက်ဖြန် သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ပဲ ယနေ့ပင် ပြုလုပ်အပ်သနည်းဟူမူ၊ သုဝေ မရဏံ-နက်ဖြန်ခါ မသေသေးပဲရှိမည် သေမည်ကို၊ ကော ဇညာ-ဧကန်တိတိ ဘယ်သူသိအံ့နည်း၊ တသ္မာ-နက်ဖြန်ခါ မသေသေးပဲရှိမည် သေ မည်ကို ဧကန်မသိနိုင်သော ထိုအကြောင်းကြောင့်၊ အဇ္ဇေဝ-နက်ဖြန်သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ ယနေ့ပင်လျှင်၊ ကိစ္စ-ပြုလုပ်အပ်- ပြုလုပ်သင့်ပါပေသည်။ ကသ္မာ-နက်ဖြန် မသေသေးပဲရှိမည် သေမည်ကို အဘယ့်ကြောင့်မသိနိုင်ပါသနည်းဟူမူ၊ မဟာသေနေ န - အနာရောဂါ အစာလက်နက် စသော သေစေနိုင်ကြောင်း စသည်ပေါင်းများစွာ ရှိနေသော၊ တေန မစ္စုနာ-ထိုသေမင်းနှင့်၊ နော-ငါတို့အား၊ သင်္ဂီရံ-ရက်ချိန်းပေးထားခြင်း၊ တံစိုးလက်ဆောင် ပေးထားခြင်း၊ ခုခံနိုင်အောင် စစ်သည်ဗိုလ်ပါ စုဆောင်း ထားခြင်းသည်၊ န ဟိ-မရှိသည်သာတည်း၊ တသ္မာ-ထိုသို့ သေမင်းက ရက်ချိန်းပေးထားခြင်း၊ သေမင်းအား တံစိုးလက် ဆောင်ပေးထားခြင်း၊ ခုခံနိုင်အောင် စစ်သည်ဗိုလ်ပါ စုဆောင်းထားခြင်းများ မရှိသောကြောင့်၊ သုဝေ မရဏံ-နက်ဖြန် မသေ သေးပဲ ရှိမည် သေမည်ကို၊ ကော ဇညာဧကန်တိတိ ဘယ်သူမှ မသိနိုင်ပေ၊ တသ္မာ-ထိုသို့ မသိနိုင်သောကြောင့်၊ အဇ္ဇေဝ- နက်ဖြန်သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ ယနေ့ပင်လျှင် ကိစ္စ-ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အားထုတ်ပြုလုပ်အပ်၏-ပြုလုပ်ရမည်တဲ့။

နက်ဖြန်ခါ မသေသေးဘူးလို့ ဘယ်သူမှ ကိန်းသေမသိနိုင်ဘူးတဲ့၊ အတိအကျ မသိတာကို ပြောတာပါ။ ကျန်းမာရေးစ သည် ပြည့်စုံနေဆဲမှာ နက်ဖြန် မသေသေးဘူး၊ သန်ဘက်ခါအထိ မသေသေးဘူး၊ တလအတွင်း မသေသေးဘူး စသည်ဖြင့် ခန့်မှန်းယင်တော့ မှန်တာကပဲ များပါလိမ့်မယ်။ သို့သော် အဲဒီလို မသေသေးဘူးလို့ ခန့်မှန်းထားတဲ့ ရက်၊ လ၊ နှစ်အတွင်း သေသွားတာလဲ ရှိမှာဘဲ။ ယခုသေသွားကြတဲ့သူတွေဟာ အများအားဖြင့် မသေသေးဘူးလို့ ခန့်မှန်းထားတဲ့ ကာလအတွင်း သေ သွားကြတာတွေကလဲ များကြပါလိမ့်မယ်။ ကားတိုက်လို့ ကားမှောက်လို့ ရထားပျက်လို့ သင်္ဘောပျက်လို့ လေယာဉ်ပျက်လို့ သေတာတွေဟာ သေလိမ့်မယ်လို့ မထင်ပဲနဲ့ သေသွားကြတာတွေဘဲ၊ တချို့ ရောဂါဖြစ်ပြီး သေတာတောင်သေလိမ့်မယ် မထင် ပဲ သေတာတွေ ရှိတာလဲ၊ လေဖြတ်လို့ သွေးကြောပြတ်လို့ ရုတ်တရက် သေသွားတာတွေဟာလဲ သေလိမ့်မယ်လို့ စောစောက မထင်ပဲနဲ့ သေသွားကြတာတွေဘဲ၊ ဒါကြောင့် နက်ဖြန်ခါအထိ မသေနိုင်ဘူး၊ သန်ဘက်ခါအထိ မသေနိုင်ဘူး စသည်ဖြင့် ခန့် မှန်းထားတဲ့အတိုင်း မသေပေမယ်လို့ အတိအကျ ဧကန်သိတာတော့ မဟုတ်ဘူး၊ ရမ်းဆပြီး ခန့်မှန်းထားရုံမျှဘဲ။ ဒါကြောင့်-

သုဝေ မရဏံ-နက်ဖြန် မသေသေးပဲ ရှိမည် သေမည်ကို၊ ကော ဇညာ-ဧကန်တိတိ ဘယ်သူသိနိုင်ပါအံ့နည်း၊ ဘယ်သူမှ မသိနိုင်ပါ။ တသ္မာ-ထိုသို့ ဧကန်တိတိ မသိနိုင်သောကြောင့်၊ အာတပုံ-သမ္ပပ္ပဓာန် လုံ့လဖြင့်ပြုသင့်သော ကိလေသာပယ်ရန် ဝိပဿနာအလုပ်ကို၊ အဇ္ဇေဝ-နက်ဖြန် သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ ယနေ့ပင်လျှင်၊ ကိစ္စ-ပြုလုပ်အပ်၏- ပြုလုပ်ရမည်-တဲ့။

သမ္ဗုဒ္ဓဓာန် ကိစ္စလေးပါး

သမ္ဗုဒ္ဓဓာန်လုံ့လဆိုတာ ကိစ္စအားဖြင့် လေးပါးရှိတယ်။ (၁) မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ် မဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ (၂) ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ (၃) မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရမယ်။ (၄) ဖြစ်ဘူးတဲ့ ကုသိုလ်ကို တည်တံ့အောင် တိုးပွားအောင် ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ ဒါဟာ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန် ကိစ္စလေးပါးပါ။ အဲဒီမှာ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့။ အကုသိုလ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဟာလဲဆိုတော့ - မိမိမှာ မဖြစ်ဘူးသေးပဲ သူတပါးတွေမှာ သတ်ခြင်း ခိုးခြင်း လိမ်ခြင်း စသည်ဖြင့် ဖြစ်နေတဲ့ အကုသိုလ်တွေပါ။ အဲဒီလို အကုသိုလ်တွေ သူများမှာ ဖြစ်နေတာကို မြင်ရ ကြားရယင် မိမိမှာ မဖြစ်အောင် သတိပြုပြီး ကြည့်ရှောင်ရတယ်။ ဥပမာဖြင့် ပြုလျှင် တခါတရံ ကူးစက်တတ်တဲ့ ရောဂါတွေဖြစ်တတ်တယ်။ တုပ်ကွေးရောဂါ ဝမ်းရောဂါတို့လိုဟာမျိုးတွေပေါ့။ အဲဒီလို ရောဂါ သူများတွေမှာ ဖြစ်နေတယ်လို့ ကြားသိရလို့ရှိရင် မိမိမှာ အဲဒီလို ရောဂါမဖြစ်အောင် သတိပြုရတယ်။ အစားအသောက် အနေအထိုင် အသွားအလာများကို သတိပြုပြီး နေထိုင်ရတယ်။ အဲဒီလိုပါ။ သူများတွေမှာ မကောင်းမှုအကုသိုလ်တွေ ဖြစ်နေတာ ကြားရသိရလို့ရှိရင် မိမိမှာ အဲဒီ အကုသိုလ်တွေ မဖြစ်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒါဟာ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်တဲ့ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန်လုံ့လပါ။

နောက်ပြီးတော့ မိမိမှာ ဖြစ်ခဲ့ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်မျိုးကို နောက်ထပ် မဖြစ်အောင် သတိပြုပြီး စောင့်ရှောက်အားထုတ်ရတယ်။ ဒေသနာနည်းအရအားဖြင့် “ဥပ္ပန္န-ဖြစ်နေတယ်”လို့ဆိုရတဲ့။ အနုသယကိလေသာတွေကိုလဲ ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒါကတော့ ယခုပြောနေတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်နေတာမျိုးပါ။ ဒီ ၂-မျိုးက ဖြစ်ဘူးတဲ့ အကုသိုလ်ကို မဖြစ်အောင် အားထုတ်တဲ့ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန်လုံ့လပါ။

နောက်ပြီးတော့ မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ဆိုတာကတော့ မိမိသန္တာန်မှာ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ဒါန သီလ ဘာဝနာကုသိုလ်တွေပါ။ ဆွမ်းအလှူ သင်္ကန်းအလှူ အစရှိတဲ့ ဒါနကုသိုလ်တွေ မဖြစ်ဘူးသေးယင် တတ်နိုင်သမျှ ဖြစ်အောင် အားထုတ်ဖို့ပါ။ များများ မတတ်နိုင်ယင် ဆွမ်းတဖွန်း သစ်သီးတလုံး စသည်လောက် လှူယင်လဲ ဖြစ်တာပါ။ ဘုရားဆင်းတုတော်စေတီတော်မှာ ရေတို့ ပန်းတို့လှူယင်လဲ ဖြစ်တာပါ။ သီလကတော့ ငါးပါးသီလ မလုံခြုံသေးယင် လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်သွားတို့၊ တတ်နိုင်ယင် အခါအားလျော်စွာ ရှစ်ပါးသီလကို စောင့်ရှောက်သွားတို့ပါ။ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ အစရှိတဲ့ သမထဘာဝနာကုသိုလ်တွေလဲ စွမ်းနိုင်သမျှ ပွားများသွားတို့ပါ။ အရေးအကြီးဆုံးကတော့ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ ဝိပဿနာကုသိုလ်တွေ ဖြစ်ပွားရအောင် အားထုတ်တို့၊ မဖြစ်ဘူးသေးတဲ့ အရိယမဂ်ကုသိုလ်တွေ ဖြစ်အောင် ဝိပဿနာအလုပ်ကို အားထုတ်တို့ပါ။ ဒါပေမဲ့ ဝိပဿနာအလုပ်ဆိုတာက အားထုတ်တို့ သိပ်မလွယ်ဘူး။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာကုသိုလ်က မဖြစ်ဘူးကြတာဘဲ များပါတယ်။ အကြောင်းညီညွတ်လို့ တတ်နိုင်ယင် အားထုတ်ကြတို့ရာ ဘုန်းကြီးတို့က လွယ်ကူတဲ့နည်းဖြင့် ညွှန်ကြားနေရတာဘဲ။ ယခုလို တရားနာယင်းနည်းရပြီး ကိုယ့်အိမ်မှာလဲ ရှုမှတ်အားထုတ်နေယင် ဖြစ်တန်သလောက်တော့ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။ ရှေးတုန်းက မာတိကမာတာဆိုတဲ့ ဒကာမကြီးဟာဖြင့် အိမ်မှာနေယင်း အားထုတ်တာနဲ့ အနာဂါမ်တောင် ဖြစ်သွားပါသေးတယ်။

ယခုနေအခါမှာတော့ ရက်အနည်းငယ်လောက် အားထုတ်ရုံနဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ပြည့်စုံတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်နည်းပါတယ်။ ရက်အနည်းငယ်လောက်နဲ့ မပြည့်စုံသေးယင် အားထုတ်ခွင့်ရက်ကလဲ ကုန်သွားယင် နောက် အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အခါ ဆက်အားထုတ်ရတာဘဲ။ ပါရမီထူးတဲ့သူ တဦးတလေမှာတော့ (၇)ရက်လောက်နဲ့ ပြည့်စုံတာလဲ ရှိပါရဲ့။ (၁၅)ရက်လောက် ကြာမှ ပြည့်စုံတာလဲ ရှိတယ်။ ရက် (၂၀)လောက် တလလောက်ကြာမှ ပြည့်စုံတာလဲ ရှိတယ်။ တလလောက် တလကျော်ကျော်လောက် ဆိုယင်တော့ တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ်ယင် ပြည့်စုံတာကဘဲ များပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တချို့လဲ ၂-လ ၂-လကျော်လောက် အားထုတ်မှ ပြည့်စုံတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်လဲ နဲ့ရှိတတ်ပါသေးတယ်။ လိုရင်းကတော့ အောက်ထစ်ဆုံးအားဖြင့် သောတာပတ္တိမဂ်ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်တို့ပါ။ အဲဒါဟာ မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင် အားထုတ်တဲ့ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန်လုံ့လပါ။ အဲဒီလောက် အားထုတ်ယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ပြီးသားလဲ ဖြစ်သွားတော့တာပါ။ အဲဒီကနောက် သကဒါဂါမိမဂ် အနာဂါမိမဂ် အရဟတ္တမဂ်ကို ရအောင် အားထုတ်နေတာလဲ မဖြစ်သေးတဲ့ ကုသိုလ်ကို ဖြစ်အောင်အားထုတ်တဲ့ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန် လုံ့လပါ။

နောက်ပြီးတော့ ဖြစ်ဘူးတဲ့ကုသိုလ်ကို တည်တံ့အောင် တိုးပွားအောင် ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်တယ် ဆိုတာကတော့ ဖြစ်ဘူးတဲ့ ဒါနကုသိုလ်စသည်ကို ဖြစ်မြဲ ဖြစ်ပြီးတည်နေအောင်၊ တိုးတက်ပြီး ဖြစ်ပွားအောင်၊ ဈာန်ရအောင်၊ မဂ်ဖိုလ်ရအောင် အားထုတ်တာကို ဆိုတာပါ။ အထူးအားဖြင့်တော့ ဖြစ်ဘူးတဲ့ ဝိပဿနာကုသိုလ်ကို ဖြစ်မြဲ ဖြစ်နေအောင်၊ အထက်အထက် ဝိပဿနာဉာဏ်များသို့ရောက်အောင်၊ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိမဂ်သို့ရောက်ပြီး ပြည့်စုံသွားအောင် အားထုတ်တို့ပါ။ စွမ်းနိုင်သေးယင်တော့ အရဟတ္တမဂ်ဖိုလ်ရောက်အောင် အားထုတ်တို့ပါ။ အဲဒီ သမ္ဗုဒ္ဓဓာန်လုံ့လ ဝီရိယဖြင့် မနစ်မဆုတ်ပြုလုပ်အပ်တဲ့ ကိစ္စဆိုတာ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေကို ဖြစ်ပွားစေရတဲ့ ကိစ္စပါ။ အတိုချုပ်ပြောရယင် ဝိပဿနာရှုခြင်းကိစ္စပါ။ အဲဒီ ဝိပဿနာရှုမှုကိစ္စကို နက်ဖြန်သန်ဘက် နေ့ရက်မရွေ့ပင် ဒီကနေ့ပင် ပြုလုပ်အားထုတ်ရမယ်တဲ့။ ဘာကြောင့်

ရက်မရွှေပဲ အလျင်အမြန် အားထုတ်ရသလဲဆိုတော့၊ နက်ဖြန်ခါ သန်ဘက်ခါ စသည်ဖြင့် နောက်နောက်ရက် နောက်နောက် လ နောက်နောက်နှစ်ကျမှ အားထုတ်မယ်လို့ အချိန်ရွှေပြီး ဖင့်နွဲနေယင် အဲဒီ နောက်ရက် နောက်လ နောက်နှစ်တွေကျတော့ အသက်ရှင်လျက် ရှိချင်မှ ရှိမယ်၊ မသေသေးပဲ ရှိနေလိမ့်မယ်ဆိုတာ ဘယ်သူကမှ ဧကန်မသိနိုင်ဘူး၊ မသေနေဦးတော့ မကျန်း မမာဖြစ်နေယင် တရားအားထုတ်ဘို့ မလွယ်ဘူး၊ နောက်ပြီးတော့ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတွေ ပေါ်လာယင်လဲ တရားအားထုတ်ဘို့ ခက်တာဘဲ၊ တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ အကြောင်းညီညွတ်နေတဲ့ အခါကလေး အားထုတ်ရတာ၊ ဒါကြောင့် နက်ဖြန်သန် ဘက် နေ့ရက်မရွှေပဲ ယနေ့ပင် အားထုတ်ပါတဲ့။ ဘယ်လို အားထုတ်ရမလဲဆိုတော့-

(သတော ဘိက္ခု ပရိဗ္ဗဇေ-တဲ့) ဘိက္ခု-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်၍ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ရန် ကျင့်ကြံလို သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏-လို့ မိန့်ဆိုထားတဲ့အတိုင်း အမှတ် ရတဲ့သတိကလေးနဲ့ ရှုမှတ်ပြီး အားထုတ်သွားရုံပါဘဲ၊ အဲဒီလို အမှတ်ရတဲ့ သတိဖြင့် အားထုတ်ပုံကို မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ ဒီလိုဟောတော်မူပါတယ်။

မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ် ညွှန်ကြားချက်

ဧကာယနော အယံ ဘိက္ခဝေ မဂ္ဂေါ သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ သောကပရိဒေဝါနံ
သမတိက္ကမာယ ဒုက္ခ ဒေါမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာယ ဉာယဿ အဓိဂမာယ နိဗ္ဗာနဿ
သစ္စိကိရိယာယ၊ ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ-တဲ့။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ယဒိဒံ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ-လေးပါးသော အမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန်တို့ ဆိုတဲ့ အကြင်လမ်းရှိ ပေ၏။ အယံ မဂ္ဂေါ-သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဟူသော ဤလမ်းသည်၊ ဧကာ ယနော-တခုတည်းသောလမ်း = တကြောင်းတည်း သော လမ်းပေတည်းတဲ့။

သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဆိုတာ ရုပ်အပေါင်း ကိုယ်အမူအရာတွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတဲ့ ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်က တပါး၊ အကောင်းအဆိုး ခံစားမှုဝေဒနာတွေ ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတဲ့ ဝေဒနာနုပဿနာသတိပဋ္ဌာန်က တပါး၊ စိတ်ကူး ကြံစည်မှုတွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတဲ့ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်က တပါး၊ သဘောတရားတွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရတဲ့ ဇ္ဈာနပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်က တပါး၊ ဒီလေးပါးဘဲ၊ အဲဒါဟာ မှတ်သိရတဲ့ အာရုံလေးပါးနဲ့ ခွဲပြထားတာပါဘဲ၊ အမှတ်ရမှု တရားကိုယ် အရအားဖြင့်တော့ တပါးတည်းပါဘဲ၊ ကိုယ်အမူအရာ ဖြစ်ယင် အမှတ်ရတယ်၊ ဝေဒနာဖြစ်ယင် အမှတ်ရတယ်၊ စိတ်အမူအရာ စိတ်ကူးကြံစည်မှု ဖြစ်ယင် အမှတ်ရတယ်၊ နှစ်သက်မှု စိတ်ဆိုးမှု စသည်၊ မြင်မှု ကြားမှုစသည် သဘောတရားတွေဖြစ်ယင် အမှတ်ရတယ်၊ ဒါကြောင့် အဲဒီအမှတ်ရတဲ့ အနေအားဖြင့် တပါးတည်းပါဘဲ၊ အဲဒါကို အပ္ပမာဒလို့လဲ ဟောတော်မူတယ်၊ မမေ့တဲ့ သတိတရားတဲ့၊ အဲဒါဟာ သတော- အမှတ်ရလျက် - အမှတ်ရသည် ဖြစ်၍ - လို့ ဆိုတာနဲ့ အရအတူတူပါဘဲ။

အဲဒီ အမှတ်ရမှုဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းဟာ (ဧကာယနော မဂ္ဂေါ) တခုတည်းသောလမ်း = တကြောင်းတည်းသော လမ်းပါတဲ့၊ ဘယ်ကို သွားမည့်လမ်းလဲဆိုတော့ (သတ္တာနံ ဝိသုဒ္ဓိယာ) သတ္တဝါတွေမှာ ကိလေသာဆိုတဲ့ စိတ်အညစ်အကြေး တွေမှ စင်ကြယ်ဘို့ပါဘဲ တဲ့။ စိတ်အညစ်အကြေးကင်းယင် ရဟန္တာဖြစ်တာဘဲ၊ ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ အလောင်းလျာဆိုယင် ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဖြစ်တာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဘုရားတိုင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတိုင်း၊ ရဟန္တာတိုင်း ဒီအမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန်လမ်းဖြင့် ပင် ကိလေသာ အညစ်အကြေးကင်းပြီး ဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါရဟန္တာ ဖြစ်တော်မူကြရတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ်အညစ်အကြေး ကင်းပြီး ဘုရားဖြစ်ဘို့ရာလဲ ဒီအမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန် တလမ်းတည်းသာ ရှိတယ်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါဖြစ်ဘို့ရာ၊ ရဟန္တာဖြစ်ဘို့ရာလဲ ဒီအမှတ်ရမှု သတိပဋ္ဌာန်တလမ်းတည်းသာ ရှိတယ်၊ ဒါကြောင့် ဧကာယနော-တခုတည်းသော လမ်းလို့ ဟောတော်မူတာပါ ဘဲ။

စိတ်အညစ်အကြေးကင်းဘို့ အရေးကြီးသည်

စိတ်အညစ်အကြေး ကင်းမှ ဆင်းရဲအားလုံး ကင်းတယ်။ ဒါကြောင့် စိတ်အညစ်အကြေးကင်းဘို့ရာဟာ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ သတ္တဝါတွေက ဆင်းရဲကင်းချင်ကြတယ်။ ဆင်းရဲကင်းဘို့ စိတ်အညစ်အကြေးကင်းကြောင်း လုပ်ငန်းစဉ်က ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းဘဲ။ စိတ်အညစ်အကြေးဆိုတာက ဘာတွေလဲဆိုယင် လောဘ ဒေါသ မောဟ မာန ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ ထိန ဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိက အနောတ္တပ္ပဆိုတဲ့ ဒီအကုသိုလ်တရား (၁၀)ပါးပါဘဲ။ လောဘဆိုတာ လိုချင်နှစ်သက်တဲ့ တရားဘဲ။ ဒေါသဆိုတာ စိတ်ဆိုး စိတ်ပျက်တဲ့ တရားဘဲ။ မောဟ ဆိုတာ အမှန်ကိုမသိပဲ အမှားကို သိတတ်တဲ့တရားဘဲ။ မမြဲတာတွေကို မြဲတဲ့ အနေ စသည်ဖြင့် အလွဲအမှားတွေကို အဟုတ်ထင်နေတာ၊ သိနေတာဟာ မောဟဟာဘဲ။ လွယ်လွယ်ပြောရမယ်ဆိုယင် မိရိုးဖလာအားဖြင့် သိမြင်ထင်မှတ်နေတာတွေဟာ မောဟပါဘဲ။ မာနဆိုတာကတော့ ဗမာစကားလို ဖြစ်နေပါပြီ။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အထင်ကြီးပြီး ထောင်လွှားတက်ကြွတဲ့ တရားပါဘဲ။ ဒိဋ္ဌိဆိုတာ ယခု ဟောနေတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အယူမှားတွေပါဘဲ။ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတာကတော့ ဘုရား တရား သံဃာ အကျင့်သိက္ခာနှင့်စပ်ပြီး ယုံမှားမှုပါဘဲ။ ထိန ဆိုတာက ကုသိုလ်ရေးဆိုင်ရာ၌ ထိုင်းမှိုင်းပျင်းရိမှုပါဘဲ။ ဥဒ္ဓစ္စဆိုတာက စိတ်ပျံ့လွင့်မှုပါဘဲ။ အဟိရိက ဆိုတာက အကုသိုလ်ပြုရမှာ မရှက်တဲ့သဘောပါဘဲ။ အနောတ္တပ္ပ ဆိုတာက အကုသိုလ်ပြုရမှာ မကြောက်တဲ့ သဘောပါဘဲ။ ဒီပြင်လဲ သူများ ကောင်းစား ချမ်းသာတာကို မလိုလား မနာလိုတဲ့ ဣဿာရယ်၊ မိမိနဲ့ ဆိုင်ရာတွေကို သူများနဲ့ မစပ်ဆိုင်စေလိုတဲ့ မစ္ဆရိယခေါ်တဲ့ ဝန်တိုတာရယ်၊ ပြုမှား ပြောမှားမိတာနဲ့ စပ်ပြီး နောင်တ ပူပန်တဲ့ ကုက္ကစ္စရယ်-ဒါတွေလဲ စိတ် အညစ်အကြေးတွေပါဘဲ။

အဲဒီကိလေသာတွေထဲမှာ မောဟဆိုတာက အသိခက်တယ်။ လောဘ ဒေါသတို့လို မသိလွယ်ဘူး။ မိရိုးဖလာ သိနေကျအတိုင်း မြဲတဲ့အနေ ချမ်းသာတဲ့အနေ အသက်ရှင်နေတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါအနေနဲ့ ထင်မြင်သိမှတ်နေတာကို မောဟလို့ အဝိဇ္ဇာလို့ မသိပဲ ရှိနေကြတယ်။ မြင်ဆဲ ကြားဆဲစသည်မှာ မရှုမမှတ်နိုင်လို့ ရုပ်နာမ် သဘောတရားမျှဘဲလို့ မသိဘဲရှိနေတာဟာ မောဟ အဝိဇ္ဇာဘဲ။ အဲဒီ အဝိဇ္ဇာကို ပယ်နိုင်အောင်လို့ မြင်ဆဲ ကြားဆဲ စသည်မှာ မပြတ်ရှုမှတ်နေကြရတာဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ ဒိဋ္ဌိဆိုတာကလဲ အသိခပ်ခက်ခက်ပဲ။ အယူမှားနေတဲ့သူတွေက သူတို့အယူ၊ သူတို့အသိကို အမှန်မြင်အမှန်သိလို့ ထင်မြင်စွဲလမ်းနေကြတယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီအယူမှားနေတဲ့သူတွေက သူတို့ အကြိုက်တရားတွေကို ဟောပြောပြီး တော့တောင် ဝါဒဖြန့်နေကြသေးတာဘဲ။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ ၆-ပါး

ဒီနေရာမှာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-အမြင်မှား အယူမှား၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို သိနားလည်ထားဘို့ လိုပါတယ်။ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အမြင်မှန်ကို အဋ္ဌကထာမှာ ၆-မျိုး ဝေဘန်ပြီး ပြထားပါတယ်။ (၁) ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၂) ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၃) ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၄) မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၅) ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၆) ပစ္စဝေက္ခဏာ သမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့ ဒီ ၆-ပါးပါဘဲ။ ဒီ ၆-ပါးထဲမှာ ပစ္စဝေက္ခဏာသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်ပြီးတဲ့အခါမှာ အဲဒီ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်တဲ့ အသိဉာဏ်ဘဲ။ ဒါကတော့ အထူး အားမထုတ်ရပါဘူး။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ဖြစ်ပြီးယင် သူ့အလိုလိုပင် ပြန်လှည့်ပြီး ဆင်ခြင်မှု ဖြစ်တော့တာပါဘဲ။ ဖလသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကလဲ မဂ်၏အကျိုးဘဲ။ အဲဒါကလဲ မဂ်ဖြစ်ပြီးယင် သူ့အလိုလို ဖြစ်တော့တာပါဘဲ။ အထူးအားထုတ်ရတဲ့ဉာဏ် မဟုတ်ပါဘူး။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ဒီလေးပါးကတော့ ဖြစ်ပွားစေဘို့ လိုပါတယ်။ ဒါပေမယ့်လို့ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာက ကံ ကံ၏ အကျိုးရှိတယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး သိမြင်တဲ့ဉာဏ်ဘဲ။ ဒါကတော့ ဗုဒ္ဓဿသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာဆိုယင် သိတတ် လိမ္မာတဲ့ အရွယ် ခပ်ငယ်ငယ်ကပင် ပြည့်စုံလာခဲ့ပြီး ဖြစ်တတ်ပါတယ်။ တဆယ့်လေးငါး ခြောက်နှစ်မှ နောက်ပိုင်းမှာတော့ ယခုလို တရားကိုနာလို့၊ တရားစာပေများကို ကြည့်ရှုလို့ အဲဒီကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဟာ ခိုင်မြဲနေတတ်ပါတယ်။ အဲဒီ ကံ ကံ၏ အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီးသိတဲ့ ဉာဏ်ဆိုတာကတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်များလို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိတာမျိုးတော့ မဟုတ်ဘူး။ “သဒ္ဓါမူလိကာ-ယုံကြည်မှု ရှေ့သွားရှိသော အသိဉာဏ်”လို့ ဆိုထားတဲ့အတိုင်း ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါအရင်းခံပြီး သိတာပါဘဲ။

ယခုခေတ်မှာ တချို့က ကိုယ်တိုင်မတွေ့ရယင် မယုံကြည်နိုင်ဘူးလို့ ဆိုကြတယ်။ နေရာတကာမှာ ကိုယ်တိုင်တွေ့ချည်း မဖြစ်နိုင်ပါဘူး။ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ရပေမယ့်လို့ ယုံကြည်သင့်တာကိုတော့ ယုံကြည်ရပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ယင် မယုံကြည်ဘူးလို့ ဒီလို ကိန်းသေဆုံးဖြတ်ထားလို့ မဖြစ်ဘူး။ ဥပမာအားဖြင့် ပြုရလျှင် ရန်ကုန်ဘူတာကြီးကနေပြီး မန္တလေးဘက်သွားတဲ့ ရထား၊ ပြည်မြို့ဘက် မော်လမြိုင်ဘက် သွားတဲ့ ရထားတွေဆိုတာ ရှိတယ်။ အဲဒီ ရထားတွေ စီးသွားယင် မန္တလေးသို့ ပြည်သို့ မော်လမြိုင်သို့ ရောက်တယ် ဆိုတာကို ကိုယ်တိုင် မတွေ့ဘူးပေမဲ့ ယုံရတာပါဘဲ။ ရေကြောင်းဘက်ကလဲ ဖျာပုံ ပုသိမ်စသည် သွားတဲ့ သင်္ဘောကို စီးသွားယင် ဖျာပုံ ပုသိမ်စသည် ရောက်တယ်ဆိုတာကို မတွေ့ဘူးပေမဲ့ ယုံရတာပါဘဲ။ သူ့ဆိုင်ရာ

လေယာဉ်စီးသွားယင် သူ့ဆိုင်ရာဆိုင်ရာ မြို့များ နိုင်ငံများသို့ ရောက်တယ်ဆိုတာကိုလဲ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ဘူးပေမဲ့ ယုံရတာပါ
ဘဲ။ အဲဒါတွေကို မယုံလို့ ရထား သင်္ဘော လေယာဉ်များကို မစီးပဲနေယင် မိမိအလိုရှိတဲ့ မြို့များ၊ နိုင်ငံများကို မရောက်ပဲ
နေမှာဘဲ။ သူများတွေပြောတာကို ယုံပြီး အဲဒီ ရထားတွေ သင်္ဘောတွေ လေယာဉ်တွေကို စီးနင်းလိုက်ပါသွားယင်တော့ မိမိ
အလိုရှိရာကို ရောက်သွားပါတယ်။ အဲဒါလိုဘဲ အကုသိုလ်ကံက မကောင်းကျိုးပေးတယ်။ ကုသိုလ်ကံက ကောင်းကျိုးပေးတယ်
ဆိုတာကို မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော်တိုင် သိမြင်ပြီး ဟောထားတာဘဲ။ ရဟန္တာ အရှင်မြတ်တွေကလဲ ကိုယ်တိုင်တွေ သိမြင်
ပြီး ထောက်ခံ ဟောကြားထားတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ယုံသင့်ပါတယ်။ အဲဒီ ယုံသင့်တဲ့ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ပြီး မကောင်း
မှုကို မပြုပဲ ရောင်ကြည့်တဲ့ သူတော်ကောင်းတွေ၊ ဒါနစသော ကောင်းမှုကိုပြုတဲ့ သူတော်ကောင်းတွေဟာ အပါယ်ဆင်းရဲတွေမှ
လွတ်ပြီး မိမိတို့ အလိုရှိတဲ့ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာတွေနဲ့ ပြည့်စုံနေကြတာဘဲ။ နောက်ဆုံးမှာ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုလဲ ရသွား
ကြတာဘဲ။

မြတ်စွာဘုရား ယုံကြည်ထိုက်ပုံ

မြတ်စွာဘုရားဆိုတာ ကိုယ်တိုင်မသိပဲနဲ့ ကြံတွေးပြီး ဟောတော်မူတာ မဟုတ်ဘူး။ (ဗုဒ္ဓေါ သော ဘဂဝါ ဗောဓာယ
ဓမ္မံ ဒေသေတိ) သော ဘဂဝါ-ကျွန်ုပ်တို့ အများ၏ အားထားကိုးကွယ်ရာအစစ် ဖြစ်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်၊
ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို ပိုင်းခြားထင်ထင် သိမြင်တော်မူပြီးသည်ဖြစ်၍။ ဗောဓာယ-သတ္တဝါအများ အကျွန်ုပ်
တို့အားလဲ အလားတူပင် သိမြင်ကြပါစေခြင်း အကျိုးငှါ။ ဓမ္မံ-သစ္စာလေးတန် တရားမှန်ကို၊ ဒေသေတိ-ကရုဏာရေသွား
ပညာအားဖြင့် ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါပေ၏-လို့ ဆိုတဲ့ အတိုင်းပင် မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော်တိုင်သိပြီးမှ အဲဒီတရားမှန်ကို
သတ္တဝါများလဲ မိမိလိုပင် သိကြပါစေဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် သတ္တဝါတွေအား သနားတော်မူပြီး ဟောတော်မူခဲ့တာဘဲ။ ယခု
ခေတ် ပညာသင်ရာဌာနမှာ ကျောင်းဆရာတွေက သူတို့တတ်သိထားတဲ့ ပညာကို တပည့်တွေအား သင်ကြားပေးသလိုပါဘဲ။
အဲဒီလို သင်ကြားပေးရာမှာ တပည့်တွေက ဆရာစကားကို ယုံကြည်ရတယ်။ ငါတို့အား တတ်သိလိမ္မာအောင် သင်ပြပေးကြ
ပါပေတယ်လို့ တပည့်များက ဆရာများအား ကျေးဇူးတင်ဘွယ်ရာသာ ရှိပါတယ်။ အဲဒီလိုပါဘဲ မြတ်စွာဘုရားက ငါတို့အား
အမှန်တွေကို သိပြီးကျင့်ရအောင် ဟောခဲ့ပါပေတယ်လို့ ယုံကြည်ပြီး ကျေးဇူးတင်ဘွယ်ရာသာ ရှိပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့
ယုံကြည်နေရုံနဲ့လဲ မပြီးသေးဘူး။ လိုက်နာပြီးတော့ ကျင့်ဘို့ရာလဲ လိုပါသေးတယ်။ လိုက်နာပြီး ကျင့်သွားယင် ရသင့်ရထိုက်
တဲ့ အကျိုးတွေကို တကယ်ရသွားကြမှာပါဘဲ။

လိုက်နာပြီး ကျင့်သင့်ပုံ

ဘာလိုလဲဆိုယင်၊ မကျန်းမာတဲ့အခါ ဆေးဆရာကို ပင့်ပြီး အားကိုးကြရတယ်။ ဆေးဆရာကို အားကိုးတယ်ဆိုတာ
ဆေးဆရာ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း လိုက်နာပြီး နေထိုင်သွားယင် ရောဂါပျောက်ပြီး ကျန်းမာချမ်းသာ သွားလိမ့်မယ်လို့ ယုံကြည်
ပြီး အားကိုးရတာဘဲ။ အဲဒီလို ယုံကြည်ပြီးတော့ ဆေးဆရာပေးတဲ့ ဆေးကို စားသုံးရတယ်။ မစားမသုံးဘို့ တားမြစ်ထားတာ
တွေကိုလဲ ကြဉ်ရှောင်ရတယ်။ ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်းလဲ နေထိုင်ရတယ်။ အဲဒီလို ကြဉ်ရှောင်သင့်တာ ကြဉ်ရှောင်ပြီးတော့
စားသုံးသင့်တာကို စားသုံး နေထိုင်သွားယင် ရောဂါပျောက်ကင်းပြီး ကျန်းမာချမ်းသာတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့သိရတော့တာပါ
ဘဲ။ အဲဒါလိုပင် မြတ်စွာဘုရားဟောတဲ့ တရားတော်ကို ယုံကြည်ပြီး လိုက်နာကျင့်သုံးသွားယင် သိသင့်သိထိုက်တာတွေကို
ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပဌမအခြေခံအနေနဲ့ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်ရတယ်။ အဲဒီလို ယုံကြည်ပြီး
သိတာဟာ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ ဒါကတော့ ယုံကြည်ရုံမျှဖြင့်ပင် ပြီးပါတယ်။ အထူးအားထုတ်နေရတာ မဟုတ်ပါဘူး။

အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့် ပြည့်စုံတဲ့သူဟာ သတ်မှု ခိုးမှု မတော်မတရားပြုမှု စသော မကောင်းမှုမှ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အဲဒါက
သမ္မာကမ္မန္တမဂ္ဂင်ဘဲ။ လိမ်ပြောမှုစသော မကောင်းမှုမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အဲဒါက သမ္မာဝါစာမဂ္ဂင်ဘဲ။ မတရားစီးပွားရှာမှုမှ
လဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အဲဒါက သမ္မာအာဇီဝမဂ္ဂင်ဘဲ။ ဒီမဂ္ဂင်သုံးပါးက သီလဘဲ။ ဒီမဂ္ဂင်သုံးပါးနဲ့ ပြည့်စုံယင် သီလဝိသုဒ္ဓိဆိုတဲ့
သီလစင်ကြယ်မှု ပြည့်စုံတော့တာဘဲ။ အဲဒါဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံပြီး သမာဓိ ပညာတို့၏ အခြေခံဖြစ်တဲ့ သီလ
မဂ္ဂင်တွေဘဲ။

အဲဒီ သီလမဂ္ဂင်တွေ ပြည့်စုံပြီးတဲ့နောက်မှာ စွမ်းနိုင်ယင် သမာဓိမဂ္ဂင်နဲ့ ယှဉ်တွဲဖြစ်တဲ့ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိ ဆိုတာကို
ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ သမထကမ္မဋ္ဌာန်း ၄၀-ထဲက တခုခုသော ပထဝီကသိုဏ်းစသော အာရုံဖြစ်ဖြစ်၊ အာနာပါနဖြစ်ဖြစ်၊ ဆံပင်
မွေးညှင်း အစရှိတဲ့ ၃၂-ကောဋ္ဌာသဖြစ်ဖြစ် တခုခုကို စူးစိုက်ပြီး ရှုသောအားဖြင့် ဈာန်ရအောင် အားထုတ်ရတယ်။ အဲဒီဈာန်နဲ့
ယှဉ်တွဲပြီးဖြစ်တဲ့ အသိပညာဟာ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီမှာတော့ အသိပညာက လိုရင်းမဟုတ်ပါဘူး။ ဈာန်သမာဓိက လိုရင်း
ပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဈာန်သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံယင် နီဝရဏကင်းပြီး စိတ်စင်ကြယ်မှု စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံတော့တာဘဲ။ အဲဒီ စိတ္တ
ဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံတဲ့အခါ ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို ဖြစ်ပွားစေရတယ်။ ဝိပဿနာ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်းအရာ
တို့ဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွေ ရှုသိပြီးဖြစ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ပါဘဲ။ အဲဒီ ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်

မှောက်ပြုပြီး အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြစ်တယ်။ အဲဒါက မဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိတဲ့၊ ဒီမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်ယင် ယခုပြောနေတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိလဲ ကင်း သွားတော့တာ။ ဒီမဂ္ဂသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြစ်အောင် ဝိပဿနာမဂ္ဂင်ကို ဖြစ်ပွားစေရတာ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိကို အရိယ မဂ်သမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ရှေ့သွား ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်လို့ ဆိုရတာ။ ဒီဝိပဿနာသမ္မာဒိဋ္ဌိ၏ ရှေးအဘို့က ဖြစ်ပွားစေခဲ့တာတွေကတော့ အခြေခံ မဂ္ဂင်တွေပါ။ အဲဒါတွေက ခုတင်ကပြောခဲ့တဲ့ ကမ္မဿကတာ သမ္မာဒိဋ္ဌိရယ်၊ သမ္မာဝါစာ ကမ္မန္တ အာဇီဝဆိုတဲ့ သီလ မဂ္ဂင်တွေရယ်၊ ဈာနသမ္မာဒိဋ္ဌိရယ်-ဒါတွေပါ။ အဲဒီမူလမဂ္ဂင်၊ ပုဗ္ဗဘာဂမဂ္ဂင်၊ အရိယမဂ္ဂင်ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင်သုံးပါး သုံးဆင့်ကို တိုတိုနဲ့မှတ်ရအောင် ဆောင်ပုဒ် ၂-ခုစီထားတယ်။

ဖြစ်ပွားစေရမည့် မဂ္ဂင်သုံးဆင့်

- ၁။ မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။
- ၂။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်တဲ့။

နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုချင်ယင် ရှေးဦးစွာ မူလမဂ္ဂင် ပြည့်စုံစေရမယ်။ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သိမြင်တဲ့ ကမ္မ ဿကဘာ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို အခြေခံပြီး သီလဝိသုဒ္ဓိ ပြည့်စုံစေရမယ်။ ဒါကတော့ လူဝတ်ကြောင်များအတွက်ဆိုယင် မခက်ပါဘူး။ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သိမြင်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတာ ငယ်ရွယ်စဉ်မှစပြီး ပြည့်စုံလာခဲ့တာ။ ငါးပါးသီလ ဆိုတာကလဲ စောစောကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့တာ။ အကယ် စောစောက မပြည့်စုံတောင် တရားဝင်ခါနီးမှာ သီလဆောက်တည်လိုက် ယင် ပြည့်စုံတော့တာ။ အဲဒီ သီလပြည့်စုံပြီးတဲ့နောက် ဈာန်ရအောင် အားထုတ်ရမယ် ဆိုတာကတော့ အများအားဖြင့် လွယ် ကြမယ် မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီလို မလွယ်တဲ့အတွက် သုဒ္ဓဝိပဿနာယာနိကနည်းအရ ဝိပဿနာကပဲ စပြီးရှုယင်လဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ကိုယ်အတွေ့အထိကစပြီး ထင်ရှားပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်တွေကို မပြတ်ရှုနေရုံပါ။ အဲဒီလို ရှုနေယင်း တခြားတပါး ထွက် ထွက်သွားတဲ့ စိတ်ကူးတွေလဲ ရှိလိမ့်မယ်။ အဲဒီစိတ်ကူးတွေလဲ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်။ ဝိပဿနာသမာဓိ အားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီလို တခြားထွက်တဲ့ စိတ်ကူးတွေ မရှိတော့ဘူး။ ရှုစရာအာရုံမှသာ ရှုလျက် ရှုလျက် မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒီလိုအားကောင်းတဲ့ ဝိပဿနာသမာဓိဟာ မူလအခြေခံဖြစ်တဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင်။

အဲဒီကနောက်တော့ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ရုပ်နာမ်ခွဲခြားသိတဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးကို ပိုင်းခြားသိ တဲ့ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊ အဖြစ်အပျက်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ပြီး အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တလို့ ရှုသိတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့်ဆင့် တက်တက်ပြီး ဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒီလို အဆင့်ဆင့်တက်ပြီး ဝိပဿနာဉာဏ် ရင့်သန်ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်တဲ့ အရိယမဂ်-အရိယမဂ္ဂင်ဆိုတာ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။ အဲဒီလို မဂ္ဂင်သုံးဆင့် အစဉ်အတိုင်း ဖြစ်ပွားပုံကို (မူလ၊ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝမဂ္ဂင်မြတ်။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်လို့) ဆိုထားတာပါ။ ဒါဟာ ယုံကြည်ထိုက်တဲ့ တရားတော်ကို ယုံကြည်ပြီး ကျင့်ယင် နိဗ္ဗာန်ကို သိမြင်ရသည်အထိ ဖြစ်စဉ်အကျဉ်းချုပ်ပါ။ အဲဒါကို နဲနဲချဲ့ပြောရဦးမယ်။

ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်နိုင်တဲ့တရား

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်က ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်နိုင်တဲ့ သန္နိဋ္ဌိကတရားပါတဲ့၊ ကျင့်ယင် ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတဲ့ တရားလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဆေးကောင်းကို စားသုံးယင် ဆေး၏အကျိုးကို တွေ့ရသလိုပါ။ တနည်း ဥပမာအားဖြင့် စားဘွယ် ကို စားကြည့်ယင် အရသာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရသလိုပါ။ မြတ်စွာဘုရားက သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်၌ ရုပ်နဲ့နာမ် ဒီ ၂-ပါးသာ ရှိတယ်လို့ ဟောထားတယ်။ အတွေ့အထိမှစပြီး ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း မပြတ်ရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ ခုတင်က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာ သမာဓိအားရှိလာတဲ့အခါ ရှုတိုင်းရှုတိုင်း ရှုသိစရာရုပ်နဲ့ ရှုသိတဲ့ နာမ် ဒီ ၂-ခုထဲ ရှိတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ သိရပါတယ်။ ဥပမာ ဖောင်းတယ်လို့ ရှုတဲ့အခါ ဖောင်းတာနဲ့ ရှုသိတာက ဒီ ၂-ခုထဲ ရှိတယ်လို့ တွေ့သိရတယ်။ သွားတယ်လို့ ရှုသိတဲ့အခါ သွားရုပ်နဲ့ ရှုသိနာမ် ဒီ ၂-ခုထဲ ရှိတယ်လို့ သိရတယ်။ အဲဒီလို တွေ့သိရတဲ့အတွက် ကိုယ်ထဲမှာ ရုပ်နဲ့နာမ် ဒီ ၂- ပါးသာ ရှိတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါရယ်လို့ မရှိဘူးလို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောထားတာ မှန်ပါပေတယ်လို့ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါ တရား ပိုပြီး ခိုင်လာတယ်။

အဲဒီကနောက် ကွေးချင်လို့ကွေးတယ်၊ လှုပ်ချင်လို့ လှုပ်တယ်၊ ပြောချင်လို့ပြောတယ် စသည်ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှကို တွေ့သိရတဲ့အခါလဲ အကြောင်းနဲ့အကျိုးမျှသာ ရှိတယ်လို့ ဘုရားဟောထားတာ မှန်ပါပေတယ်လို့ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတိုးပြီး ခိုင်လာတယ်။ အဲဒီကနောက် ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာကိုသာ တွေ့ရတဲ့အတွက် မမြဲတာချည်းဘဲ၊ ဆင်းရဲချည်းဘဲ၊ အတ္တကောင်မဟုတ်တဲ့ သဘောတရားချည်းဘဲလို့ တွေ့သိရတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ “ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေ တယ်၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တချည်းဘဲ” လို့ ဘုရားဟောတာ မှန်ပါပေတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ကိုယ်တော်တိုင် သိပြီးမှ ဟော ထားတာဘဲလို့ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါဟာ ပိုပြီး ခိုင်လာတယ်။ အဲဒါဟာ (ဓမ္မံ ပဿန္တော မံ ပဿတိ) ဓမ္မံ-တရားကို၊ ပဿန္တော- မြင်သောသူသည်၊ မံ-ငါဘုရားကို၊ ပဿတိ-မြင်သည်လို့ ဟောထားတဲ့အတိုင်း တရားကို မြင်တွေ့ရလို့ ဘုရားကို မြင်တွေ့ပြီး

ယုံကြည်တာ ကြည်ညိုတာပါ။ အဲဒါဟာ “မြတ်စွာဘုရားက တရားမှန်ကို ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူပြီးတော့ ဝေနေယျ သတ္တဝါများ ငါတို့အားလုံး အလားတူစွာ သိမြင်ကြပါစေခြင်း အကျိုးငှါ ဟောတော်မူခဲ့တာ” လို့ ယုံကြည်တာ ကြည်ညိုတာ နဲ့လဲ အတူတူပါ။ ဒါက တရားကျင့်တဲ့သူမှာ တရားတော်ကို ကိုယ်တိုင် တွေ့ရသိရပါ။

ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိရှိတို့ အရေးကြီးသည်

အဲဒီလို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရတာကလဲ ကံ ကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သိမြင်တဲ့ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ အခြေခံရှိလို့ ယုံယုံကြည်ကြည်နဲ့ ရှုမှတ်ပြီးတွေ့ရသိရတာ။ ကံ ကံ၏အကျိုးကို မယုံကြည်တဲ့ သူကတော့ ဝိပဿနာတရားကို အားမ ထုတ်ဘူး၊ တရားကိုလဲ ကောင်းကောင်းမနာဘူး၊ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဒီလို ကိုယ်တိုင်တွေ့ သိမြင်မှု မဖြစ်နိုင်ပါဘူး၊ ဒါကြောင့် ကံ ကံ၏အကျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်သိမြင်တဲ့ သမ္မာဒိဋ္ဌိ-က အလွန်အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ကံ ကံ၏အကျိုးရှိသည်ဟု ယုံကြည်သိမြင်တာက ကမ္မဿ ကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိ။

ကံ ကံ၏အကျိုးရှိတယ်ဆိုတာကို သေသေချာချာ စိစစ်ကြည့်ယင် သိနိုင်ပါတယ်။ ကံဆိုတာ ပြုလုပ်တဲ့အမှုဘဲ။ လောကတွင်လဲ ကောင်းတဲ့အလုပ် အမှုကိုပြုလုပ်ယင် ကောင်းကျိုးရတယ်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အလုပ်ကောင်းကိုလုပ်ယင် စီးပွားဖြစ်ထွန်းထယ်၊ မကောင်းတဲ့ အလုပ်ကိုလုပ်ယင် မကောင်းကျိုးကို ရတယ်။ ရာဇဝတ်ပြစ်မှုနဲ့ ဆိုင်တဲ့ မကောင်းမှုကြောင့် ရာဇဝတ်အပြစ်ဒဏ် မကောင်းကျိုးရကြတာတွေ ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒီအကုသိုလ် မကောင်းမှုရဲ့ အကျိုးတွေက သေခါနီးကျ တော့ ဂတိနိမိတ်တွေအနေဖြင့်လဲ ထင်ရှားတွေ့ရတတ်တယ်။ မကောင်းတဲ့ အာရုံနိမိတ်တွေကိုမြင်ပြီး ကြောက်လန့် တုန်လှုပ် နေတတ်ကြတယ်။ သနားစရာပါ။ ကုသိုလ်၏ အကျိုးကလဲ သေခါနီးမှာ အာရုံကောင်း နိမိတ်ကောင်းတွေ ထင်ပေါ်လာပြီး ထင်ရှားတွေ့ရတတ်တယ်။ နေစရာအိမ်ကောင်း တိုက်ကောင်းကြီးတွေကိုလဲ မြင်နေရတတ်တယ်။ နတ်တွေ မိတ်ဆွတွေက လာပြီးခေါ်နေတဲ့ အနေနဲ့လဲ တွေ့ရတတ်တယ်။ အဲဒီလို တွေ့ရတဲ့ အကြောင်းကိုလဲ ပြောတတ်တယ်။ ဒါက အများမျက်မြင် တွေ့ကြရတာတွေဘဲ။ ကျမ်းဂန်တွေထဲက ပြထားတာများနဲ့လဲ ညီပါတယ်။

သီလမဂ္ဂင်မြစ်ပုံ

ယခုပြောခဲ့တာဟာ ကံနှင့် ကံ၏အကျိုးရှိကြောင်းကို စိစစ် ကြည့်ပုံ အရိပ်အမြွက်ပါ။ အဲဒီလို ကံနှင့် ကံ၏အကျိုး ရှိကြောင်း ယုံကြည်ပြီး သိမှတ်တာဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဘဲ။ အဲဒီ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အယူမှန်ရှိတဲ့သူဟာ မကောင်းကျိုး ပေးတတ်တဲ့ မကောင်းမှု အကုသိုလ်မှ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ လိမ်လည်ပြောဆိုမှု မုသာဝါဒလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ ဂုံးတိုက်မှု ပိသုဏဝါစာမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ ဆဲဆိုမှု စကားကြမ်း ဖရသဝါစာမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အနုစိမ့် အပြိန်အဖျင်း ပြောဆိုမှု သမ္မပ္ပလာပမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အဲဒါဟာ ဝစီဒုစ္စရိုက်လေးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့ သမ္မာဝါစာဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ သူ့အသက် သတ်မှု ပါဏာတိပါတမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ လုယက်ခိုးယူမှု အဒိန္နာဒါန်မှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ မပိုင်မဆိုင်သော မေထုန် ကာမတို့၌ မှားယွင်းကျူးလွန်မှု ကာမေသုမိစ္ဆာစာမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ အဲဒါဟာ ကာယဒုစ္စရိုက်သုံးပါးမှ ကြဉ်ရှောင်တဲ့ သမ္မာကမ္မန္တဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ မတရားသောနည်းဖြင့် စီးပွားရှာမှု မိစ္ဆာအာဇီဝမှလဲ ကြဉ်ရှောင်တယ်။ ဒါက သမ္မာအာဇီဝဘဲ။ ဒီသမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတာတွေဟာ သီလမဂ္ဂင် သုံးပါးဘဲ။ မကောင်းမှုမှ ကြဉ်ရှောင်တိုင်း ကြဉ်ရှောင်တိုင်း ဒီသီလမဂ္ဂင်တွေ ဖြစ်ပွားပြည့်စုံနေတာဘဲ။

ဈာန်သမာဓိမြစ်ပုံ

အဲဒီသီလမဂ္ဂင်တွေပြည့်စုံပြီး သီလစင်ကြယ်နေယင် သမာဓိပညာဘာဝနာတွေကို ပွားများအားထုတ်နိုင်တယ်။ ရှေ့နား က ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သမထအာရုံတခုခုကို စွဲစွဲမြဲမြဲနေယင် ဈာန်ကိုရတယ်။ အဲဒီဈာန်ရတဲ့အခါ ဝမ်းမြောက်တဲ့ ပီတိတွေနဲ့ အလွန်အမင်း ချမ်းသာတဲ့ သုခကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး ခံစားရတယ်။ အဲဒီဈာန်စိတ် ဖြစ်နေတဲ့အချိန်မှာ ကိုယ်ထဲကလဲ အလွန် ပေါ့ပါးချမ်းသာပြီး အလွန်နေထိုင်ကောင်းတယ်။ စိတ်ကလဲ အလွန်ချမ်းသာနေတယ်။ အဲဒီတော့ ကောင်းတဲ့ဘာဝနာအမှု ပြု လုပ်ပွားများယင် ထူးခြားတဲ့ ကိုယ်စိတ်ချမ်းသာဆိုတဲ့ အကျိုးကို လက်ငင်းပဲ ရတယ်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီဈာန် ချမ်းသာလောက်နဲ့ အားရရောင့်ရဲနေဘို့တော့ မဟုတ်ဘူး။ အဲဒီဈာန်လောက်နဲ့တော့ ကိလေသာတွေကို ခေါင်းပါးစေတဲ့ သလ္လေခကိစ္စ မပြီးသေးဘူး။ သလ္လေခသုတ်မှာ ကိလေသာတွေကို ခေါင်းပါးစေတဲ့ တရားတွေကို ဟောထားတယ်။ ၄၄-ပါးရှိ တယ်။ အဲဒီသလ္လေခသုတ် တရားတော်ကို ဘုန်းကြီးက ဟောပြီး ကျမ်းစာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေထားတယ်။ ပဌမ ဒုတိယ ၂-အုပ် ရှိတယ်။ အဲဒီစာအုပ်တွေကို ဖတ်ကြည့်ယင် ကိလေသာတွေ ခေါင်းပါးအောင် ကျင့်ရမည့် အလုပ်တွေကို အကုန် သိနားလည် နိုင်ပါတယ်။

ဈာန်အခြေခံပြီး ဝိပဿနာရှုပုံ

ဈာန်ရတဲ့သူဟာ ဈာန်ကို အခြေခံပြီး ဝိပဿနာရှုရတယ်။ ရှုပုံကတော့ ဈာန်ဝင်စားလိုက် အဲဒီဈာန်ကို ရှုလိုက်နဲ့ ဒီလို ဈာန်တလှည့် ဝိပဿနာတလှည့် အစုံတွဲပြီးတော့လဲ ရှုနိုင်တယ်။ တနည်းအားဖြင့် ဈာန်မှ ထတဲ့အခါ ဈာန်ကိုရှုပြီးတော့ မြင်မှု ကြားမှု စသည် ပေါ်ရာပေါ်ရာကိုလဲ လိုက်ရှုနိုင်တယ်။ အဲဒီလို ပေါ်ရာပေါ်ရာ လိုက်ရှုတာက ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတွေကို ရှုတာ တဲ့။

ဝိပဿနာ သမာဓိဖြစ်ပုံ

ဈာန်မရတဲ့ သူများမှာတော့ အဲဒီ ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရတွေကိုသာ လိုက်ရှုရတယ်။ အဲဒီလို ရှုလို့ ဝိပဿနာသမာဓိအား ကောင်းလာတဲ့အခါ နိဝရဏတွေ ကင်းသွားတယ်။ ရှုမှတ်တဲ့စိတ်ချည်း စင်ကြယ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ ဝိပဿနာသမာဓိဖြင့် စိတ္တဝိသုဒ္ဓိဖြစ်တာဘဲ။ အဲဒီလို အခါမှာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်ပေးတဲ့ သမ္မာဝါယမလဲ ပါတယ်။ အမှတ်ရတဲ့ သမ္မာသတိလဲ ပါတယ်။ ရှုမှတ်မိတဲ့အာရုံမှာ ကပ်ကပ်ပြီး တည်တည်နေတဲ့ သမ္မာသမာဓိလဲ ပါတယ်။ အဲဒါတွေက သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးဘဲ။ အဲဒီ သမာဓိမဂ္ဂင်တွေဟာ ဝိပဿနာ ပညာရဲ့ အခြေခံ မူလမဂ္ဂင်တွေဘဲ။

ပညာမဂ္ဂင် ဖြစ်ပွားပုံ

ဒါကြောင့် အဲဒီအခြေခံသမာဓိအားရှိတဲ့အခါမှာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း သဘောမှန်ကို ခုတင်ကပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း သိသိသွားတယ်။ သိစရာရပ်နှင့် သိတာဆိုတဲ့ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးကိုလဲ ပိုင်းခြားသိတယ်။ အကြောင်းနှင့် အကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားသိ တယ်။ အဲဒီလို သိတာကို ဉာတပရိညာခေါ်တယ်။

အဲဒီကနောက် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုသိရတဲ့ အာရုံရော ရှုသိတာရော အသစ်အသစ် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွား တာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ရတယ်။ အဲဒီလို တွေ့ရတော့ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားလို့ မမြဲတာချည်းဘဲ။ ဆင်းရဲချည်းဘဲ။ အနတ္တချည်းဘဲလို့ ဒီလိုလဲ သိသိသွားတယ်။ အဲဒီလို သိသိသွားတာက **တိရဏပရိညာ**ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်တွေဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်း မမြဲ ဆင်းရဲ အနတ္တချည်းဘဲလို့ သိသိသွားတယ် ဆိုတာဟာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ပြီးသိသိသွားတာ ဘဲ။ သူများကပြောလို့ ယုံရတာမဟုတ်ဘူး။ စာပေကျမ်းဂန်အရ ကျက်မှတ်ပြီးသိတာလဲ မဟုတ်ဘူး။ ရှုမှတ်နေယင်း အသစ် အသစ် ပေါ်ပေါ်လာပြီး ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး မမြဲဘူး။ ဆင်းရဲတွေဘဲ။ အနတ္တချည်းဘဲလို့ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိသိသွားတာဘဲ။ အဲဒါဟာ မမြဲတဲ့ သဘောတရားတွေ ဆင်းရဲသဘောတရားတွေ အနတ္တ သဘောတရား တွေကို အမှန်အတိုင်းသိတာဘဲ။ အမှန်အတိုင်းသိလို့ သမ္မာဒိဋ္ဌိဆိုရတာဘဲ။

အဲဒီလို သိတိုင်း သိတိုင်း အမှန်ကိုသိအောင် စိတ်ဦးညွတ်ညွတ်ပေးတဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင်လဲပါတယ်။ အဲဒီသမ္မာဒိဋ္ဌိ နဲ့ သမ္မာသင်္ကပ္ပဆိုတဲ့ ဒီ ၂-ပါးက ပညာမဂ္ဂင်ဘဲ။ ခုတင်ကပြောတဲ့ သမ္မာဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ သမာဓိမဂ္ဂင် သုံးပါးနဲ့ ပေါင်းလိုက်ယင် ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ငါးပါးဖြစ်တယ်။ အဲဒီ ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ငါးပါးဟာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ပါဝင် နေတယ်။ သီလမဂ္ဂင်သုံးပါးကတော့ စောစောကတည်းက သီလဆောက်တည် ကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့တယ်။ အဲဒီ သီလ မဂ္ဂင်တွေလဲ ဝိပဿနာရှုဆဲမှာ စင်ကြယ်မြဲစင်ကြယ်နေတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီသီလမဂ္ဂင် ငါးပါးပါပေါင်းလိုက်ယင် ဝိပဿနာ မဂ္ဂင် ရှစ်ပါးဖြစ်တယ်။

မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားပုံ

အဲဒီ ဝိပဿနာမဂ္ဂင်တွေဟာ ရှုတိုင်း ရှုတိုင်း ဖြစ်ပွားပြီး ပြည့်စုံနေတာဘဲ။ ဒါကြောင့် ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အဆင့် ဆင့်တက်ပြီး ပြည့်စုံတဲ့အခါမှာ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပြီး အရိယမဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါကတော့ တကြိမ်တည်း ဖြစ်တာ။ တကြိမ်တည်းဖြစ်ရုံမျှဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အပါယ်လားကြောင်း ကိလေသာတွေကို ပယ်ခြင်းကိစ္စ ပြီးသွားတယ်။ အဲဒါဟာ အောက်ထစ်ဆုံးဖြစ်တဲ့ သောတာပတ္တိမဂ်ပဲ။ အဲဒီအရိယမဂ်ဖြင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်နိုင်အောင် အားထုတ်သွားတို့ပါ ဘဲ။ အဲဒါဟာ ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိနှင့်တကွ သီလမဂ္ဂင် သမာဓိမဂ္ဂင်များကို အခြေခံပြုပြီး ပုဗ္ဗဘဂမဂ်-ရှေ့ပိုင်းမဂ် ဆိုတဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားစေပြီးတော့ အရိယမဂ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန် အငြိမ်းဓာတ်သို့ ဝင်ရောက်သွားပုံပါဘဲ။ အဲဒီလို မဂ္ဂင်သုံးဆင့်ဖြစ်ပုံကို (မူလ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင်နိဗ္ဗာန်ဓာတ်)လို့ ဆောင်ပုဒ် စီထားတာပါဘဲ။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ မူလ ပုဗ္ဗ၊ အရိယ၊ သုံးဝ မဂ္ဂင်မြတ်။
- ၂။ ဖြစ်ပွားစေလျှင်၊ ဤမဂ္ဂင်၊ ပြေးဝင် နိဗ္ဗာန်ဓာတ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ကံကံ၏အကျိုးကို ယုံကြည်သိမြင်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ သီလနှင့်ဈာန်သမာဓိ သို့မဟုတ် ဝိပဿနာ သမာဓိကို အခြေခံပြီး ပုဗ္ဗဘာဂမဂ်-ရှေ့ပိုင်းမဂ်လို့ခေါ်တဲ့ ဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားစေလျှင် ရှေးဦးစွာ သောတာပတ္တိမဂ်ကို ရောက်ပြီး သက္ကာယဒိဋ္ဌိစသော အပါယ်လားကြောင်း ကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေကို ပယ်နိုင်တယ်။ အဲဒီ ဝိပဿနာမဂ်ကို ဆက်လက်ပြီးပွားစေလျှင် အရဟတ္တမဂ်အထိရောက်ပြီး ကိလေသာအညစ်အကြေးဟူသမျှကို အကုန်လုံးပယ်နိုင်တယ် ကင်းစေ နိုင်တယ် စင်ကြယ်စေနိုင်တယ်။ အဲဒီဝိပဿနာမဂ်ကို ပွားစေတော့ ဘယ်နည်းဖြင့်ပွားစေရလဲဆိုရင်၊ သတိပဋ္ဌာန် ဒေသနာ နည်းဖြင့် ပွားစေရတာဘဲ။ သတိပဋ္ဌာန်မပါဘဲ ဝိပဿနာပညာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အရိယမဂ်ပညာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့် - သတိပဋ္ဌာနသုတ်အဖွင့် အဋ္ဌကထာမှာ-

ယသ္မာ ပန ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မေသု ကဋ္ဌိ ဓမ္မံ အနာမသိတ္တာ ဘာဝနာ နာမ နတ္ထိ၊ တသ္မာ တေပိ ဣမိနာဝ မဂ္ဂေန သောကပရိဒေဝ သမတိက္ကန္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ-လို့ ပြဆိုထားပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်မပါလျှင် ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာ မဖြစ်

ကာယ ဝေဒနာ စိတ္တ ဓမ္မေသု - သတိပဋ္ဌာန်ရှုကွက် ဖြစ်သော ကာယ ဝေဒနာ စိတ်သဘောတရားတို့တွင်၊ ကဋ္ဌိ ဓမ္မံ -တစုံတခုသော တရားကိုမျှ။ အနာမသိတ္တာ-မသုံးသပ် မရှုမှတ်မှု၍၊ ဘာဝနာ နာမ-ဝိပဿနာပညာ အရိယမဂ်ပညာတို့ကို ဖြစ်ပွားစေခြင်းမည်သည်။ ယသ္မာ-အကြင်ကြောင့်၊ နတ္ထိ-မရှိ၊ တသ္မာ-ထိုကြောင့်၊ တေပိ-ဂါထာတပုဒ် တရားကိုနာ၍ ရဟန္တာ သောတာပန်ဖြစ်လျက် သောကပရိဒေဝကို လွန်မြောက်သွားကြသည်ဟု ဆိုသော ထိုသန္တတိ အမတ်ကြီးနှင့် ပဋ္ဌာစာရာတို့ သည်လည်း၊ ဣမိနာဝ မဂ္ဂေန-ဤသတိပဋ္ဌာန် လမ်းဖြင့်ပင်လျှင်၊ သောကပရိဒေဝ-စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း ငိုကြွေးခြင်းတို့ကို၊ သမတိက္ကန္တာတိ-လွန်မြောက်သွားကြသည် ဟူ၍၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ-သိအပ်ကုန်၏ တဲ့။

ရုပ်အပေါင်းကိုယ်၏ အမူအရာကိုယ်လဲ ရှုရမယ်၊ အဲဒါက ဘယ်လိုဟာတွေလဲဆိုရင်၊ သွားခြင်း ရပ်ခြင်း ထိုင်ခြင်း လဲလျောင်းခြင်း ကျွေးခြင်း ဆန့်ခြင်း လှုပ်ရှားခြင်း အစရှိတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေပါဘဲ။ အဲဒီ ကိုယ်အမူအရာတွေကိုယ်လဲ ရှုရမယ်၊ အကောင်းအဆိုး အလယ်အလတ် ခံစားမှုဝေဒနာကိုယ်လဲ ရှုရမယ်၊ စိတ်ကူးကြံသိမှုဆိုတဲ့ စိတ်အမူအရာကိုယ်လဲ ရှုရမယ်၊ မြင်မှု ကြားမှု နံသိမှု စားသိမှုစသော သဘောတရားကိုယ်လဲ ရှုရမယ်၊ အဲဒီ ရှုကွက်လေးပါးထဲက တပါးပါးကိုရှုမှ ဝိပဿနာပညာ မဂ်ပညာ ဖြစ်နိုင်တယ်။ အဲဒီ ရှုကွက် လေးပါးထဲက တပါးပါးကိုမျှ မရှုယင်တော့ ဝိပဿနာပညာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ အရိယမဂ်ပညာလဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဒါကြောင့် တရားနာပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်၊ သောတာပန် ဖြစ်သွားတယ် ဆိုတဲ့ သန္တတိ အမတ်ကြီးနဲ့ ပဋ္ဌာစာရာတို့ဟာလဲ သတိပဋ္ဌာန် ရှုမှတ်နည်းဖြင့်ပင် တရားထူးများကို ရပြီး သောတာပရိဒေဝကို လွန်မြောက်သွားကြတယ်လို့ မှတ်သိရမယ်တဲ့။

ဒါကြောင့် ကိုယ်အမူအရာကိုဖြစ်ဖြစ်၊ ဝေဒနာကိုဖြစ်ဖြစ်၊ စိတ်ကိုဖြစ်ဖြစ်၊ မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားကို ဖြစ် ဖြစ် သမ္မာသတိဖြင့် အမှတ်ရပြီးသိလျှင် ဝိပဿနာပညာဖြစ်တယ်။ ဝိပဿနာပညာ အဆင့်ဆင့်ဖြင့် အရိယမဂ်ပညာ အဆင့် ဆင့်သို့ရောက်ပြီး ရဟန္တာဖြစ်ယင် စိတ်အညစ်အကြေး ကိလေသာတွေ အကုန်ကင်းစင်သွားတော့တာဘဲ။ အဲဒီလို စင်ကြယ် အောင် အားထုတ်ရတဲ့ လမ်းကလဲ ဒီသတိပဋ္ဌာန် တလမ်းတည်းသာ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့်-

အယံ မဂ္ဂေါ-သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးတည်းဟူသော ဤလမ်းသည်၊ သတ္တာနံ-(ဘုရားအလောင်း၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါအလောင်း အရိယာသာဝကအလောင်း ဖြစ်ကြသော) သတ္တဝါတို့၏၊ ဝိသုဒ္ဓိယာ-ကိလေသာ အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်ရန် အလို့ငှာ၊ ဧကာယနော-တခုတည်းသော လမ်း-တကြောင်းတည်းသော လမ်းပေတည်း-လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။

စိတ်အညစ်အကြေးကင်းဘို့က အရေးကြီးတယ်

လောကမှာ အညစ်အကြေးဆိုတာက ၂-မျိုးရှိတယ်။ ရုပ်အညစ်အကြေးက တမျိုး၊ စိတ်အညစ်အကြေးက တမျိုး- ဒီလို ၂-မျိုးရှိတယ်။ အဲဒီ ၂-မျိုးထဲမှာ စိတ်အညစ်အကြေး ကင်းဘို့ရာက အရေးကြီးတယ်။ ဒါပေမဲ့ လူအများစုကတော့ ရုပ် အညစ်အကြေး ကင်းအောင်လုပ်ဘို့သာ နားလည်ကြတယ်။ ရုပ်အညစ်အကြေးဆိုတာ ကိုယ်မှာ ချွေးတို့ ချေးညှော်တို့ ဒီလို အညစ်အကြေးတွေပါဘဲ။ အဲဒီလို အညစ်အကြေးတွေ ကိုယ်မှာလူးပနေယင် ရေချိုးလိုက်၊ ဆပ်ပြာနဲ့ပွတ်တိုက်ပြီး ဆေးလိုက် နဲ့စင်ကြယ်အောင် လုပ်တတ်ကြပါတယ်။ တချို့က နံ့သာတွေနဲ့တောင် လူးလိမ်းလိုက်ကြသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီ ရုပ်အညစ် အကြေး စင်ကြယ်ရုံနဲ့တော့ အပါယ်ဆင်းရဲ အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းစသော သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ မလွတ်မြောက်နိုင်ပါဘူး။ လူ့ချမ်းသာ နတ်ချမ်းသာကိုလဲ မရနိုင်ပါဘူး။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာရာဘို့ ဆိုတာကတော့ ဝေးပါတယ်။ လောဘ ဒေါသ မောဟ စသော စိတ်အညစ်အကြေးတွေ စင်ကြယ်မှ အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်နိုင်တယ်။ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကိုလဲ ရနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် စိတ်အညစ်အကြေးကင်းအောင် အားထုတ်ဘို့က အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီ စိတ်အညစ်အကြေးကင်း အောင် နည်းလမ်းကလဲ ဒီသတိပဋ္ဌာန်နည်းလမ်း တခုတည်းရှိပါတယ်-တဲ့။

အဲဒါကလဲ သတိပဋ္ဌာန်တလမ်းတည်း ရှိတယ်

ဒါကြောင့် (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့် ဟောထားတဲ့အတိုင်း) ကိုယ်အမူအရာဟူသမျှကို ပြုလုပ် တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတယ်။ ခံစားမှုဝေဒနာဖြစ်တိုင်း၊ စိတ်ကူးကြံစည်မှုဖြစ်တိုင်း၊ မြင်မှု ကြားမှုစသော သဘောတရားတွေ ဖြစ်တိုင်း မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်။ ရှုမှတ်နေတော့ တဖြေးဖြေးနဲ့ စင်ကြယ်လာတာကို တွေ့ရတယ်။ အဲဒီတော့ ဒီလို သဘောပေါက်လာတယ်။ မြတ်စွာဘုရားဟာ ကိုယ်တော်တိုင် စင်ကြယ်အောင် အားထုတ်ပြီးတော့ စင်ကြယ်အောင် အားထုတ် နည်းကို ဟောကြားတော်မူခဲ့တာဘဲ။ ဘုရားတပည့် သာဝတွေလဲ ဒီနည်းအတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ကိလေသာဆိုတဲ့ စိတ်အညစ် အကြေးမှ စင်ကြယ်သွားကြတာဘဲ။ နည်းနည်းအားထုတ်ယင် နည်းနည်းစင်ကြယ်မှာဘဲ။ များများအားထုတ်ယင် များများစင် ကြယ်မယ်။ အပြည့်အစုံအားထုတ်ယင် အပြည့်အစုံ စင်ကြယ်သွားမှာဘဲလို့ ကိုယ့်ဟာကိုယ် သဘောပေါက် သိနားလည်လာ တယ်။ ကိလေသာကင်းစင်ပြီး သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲမှ လွတ်မြောက်ဘို့ရာဟာ ဒီလိုရှုမှတ်ပြီးသိရတဲ့ တလမ်းတည်းသာ ရှိတယ်။ ဒါကြောင့် ဧကယနော-တခုတည်းသော လမ်းလို့ ဟောတော်မူခဲ့တာဘဲလို့လဲ သဘောပေါက်လာတယ်။

တနည်း အနက်ကတော့ - ဧကယနော - တကြောင်းတည်းသောလမ်း-တဲ့။ လမ်းမှားသွားစရာ လမ်းခွဲမရှိဘူး။ ဒီ လမ်းကြောင်းအတိုင်းသာ တည့်တည့်သွားယင် နောက်ဆုံးကျတော့ စိတ်အညစ်အကြေး စင်ကြယ်တဲ့အဆင့်ကို ရောက်မှာဘဲ။ သောတာပတ္တိမဂ်ရောက်ယင် စိတ်အညစ်အကြေးတွေ လေးပုံတပုံ ကင်းသွားတယ်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာရယ် အပါယ်ကျ စေနိုင်တဲ့ လောဘ ဒေါသ မောဟစသည်ရယ်-ဒီကိလေသာ အညစ်အကြေးတွေ ကင်းသွားတယ်။ သကဒါဂါမိမဂ်ရောက်ယင် ကိလေသာတွေ တဝက်ကင်းသွားတယ်။ ကြမ်းတမ်းတဲ့ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒဆိုတာတွေ နောက်ထပ်ကင်းသွားကြပြန်တာပါဘဲ။ အနာဂါမိမဂ်ရောက်ယင် ကိလေသာတွေ လေးပုံ သုံးပုံအထိ ကင်းသွားတယ်။ ကာမရာဂနဲ့ ဗျာပါဒတွေ အကြွင်းမဲ့ ကင်းသွား ကြတာပါဘဲ။ အရဟတ္တမဂ်ရောက်တော့ စိတ်အညစ်အကြေး ကိလေသာတွေ အကုန်ကင်းပြီး ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ ဒါ ကြောင့် စိတ်အညစ်အကြေးကို ကင်းစေချင်လျှင် ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်မလဲဆိုတော့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်လို့ ဖြေရမှာဘဲ။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၁။ စိတ်အညစ်အကြေးကို ကင်းစေလို ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
စိတ်အညစ်အကြေးကို ကင်းစေလို သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို စိတ်အညစ်အကြေးမှ ကင်းဝေးစင်ကြယ်ရန် အတွက် (ဧကယနော) တခုတည်းသောလမ်း၊ တကြောင်းတည်းသောလမ်း-လို့ မြတ်စွာဘုရားက ဟောတော်မူသောကြောင့် စိတ်အညစ်အကြေး ကင်းချင်ယင် တခြားလမ်း ကိုလိုက်လို့ မဖြစ်ဘူး။ ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကိုသာ လိုက်ရမယ်ဆိုတာ အင်မတန် ထင်ရှားနေပါတယ်။ အဲဒါကို အထူးသတိ ပြုကြရမယ်။

သောကကင်းဘို့လဲ ဒီတလမ်းတည်းဘဲ

နောက်ပြီးတော့ - အယံ မဂ္ဂေါ - ဤ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းသည် သောက ပရိဒေဝါနံ - စိုးရိမ်ပူဆွေးခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း တို့ကို၊ သမတိက္ကမာယ - လွန်မြောက်ရန်အလို့ငှါ၊ ဧကာယနော-တခုတည်းသောလမ်း - တကြောင်းတည်းသော လမ်းပေ တည်းတဲ့။ ကိုယ်အမှုအရာ ဝေဒနာ စိတ် သဘောတရားတို့ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမှတ်ရပြီး သိရတဲ့ ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ် ဟာ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု ငိုကြွေးမှုတို့ကို ကျော်လွန်ရန် လွန်မြောက်ရန်အတွက် တခုတည်းသောလမ်း တကြောင်းတည်းသော လမ်းပါဘဲတဲ့။ သတ္တဝါတွေက စိုးရိမ်ပူဆွေးရတာကို အလိုမရှိကြဘူး၊ ငိုကြွေးရတာကိုလဲ အလိုမရှိကြဘူး၊ မလွဲမရှောင်နိုင်လို့ စိုးရိမ်ပူဆွေးနေကြရ ငိုကြွေးနေကြရတာဘဲ၊ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု ကင်းငြိမ်းဆေးများရှိမယ် ဆိုယင် သိပ်ကောင်းမှာဘဲ၊ လောကမှာ လူတွေက ဆေးဝါးတွေ အင်းအိုင်တွေ မန္တာန်တွေ ဂုဏ်ဆရာတွေကို သိပ်ယုံကြတာ၊ ဒါကြောင့် စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု ငိုကြွေးမှုတွေ မဖြစ်ရအောင် ကာကွယ်နိုင်တဲ့ဆေးတို့ အင်းတို့ မန္တာန်တို့ကို ပေးမယ်ဆိုယင် အဲဒီလို ဂိုဏ်ဆရာထံ သိပ်သွားကြမှာဘဲ၊ စိုးရိမ် ကင်းဝေး နေနိုင်ရေးဆိုတဲ့ စာအုပ်စာတမ်းကိုတောင် အလုအယက် ဝယ်ယူပြီး ကြည့်ရှုကြသေးတယ်၊ တကယ်စင်စစ် စိုးရိမ် ပူဆွေးမှု ငိုကြွေးမှုကို ကင်းစေနိုင်တာကတော့ ဟောဒီ သတိပဋ္ဌာန်လုပ်ငန်းစဉ်ဘဲ၊ တချို့လူတွေဟာ သားသေလို့ လင်သေလို့ မယားသေလို့ ဒီလိုအကြောင်းတွေကြောင့် အကြီးအကျယ် စိုးရိမ်ပူဆွေးနေကြတယ်၊ မစားနိုင် မအိပ်နိုင်အောင်လဲ ပင်ပန်းနေ ကြတယ်၊ မထိန်းနိုင် မအောင့်နိုင်အောင်လဲ ငိုကြွေးနေကြတယ်၊ အဲဒီလို လူတွေဟာ ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်အရ ရှိရှိသေသေ ရှုမှတ်နေယင် ရက်အနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် သက်သာရာရလာတယ်၊ နောက်တော့ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှုတွေ လုံးဝကင်းငြိမ်းသွား တာဘဲ။ ဒါကြောင့် စိုးရိမ်မှုကို လွန်မြောက်လိုယင်၊ ငိုကြွေးမှုကို လွန်မြောက်လိုလင် ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရုံပါဘဲ၊ အဲဒီဆောင်ပုဒ်များကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

- ၂။ စိုးရိမ်မှုကို လွန်မြောက်လို ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
စိုးရိမ်မှုကို လွန်မြောက်လို သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

အဋ္ဌကထာက ဒီနေရာမှာ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ဖြင့် သန္တတိအမတ်ကြီးမှာ စိုးရိမ်မှုကင်းငြိမ်းသွားပုံကို ပြဆိုထားတယ်၊ အဲဒါကို ဒီနေရာမှာ ထုတ်ဆောင်ပြောရယင် သိပ်ကောင်းမှာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အချိန်မရှိလို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။

ပရိဒေဝကင်းဘို့လဲ ဒီတလမ်းတည်းဘဲ

- ၃။ ငိုကြွေးမှုကို လွန်မြောက်လို ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
ငိုကြွေးမှုကို လွန်မြောက်လို သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

ဒီနေရာမှာလဲ အဋ္ဌကထာက ပဋ္ဌာစာရာထေရီဝတ္ထုကို ထုတ်ပြထားပါတယ်၊ ယခုတော့ အချိန်မရှိလို့ အဲဒါကိုလဲ မပြောနိုင်ပါဘူး။

နောက်ပြီးတော့ အယံ မဂ္ဂေါ-ဤ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းသည်၊ ဒုက္ခဒေါမနဿာနံ - ကိုယ်ဆင်းရဲ စိတ်ဆင်းရဲတို့၏၊ အတ္ထင်္ဂမာယ-ချုပ်ငြိမ်းရန် အလို့ငှါ၊ ဧကာယနော - တခုတည်းသော လမ်း၊ တကြောင်းတည်းသော လမ်းပေတည်း-တဲ့။

ကိုယ်ဆင်းရဲဆိုတာ ကိုယ်ထဲက သူ့အလိုလို နာကျင်ကိုက်ခဲပြီး အခံရခက်တဲ့ ဆင်းရဲလဲရှိတယ်၊ သူတပါးက ရိုက် နှက် ပုတ်ခတ်လို့ နေပူ မီးပူစသည်လောင်လို့ စသည်ကြောင့် အခံရခက်တဲ့ ဆင်းရဲလဲ ရှိတယ်၊ အဲဒီ ကိုယ်ဆင်းရဲကို ဘယ်သူ ကမှ အလိုမရှိကြဘူး၊ စိတ်ဆင်းရဲ ဆိုတာကတော့ ဆွေမျိုးများ ပျက်စီးခြင်း၊ စီးပွားဥစ္စာ ပျက်စီးခြင်း စသည်ကြောင့် စိတ်ထဲ မှာ မခံသာတဲ့ ဆင်းရဲပါဘဲ၊ အဲဒီဆင်းရဲကိုလဲ ဘယ်သူကမှ အလိုမရှိကြဘူး၊ တလောကလုံးက သတ္တဝါတွေကို ဒီကိုယ်ဆင်းရဲ နဲ့ စိတ်ဆင်းရဲက နှိပ်စက်နေတာဘဲ၊ ဒီဆင်းရဲနှစ်မျိုးကို နှုတ်ပယ်လိုက်မယ်ဆိုယင် သတ္တဝါတွေမှာ အမြဲတမ်းချမ်းသာနေကြမှာ ဘဲ၊ အဲဒီဆင်းရဲတွေ ကင်းချင်ကြသလားလို့ မေးယင် ကင်းချင်ပါတယ်လို့ ဖြေကြားမှာဘဲ၊ အဲဒီဆင်းရဲတွေ ကင်းချင်ကြယင် ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်အတိုင်း လိုက်သွားကြရုံပါဘဲ၊ အခြားနည်းနဲ့တော့ ဒီဆင်းရဲတွေကို မကင်းစေနိုင်ပါဘူး၊ ဆောင်ပုဒ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

ကိုယ်ဆင်းရဲငြိမ်းအံ့လဲ ခိလမ်းဘဲ

၄။ ကိုယ်ဆင်းရဲကို ငြိမ်းစေလို ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
ကိုယ်ဆင်းရဲကို ငြိမ်းစေလို သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ဖြင့် ကိုယ်ဆင်းရဲချုပ်ငြိမ်းပုံကို အဋ္ဌကထာမှာ အရှင်တိဿဝတ္ထု၊ ကျားစားခံရတဲ့ ရဟန်းဝတ္ထု စသည်ဖြင့် ပြဆိုထားပါတယ်။ အဲဒါတွေလဲ အချိန်မရှိလို့ မပြောနိုင်ပါဘူး။ ယခုနေအခါလဲ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ဖြင့် ရှုမှတ်နေတာနဲ့ သေလောက်တဲ့ ရောဂါဝေဒနာများတောင် ပျောက်ကင်းသွားကြတာတွေ ရှိပါတယ်။ (သာကေဝတ္ထုများကို နောက်ဆက်တွဲ၌ ပြထားသည်)

ကိုယ်ထဲက ဆင်းရဲမရှိပေမဲ့ စိတ်ထဲက ဆင်းရဲနေယင်လဲ နေရာမကျဘူး၊ မိမိအလိုအတိုင်း မဖြစ်ယင် မပြည့်စုံယင် စိတ်က ဆင်းရဲပူပန်နေတာဘဲ။ မူလက ပြီးပြီးရွှင်ရွှင်နဲ့ ဝမ်းသာနေပေမယ့်လို့ စိတ်ညစ်စရာသတင်းကို ကြားရယင်ချက်ခြင်း စိတ်ညစ်သွားတာဘဲ။ သားကလေး သမီးကလေး ကားတိုက်လို့ သေသွားသတဲ့၊ ရေနစ်လို့ သေသွားသတဲ့ စသည်ဖြင့် ချစ်ခင်တဲ့ ဆွေမျိုးများ ပျက်စီးသွားတဲ့ အကြောင်းအရာကို ကြားရယင် ချက်ခြင်း စိတ်ဆင်းရဲသွားတာဘဲ။ ဒါက ဉာတိဗျာသနကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ်ဆင်းရဲဘဲ။ ပစ္စည်းဥစ္စာတွေ လူဆိုးတွေကြောင့် ဖြစ်စေ ရေကြောင့် မီးကြောင့် ဖြစ်စေ ပျက်စီးဆုံးရှုံးသွားတာကို ကြားရယင်ဖြစ်စေ၊ တွေ့မြင်ရယင်ဖြစ်စေ အကြီးအကျယ် စိတ်ဆင်းရဲရတယ်။ ဒါက ဘောဂဗျာသနကြောင့် ဖြစ်တဲ့စိတ်ဆင်းရဲဘဲ။ မကျန်းမမာ ရောဂါဝေဒနာတွေ ဖြစ်လာယင် စိတ်ဆင်းရဲရတယ်။ ကြာရှည်စွာ ခံနေရလေလေ သာပြီးစိတ်ဆင်းရဲ လေလေဘဲ။ ယခုခေတ်မှာ ကင်ဆာရောဂါတို့လို မပျောက်နိုင်တဲ့ ရောဂါဖြစ်ယင် သာပြီးစိတ်ဆင်းရဲရတာဘဲ။ ဒါလဲဘောဂဗျာသနကြောင့် ဖြစ်တဲ့ စိတ်ဆင်းရဲဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ (သီလဗျာသန) သီလပျက်စီးခြင်းကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲရတယ် ဆိုတာကတော့ သီလကို အလေးအမြတ် ပြုပြီး စောင့်ရှောက်နေတဲ့သူမှာ၊ အထူးအားဖြင့်တော့ ရဟန်းမှာ သီလပျက်စီးသွားယင် အကြီးအကျယ် စိတ်ဆင်းရဲရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ (ဒိဋ္ဌိဗျာသန) အယူပျက်စီးခြင်းကြောင့် စိတ်ဆင်းရဲရတယ် ဆိုတာကတော့ မူလက ကမ္မဿကတာသမ္မာဒိဋ္ဌိဖြင့် ကံ ကံ၏အကျိုး ရှိတယ်။ နောင်တမလွန်ဘဝ ရှိတယ်လို့ အယူမှန်ရှိနေရာက “ကံ ကံ၏အကျိုး မရှိဘူး၊ နောင်တမလွန်ဘဝ မရှိဘူး၊ သေပြီးယင် ဘာမှမရှိတော့ဘူး” ဆိုတဲ့ မိစ္ဆာအယူကို သူများ ပြောပြချက်အရ ယုံကြည်လက်ခံသွားယင် အယူမှန်ပျက်တော့တာဘဲ။ ဒါပေမယ့်လို့ အဲဒီအယူမှားကိုပင် အယူမှန် အယူကောင်းထင်နေယင်တော့ သူ့အယူနဲ့သူ သဘောကျနေတာပါဘဲ။ စိတ်ဆင်းရဲ မဖြစ်သေးပါဘူး။ သူတပါးကိုတောင် သူ့အယူအမှားဖြင့် ဝါဒဖြန့်နေတတ်ပါသေးတယ်။ ဘယ်အခါကျမှ သူ့အယူ မှားမှန်း သိတတ်သလဲဆိုယင်။ သေခါနီး ဂတိနိမိတ်ဆိုးတွေကို တွေ့ရတဲ့ အခါကျတော့ မှားမှန်းသိတတ်တယ်။ နောက်ဘဝမှာ ပြိတ္တာ ဖြစ်နေတဲ့အခါ ငရဲရောက်နေတဲ့ အခါများကျတော့လဲ သူ့အယူမှားမှန်း သိတတ်တယ်။ ကံ ကံ၏အကျိုး မရှိဘူးလို့ ယူခဲ့တာဟာ မှားကြောင်း သိရတယ်။ နောင်ဘဝမရှိဘူးလို့ ယူခဲ့တာလဲ မှားကြောင်းသိရတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ - အကုသိုလ်ကံကြောင့် ဆင်းရဲဒုက္ခ ရောက်နေရတာနဲ့ ပြိတ္တာဘဝ ငရဲဘဝ၌ ဖြစ်နေရတာကို သူကိုယ်တိုင် တွေ့နေရသောကြောင့်ပါဘဲ။ အဲဒီလိုအခါကျတော့ “ငါဟာ ဟိုတုန်းက အယူမှန်ကို စွန့်ပယ်ပြီး အယူမှားကို ယူခဲ့မိတာ အလွန်မှားခဲ့တာဘဲ” လို့ အလွန်ပင် စိတ်ဆင်းရဲရတတ်ပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ ဘုရားလက်ထက်တော် ကာလတုန်းက ခွေးလိုကျင့်နေတဲ့သူနဲ့ နွားလိုကျင့်နေတဲ့သူဟာ “အဲဒီအကျင့်များကြောင့် ခွေးဖြစ်တတ်တယ်။ ငရဲနဲ့ တိရစ္ဆာန် တခုဖြစ်တတ်တယ်” လို့ ဖြေကြားတော်မူတဲ့ ဘုရားစကားတော်ကို ကြားရတော့ သူတို့မှာ အယူမှားလာခဲ့တာ အကြောင်းပြုပြီး ငိုယိုသည်အထိ စိတ်ဆင်းရဲရှာကြတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကချေသည် တဦးကလဲ ကပြခြင်းကြောင့် ပဟာသခေါ်တဲ့ ပျော်ရွှင်နတ်ပြည် ရောက်ရတယ်လို့ ယုံကြည်ယူဆလာခဲ့တယ်။ ပဟာသဆိုတာ နတ်ပြည်မဟုတ်ဘူး။ ငရဲဘဲ။ အဲဒီပဟာသငရဲကို ရောက်တတ်တယ်လို့ မြတ်စွာဘုရား၏ ဖြေရှင်းချက်ကို ကြားရတော့ အယူမှားခဲ့တာကို အကြောင်းပြုပြီး ငိုယိုသည်အထိ စိတ်ဆင်းရဲရှာရတယ်။ အဲဒါတွေလဲ အယူပျက်စီးမှုကြောင့်ဖြစ်တဲ့ စိတ်ဆင်းရဲတွေပါဘဲ။ အဲဒီစိတ်ဆင်းရဲတွေ ကင်းငြိမ်းစေချင်ယင်လဲ (ဧကာယနဆိုတဲ့) ဒီသတိပဋ္ဌာန် လမ်းစဉ်ကိုလိုက်ပြီး ကျင့်ကြံရုံပါဘဲ။ ဆောင်ပုဒ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

စိတ်ဆင်းရဲငြိမ်းတို့လဲ ဒီလမ်းဘဲ

၅။ စိတ်ဆင်းရဲကို ငြိမ်းစေလို ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
စိတ်ဆင်းရဲကို ငြိမ်းစေလို သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

အဲဒီ စိတ်ဆင်းရဲ ချုပ်ငြိမ်းပုံကိုလဲ အဋ္ဌကထာမှာ သိကြားမင်းဝတ္ထု သုဗြဟ္မနတ်သားဝတ္ထုများဖြင့် ပြထားတယ်။ ယခု တော့ အချိန်မရှိလို့ အဲဒါတွေကို မပြောနိုင်တော့ပါဘူး။

နောက်ပြီးတော့ အယံ မဂ္ဂေါ-ဤ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းသည်၊ ဉာယဿ အဓိဂမာယ-အရိယမဂ်ကို ရရန်အလို့ငှါ၊ နိဗ္ဗာနဿ သစ္စိကိရိယာယ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် အလို့ငှါ၊ ဧကာယနော-တခုတည်းသောလမ်း - တကြောင်းတည်း သော လမ်းပေတည်း တဲ့။

ဉာယဆိုတာက အရိယမဂ်ပဲ။ ဒါပေမဲ့ မဂ်ရယင် မဂ်၏အကျိုး ဖိုလ်လဲ ရတော့တာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ဗမာစကားအရ တပေါင်းတည်း ပြောဆိုနေကျ ဖြစ်တဲ့အတိုင်း အရိယမဂ်ဖိုလ်ကိုရရန် တကြောင်းတည်းသောလမ်းလို့ ပြောယင် ပိုပြီးပေါ်လွင် ပါတယ်။ နောက်ပြီးတော့ အရိယမဂ်ဖိုလ်ရယင် နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ မျက်မှောက်ပြုရတော့တာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် အရိယမဂ်ဖိုလ်ရတာနဲ့ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုတယ်ဆိုတဲ့ ဒီအကျိုး ၂-ပါးကို တပေါင်းတည်းပြုပြီး ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် ရရောက်လို့ ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်၊ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် ရရောက်လို့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်တဲ့။ အဲဒါကို လိုက်ဆိုကြရ မယ်။

မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်တို့လဲ ဒီလမ်းဘဲ

၆-၇။ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် ရရောက်လို့ ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။
နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ် ရရောက်လို့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်။

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုတိုင်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရပါလို့၏-လို့ ဆုတောင်းနေကြတာ ဘဲ။ အဲဒီလို ဆုတောင်းနေကြတာဟာ ကိုယ့်စိတ်ထဲက တကယ့်ကိုလိုလားပြီး တောင်းတာလဲရှိတယ်။ မိဘဆရာများ၏ အတု လိုက်ပြီး တောင်းရိုးတောင်းစဉ်အနေနဲ့ တောင်းတာလဲရှိတယ်။ စိတ်မပါဘဲ တောင်းရိုးတောင်းစဉ်အနေနဲ့ ဆုတောင်းတာက တော့ အလျင်အမြန် အကျိုးသက်ရောက်ဖို့ အားကောင်းလှမယ် မဟုတ်ပါဘူး။ အရေးကြီးတာကတော့ သံသရာ၏ အပြစ်ကို သိတန်သမျှ သိပြီးတော့ နိဗ္ဗာန်ဆုကို လေးလေးနက်နက် ဆုတောင်းဘို့ လိုပါတယ်။ သံသရာ၏ အပြစ်တွေကတော့ ဖြစ်ရာ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်းမှာ အိုရမယ်၊ နာရမယ်၊ သေရမယ်၊ ကိုယ်ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးတွေကို တွေ့ရခံစားရမယ်။ စိုးရိမ်ပူဆွေးမှု စသော စိတ်ဆင်းရဲ အမျိုးမျိုးတွေကိုလဲ တွေ့ရခံစားရမယ်။ ကံမကောင်းအကြောင်းမသင့်တဲ့အခါများမှာ အပါယ်လေးပါး ကျရောက်ပြီးတော့လဲ အကြီးအကျယ် ဆင်းရဲရမယ်။ ဒါတွေဟာ သေသေချာချာ စဉ်းစားကြည့်ယင် အလွန်ကြောက်ဖွယ် ကောင်းတဲ့ ဆင်းရဲတွေဘဲ။ နိဗ္ဗာန်ရောက်မှ အဲဒီဆင်းရဲတွေ အကုန်ကင်းငြိမ်းမယ်။ ဒါကြောင့် အဲဒီဆင်းရဲအပြစ်တွေကို ဆင်ခြင် မြင်သိပြီးတော့ အဲဒီ ဆင်းရဲတွေမှ လွတ်မြောက်ရအောင် နိဗ္ဗာန်ဆိုကို လေးလေးနက်နက် တောင့်သင့်ပါတယ်။

အဲဒီလို ဆုတောင်းတော့ နိဗ္ဗာန်ကို ချက်ခြင်းရပါ့မလားလို့ဆိုယင်၊ ယခုမျက်မှောက်ဘဝတွင် ချက်ခြင်းတော့ မရနိုင် သေးဘူး။ အဲဒီလို ဆုတောင်းပြီးပြတဲ့ ကုသိုလ်က နိဗ္ဗာန်ရနိုင်တဲ့ ဘဝသို့ ပို့ပေးမယ်။ ယခုရနေတဲ့ လူ့ဘဝမျိုးပါဘဲ။ အဲဒီဘဝ ကျတော့ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရမယ်။ ကြားနာပြီး ကျင့်သုံးရမယ်။ အဲဒီလိုကျင့်ပြီး မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရမယ်။ အဲဒီလို မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ရောက်အောင် ဘယ်လမ်းစဉ်နဲ့ ကျင့်ရမှာလဲဆိုတော့ အရိယမဂ်ကို ရရန် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုရန် (ဧကာယနော) တခုတည်းသောလမ်း၊ တကြောင်းတည်းသော လမ်းလို့ ဟောထားတဲ့အတိုင်း ယခုပြောပြနေတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်နဲ့ ကျင့်ရမှာဘဲ။ ဒီလမ်းစဉ်တခုတည်းသာ ရှိတယ်။ ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို ယခုကျင့် ယင် ယခုဘဝတွင်လဲ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်တာဘဲ။ အဲဒီတော့ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို အမြန်ရောက်ချင်ယင် ဆုတောင်းရုံမျှနဲ့ ကျေနပ်မနေပဲ ယခုပင် ကျင့်သုံးသင့်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် (နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်၊ ရရောက်လို့၊ ဘယ်လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်၊ နိဗ္ဗာန်မဂ်ဖိုလ်၊ ရရောက်လို့၊ သတိပဋ္ဌာန် လမ်းစဉ်ကို လိုက်ရမယ်-လို့) ဆောင်ပုဒ်မှာ ဆိုထားတာဘဲ။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို တကယ်အမြန် ရောက်ချင်ယင် အခြားနည်း လမ်းတွေကို ရှာကြံကျင့်သုံးမနေနဲ့၊ ဆုတောင်းရုံမျှနဲ့လဲ အားရကျေနပ်မနေနဲ့၊ ဒီသတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်ကို ယခုပင် လိုက်ပြီးကျင့် ပါလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့်-

သက္ကာယဒိဋ္ဌိပုပ္ဖာနာယ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန်အလိုငှါ၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ ဝါ-ကိုယ်အမူအရာဖြစ်တိုင်း၊ ခံစားမှု ဝေဒနာဖြစ်တိုင်း၊ စိတ်အမူအရာဖြစ်တိုင်း၊ မြင်မှု ကြားမှု စသော သဘောတရား ထင်ပေါ်တိုင်း အမှတ်ရလျက်၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏-လို့ မိန့်ဆိုညွှန်ကြားတော်မူပါတယ်။

သတိပဋ္ဌာန်လမ်းစဉ်အရ အားထုတ်ပုံ

အဲဒီလို အားထုတ်ကျင့်သုံးရာမှာ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ဘယ်ကစပြီး ဘယ်လိုအားထုတ်ရမလဲဆိုတော့ ဈာန်ရတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုယင် အဲဒီဈာန်ကို ဝင်စားပြီးတော့ အဲဒီဈာန်မှ ထလျှင်ထချင်း အဲဒီဈာန်စိတ်ကို ပြန်လှည့်ပြီး ရှုရတယ်။ ဈာန်စိတ်ဆို ပေမဲ့ စိတ်တခုတည်း ရှုရတာတော့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဈာန်စိတ်နှင့်ယှဉ်တဲ့ ဝိဘက်စသည် ထင်ရှားယင် အဲဒီဝိဘက်စသည်ကိုလဲ ရှုရတာပါဘဲ။ အဲဒီကနောက် ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ထိသိမှု ကြားမှု မြင်မှု စသည်တွေကိုလဲ လိုက်ပြီးရှုရတယ်။ အဲဒီလို ပေါ်ရာပေါ်ရာ လိုက်ပြီး ရှုတာက **ပကိဏ္ဍကသင်္ခါရ**တွေကို ရှုတာတဲ့။ ရှုရတဲ့ သင်္ခါရတရားက တမျိုးတည်း မဟုတ်ပဲ အမျိုးမျိုး ရောပြွမ်းနေလို့ **ပကိဏ္ဍက** ပြွမ်းပြွမ်းဆိုတဲ့ ဝိသေသနနှင့်တကွ ခေါ်ဆိုထားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ လိုက်ပြီး ရှုရလို့ ပင်ပန်းလာယင် ဈာန်ကို ပြန်ပြီးဝင်စားရတယ်။ နေသာထိုင်သာ ရှိလာတဲ့အခါ အဲဒီဈာန်မှ ထပြီး အဲဒီဈာန်ကို ရှုပြီးတော့ ပေါ်ရာ ပေါ်ရာလိုက်ပြီး ရှုရတယ်။ ပင်ပန်းလာပြန်ယင် ဈာန်ကို ပြန်ဝင်စားရတယ်။ အဲဒီလို ဈာန်ဝင်စားပြီး ဈာန်ကို ရှုလိုက်။ ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ လိုက်ပြီး ရှုလိုက်။ တဖန် ဈာန်ဝင်စားပြီး ဈာန်ကိုရှုလိုက်။ ပေါ်ရာ ပေါ်ရာလိုက် ရှုလိုက်နဲ့ လေ့ကျင့်နေယင်း သမာဓိဉာဏ် ရင့်လာတဲ့အခါကျတော့ ပင်ပန်းတယ်လို့ မရှိတော့ပါဘူး။ အဲဒီအခါကျတော့ ပေါ်ရာ ပေါ်ရာကိုသာ မပြတ်လိုက် ပြီး ရှုသွားရတော့တာပါဘဲ။

ဈာန်မရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်များ ဝိပဿနာရှုပုံ

ဈာန်မရတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ ဓာတ်လေးပါးက စပြီး ရှုပုံကို ဝိသုဒ္ဓမဂ်မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ သတိပဋ္ဌာန သုတ်မှာတော့ (ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ-စသည်ဖြင့်) ကိုယ်အမူအရာ ရှုပုံတွေကို ပြထားပါတယ်။ အဲဒါဟာ သွားဆဲစသည်၌ ထင်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ်ကို ရှုပုံတွေပါဘဲ။ လူတွေဟာ သွားနေတာယင်လဲ ဖြစ်ရမယ်။ ရပ်နေတာယင်လဲ ဖြစ်ရမယ်။ ထိုင်နေတာ ယင်လဲဖြစ်ရမယ်။ လှဲအိပ်နေတာယင်လဲဖြစ်ရမယ်။ အဲဒီ**ဣရိယာပုထ်လေးပါးထဲက** တပါးပါးဖြင့်နေထိုင်ကြရတာဘဲ။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက အဲဒီ ဣရိယာပုထ်လေးပါးဖြင့် ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်ကို ရှုဘို့ရာ (ပုန စပရံ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခူ ဂစ္ဆန္တော ဝါ ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ - စသည်ဖြင့် ဟောကြားညွှန်ပြထားပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ပုန စ-တဖန်လည်း၊ အပရံ-တပါးသော ရှုပုံကား၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်းသည်၊ (ဝါ-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်၍ သံသရာမှလွတ်မြောက်ရန် ကျင့်ကြံအားထုတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။) ဂစ္ဆန္တော ဝါ သွားနေသည် ရှိသော်မူလည်း၊ ဝါ- သွားနေဆဲ သွားနေခိုက်မူလည်း၊ ဂစ္ဆာမိတိ-သွားသည်ဟူ၍၊ ပဇာနာတိ-သိ၏-တဲ့။ သွားနေယင်လဲ သွားတာကို သွားတယ် လို့ ရှုသိရမယ်။ ရပ်နေယင်လဲ ရပ်တာကို ရပ်တယ်လို့ ရှုသိရမယ်။ ထိုင်နေယင်လဲ ထိုင်တာကို ထိုင်တယ်လို့ ရှုသိရမယ်။ လဲ လျောင်းအိပ်နေယင်လဲ လျောင်းတယ်-အိပ်တယ်လို့ ရှုသိရမယ် တဲ့။

နောက်ပြီးတော့ ဝါ ပန-တနည်း ရှုသိပုံကား၊ ယထာ ယထာ-အကြင် အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ကာယော-ကိုယ် သည်၊ ပဏိဟိတော ဟောတိ-တည်နေ၏။ တထာ တထာ-ထိုထို တည်နေတိုင်းသော အခြင်းအရာဖြင့်၊ နံ-ထို ကိုယ်ကို၊ ပဇာနာတိ-သိ၏-လို့လဲ ဟောကြား ညွှန်ပြတော်မူပါသေးတယ်။ အဲဒီစကားရပ်ဖြင့် သိစေလိုတာကတော့ ကိုယ်ဟာ သွားတဲ့ အခြင်းအရာနဲ့ တည်နေယင် အဲဒီကိုယ်ကို သွားတဲ့ အခြင်းအရာဖြင့်ပင် ရှုသိရမယ်။ ရပ်တဲ့ အခြင်းအရာ၊ ထိုင်တဲ့ အခြင်းအရာ၊ လျောင်းတဲ့ အခြင်းအရာများနဲ့ တည်နေယင်လဲ အဲဒီအခြင်းအရာများဖြင့်ပင် ရှုသိရမယ်တဲ့။ ဒါတွင်မကသေးဘူး။ အကြင် အကြင် အခြင်းအရာဖြင့်၊ ထိုထို အခြင်းအရာဖြင့်-လို့ ဆိုတဲ့ စကားရပ်များက ကိုယ်တည်နေပုံ အခြင်းအရာဟူသမျှကို ထင်ရှားပြနေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ထိုင်နေယင်း ခေါင်းငုံ့တဲ့ အခြင်းအရာ မော့တဲ့အခြင်းအရာ ဝမ်းဗိုက်လှုပ်တဲ့ အခြင်းအရာ စသည်တို့ဖြင့် တည်နေပုံများကိုလဲ ရှုသိဘို့ ညွှန်ပြကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ အဲဒါကို ဘုန်းကြီးက (ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမယ်-လို့) ဆောင်ပုဒ် စီထားပါတယ်။ အဲဒါဆို ဆိုကြရမယ်။

(၁) ကိုယ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမည်။

အားထုတ်ရန် အသင့်ပြင်ပုံ

တရားအားထုတ်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဟာ အားထုတ်ခါစမှာ အများအားဖြင့် ထိုင်ပြီးအားထုတ်ကြရတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက (ပလ္လင်္ကံ အာဘုဒ္ဓိတွာ) တင်ပလ္လင်ခွေပြီး ထိုင်ဘို့ ညွှန်ကြားထားပါတယ်။ တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်ပုံက (၃)မျိုး ရှိတယ်။ (၁) ဘုရားဆင်းတုတော်များလို ထိုင်ပုံက တမျိုး၊ (၂) ခြေသလုံးချင်း ယှဉ်၍ဖြစ်စေ၊ အချင်းချင်း တင်၍ဖြစ်စေ ထိုင်ပုံက တမျိုး၊ (၃) ဗမာအမျိုးသမီးများလို ပုဆစ်တုတ်၍ ထိုင်ပုံကတမျိုး၊ အဲဒီလို ထိုင်ပုံကို **အမုပလ္လင်**-ထက်ဝက်တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်တာလို့ မှတ်ယူကြပါတယ်။ အဲဒီထိုင်ပုံ ၃-မျိုးထဲက ကြိုက်တဲ့ ထိုင်ပုံဖြင့် ထိုင်နိုင်ပါတယ်။ အမျိုးသမီးများလဲ အများရှေ့မှာ မဟုတ်ယင်တော့ ကြိုက်သလို ထိုင်နိုင်တာပါ။ လိုရင်းကတော့ ကြာရှည်စွာ ထိုင်ပြီး ရှုမှတ်နိုင်ဘို့က အရေးကြီးတာပါ။ မလှုပ်မပြင်ပဲ ကြာကြာထိုင်ပြီး ရှုမှတ်နေနိုင်ယင် သမာဓိဖြစ်လွယ်တတ်တယ်။ သမာဓိဖြစ်ယင် ဝိပဿနာဉာဏ်လဲ ဖြစ်တော့တာ။ တတ်နိုင်ယင် ဈာန်သမာဓိရပြီးမှ ဝိပဿနာရှုတာက သာပြီး ဉာဏ်ဖြစ်လွယ်တာ ကောင်းတာ။ ဝိပဿနာက စပြီးရှုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ သမာဓိရအောင်ကို တော်တော်ကြိုးစားရပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကြာရှည်စွာထိုင်ပြီးရှုဘို့က အရေးကြီးပါတယ်။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း တင်ပလ္လင်ခွေထိုင်ပြီးတော့ ကိုယ်အနေအထားကိုလဲ မြတ်စွာဘုရားက ညွှန်ကြားတော်မူပါသေးတယ်။ (ဥဇ္ဇံ ကာယံ ပဏီဓာယ) = အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာ ထားပါတဲ့၊ ကိုယ်ကို ကုန်းကုန်းကြီး ယော့တော့တော့ကြီးထားပြီး ထိုင်နေယင် ကာယိက ဝီရိယအားလျော့နေတာနဲ့ သမာဓိဉာဏ် မဖြစ်လွယ်ပဲ ရှိတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် အထက်ပိုင်းကိုယ်ကို မတ်မတ်တောင့်တင်းစွာထားရမယ်။ ဒါမှ ရှုမှတ်လို့လဲ ကောင်းတတ်ပါတယ်။ အဲဒီလို မတ်မတ်ထားပြီး တဲ့နောက် (ပရိမုခံ သတိံ ဥပဋ္ဌပေတွာ) ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံဆီသို့ သတိကို ပို့ထားပါတဲ့။ အာနာပါနကို ရှုတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုယင်တော့ နှာသီးဝက စောင့်ပြီး ရှုရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် နှာသီးဝကို စိတ်သတိ ပို့ထားရုံဘဲ၊ နှာသီးဝမှာ ဝင်လေ ထွက်လေ တိုက်တိုက်ပြီး ဝင်တိုင်း ထွက်တိုင်း မပြတ်ရှုနေရပါဘဲ။

ကာယာနုပဿနာ ပွားပုံ

ဝိပဿနာရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ တကိုယ်လုံးမှာ ဘယ်နေရာကမဆို ထင်ရှားတဲ့ ရုပ်ကစပြီး ရှုနိုင်ပါတယ်။ နိသိန္နောဝါ နိသိန္နောမိတိ ပဇာနာတိ)လို့ ဟောတော်မူတဲ့အတိုင်း တကိုယ်လုံးတောင့်ပြီး ထိုင်နေတဲ့ရုပ်ကို ထိုင်တယ် ထိုင်တယ်လို့လဲ ရှုမှတ်နေနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ်လို့ ထိုင်တာတခုတည်း ကြာရှည်စွာ ရှုမှတ်နေယင်တော့ ကြောင့်ကြ-တယ် မစိုက်ရတဲ့အတွက် ဝီရိယအားနဲ့နေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဘုန်းကြီးတို့က ဝမ်းဗိုက်ထဲက တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတာကို စပြီးရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားနေပါတယ်။ ဝမ်းဗိုက်ကားတက်လာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်ဖို့၊ လျော့ကျသွားတဲ့အခါ ပိန်တယ်လို့ မှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားနေပါတယ်။ အဲဒီညွှန်ကြားချက်အတိုင်း အားထုတ်တဲ့သူတွေမှာ မကြာခင် သမာဓိဖြစ်ပြီးတော့ ကျမ်းဂန်များနှင့်အညီ ဉာဏ်ထူးတရားထူးတွေကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ရ သိသွားကြတာတွေ ရာထောင်မက များလှပါပြီ။

ဒါကြောင့် ဝမ်းဗိုက်မှာ စိတ်သတိကို ပို့ထားရမယ်။ အသက်ရှုသွင်းလိုက်တိုင်း ဝမ်းဗိုက်ထဲက ဖောင်းတက်လာတာကို တွေ့ရလိမ့်မယ်။ အဲဒါဟာ ဝမ်းဗိုက်ထဲက တောင့်တာ တင်းတာ တွန်းကန်တာ လှုပ်ရှားတာဆိုတဲ့ ဝါယောဓာတ် ထင်ရှားပေါ်နေတာ။ အသက်ရှုထုတ်လိုက်တိုင်း ဝမ်းဗိုက်က ပိန်ကျသွားတာကို တွေ့ရလိမ့်မယ်။ အဲဒါလဲ လျော့ကျတဲ့ လှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ် ထင်ရှားတာ။ ဝမ်းဗိုက်က ဖောင်းတက်လာတာကို ဖောင်းတယ်လို့ ရှုမှတ်ရမယ်။ ပိန်ကျသွားတာကို ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရမယ်။ ဒီလိုအရပ်သုံးစကားနဲ့ ရှုမှတ်ပုံဟာ မြတ်စွာဘုရားက (ဂစ္ဆာမိတိ ပဇာနာတိ) သွားသည်ဟု သိ၏-စသည်ဖြင့် ညွှန်ပြတော်မူတဲ့ နည်းအရပါ။ အဲဒီမှာ သွားတယ်လို့ အရပ်သုံးစကားနဲ့ရှုခြင်းဖြင့် သွားချင်တဲ့စိတ်နှင့်တကွ တောင့်တင်းလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောဓာတ်ကို သိကြောင်း အဋ္ဌကထာမှာ-

ဂစ္ဆာမိတိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ ဝါယံ ဇနေတိ-သွားမယ်ကြံတဲ့စိတ်က ရှေးဦးစွာဖြစ်တယ်။ အဲဒီစိတ်က လေရုပ်ကိုဖြစ်စေတယ်-စသည်ဖြင့် ဖွင့်ပြထားပါတယ်။ အဲဒီလို ဖွင့်ပြထားတဲ့အတိုင်းပဲ ယခုရှုမှတ်နေကြတဲ့ ယောဂီတွေဟာ ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိကြရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဝမ်းဗိုက်က ဖောင်းလာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်၊ ပိန်ကျသွားတဲ့အခါ ပိန်တယ်လို့မှတ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ဆိုတာကတော့ ပါးစပ်ကဆိုဘို့ မဟုတ်ပါဘူး။ စိတ်အသိကလေးနဲ့ မှတ်ဘို့ပါ။ အမည်တွေ အဆိုတွေက လိုရင်းမဟုတ်ပါဘူး။ တကယ်ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ သဘောကို သိဘို့က လိုရင်းပါ။ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါ ဖောင်းစမှ ဖောင်းဆုံးတိုင်အောင် အစဉ်မပြတ် သိလိုက်သွားရမယ်။ ပိန်တယ်လို့ မှတ်တဲ့အခါမှာလဲ ပိန်စမှ ပိန်ဆုံးတိုင်အောင် အစဉ်မပြတ် သိလိုက်သွားရမယ်။ သမာဓိ အားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီလို မှတ်နေယင်း တောင့်တင်းတာ တွန်းကန်တာ လျော့ကျတာ လှုပ်ရှားတာတွေကို သူ့အလိုလို ထင်ရှားသိလာ ပါလိမ့်မယ်။ ငြိမ်ပြီး ထိုင်နေတဲ့အခါဆိုယင် အဲဒီဖောင်းတာနဲ့

ပိန်တာက အထင်ရှားဆုံးဘဲ၊ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ အဲဒါ ၂-ခုကိုဘဲ မပြတ်မှတ်နေရမယ်၊ ဖောင်းတာဆုံးယင် ပိန်တာဘဲ၊ ပိန်တာဆုံးတော့လဲ ဖောင်းတာဘဲ၊ နားနေဘို့ အချိန်မရှိဘူး၊ မပြတ်မှတ်နေရမယ်။

ခေါင်းငုံ့ယင် ငုံ့တယ် ငုံ့တယ်လို့မှတ်၊ မော့ယင်လဲ မော့တယ် မော့တယ်လို့မှတ်၊ လက်တွေ့ ခြေတွေ လှုပ်ရှားပြုပြင် ယင် အဲဒါတွေလဲ ရွှေတယ် ပြင်တယ် ကွေးတယ် ဆန့်တယ် စသည်ဖြင့် သူဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတိုင်း မှတ်ရတယ်။ ထိုင်ရာမှ ထယင် ထတယ်လို့မှတ်၊ ပေါ့ပေါ့ပြီး ကြွကြွတက်လာတာကို မပြတ်သိပြီး လိုက်သွားရမယ်။ ရပ်မိတော့ ရပ်တယ် ရပ်တယ်လို့ မှတ်၊ ကိုယ်ထဲက တောင့်တင်းတဲ့ ဝါယောရုပ်တွေ သိရတာပါဘဲ။ ရပ်ရာမှ သွားယင် သွားတယ် သွားတယ်လို့မှတ်၊ ဒီလို မဟုတ်ယင်လဲ ညာလှမ်းတယ် ဗယ်လှမ်းတယ်လို့မှတ်၊ ခြေကြွစမှ ခြေလှမ်းအဆုံးအထိ မပြတ်သိသိပြီး လိုက်သွားရမယ်၊ ရှုမှတ်ပုံအချိုးကျလာတဲ့ အခါကျတော့ ခြေတလှမ်း တလှမ်းမှာ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ သုံးချက် သုံးချက် မှတ်ရ တယ်။ သမာဓိအားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ ကြွတာနဲ့ မှတ်သိတာ၊ လှမ်းတာနဲ့ မှတ်သိတာ၊ ချတာနဲ့ မှတ်သိတာ ၂-ခု ၂-ခု ကွဲပြားပြီး ထင်ရှားသိရတယ်။ အဲဒါဟာ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ပိုင်းခြားပြီး သိတာပဲ။

အဲဒါထက် သမာဓိဉာဏ်အားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ သွားချင် လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ကိုပါ သိသိသွားတယ်၊ ခုတင်က ရွတ်ဆိုပြခဲ့တဲ့ (ဂစ္ဆာမိတိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ၊ တံ ဝါယံ ဇနေတိ) စသော အဋ္ဌကထာနှင့်အညီ သိတာပါဘဲ။ အဲဒါဟာ စာတွေ့ မဟုတ်ဘူး၊ ရှုမှတ်နေယင်း ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိသိသွားတာဘဲ၊ ပကတိလူတွေကတော့ အဲဒီလိုမသိနိုင်ဘူး၊ မယုံယင် စမ်း ကြည့်ပါ၊ လက်ညှိုးကလေး လှုပ်ကြည့်ပါ၊ လှုပ်ချင်တဲ့ စိတ်ကလေးကို တွေ့ကြရဲ့လား လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ကလေး ရှိကြောင်းကို တော့ သိကြမှာပဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီစိတ်ကလေးဟာ ဘယ်အချိန် ဘယ်လိုဖြစ်သွားတယ် ဆိုတာကိုတော့ မသိကြဘူး၊ ခေါင်းကို ငုံ့ကြည့် မော့ကြည့်၊ လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ရှိလို့ လှုပ်တယ်ဆိုတာကိုတော့သိကြမှာဘဲ၊ ဒါပေမဲ့ အဲဒီလှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ကလေး ဘယ် အချိန် ဘယ်လိုဖြစ်သွားတယ် ဆိုတာကိုတော့ မသိကြဘူး။ အမြဲမပြတ် ရှုမှတ်နေတဲ့ ယောဂီကတော့ လှုပ်ရှားပြုပြင်တဲ့အခါ ပြုပြင်ချင်တဲ့ စိတ်ကလေးကစပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတာကို သေသေချာချာ သိရတယ်။ ဒါကြောင့် “သွားချင်တဲ့စိတ်ကလေးက စပြီး ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီစိတ်ကြောင့် တောင့်တင်းလှုပ်ရှားမှု (ဝါယောရုပ်) ဖြစ်လာတယ်”ဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် တွေ့ပြီး သိရတယ်၊ နောက်ပြီးတော့ အဲဒီလှုပ်ရှားတဲ့ ဝါယောရုပ်က တကိုယ်လုံးမှာ ပျံ့နှံ့ပြီး သူဦးတမ်းမိရာဘက်သို့ တွန်းတွန်းပြီး ပို့တဲ့အတွက် ရေသို့သွားခြင်း နောက်သို့ ဆုတ်ခြင်းစသည် ဖြစ်ရတယ်လို့လဲ သိသိသွားတယ်။ အဲဒီထက် သမာဓိဉာဏ် အားကောင်းလာတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီတွန်းဆောင်လှုပ်ရှားမှု ကလေးတွေက တနေရာမှ တနေရာသို့မရောက်ပဲ ပျောက်ပျောက် သွားတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် မမြဲတာချည်းဘဲ၊ သွားတတ်တဲ့ ငါကောင် အတ္တကောင်ရယ်လို့လဲမရှိဘူး၊ သွားချင်တဲ့ စိတ် လှုပ်ချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် တရွေ့ချင်း ရွေ့ရွေ့သွားတဲ့ သဘောတရားမျှဘဲလို့ ဒီလိုလဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သဘောကျပြီး သိသိသွားတယ်။

ဒီဉာဏ်မရောက်သေးခင်ကတော့ ယခုသာမန်လူတွေလိုပါဘဲ၊ ငါသွားချင်လို့ ငါသွားတယ်၊ ငါရပ်ချင်လို့ ငါရပ်တယ်၊ ငါထိုင်ချင်လို့ ငါထိုင်တယ်၊ ငါကွေးချင်လို့ ငါကွေးတယ်၊ ငါဆန့်ချင်လို့ ငါဆန့်တယ်၊ သွားချင်တာလဲ ငါဘဲ။ သွားတာလဲ ငါဘဲ၊ ရပ်ချင်တာလဲ ငါ၊ ရပ်တာလဲ ငါဘဲ၊ ထိုင်ချင်တာလဲ ငါ၊ ထိုင်တာလဲ ငါဘဲ၊ ကွေးချင် ဆန့်ချင်တာလဲ ငါ၊ ကွေးတာ ဆန့်တာလဲ ငါဘဲလို့ ငါတယောက်တည်း အနေနဲ့လဲ ထင်မှတ်နေခဲ့တယ်၊ မြဲတည်နေတယ်လို့လဲ ထင်မှတ်နေခဲ့တယ်၊ ဖြစ်ပေါ် လာသမျှ ကိုယ်အမူအရာတွေကို မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုမှတ်လို့ ဒီဉာဏ်ရောက်လာတဲ့အခါကျတော့ သွားချင်တဲ့စိတ်နဲ့ သွားရပ် စသည်တွေကို ရှုမှတ်နေယင်း သူ့အခိုက်အတန့်နဲ့သူ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေတာတွေကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်တွေ့ပြီး ရှင်းရှင်းလင်း လင်း သိသိသွားတယ်။

သန္နိဋ္ဌိကတရား

ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက မိမိ၏တရားတော်ကို သန္နိဋ္ဌိကဂုဏ်နဲ့ ပြည့်စုံတယ်လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။ သန္နိဋ္ဌိ ကော - ကျင့်ကြံအားထုတ်က မုချကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သော တရားတော်မြတ် ပါပေတည်းတဲ့။ ဘုန်းကြီးတို့က ကိုယ်တိုင် ကျင့်ယင် ကိုယ်တိုင်တွေ့သိနိုင်တဲ့ အဲဒီတရားကို ဟောနေပါတယ်၊ ဟောတာကတော့ ကျင့်နည်းကို သိရုံလောက်သာ ဟောပြ ပါတယ်၊ အဲဒီတရားကို ယုံကြည်ပြီး အားထုတ်ကြတဲ့ သူတွေမှာ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာ ရှိတယ်၊ မမြဲတဲ့တရား၊ ဆင်းရဲတရား၊ အနတ္တတရားချည်းပဲ ဆိုတာ သူတို့ကိုယ်ပိုင် ဉာဏ်ဖြင့်ပင် တွေ့ပြီး သိသိသွားကြပါတယ်။ အဲဒီလို သိသိသွားတော့ သန္နိဋ္ဌိကော - ကျင့်ကြံအားထုတ်က မုချကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်တဲ့ တရားတော်ဘဲဆိုတာ ထင်ရှားပေါ်သွားတာပေါ့။ အဲဒီ သန္နိဋ္ဌိ က တရားဂုဏ်ကို လိုက်ဆိုကြရမယ်။

သန္နိဋ္ဌိကော - ကျင့်ကြံအားထုတ်က မုချကိုယ်တိုင် သိမြင်နိုင်သော တရားတော်မြတ်ပါပေတကား။

ကျင့်ကြံအားထုတ်ယင် ကိုယ်တိုင်တွေ့တယ်၊ မကျင့်ယင်တော့ မတွေ့ဘူး၊ မကျင့်လို့ မတွေ့တာတော့ ဘယ်တတ်နိုင် မလဲ၊ ကျင့်မှတွေ့မှာဘဲ။ ဘုန်းကြီးတို့၏ ရိပ်သာတွေမှာ လာပြီးအားထုတ်ကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ ဆရာသမားတွေက ညွှန်ပြတဲ့

အတိုင်း အချိုးကျကျ အားထုတ်ယင် သူတို့ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိကြတာဘဲ၊ ရိပ်သာလာပြီး အားထုတ်တယ် ဆိုပေမယ်လို့ အချိုးတကျ အားမထုတ်ယင်တော့ တရားမှန်ကို မတွေ့ကြပါဘူး၊ တချို့က ကျကျနန အားမထုတ်ပဲနဲ့ သူတို့ကိုယ်တိုင် ထူးထူး ခြားခြား မတွေ့ရတာနဲ့ သူများတွေလဲ သူတို့လိုဘဲလို့ အထင်လွဲပြီး မပြောသင့်တာကို ပြောတဲ့သူလဲ တဦးတလေတော့ရှိတယ်။ အဲဒါဟာ ကျကျနန အားမထုတ်လို့ သူတို့မတွေ့ရတာဘဲ၊ အဲဒီလို ကျကျနန အားမထုတ်လို့ မတွေ့တာတော့ ဘယ်နှယ်မှ မတတ်နိုင်ဘူး။

မြတ်စွာဘုရားကတောင်မှ - “အာတပုံ - သမ္မပ္ပဓာန်လုံ့လဖြင့် ပြုအပ်သော ရှုမှုကို၊ တုမေဟိ-သင်တို့သည်၊ ကိစ္စ- ပြုအပ်၏-ပြုရမည်။ တထာဂတာ-ငါဘုရားတို့သည်၊ အက္ခာတာရော-ဟောရုံသာ ဟောပြန်ကြပါသည်။ ဈာယိနော-ရှုကုန် လျက်၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်သူတို့သည်၊ မာရဗန္ဓနာ-ကိလေသမာရ်၏ နှောင်ဖွဲ့ရာ သံသရာနှောင်အိမ်မှ၊ မောက္ခန္တိ-လွတ်ကြလိမ့် မည်”-လို့ ဒီလို ဟောကြားတော် မူသေးတာဘဲ။ ကျင့်တဲ့သူတွေ ကိုယ်တိုင်တွေ့သိပြီး သံသရာမှ လွတ်မြောက်ကြမယ်၊ မကျင့်တဲ့သူတွေတော့ ကိုယ်တိုင်တွေ့အောင် လွတ်မြောက်အောင် ဘုရားကိုယ်တော်တိုင်လဲ မတတ်နိုင်ပါဘူး တဲ့။ “ကိုယ်အမူ အရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာသိရမည်” ဆိုတဲ့ ဆောင်ပုဒ်အရ ကာယာနုပဿနာ ပွားပုံအကြောင်းကတော့ တော်တော်ပြည့်စုံသွား ပါပြီ၊ ဝေဒနာရှုပ်ကိုတော့ နောက်မှ ပြောရမယ်၊ ယခု ကိုယ်အမူအရာနဲ့ နီးစပ်တဲ့ စိတ်အမူအရာ ရှုပ်ကို ပြောရမယ်။

စိတ္တာနုပဿနာ ပွားပုံ

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ်စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာတွေကို ရှုမှတ်နေယင်း တခြားကို ထွက်သွားတဲ့ စိတ်ကူး တွေကလဲ ဖြစ်တတ်သေးတယ်၊ သူ့ကို မဖြစ်ပါစေနဲ့လို့ တားမထားနိုင်ဘူး၊ လူက ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းထဲဝင်ပြီး ရှုမှတ်နေပေမယ် လို့ စိတ်ကတော့ အရပ်ထဲလျှောက်ပြီး ဟိုလူနဲ့တွေ့လိုက် ဒီလူနဲ့တွေ့လိုက်နဲ့ ဖြစ်ချင်တိုင်း ဖြစ်နေတတ်တယ်၊ အဲဒီလို စိတ်ကူး ဖြစ်ပေါ်လာယင်း အဲဒီစိတ်ကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတယ်၊ ကြံယင် ကြံတယ်လို့မှတ်၊ သွားယင် သွားတယ်လို့မှတ်၊ တနေ ရာရာကို ရောက်တယ်ထင်ယင် - ရောက်တယ်လို့မှတ်၊ လူတယောက်ယောက်နဲ့ တွေ့တယ်ထင်ယင် တွေ့တယ်လို့မှတ်၊ လိုချင် ယင် လိုချင်တယ်လို့မှတ်၊ စိတ်ဆိုးယင် စိတ်ဆိုးတယ်လို့မှတ်၊ စိတ်ကူး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်ရုံပါဘဲ၊ အဲဒီလို ရှုမှတ် နေယင် စိတ်အမူအရာသဘောကို အမှန်အတိုင်း သိတော့တာဘဲ၊ ရှုမှတ်ခါစမှာတော့ စိတ်ကူးတွေ ဟိုရောက် ဒီရောက်နဲ့ ဖြစ် နေတာကို မသိပဲ ရှိနေတတ်တယ်၊ စိတ်ကူးတွေ တော်တော်များများ ပြီးနေမှ သိတာလဲ ရှိတတ်တယ်၊ အဲဒီလို သိတဲ့အခါမှာ အဲဒီစိတ်ကို ရှုမှတ်ရတာဘဲ၊ ရှုမှတ်လိုက်ယင် သူက ဆက်မဖြစ်တော့ဘဲ ချက်ခြင်းရပ်သွားတတ်တယ်၊ အဲဒီအခါ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို ပြန်မှတ်သွားရုံဘဲ၊ သတိ သမာဓိ အားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ မှတ်နေယင်း စိတ်ကူးဖြစ် လာယင် ချက်ခြင်းပဲ သိပြီး မှတ်နိုင်ပါတယ်၊ နောက်ကျတော့ တခြားကို သွားမယ်လို့ စိတ်ဦးကလေး ဖြစ်လိုက်ကတည်းက အဲဒီစိတ်ဦးကလေးကို ရှုမှတ်လိုက်တာနဲ့ တခြားသွားမဲ့ စိတ်ကူးဟာ မဖြစ်ရတော့ပဲ ပြတ်စဲသွားပါတယ်၊ အဲဒီအခါ ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး မှတ်မြဲမှတ်နေရတယ်။ အဲဒီလို စိတ်အမူအရာ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကို လိုက်ပြီးရှုမှတ်တာက စိတ္တာ နုပဿနာဘဲ၊ ဒါကြောင့် “စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမည်”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်၊ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၂) စိတ်အမူအရာ၊ ဖြစ်တိုင်းမှာ၊ မှန်စွာ သိရမည်။

သတိပဋ္ဌာနသုတ် ပါဠိတော်မှာတော့ သရာဂံ ဝါ စိတ္တံ-တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သောစိတ်ကိုမူလည်း၊ သရာဂံ စိတ္တန္တိ -တပ်မက်မှုနှင့်တကွ ဖြစ်သော စိတ်ဟူ၍၊ ပဗာနာတိ-သိ၏-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူပါတယ်၊ တပ်မက်တဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရ မယ်၊ မတပ်မက်တဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ ဒေါသစိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ ဒေါသကင်းတဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ မောဟစိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ မောဟကင်းတဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ တွန့်ဆုတ်ပျင်းရိတဲ့ စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ ပျံ့လွင့်တဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ မဟဂ္ဂုတ်ဈာန်စိတ်ကိုလဲသိရမယ်၊ ဈာန်မဟုတ်တဲ့စိတ်ကိုလဲသိရမယ်၊ (ဒီစိတ် ၂-မျိုးသိပုံကတော့ ဈာန်ရပုဂ္ဂိုလ်များအတွက် သာ ဖြစ်တယ်) သုတ္တတ္တရခေါ် အောက်တန်းစိတ်၊ အနုတ္တရခေါ် အထက်တန်းစိတ်ကိုလဲ သိရမယ် (ဒီ ၂-မျိုးကလဲ ဈာန်ရသူ များအတွက်သာ ဖြစ်တယ်) တည်ကြည်တဲ့ စိတ်၊ မတည်ကြည်တဲ့စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်၊ ရှုမိ၍ ကိလေသာမှ လွတ်တဲ့စိတ်၊ မရှုမိ၍ မလွတ်တဲ့ စိတ်ကိုလဲ သိရမယ်-လို့ စိတ် ၁၆-မျိုးဖြင့် ဝေဘန်ပြီး ဟောထားတာပါဘဲ။ ယခု ဝေဒနာနုပဿနာပွားပုံ ဟောရမယ်။

ဝေဒနာနုပဿနာ ပွားပွဲ

ထိုင်ပြီးရှုမှတ်နေတာ ကြာလာတော့ ကိုယ်ထဲက ညောင်းတာ နာတာအစရှိတဲ့ မခံသာတဲ့ ခံစားမှုဝေဒနာတွေ ပေါ်လာ တတ်တယ်။ အဲဒီအခါ အဲဒီ ထင်ရှားပေါ်လာတဲ့ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်ရတယ်။ ညောင်းယင် ညောင်းတဲ့နေရာကို သတိပဋ္ဌာန်ဖြင့်ပဲ သေသေချာချာ စူးစိုက်ပြီးတော့ ညောင်းတယ် ညောင်းတယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ ပူယင်လဲ ပူတယ်လို့မှတ်ရတယ်။ နာယင်လဲ နာတယ် နာတယ်လို့ မှတ်ရတယ်။ ဒီပြင် ယားတာ စသည်တွေလဲ ယားတယ် ယားတယ်စသည်ဖြင့် သူဖြစ်ပေါ်နေတဲ့အတိုင်း ရှုမှတ်ရတာပါ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေတော့ ညောင်းတာ ပူတာ စသည်တွေက တိုးတိုးပြီးတော့လဲ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ အဲဒီ တော့ ပြုပြင်ချင်တဲ့ စိတ်ကူးလဲ ဖြစ်လာတတ်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ရုတ်တရက် မပြုပြင်ရသေးဘူး။ အဲဒီစိတ်ကို ပြင်ချင်တယ်လို့ ရှုမှတ်ပြီး ညောင်းတာစသည်ကိုသာ သည်းခံပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်။ အဲဒီလိုသည်းခံတာကို ခန္တီသံဝရလို့ခေါ်တယ်။ (သည်းခံ ယင် နိဗ္ဗာန်ရောက်တယ်) ဆိုတဲ့ ဗမာစကားပုံဟာ ဘာဝနာအလုပ်နဲ့ စပ်ပြီး အလွန်အသုံးကျပါတယ်။ သည်းခံပြီး ရှုမှတ် သမာဓိဖြစ်ပြီး ဝိပဿဉာဏ် မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်များ ဖြစ်နိုင်တယ်။ နိဗ္ဗာန်သို့လဲ ရောက်နိုင်တယ်။ သည်းမခံပဲနဲ့ ခဏခဏ ပြုပြင် ပြုပြင်နေယင်တော့ သမာဓိဖြစ်ဖို့ ခဲယဉ်းပါတယ်။ သမာဓိမဖြစ်ယင် ဝိပဿနာဉာဏ်လဲ မဖြစ်နိုင်ဘူး။ အဲဒီတော့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကိုလဲ မရောက်နိုင်ဘူးပေါ့။

ဒါကြောင့် သည်းခံနိုင်သမျှ သည်းခံပြီး ဒုက္ခဝေဒနာကို ရှုမှတ်ရတယ်။ အမှတ်သတိ သမာဓိ ဉာဏ်အားရှိလာတဲ့အခါ ကျတော့ အဲဒီအခါခက်တဲ့ ဒုက္ခဝေဒနာဟာ ယူပစ်လိုက်သလိုလဲ ပျောက်ကင်းသွားတတ်ပါတယ်။ တချို့ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ ဆေး ဆရာတွေက “ပျောက်ကင်းအောင် မကုနိုင်တော့ဘူး၊ သေဘို့သာ ရှိတော့တယ်”ဆိုတဲ့ အနေဖြင့် စွန့်လွှတ်ထားတဲ့ ရောဂါဆိုး ကြီးတွေတောင် ဝိပဿနာရှုနေယင်း ပျောက်သွားဘူးတာတွေ တော်တော်များများ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို သည်းခံနိုင်သမျှ သည်းခံပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်။ သည်းမခံနိုင်လောက်အောင် ပြင်းထန်လွန်းအားကြီးယင်တော့ ပြုပြင်ရပါတယ်။ အဲဒီလို ပြုပြင်တဲ့အခါလဲ ပြုပြင်ချင်တဲ့စိတ်ကို ရှုမှတ်ပြီးတော့ ပြုပြင်တဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေကိုလဲ စေ့စေ့စပ်စပ် မပြတ်လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီးတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်ပြီး ရှုမှတ်နေရတယ်။

စိတ်ထဲက စိတ်ဆင်းရဲမှု စိတ်ပူပန်မှု စသည်တွေကိုလဲ ပျောက်သွားသည်တိုင်အောင် ရှုမှတ်ရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ထဲက အတွေ့ကောင်းနဲ့ တွေ့ထိပြီး ကောင်းတဲ့ခံစားမှုကိုလဲ ထင်ရှားပေါ်လာယင် ရှုမှတ်ရတယ်။ စိတ်ထဲက ဝမ်းသာရွှင် လန်းမှု သုခကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ မကောင်းမဆိုး အလယ်အလတ် ခံစားမှုကိုလဲ ထင်ရှားပေါ်တဲ့အခါ ရှုမှတ်ရတယ်။ ဒီအလယ် အလတ် ခံစားမှု ဥပေက္ခာဝေဒနာကတော့ ထင်ပေါ်ခဲ့ပါတယ်။ ဉာဏ်အထူးရင့်သန်တဲ့ အခါကျမှ ပေါ်တတ်ပါတယ်။ အဲဒီ ဝေဒနာသုံးပါးထဲက ပေါ်ရာ ပေါ်ရာ ရှုမှတ်ရတယ် ဆိုတာကို “ကောင်း၊ ဆိုး၊ လတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာသိရမည်”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၃) ကောင်း၊ ဆိုး၊ လတ်ပါ၊ ဝေဒနာ၊ ပေါ်တာသိရမည်။

အဲဒီမှာ ကောင်းတယ်ဆိုတာ သုခဝေဒနာဘဲ၊ မကောင်းဘူးဆိုတာ ဒုက္ခဝေဒနာဘဲ၊ အလယ်အလတ်ဆိုတာ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာဘဲ။ အဲဒီဝေဒနာသုံးပါးက တပါးချင်းသာ ဖြစ်ပေါ်တယ်။ ဒါကြောင့် ပေါ်တာကိုရှုမှတ်ပြီး သိရမယ်လို့ ဆိုလိုတာပါ။ ဝေဒနာနုပဿနာ ပွားပွဲကတော့ ဒါလောက်ဆိုယင် နားလည်လောက်ပါပြီ။ ယခု ဓမ္မာနုပဿနာပွားပွဲကို ဟောရမယ်။

ဓမ္မာနုပဿနာ ပွားပွဲ

ကိုယ်အမူအရာ အနေအားဖြင့်လဲ မဟုတ်၊ စိတ်အမူအရာ အနေအားဖြင့်လဲ မဟုတ်၊ ဝေဒနာ အနေအားဖြင့်လဲ မဟုတ် ပဲ ထင်ပေါ်လာတာကို သဘောတရား (ဓမ္မ)လို့ ဆိုရတယ်။ ဘယ်လိုဟာလဲဆိုတော့ - မြင်ကာမျှ ကြားကာမျှ စသည်တွေပါ ဘဲ။ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း မြင်ယင် မြင်တယ်လို့ မှတ်၊ ကြားယင် ကြားတယ်လို့ မှတ်၊ နံယင် နံတယ်လို့မှတ်၊ စားနေယင်း အရသာသိယင် သိတယ်လို့မှတ်၊ တွေ့ထိယင် ထိတယ်လို့မှတ်၊ ကြံယင် ကြံတယ်လို့မှတ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီးသိတာဟာ “စက္ခုဉ္စ ပဇာနာတိ၊ ရူပေ စ ပဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် ပြဆိုထားတဲ့ အာယတနဓမ္မာနုပဿနာ အဖွင့်နဲ့ အညီပါ။

နောက်ပြီးတော့ လိုချင်ယင် လိုချင်တယ်လို့မှတ်၊ နှစ်သက်ယင် နှစ်သက်တယ်လို့မှတ်၊ ဒါက ကာမစွန္ဒရှုမှတ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်ပဲ။ စိတ်ပျက် စိတ်ဆိုးတဲ့ ပြစ်မှားတဲ့ ဗျာပါဒဖြစ်ယင်လဲ စိတ်ပျက်တယ် စသည်ဖြင့်မှတ်၊ ပျင်းရိတဲ့ ထိနမိဒ္ဓဖြစ် ယင်လဲ ပျင်းတယ်စသည်ဖြင့် မှတ်၊ စိတ်ပျံလွင့်တဲ့ ဥဒ္ဓစ္စ၊ စိတ်ပူပန်တဲ့ ကုက္ကစ္စ ဖြစ်ယင် ပျံလွင့်တယ်၊ ပူပန်တယ်လို့မှတ်၊ ဘုရားတရားနဲ့ စပ်ပြီး ယုံမှားယင် ယုံမှားတယ်လို့မှတ်၊ အဲဒီယုံမှားကိုတော့ စူးစမ်းဆင်ခြင်တဲ့ ဉာဏ်လို့လဲ ထင်နေတတ်တယ်။ ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း တရားနည်းလမ်းနဲ့စပ်ပြီး ဆင်ခြင်ယင် ဆင်ခြင်တယ်လို့မှတ်။

အဲဒီလို မှတ်တာတွေဟာ “သန္တံ ဝါ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္တန္တံ အတ္ထိ မေ အဇ္ဈတ္တံ ကာမတ္တန္တောတိ ပဇာနာတိ” စသည်ဖြင့် ပြဆိုထားတဲ့ နိဝရဏမဗ္ဗာနပဿနာအဖွင့်နှင့် အညီပါဘဲ။

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း မြင်မှု ကြားမှုစသည်၊ လိုချင်နှစ်သက်မှုစသည် သဘောတရားများ ထင်ပေါ်လာယင် အဲဒီထင်ပေါ်လာတဲ့ သဘောတရားကို ရှုမှတ်ပြီးသိရမယ်။ အဲဒါကို “သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြား သိရမည်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

(၄) သဘောတရား၊ ထင်ပေါ်ငြား၊ ပိုင်းခြားသိရမည်။

အဲဒီတော့ မသိစရာ ဘာမျှမရှိတော့ဘူး။ ကိုယ်ထဲမှာ ပေါ်လာသမျှ အကုန်လုံးသိရမှာချည်းဘဲ။ ယခုပြောလာခဲ့တာဟာ အဲဒီမသိစရာတွေ အကုန်စုံလင်သွားပါပြီ။ ကိုယ်အမူအရာတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မှတ်ပါ။ စိတ်အမူအရာတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မှတ်ပါ။ ဝေဒနာတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း မှတ်ပါ။ သဘောတရားတွေ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း မှတ်ပါတဲ့။ အဲဒါဟာ သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ပွားများပုံ အကုန်ပါဘဲ။ ဘုန်းကြီးတို့၏ တပည့်ယောဂီတွေ ရှုမှတ်ပြီးသိနေတာဟာ အဲဒါတွေ အကုန်လုံး ပါဘဲ။

တချို့က ဖောင်းတာ ပိန်တာလေး ၂-ခုတည်းကိုသာ မှတ်နေတယ်လို့ ထင်မှတ်ပြောဆို ကဲ့ရဲ့နေကြတယ်။ အဲဒီလို မဟုတ်ပါဘူး။ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို အရင်းခံထားပြီး ပေါ်လာသမျှကို အကုန်လုံးရှုမှတ်ရတာချည်းပါဘဲ။ ဘင်္ဂဉာဏ် စသည် ရောက်တဲ့အခါကျတော့ ဘယ်ဟာကိုမှ အရင်းခံမထားပဲ ပေါ်လာသမျှ ကိုယ်စိတ် အမူအရာ ဝေဒနာ သဘောတရား ဟူသမျှကို ထင်ပေါ်စဉ်အတိုင်း ဖြန့်ပြီး အကုန်လုံးကို ရှုမှတ်ဖို့ရာလဲ ညွှန်ကြားရပါတယ်။

နာမ်နှင့်ရုပ်ကို ပိုင်းခြားသိပုံ

ဒါပေမဲ့ စပြီးရှုမှတ်ခါစမှာတော့ စိတ်တွေက ဟိုပြေးဒီပြေးနဲ့ မငြိမ်သက်ဘူး။ အဲဒါတွေကို နိဝရဏစိတ်လို့ ခေါ်တယ်။ သမာဓိဉာဏ် ဖြစ်ခွင့်မရအောင် တားမြစ်တတ်တဲ့ စိတ်တွေလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ သူတို့ကို ပေါ်လာတိုင်း ပေါ်လာတိုင်း ရှုမှတ်ပြီး ပယ်ရတယ်။ အဲဒီလိုပယ်လို့ သတိ သမာဓိအားကောင်းလာတဲ့ အခါကျတော့ အဲဒီလိုပျံ့လွင့်တဲ့စိတ် မရှိတော့ဘူး။ မှတ်စိတ် ချည်း မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ ရေစိတ်ကလဲ မှတ်စိတ်၊ နောက်စိတ်ကလဲ မှတ်စိတ်၊ သူ့နောက်စိတ်ကလဲ မှတ်စိတ်၊ ဒီပုံဒီနည်းဖြင့် မှတ်စိတ်ချည်း စင်ကြယ်နေတယ်။ အဲဒါကို **စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ** - စိတ်စင်ကြယ်ခြင်းလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီစိတ်ဆင်ကြယ်တဲ့ အချိန်က စပြီးတော့ မှတ်သိရတာက တခြား + မှတ်သိတာကတခြား ကွဲပြားပြီး ထင်တယ်။ ဒီအယင် စောစောပိုင်းကဆိုယင် မှတ်သိရ တဲ့ကိုယ်နဲ့ မှတ်သိတဲ့စိတ်ကို တယောက်တည်းလို့ ထင်လာခဲ့တယ်။ ယခုတော့ အဲဒီလို မထင်တော့ဘူး။ ၂-ခု ၂-ခုကွဲပြားပြီး ထင်ပေါ်နေတယ်။ ဖောင်းတာ ပိန်တာစတဲ့ မှတ်သိစရာ ကိုယ်ရုပ်က တခြား + ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည်ဖြင့် မှတ်သိတဲ့ စိတ်က တခြား ၂-ခု ၂-ခုခွဲခြားပြီး သိလာတယ်။ ကွေးတယ် ဆန့်တယ် လှုပ်တယ် ပြင်တယ်၊ ရပ်တယ် သွားတယ် ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ရာများမှာလဲ သိစရာရပ်နဲ့ သိတဲ့စိတ်ဟာ တခြားစီ ကွဲနေတာဘဲ။ ရောစပ်ကြည့်လို့ တောင်မဖြစ်ဘူး။ အဲဒါဟာ ရုပ်နဲ့နာမ်ကို ပိုင်းခြားသိတဲ့ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီလို ရုပ်ကိုယ်ကတခြား + သိတာက တခြားလို့ ကွဲပြားပြီး ထင်တဲ့အခါ သိတဲ့အခါမှာ မူလကတယောက်တည်း တကိုယ်တည်းလို့ထင်ခဲ့တဲ့ အတ္တဒိဋ္ဌိဟာ ကင်းကွာ သွားတယ်။ အဲဒီလို အတ္တဒိဋ္ဌိဟာ ကင်းကွာသွားတယ်။ အဲဒီလို အတ္တဒိဋ္ဌိ ကင်းပြီး အသိရင်းသွားတာကို ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါ်တာဘဲ။

အကြောင်းအကျိုးကို ပိုင်းခြားသိပုံ

ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း ညောင်းတာ ပူတာ နာတာစသည် ပေါ်လာယင် အဲဒါကို လဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်း ပြုပြင်ချင်တာ ကွေးချင်တာ ဆန့်ချင်တာ ပေါ်လာတော့ အဲဒါကိုလဲ ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီးမှ ပြုပြင်တာ ကွေးတာ ဆန့်တာကို လိုက်ပြီး ရှုမှတ်ရတယ်။ အဲဒီတော့ ပြုပြင်ချင်လို့ ပြုပြင်တယ်။ ကွေးချင်လို့ ကွေးတယ်။ ဆန့်ချင်လို့ ဆန့်တယ်။ ပြုပြင်ချင် ကွေးချင် ဆန့်ချင်တဲ့ စိတ်အကြောင်းကြောင့် ပြုပြင်မှု ကွေးမှု ဆန့်မှုရပ်တွေ ဖြစ်ရတာဘဲ။ ပြုလုပ်တတ်တဲ့ အတ္တကောင် ငါကောင်ရယ်လို့ မရှိဘူး။ စိတ်အကြောင်းနဲ့ ရုပ်အကျိုးမျှသာ ရှိတယ်လို့ ဒီလိုလဲ သဘောပေါက်လာပါတယ်။

နောက်ပြီးတော့ သွားတဲ့အခါလဲ သွားတယ် ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း သွားချင်တဲ့စိတ် ကြွချင် တဲ့စိတ် လှမ်းချင်တဲ့စိတ် ချချင်တဲ့စိတ်များပါ ထင်ရှားပေါ်လာတယ်။ အဲဒီတော့ သွားချင်တယ် သွားတယ်။ ကြွချင်တယ် ကြွတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်ပြီးသိရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်ပြီးသိရတဲ့အတွက် သွားချင်တဲ့စိတ်ကြောင့် သွားတာဘဲ။ ကြွချင်တဲ့ စိတ်ကြောင့် ကြွတာဘဲ စသည်ဖြင့် သိပြီးတော့ အကြောင်းနဲ့အကျိုးမျှပဲဆိုတာ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့်ပင် သိရတယ်။ နောက်ပြီး တော့ မြင်တယ် ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်းလဲ မျက်စိနဲ့ အဆင်းရှိလို့မြင်တယ် နားနဲ့အသံရှိလို့ ကြားတယ်စသည်

ဖြင့် အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှဘဲလို့လဲ သိရတယ်။ နောက်ပြီးတော့ မရှုမိလို့ အမှန်အတိုင်း မသိတာဘဲ၊ မသိလို့ နှစ်သက် သာယာတာဘဲ၊ နှစ်သက်သာယာလို့ စွဲလမ်းတာဘဲ၊ စွဲလမ်းလို့ ကိုယ့်အလိုပြည့်အောင် ပြုလုပ်ပြောဆိုတာဘဲ၊ ကောင်းတာပြုလို့ ကောင်းကျိုးကို ခံစားရတာဘဲ၊ မကောင်းတာပြုလို့ မကောင်းကျိုးခံစားရတာဘဲ စသည်ဖြင့် အကြောင်းအကျိုး အဆက်ဆက် ဖြစ်ပုံကိုလဲ ပါရမီဉာဏ်အားလျော်စွာ သိရတယ်။

အဲဒီလို သိရတဲ့အတွက် ကိုယ်ထဲမှာ သူ့အကြောင်းနဲ့ သူ့အကျိုးမျှသာ ရှိတယ်။ ဘယ်သူကမျှ ပြုလုပ် ဖန်ဆင်းပေးတာ မဟုတ်ဘူး။ အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှဘဲလို့ ဒီလိုလဲ ရှင်းလင်းစွာ သဘောကျသွားတယ်။ အဲဒါဟာ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်ဘဲ။ အဲဒီ ဉာဏ်အားကောင်းလာတဲ့အခါမှာ ရှေးဘဝတွေကလဲ ဒီလိုအကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှ ဖြစ်ခဲ့မှာဘဲ။ နောက်ကာလ၌လဲ ဒီလို အကြောင်းနဲ့ အကျိုးမျှ ဖြစ်သွားမှာဘဲလို့လဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါတယ်။ အဲဒါက ကင်္ခါဝိတရဏဝိသုဒ္ဓိဘဲ။ “ရှေးဘဝတုန်းက ငါဟာ ရှိခဲ့လေသလား” စသည်ဖြင့် တွေးတောယုံမှားခြင်းကို လွန်မြောက်တဲ့ အသိဉာဏ် စင်ကြယ်သွားတာပါဘဲ။

အနိစ္စဉာဏ် စသည်ဖြစ်ပုံ

အဲဒီကနောက် သတိ သမာဓိဉာဏ် တိုးတက်ရင့်သန်လာတဲ့အခါ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း ဖောင်းစနဲ့ ဖောင်းဆုံးကို မိမိရရ သိလာတယ်။ ပိန်စနဲ့ ပိန်ဆုံးကိုလဲ မိမိရရ သိလာတယ်။ ကွေးယင် ဆန့်ယင်လဲ ကွေးစနဲ့ ကွေးဆုံး၊ ဆန့်စနဲ့ ဆန့်ဆုံးကို မိမိရရ သိလာတယ်။ သွားနေတဲ့အခါလဲ ခြေတလှမ်း တလှမ်း၏ အစနဲ့အဆုံးကို မိမိရရ သိလာတယ်။ ကြွတယ် လှမ်းတယ် ချတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရာမှာလဲ ကြွစနဲ့ ကြွဆုံး၊ လှမ်းစနဲ့ လှမ်းဆုံး၊ ချစနဲ့ ချဆုံးကို မိမိရရ သိလာတယ်။ အဲဒီလို သိရတဲ့အတွက် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျောက်သွားလို့ မမြဲဘူးဆိုတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်ပြီး ဆုံးဖြတ်နိုင်တယ်။

နာတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေရာမှာလဲ အခံခက်တဲ့ဝေဒနာရဲ့ အစနဲ့အဆုံးကို တိတိကျကျသိရတယ်။ နာတယ် နာတယ် စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း နာတာစသည်ဟာ လျော့လျော့ပြီး ပြတ်စဲ ပျောက်သွားတာကို ကိုယ်တိုင်တွေ့ပြီး သိရတာ ပါဘဲ။ အဲဒီလို သိရတဲ့အတွက် အခံရခက်တဲ့ ဝေဒနာတွေဟာ ဖြစ်ပြီးပျောက်သွားလို့ မမြဲဘူးဆိုတာကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်ပြီး ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါတယ်။ ဒါက သမ္မသနဉာဏ်အခိုက်မှာ သန္တတိအားဖြင့် ရုပ်နာမ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို သိပုံ အမြောက်မျှ ပါဘဲ။

အဲဒီကနောက် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့အခါကျတော့ ဖောင်းတယ်ဆိုတာလဲ တဖောင်းတည်း မဟုတ် ဘူး။ ပိန်တယ်ဆိုတာလဲ တပိန်တည်းမဟုတ်ဘူး။ သုံးပိုင်း လေးပိုင်း ငါးပိုင်း ခြောက်ပိုင်း စသည်ဖြင့် ပြတ်ပြီးထင်လာတယ်။ နောက်ကျတော့ တရိပ်ရိပ်နဲ့ လျင်စွာပျောက်ပျောက်သွားတာကိုလဲ တွေ့ရတယ်။ အဲဒီအခါကျတော့ မမြဲဘူးဆိုတဲ့ အသိဉာဏ် ဟာ ပိုပြီး ရှင်းလင်း ပြတ်သားလာပါတယ်။

အဲဒီလိုအခါကျတော့ တကွေး တဆန့်အတွင်းမှာလဲ တရိပ်ရိပ်နဲ့ အပိုင်းများစွာ ပြတ်ပြတ်ပြီးထင်တယ်။ သွားနေဆဲ တကြွ တလှမ်း တချအတွင်းမှာလဲ တရိပ်ရိပ်နဲ့ အပိုင်းများစွာ ပြတ်ပြတ်ပြီး ထင်တယ်။ နာတယ် နာတယ်လို့ မှတ်ရာမှာလဲ နာလိုက် ပျောက်လိုက် နာလိုက် ပျောက်လိုက်နဲ့ အပိုင်းများစွာ ပြတ်ပြတ်ပြီး ထင်တယ်။ ကြားတယ် ကြားတယ်လို့ မှတ်ရာမှာ လဲ ကြားပြီးပျောက် ကြားပြီးပျောက်နဲ့ ပျောက်ပျောက်သွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်။ ရှုသိတဲ့စိတ်ဟာလဲ သိလိုက် ပျောက် လိုက် သိလိုက် ပျောက်လိုက်နဲ့ အလွန်လျင်မြန်စွာ ပျောက်သွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်။ ဉာဏ်ထက်တဲ့သူမှာဆိုယင် မြင်ရတာတွေလဲ တရိပ်ရိပ်နဲ့ လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက်သွားတာကို ထင်ရှားတွေ့ရတယ်။ ဘယ်ဟာမဆို ရှုမှတ်နေယင်းပင် လျင်မြန်စွာ ပျောက်ပျောက်သွားတာကိုချည်း ထင်ရှားတွေ့နေရတော့ မမြဲတာတွေချည်းပဲလို့ သိသိသွားတယ်။ အဲဒါဟာ အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ် အစစ်ပဲ။ အဲဒီဉာဏ်ဖြစ်ပုံကို “ရှုမှတ်ဆဲမှာ ကွယ်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ရ၍ မမြဲဟုသိတာက အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်” လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ရှုမှတ်ဆဲမှာ ကွယ်ပျောက်သွားတာကို တွေ့ရ၍ မမြဲဟု သိတာက အနိစ္စာနုပဿနာဉာဏ်

ရှုမှတ်ခါစတော့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာတွေကို ရှုမှတ်နေယင် ဗိုက်ပုံသဏ္ဍာန် ကိုယ်ပုံ သဏ္ဍာန် လက်ခြေပုံသဏ္ဍာန်ပါ ထင်ရှားတွေ့နေရတာပါဘဲ။ ဒါပေမဲ့ ရှုသိဉာဏ် ရင့်လာတဲ့အခါကျတော့ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်တွေ ကို မတွေ့ရတော့ဘူး။ တရိပ်ရိပ်နဲ့ ပျောက်ပျက်နေတာတွေကိုသာ တွေ့ရတယ်။ အဲဒီတော့ ဖောင်းမှု ပိန်မှု ကွေးမှု ဆန့်မှု သွားမှု စတဲ့ ကိုယ်အမူအရာတွေရော ခံစားမှုဝေဒနာတွေရော ကြံသိမှု စိတ်အမူအရာတွေရော မြင်မှု ကြားမှုစတဲ့ သဘောတရားတွေ ရော မှတ်သိမှုတွေရော ချက်ခြင်းပင် ပျောက်ပျောက်သွားတာကိုချည်း တွေ့နေရတဲ့အတွက် မမြဲဘူး မမြဲဘူးလို့သိတဲ့ အနိစ္စာ နုပဿနာဉာဏ်ဟာ မှတ်တိုင်း မှတ်တိုင်း ဖြစ်နေပါတယ်။ အဲဒီလို မမြဲတာကို သိတော့ ဆင်းရဲချည်းဘဲ၊ နှစ်သက်အားကိုးစရာ

ဘာမှမရှိဘူးလို့လဲ သိသိသွားပါတယ်။ အတ္တကောင် ငါကောင်မဟုတ်တဲ့ သဘောတရားမျှဘဲလို့လဲ သိသိသွားပါတယ်။ အဲဒီလို သိသိသွားတာဟာ အင်မတန် ဝမ်းသာစရာ အားရစရာ ကောင်းပါတယ်။ ဒါက ဘင်္ဂဉာဏ်အဆင့်၌ သိပုံဘဲ။

ဒါပေမဲ့ အဲဒီလောက်နဲ့တော့ အားရရောင့်ရဲမနေရသေးဘူး။ ဆက်လက်ပြီးတော့ မပြတ်ရှုမှတ်သွားရတယ်။ အဲဒီလို ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတာကိုချည်း တွေ့နေရတော့ ကြောက်စရာကောင်းတယ်လို့ ထင်လာတတ်တယ်။ အဲဒါက **ဘယဉာဏ်**ဘဲ။ ကြောက်စရာကောင်းတယ်လို့ ထင်မြင်လာတော့ မကောင်းတာတွေချည်းဘဲလို့ အပြစ်လဲမြင်လာတတ်တယ်။ အဲဒါက **အာဒိနဝဉာဏ်**ဘဲ။ အပြစ်မြင်တော့ မပျော်မပွဲ ငြီးငွေ့လာတယ်။ အဲဒါက **နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်**ဘဲ။ ငြီးငွေ့တော့ ရုပ်နာမ်တွေကို သိမ်းပိုင်မထားဘဲ စွန့်လွှတ်ချင်လာတယ်။ အဲဒါက **မုဗ္ဗိတုကမျတာဉာဏ်**ဘဲ။ စွန့်လွှတ်ချင်တော့ စွန့်လွှတ်နိုင်အောင် တဖန်ဆက်ပြီး ရှုမြဲရှုမှတ်သွားရတယ်။ အဲဒါက **ပဋိသင်္ခါဉာဏ်**ဘဲ။ အဲဒီတဖန်ရှုမှု အားကောင်းလာတော့ ကြောင့်ကြအထူး မပြုရတော့ပဲ အလွယ်တကူနဲ့ သိမှုကလေးတွေ အရှိန်မပျက် ဖြစ်ပြီးသွားနေတယ်။ အစ လေးငါးဆယ်ချက် လောက်သာ ကြောင့်ကြပြုပြီး ရှုမှတ်လိုက်ရတယ်။ အဲဒီကနောက်တော့ သိစရာကလဲ သူ့ဟာသူ ပေါ်နေတယ်။ သိတာကလဲ သူ့ဟာသူ သိသိသွားနေတယ်။ ယောဂီက ထိုင်ရုံထိုင်နေရသလိုပဲ အင်မတန်သက်သာပါတယ်။ အဲဒီလို အမှတ်အသိ ကောင်းနေတဲ့အတွက် နှစ်သက်သာယာမှုလဲ မဖြစ်ဘူး။ လျင်မြန်စွာ ပျက်ပျက်သွားတာကလေးတွေကို မြင်နေရပေမဲ့ ကြောက်ခြင်း အပြစ်မြင်ခြင်း စသည်လဲ မဖြစ်ဘူး။ သိရုံ သိရုံမျှကလေးသာ မပြတ်ဖြစ်နေတယ်။ အဲဒါဟာ သင်္ခါရတွေကို လျစ်လျူရှုနိုင်တဲ့ **သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ်**ဘဲ။ အဲဒီ သင်္ခါရပေက္ခာဉာဏ် ရောက်နေတဲ့အခါ တနာရီ နှစ်နာရီစသည် ကြာအောင်လဲ အရှိန်မပျက်ပဲ တသမတ်တည်း မှတ်သိနေနိုင်တယ်။ ညောင်းခြင်း ထုံခြင်း နာခြင်းစသော ဒုက္ခဝေဒနာလဲမရှိဘူး။ နေသာထိုင်သာဘဲ။ နှစ်နာရီ သုံးနာရီကြာပေမဲ့ တခဏကလေးလို့တောင် ထင်ရတတ်ပါတယ်။ အလွန်သိမ်မွေ့ပြီး အလွန်ကောင်းတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ပါဘဲ။

နိဗ္ဗာန်ကို တွေ့မြင်ပုံ

အဲဒီလို အလွန်သိမ်မွေ့စွာ သိသိနေယင်းထဲက ဉာဏ်ရင့်ကျက်လာတော့ အလွန်သွက်လက်လျင်မြန်တဲ့ အသိတွေဖြစ်လာတယ်။ အဲဒါတွေကလဲ အဲဒီအခိုက်မှာ ထင်ရှားတဲ့သဘောတရားများရဲ့ အပျက်ကို သိသိသွားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို အထူးသိသိသွားတာကိုတော့ ဝုဠာနဂါမိနီ ဝိပဿနာ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို အပျက် အပျက်ကို လျင်စွာသိနေယင်းထဲက သိစရာရော သိတာရော အကုန်လုံး ချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောထဲကို ဆိုက်ရောက်သွားတယ်။ အဲဒါဟာ နိဗ္ဗာန်ကို အရိယမဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုသွားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို မျက်မှောက်ပြုပုံကို မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ ဒီလို ပြထားပါတယ်။

အပရာပရံ-တမှတ်ပြီးတမှတ်အဆင့်ဆင့်၊ မနသိ ကရောတော-နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်နေသော၊ တဿ-ထို ယောဂီ၏၊ တံစိတ္တံ နှလုံးသွင်း ရှုမှတ်နေသော ထိုစိတ်သည်၊ အပရာပရံ-အဆင့်ဆင့်၊ မနသိကရောတော-နှလုံးသွင်းရှုမှတ်နေစဉ်-ရှုမှတ်နေတုန်း၊ ပဝတ္တံ မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်ကို၊ သမတိက္ကမိတွာ-ကျော်လွန်၍၊ အပ္ပဝတ္တံ-မပြတ်ဖြစ်နေသော ရုပ်နာမ်အယဉ်၏ ပြောင်းပြန် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော သဘောထဲသို့၊ ဩက္ကမတိ-သက်ရောက်သွား၏။ မဟာရာဇ-မိလိန္ဒမင်းမြတ်၊ သမ္မာပဋိပန္နော-နည်းလမ်းမှန်စွာ ကျင့်ခဲ့သည်ဖြစ်၍၊ အပ္ပ ဝတ္တမနုပ္ပတ္တော-ရုပ်နာမ်အယဉ် ကင်းပြတ်သော သဘောထဲသို့ ရောက်သွားသောသူကို၊ နိဗ္ဗာနံသစ္စိကရောတီတိ-နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသူဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ-ခေါ်ဆိုအပ်ပါသည် တဲ့။

ဆိုလိုတာကတော့ ဝိပဿနာရှုနေတဲ့ ယောဂီဟာ မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ကိုချည်း ရှုနေရတယ်။ ရှုတိုင်းရှုတိုင်း မပြတ်ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်ပေါ်ချည်း ကျရောက်နေခဲ့တယ်။ နောက်ဆုံးအချိန်ကျတော့ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက် ကင်းပြတ်တဲ့ သဘောထဲကျရောက်သွားတယ်။ ရုပ်နာမ်ဖြစ်ပျက် ကင်းတဲ့ သဘောဆိုတာ ရှုသိစရာရော ရှုသိတာရော ကင်းပချုပ်ငြိမ်းတဲ့ သဘောလို့ ဆိုလိုတာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် ရှုသိစရာလဲမပေါ်၊ ရှုသိမှုလဲမပေါ်၊ စဉ်းစားမှုလဲမပေါ်ပဲ ပြတ်စဲသွားတာကိုတွေ့ယင် အဲဒါဟာ နိဗ္ဗာန်မျက်မှောက်ပြုတာဘဲလို့ ဆိုလိုပါတယ်။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပုံ

အဲဒီလို နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် တွေ့သွားတဲ့ သဘောဟာ အောက်ထစ်ဆုံး သောတာပတ္တိ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ပဲ။ အဲဒီ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်ရောက်ယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လုံးဝကင်းသွားတော့တာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ် ရောက်တဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာ မြင်မှု ကြားမှု-စသော ရုပ်နာမ်အစုကို အတ္တကောင် ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်ခြင်း စွဲလမ်းခြင်း မရှိတော့ဘူး။ အဲဒီလို သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းပုံကို “ရုပ်နာမ်အစု၊ ငါကောင်ဟု၊ ထင်မှု မရှိပါ”လို့ ဆောင်ပုဒ်စီထားတယ်။ အဲဒါကို ဆိုကြရမယ်။

ရုပ်နာမ်အစု၊ ငါကောင်ဟု၊ ထင်မှု မရှိပါ။

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှာ မြင်တာဟာ-ငါဘဲ၊ ကြားတာဟာ ငါဘဲ စသည်ဖြင့်လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်။ သွားတာ ရုပ်တာ ထိုင်တာဟာ ငါဘဲ-စသည်ဖြင့်လဲ ထင်မှတ်စွဲလမ်းနေကြတယ်။ အဲဒါဟာ ထင်ရှားရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်အစုကို ငါကောင်လို့ ထင်မှတ်စွဲလမ်းတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဘဲ။ သောတာပတ္တိမဂ်ဖိုလ်ရောက်ပြီး သောတာပန်ဖြစ်နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်မှာတော့ အဲဒီလို အမြင်မှား အယူမှားတဲ့ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မရှိတော့ဘူးတဲ့။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းယင် အပါယ်လေးပါး ကျရောက်စေတတ်တဲ့ ဒုစွရိုက် အကုသိုလ်ကံတွေကို မပြုတော့ဘူး။ ရှေးကပြုဘူးတဲ့ အဲဒီအကုသိုလ်ကံဟောင်းတွေကလဲ အပါယ်ပဋိသန္ဓေအကျိုးကို မပေးနိုင် တော့ဘူး။ ဒါကြောင့်အပါယ်လေးပါးမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်မြောက်သွားတယ်။ ငရဲမကျနိုင်တော့ဘူး။ တိရစ္ဆာန်လဲ မဖြစ်တော့ ဘူး။ ပြိတ္တာလဲမဖြစ် အသူရကယ်လဲ မဖြစ်တော့ဘူး။ လူ့ဘဝ နတ်ဘဝလောက်သာ ဖြစ်ဖို့ရှိတော့တယ်။ အဲဒီလူ့ဘဝ နတ်ဘဝ တွေမှာလဲ ယုတ်ညံ့တဲ့ဘဝမှာ မဖြစ်တော့ဘူး။ မြင့်မြတ်ချမ်းသာတဲ့ဘဝသာ ဖြစ်တော့မယ်။ အဲဒါလဲ အများဆုံး နှစ်ဘဝသာ ဖြစ်ပြီး။ အဲဒီ ခုနစ်ဘဝအတွင်းမှာ ရဟန္တာဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရတော့မယ်။ ဒါကြောင့် သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ဘို့ရာဟာ အလွန်ပင် အရေးကြီးပါတယ်။ အဲဒီလို အရေးတကြီး လိုနေတဲ့အတွက် မြတ်စွာဘုရားရှင်က-

သတ္တိယာ ဝိယ ဩမဋ္ဌော၊ ဒယုမာနောဝ မတ္တကေ၊
သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဟာနာယ၊ သတော ဘိက္ခူ ပရိဗ္ဗဇေ-လို့ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။

သတ္တိယာ-လုံမကြီးဖြင့်၊ ဩမဋ္ဌော ဝိယ-ရင်ဝ၌ အထိုးအစိုက်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ-ရင်ဝ၌ လုံစူးခံရသော သူ သည် ထိုလုံကို နှုတ်၍ကုသရန် အမြန်သုတ်သုတ် အားထုတ်ရာသကဲ့သို့၎င်း၊ မတ္တကေ-ဦးခေါင်းထက်၌၊ ဒယုမာနော ဣဝ- မီးလောင်ခံရသော သူကဲ့သို့၎င်း၊ ဝါ-ဦးခေါင်း၌ မီးလောင်ခံနေရသောသူသည် ထိုမီးကို ငြိမ်းသတ်ရန် အမြန်သုတ်သုတ် အားထုတ်ရာသကဲ့သို့၎င်း၊ ဘိက္ခူ-ရဟန်းသည်၊ ဝါ-သံသရာဘေးကို ရှုမြင်၍ သံသရာမှ လွတ်မြောက်ရန် ကျင့်ကြံလိုသောသူ သည်၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိပဟာနာယ-သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်ရန်အလို့ငှာ၊ သတော-အမှတ်ရသည်ဖြစ်၍၊ ပရိဗ္ဗဇေ-သုတ်သုတ်လျင်စွာ အားထုတ်ရာ၏ -တဲ့။

ဝိပဿနာမဂ္ဂင် ကိုယ်တွေ့ပွားပုံ

အဲဒီ ဂါထာတပုဒ် တရားတော်ကို ဖွင့်ပြ ဟောလာတာ တော်တော် စုံသွားပါပြီ။ အချိန်ကလဲ တနာရီခွဲ ကျော်သွားပြီ။ ဒါကြောင့် ဟောတာ နာတာကို ခေတ္တရပ်ထားပြီးတော့ အဲဒီမြတ်စွာဘုရား၏ ဩဝါဒတော်အရ လက်တွေ့ ကျင့်သုံးကြရဦး မယ်။ အညောင်းအပူ သက်သာအောင် ပြင်ထိုင်ကြ။ မျက်စိနဲ့ကြည့်ရှုဘို့ မလိုတဲ့အတွက် မျက်စိမှိတ်ထား။ ဝမ်းဗိုက်မှာ စိတ်သတိပို့ထား။ ဖောင်းတက်လာတာကို ဖောင်းတယ်လို့မှတ်၊ ပိန်ကျသွားတာကို ပိန်တယ်လို့မှတ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်- ဒီလို အဆိုကလေးတွေကတော့ စိတ်အဆိုကလေးတွေပါဘဲ။ ပါးစပ်ကတော့ ဆိုနေဘို့ မဟုတ်ပါဘူး။ သိဘို့ရာက လိုရင်းဘဲ။ ဖောင်းစက ဖောင်းဆုံးအထိ သိလိုက်သွားရမယ်။ ပိန်စက ပိန်ဆုံးအထိ သိလိုက်သွားရမယ်။ အဲဒီလို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်နေယင်း စိတ်က တခြားထွက်သွားယင် အဲဒီစိတ်ကိုမှတ်၊ ပြီးယင် ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲပြန်မှတ်။ ကိုယ်ထဲက ညောင်းတာ ပူတာ နာတာစသည် ထင်ရှားပေါ်လာယင် အဲဒီညောင်းရာဌာနစသည်ကို စူးစိုက်ပြီး ညောင်းတယ် ပူတယ် နာတယ်စသည်ဖြင့်မှတ်၊ သုံးလေး ငါးချက်လောက် မှတ်ပြီးယင် ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲပြန်မှတ်။ အသံကြားယင် ကြားတယ် လို့မှတ်ပြီးတော့ ဖောင်းတာ ပိန်တာကိုပဲ ပြန်မှတ်နေရမယ်။ ယခုခဏအတွင်း ရှုမှတ်ပုံကတော့ ဒါလောက်ဆိုယင် ပြည့်စုံပါပြီ။ ကဲ ၃-မိနစ်လောက် မှတ်ကြရမယ်။

အချိန်က ၃-မိနစ်စေ့သွားပါပြီ။ တမိနစ် တမိနစ်အတွင်းမှာ အသက်ရှူ အနှေးအမြန်လိုက်ပြီး မှတ်ချက်ပေါင်း သုံးလေးငါးဆယ် ခြောက်ဆယ်အထိ ရနိုင်ပါတယ်။ တမှတ် တမှတ်အတွင်းမှာ မဂ္ဂင်ရစ်ပါး ပါဝင်တယ်။ မှတ်မိအောင် ကြောင့် ကြစိုက်ပေးတာက **သမ္မာဝါယာမ**ဘဲ။ အမှတ်ရတာက **သမ္မာသတိ**ဘဲ။ မှတ်မိတဲ့အာရုံမှာ ကပ်ကနဲ ကပ်ကနဲ တည်တည်သွား တာက **ဝိပဿနာခဏိကသမာဓိ**ဘဲ။ ဒီသုံးပါးက သမာဓိမဂ္ဂင်သုံးပါးဘဲ။ မှတ်မိတဲ့အာရုံကို အမှန်အတိုင်းသိတာက သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘဲ။ ရှုခါစ သမာဓိအားမရှိသေးခင်တော့ အမှန်အတိုင်းသိပုံက သိပ်မထင်ရှားလှသေးဘူး။ ဒါပေမဲ့ ရုပ်နာမ်တို့၏ လက္ခဏာ ရသ ပစ္စုပဋ္ဌာန်ဆိုတာတွေကိုတော့ သိသင့်သလောက် သိသိသွားတာပါဘဲ။ သမာဓိအားရှိလာတဲ့အခါကျတော့ ရှေ့ပိုင်းက ပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ရုပ်နာမ်ကိုလဲ ပိုင်းခြားသိတယ်။ အကြောင်းအကျိုးကိုလဲ ပိုင်းခြားသိတယ်။ အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘောတွေကိုလဲ လက်နဲ့ကိုင်ကြည့်ရသလိုပင် အထင်အရှား သိသိသွားတယ်။ အဲဒီလို သိသိသွားတာတွေဟာ အမှန် အတိုင်း မြင်သိတာတွေဘဲ။ ဒါကြောင့် **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** မှန်စွာမြင်ခြင်းလို့ ဆိုရတယ်။ အဲဒီလိုအမှန်အတိုင်းသိအောင် အာရုံပေါ်တင် ပေးသလိုပင် စိတ်ဦးညွှတ်ပေးတာက **သမ္မာသင်္ကပ္ပ**ဘဲ။ ဒီ ၂-ပါးက ပညာမဂ္ဂင်ဘဲ။ ခုတင်က သမာဓိမဂ္ဂင် ၃-ပါးနဲ့ ပေါင်း လိုက်ယင် မဂ္ဂင် ၅-ပါးဖြစ်တယ်။ ဒီမဂ္ဂင် ၅-ပါးကို **ကာရကမဂ္ဂင်**-လို့ အဋ္ဌကထာက အမည်ပေးထားတယ်။ အလုပ်သမား မဂ္ဂင်တွေပေါ့။ ဒီမဂ္ဂင် ၅-ပါးက တပေါင်းတည်း အညီအညွတ် စုပေါင်းပြီး ရှုသိမှုကို ပြုလုပ်ပေးနေတာဘဲ။

သမ္မာဝါစာ သမ္မာကမ္မန္တ သမ္မာအာဇီဝဆိုတဲ့ သီလမဂ္ဂင် ၃-ပါးကတော့ သီလဆောက်တည်ကတည်းက ပြည့်စုံလာခဲ့ တယ်။ ရှုမှတ်နေတဲ့အခါလဲ ပြည့်စုံမြဲ ပြည့်စုံနေတာဘဲ။ ဒါကြောင့် အဲဒီမဂ္ဂင် ၃-ပါးပါ ထည့်ယူလိုက်ယင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်

တိုင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ ဒီမဂ္ဂင်တွေဟာ လမ်း၏ အစိတ်အပိုင်းတွေဘဲ။ အဲဒီအစိတ်အပိုင်းတွေကို ပေါင်းလိုက် ယင် လမ်းမကြီးဖြစ်သွားတာဘဲ။ ဒီလမ်းမကြီးက ဘယ်ကိုသွားမလဲဆိုယင် နိဗ္ဗာန်သို့ သွားမယ်။ ဒါကြောင့် ဒီမဂ္ဂင်ရှစ်ပါးဆိုတဲ့ သတိပဋ္ဌာန်လမ်းဟာ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်ဆီသို့ ချဉ်းကပ် ချဉ်းကပ်သွားနေတာဘဲ။ လမ်းလျှောက်သွားနေတဲ့သူဟာ ခြေလှမ်းတိုင်း ခြေလှမ်းတိုင်း သူရောက်လိုရာသို့ နီးကပ် နီးကပ်သွားသလိုပင် ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း နိဗ္ဗာန်နဲ့ နီးကပ် နီးကပ်သွားနေတာဘဲ။

ယခု ၃-မိနစ်ခန့် ရှုမှတ်ကြရာမှာ တမိနစ် အမှတ် ၅၀-ရတယ်ဆိုယင်၊ ၃-မိနစ်ဆိုတော့ အမှတ်ပေါင်း ၁၅၀- ရတယ်။ အမှတ်ပေါင်း တထောင်နဲ့ နိဗ္ဗာန်ရောက်မည့်သူဆိုယင် နောက်ထပ်အမှတ်ပေါင်း ၈၅၀-လောက်ပဲ လိုတော့တယ်လို့ ဆိုရမှာဘဲ။ လိုတဲ့အမှတ်များကို ပြည့်စုံသွားအောင် ရှုမှတ်ပြီး ဖြည့်စွက်လိုက်ယင် နိဗ္ဗာန်ရောက်တော့မှာဘဲ။ ဒါကြောင့် ကမ္မ ဋ္ဌာန်းကျောင်းမှာ သွားရောက်ပြီး အားမထုတ်နိုင်ယင် ကိုယ့်အိမ်မှာနေယင်းလဲ အားလပ်တဲ့အချိန်မှာ ဒီနည်းအတိုင်း ရှုမှတ် သွားကြရပါဘဲ။ တမိနစ်ရရ နှစ်မိနစ်ရရ ငါးမိနစ် ဆယ်မိနစ်ရရ ရသလောက် ရှုမှတ်သွားကြရပါဘဲ။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ပါရမီကုသိုလ်အထူးတွေကို ရသွားမယ်။ ပိုက်ဆံတပြားမှမကုန်ပဲနဲ့ ရရသွားတာ သိပ်နေရာကျတာဘဲ။ အဲဒီလို ရှုမှတ်သွားယင် နောင်အကြောင်းညီညွတ်တဲ့အချိန်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ်တွေ အစဉ်အတိုင်းတက်ပြီး အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလိုတွေ့သွားယင် သက္ကာယဒိဋ္ဌိ လုံးဝကင်းပြီး အပါယ်လေးပါးမှ အဆ၌ထာဝရ လွတ်မြောက်သွားမယ်။ ခုနစ်ဘဝအတွင်းမှာ အရဟတ္တမဂ် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရောက်ပြီး ဆင်းရဲခပ်သိမ်းအကုန်ငြိမ်းသွားမယ်။ ဒါကြောင့် အပါယ် လေးပါးမှ အစဉ်ထာဝရ လွတ်မြောက်ချင်ကြယင်၊ ဆင်းရဲခပ်သိမ်း အကုန်ငြိမ်းပြီး အမြဲတမ်းချမ်းသာချင်ကြယင်၊ ယခု ရှုမှတ် ကြတဲ့အတိုင်းပင် အခွင့်ရတိုင်း ဆက်လက်ပြီး ရှုမှတ်သွားကြရပါဘဲ။ အချိန်က နှစ်နာရီ နီးနီးရှိသွားပြီ။ အမျှဝေပြီး တရား သိမ်းကြစို့။

ယနေ့အတိုင်း ကျွန်ုပ်တို့ ပြုစုပွားများ အားထုတ်ရသော ဒါနကုသိုလ် သီလကုသိုလ် ဘာဝနာကုသိုလ် ဝေယျာဝစ္စ ကုသိုလ် တရားဟောရသောကုသိုလ် တရားနာရသောကုသိုလ်အစရှိသော ဤကောင်းမှုအပေါင်း၏ အဖို့ဘာကို အမိအဘတို့ အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ ဆွေမျိုးတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ ဤအရပ်၌ ရောက်ရှိနေသော လူပရိသတ် နတ်ပရိသတ် အပေါင်းအား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါအပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ အလုံးစုံသော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည် အမျှရကြ၍ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ချမ်းသာကြပါစေ။

အမျှ အမျှ အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့-

သာဓု သာဓု သာဓု

တက္ကသိုလ် ဝိပဿနာတရားတော် ပြီး၏။

နောက်ဆက်တွဲ

ဝိပဿနာဖြင့် ရောဂါ ပျောက်ကြောင်း

သာဓက ဝတ္ထုများ

ဘူရားရှင်ကိုယ်တော်တို့ ဧဝံရောဂါပျောက်ပုံ

မြတ်စွာဘုရားသည် ၄၅-ဝါမြောက် နောက်ဆုံးဝါ၌ ဝေသာလီမြို့နယ် ဝေဠုဝရွာမှာ သီတင်းသုံးနေတော်မူသည်။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားမှာ ရောဂါအကြီးအကျယ် ဖြစ်ပေါ်လာပုံတရားဆေးဖြင့် ပျောက်ကင်းသွားပုံများကို ဒီဃနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂ (နာ-၈၄)၊ သံယုတ္တနိကာယ် မဟာဝဂ္ဂ (၁၃၂)တို့၌ ဤသို့ ပြဆိုထားပါသည်။

အထခေါ-ဝေဠုဝရွာတွင် ဝါကပ်နေသော ထိုအခါ၌၊ ဝဿူပဂတဿ-ဝါကပ်တော်မူပြီးသော၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားမှာ၊ ခရော-ကြမ်းတမ်းစွာသော၊ အာဗာဓော-အနာရောဂါသည်၊ ဥပ္ပန္နိ-ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့လေသည်။ မာရဏန္တိကာ-သေခြင်းလျှင် အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဝါ-သေစေနိုင်ကုန်သော၊ ဗာဠာ ဝေဒနာ-အားကြီးသော ကိုယ်ဆင်းရဲဝေဒနာတို့သည်၊ ဝတ္တန္တိ-ဖြစ်လျက်ရှိကုန်၏။ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားရှင်သည်၊ တာ-ထို အခံခက်စွာသော ကိုယ်ဆင်းရဲဝေဒနာတို့ကို၊ သတော-အမှတ်ရလျက်၊ သမ္ပဇာနော-သိလျက်၊ အဝိဟညမာနော-အနှိပ်စက်မခံရသလိုပင် မပင်ပန်းပဲ၊ အမိဝါသေသိ-သည်းခံတော်မူပေ၏။

အထက်ပါ ပါဠိတော်စကားရပ်၌ အမှတ်ရပြီးသိလျက် သည်းခံနေပုံ၊ ဝေဒနာ အနှိပ်စက်မခံရသလို ဖြစ်ပုံများကို အဋ္ဌကထာမှာ ဤသို့ ဖွင့်ပြထားသည်။

သတိ-အမှတ်ရမှုသတိကို၊ သူပဋိတံ ကတွာ-ကောင်းစွာ ထင်အောင်ပြု၍ (ကောင်းကောင်း အမှတ်ရစေသည်ဟု ဆိုလို၏။) ဉာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ-ခံစားမှုသဘောကို ဉာဏ်ဖြင့် ပိုင်းခြားသိပြီး၍၊ ဝါ-ပိုင်းခြားသိလျက်၊ အမိဝါသေသိ-သည်းခံတော်မူပေ၏။ (ဝေဒနာတွေ အပိုင်းအပိုင်း ပြတ်ပြတ်ပြီး တဏှာမျှတည်ခြင်းကို၎င်း၊ ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း အတ္တမှကင်းခြင်းကို၎င်း၊ ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်အတိုင်း ပိုင်းခြားသိလျက် ယင်းဝေဒနာတို့ကို မိမိကလွမ်းမိုးလျက် ယင်းဝေဒနာတို့ကို အသိဉာဏ်ဖြင့် နှိပ်နယ်အပ်သည့် အခြင်းအရာကို မှတ်သောအားဖြင့် မိမိ၌တင်လျက် လက်ခံလျက် နေစေ၏။ ယင်းဝေဒနာတို့က လွမ်းမိုးခြင်းကို ခံနေရသည့် အနေဖြင့်ကား မဟုတ်ပေ ဋီကာအဖွင့်) ဝေဒနာနုတ္တနုဝသေန-အခံခက်သော ဆင်းရဲနောက်သို့ လိုက်ပါသည့် အနေဖြင့်၊ အပရာပရံ ပရိဝတ္တနံ အကရောန္တော-အထပ်ထပ် အကြိမ်ကြိမ်ပြောင်းလဲ လှုပ်ရှားခြင်းကို မပြုမူ၍၊ အပီဋိယမာနော အဒုက္ခိယမာနော-အနှိပ်စက်မခံရသလို မနာကျင် မဆင်းရဲသလို၊ အမိဝါသေသိ-သည်းခံနေတော်မူပေ၏။ (ဤသည်ကား အဋ္ဌကထာနှင့် ဋီကာတို့က ဖွင့်ပြပုံ ဖြစ်သည်။ ယင်းဖွင့်ပြချက်သည် ယခုခေတ် ယောဂီများမှာ နာတယ် နာတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ်နေသည့် တနာချင်း တနာချင်း အပိုင်းပိုင်းပြတ်လျက် သိသိနေသောအခါ နာကျင်မှုသက်သာပုံ၊ မနာကျင်ပဲ နေသာထိုင်သာ ဖြစ်နေပုံများနှင့် တူနေကြောင်း ထင်ရှား၏။)

(ပါဠိတော်အဆက်) အထခေါ-ထိုအခါ၌၊ ဘဂဝတော မြတ်စွာဘုရားမှာ၊ ဧတဒဟောသိ-ဤသို့သော စိတ်အကြံ ဖြစ်တော်မူလေသည်။ (ဖြစ်ပုံမှာ) ပွာဟံ-အကြင်ငါသည်၊ အနာမန္တော ဥပ္ပဋ္ဌာကေ-အလုပ်အကျွေး တပည့်တို့ကို အသိမပေးမူ၍၊ အနပလောကေတွာ ဘိက္ခု သံဃံ-ရဟန်းအပေါင်း သံဃာကို မပန်ကြားမူ၍၊ ပရိနိဗ္ဗာယေယျံ-ပရိနိဗ္ဗာန်ပြုမည်ဆိုလျှင်၊ မေ-ငါ၏၊ ဧတံ-ဤသို့ပြုခြင်းသည်၊ န ခေါ ပတိရူပံ-မသင့်လျော်ပေ။ အဟံ-ငါသည်၊ ဣမံ အာဗာဓံ-ဤအနာရောဂါကို၊ ဝီရိယေန-အားထုတ်မှု လုံ့လဖြင့်၊ (လုံ့လအရကို အဋ္ဌကထာ၌ ဝိပဿနာ ရှုမှုလုံ့လ၊ ဖလသမာပတ်လုံ့လဟု ဖွင့်ပြထား၏။ သို့သော် ဖလသမာပတ်လုံ့လကား အရိယမဂ်၏ အကျိုးမျှ ဖြစ်သောကြောင့်၎င်း၊ ဝိပဿနာ၏အစွမ်းဖြင့် ဖြစ်ပေါ်ရသောကြောင့်၎င်း အထူးကြောင့်ကြစိုက်မှုအနေဖြင့် ထင်ရှားမည်မဟုတ်ပေ၊ ဝိပဿနာရှုမှုလုံ့လသာလျှင် အထူးအားဖြင့် ထင်ရှားပေမည်။) ပဋိပဏာမေတွာ-ပယ်ရှား၍၊ ဇီဝိတဘင်္ဂါရံ အဓိဋ္ဌာယ-အသက်ရှင်နေကြောင်း ပြုပြင်မှုကို ဆောက်တည်၍၊ ဝိဟရေယျံ-နေရပါမူ၊ ယံနုန-ကောင်းပေလိမ့်မည်၊ ဣတိ-ဤသို့ စိတ်အကြံဖြစ်တော်မူလေသည်။

အထခေါ-ထိုသို့ စိတ်အကြံဖြစ်ပြီးသောအခါ၌၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တံ အာဗာဓံ-ထိုအနာရောဂါကို၊ ဝီရိယေန ပဏာမေတွာ-ရှုမှုဝီရိယဖြင့် ပယ်ရှား၍၊ ဇီဝိတဘင်္ဂါရံ-အသက်ရှင်ကြောင်း ပြုပြင်မှုကို၊ အဓိဋ္ဌာယ ဝိဟရတိ-ဆောက်တည်၍ နေတော်မူ၏။ အထခေါ-ထိုသို့နေတော်မူသောအခါ၌၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သော အာဗာဓော-သေစေနိုင်လောက်အောင် ကြီးမားပြင်းထန်သော ထိုအနာရောဂါသည်၊ ပဋိပဿန္တိ-ပျောက်ငြိမ်းသွားလေတော့သတည်း။

ဤအရာ၌ အနာရောဂါပျောက်ကင်းပုံကို အဋ္ဌကထာ၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖွင့်ပြထားပါသည်။

ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ တံ ဒိဝသံ-ထိုနေ့၌၊ (ဝါဆိုလဆုတ် ၁-ရက်နေ့ည၌ ဖြစ်ဖွယ်ရှိပါသည်) မဟာဗောဓိ ပလ္လင်္ကေ အဘိနဝဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေန္တော ဝိယ-ဘုရားအဖြစ်သို့ရောက်မည့် မဟာဗောဓိပင်အောက် ပလ္လင်ထက်၌ အသစ်စက် စက် ဝိပဿနာရှုမြင်မှုကို ဖြစ်စေခဲ့သလိုပင်၊ ရူပသတ္တကံ အရူပသတ္တကံ-ရုပ်ရှုပုံ ခုနစ်မျိုးကို၎င်း၊ နာမ်ရှုပုံ ခုနစ်မျိုးကို၎င်း၊ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ၃-၂၅၃စသည်၌ ပြထားသည်) နိဂ္ဂမ္ဘံ နိဇ္ဇဉ် ကတ္တာ-အဖုံးအကွယ် အရှုပ်အထွေးမရှိအောင် ပြုလျက်၊ စုဒ္ဒသာဟာ ကာရေဟိ-တဆဲ့လေးပါးသော ရှုပ်အခြင်းအရာတို့ဖြင့်၊ သန္ဓေတွာ-ပြည့်စုံစွာဆောင်လျက်ဖြစ်စေလျက်၊ မဟာဝိပဿနာယ- ကျယ်ပြန့် ကြီးမြတ်သော ဝိပဿနာဖြင့်၊ ဝေဒနံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ-ရောဂါဝေဒနာကို ပယ်ခွါပြီးလျှင်၊ (ဤစကားအရ ဝိပဿနာ ရှုမှုဖြင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို ပယ်ခွါနိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏)ဒသ မာသေ-ဝါဆိုလဆုတ်တရက်မှ ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက်အထိ ဆယ်လပတ်လုံး၊ မာ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ-ဤဒုက္ခဝေဒနာမျိုးတို့ မဖြစ်ကြပါစေလင့်၊ ဣတိ-ဤသို့ နှလုံးသွင်းဆောက်တည်၍၊ သမာပတ္တိ သမာပဇ္ဇိ-ဖလသမာပတ်ကို ဝင်စားတော်မူလေသည်။ သမာပတ္တိဝိက္ခမ္ဘိတာ-ဖလသမာပတ်ဖြင့် ပယ်ခွါအပ်သောကြောင့်၊ ဝေဒနာ-ရောဂါဝေဒနာတို့သည်၊ ဒသမာ သေ-ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက်အထိ ဆယ်လပတ်လုံး၊ န ဥပ္ပဇ္ဇိယေဝ-မဖြစ်ပေါ်ပဲ သာလျှင် ရှိလေသည်။

ဤပါဠိ အဋ္ဌကထာတို့၌ ဒုက္ခဝေဒနာကို ဝိပဿနာဖြင့်၎င်း၊ ဖလသမာပတ်ဖြင့်၎င်း ပယ်ခွါနိုင်ကြောင်း ထင်ရှားပြဆို ထားပေသည်။ ထို့ကြောင့် အရိယာပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဝိပဿနာနှင့် ဖလသမာပတ် ၂-မျိုးလုံးဖြင့် ဒုက္ခဝေဒနာကို ပျောက်ကင်း စေနိုင်သည်ဟူ၍၎င်း၊ ဝိပဿနာရှုဆဲ ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာမူ ဝိပဿနာတမျိုးတည်းဖြင့်ပင် ဒုက္ခဝေဒနာကို ပျောက်ကင်းစေနိုင် သည်ဟူ၍၎င်း မှတ်ယူရာ၏။ ထိုသို့ ဝိပဿနာတမျိုးတည်းဖြင့် အနာရောဂါ ဒုက္ခဝေဒနာများ ပျောက်ကင်းစေနိုင်ပုံကို ယခု ထုတ်ပြမည့် မျက်မှောက်သာကေဝတ္ထုများဖြင့်လည်း ယုံကြည်မှတ်သားနိုင်ပါသည်။

လေနာပျောက်သော ဘုန်းကြီးတပါး

၁၃၀၇-ခုနှစ်လောက်က ဆိပ်ခွန်ရွာ၏ အနောက်မြောက် ၄-မိုင်ခန့်ရှိ လိပ်ချင်းရွာ၌ ဘုန်းတော်ကြီးတပါးသည် မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်းကို တဆင့်ကြားရုံမျှဖြင့် သဘောကျယုံကြည်၍ သူ့ကျောင်းတွင်ပင် ရှုမှတ်အားထုတ် လေသည်။ ရက်အနည်းငယ်မျှ ကြာသောအခါ ဝိပဿနာသမာဓိဉာဏ်ထူးများ ဖြစ်ပေါ်လာ၍ သူ့မှာ နှစ်ပေါင်း ၂၀-ကျော်က စွဲကပ်လာခဲ့သော လေနာရောဂါဟာ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားပါသတဲ့၊ ယင်းလေနာရောဂါသည် သူ့မှာ ၁၈-နှစ်သားအရွယ် ရှင်သာမဏေဘဝကတည်းက စွဲကပ်နှိပ်စက်လာခဲ့၍ နေ့စဉ်ပင် ဆေးကိုလဲ သောက်ရ၊ အနှိပ်အနယ်လဲ ခံနေရပါသတဲ့၊ ထို့ပြင် အညောင်းအကိုက် ရောဂါလဲ ရှိနေသဖြင့် နေ့စဉ်ပင် အနင်းအနှိပ်ခံနေရပါသတဲ့။

ယင်းရောဂါများသည် တရားရှုမှတ်ယင်းပင် လုံးဝပျောက်ကင်းသွားသဖြင့် ထိုအခါမှစ၍ ဆေးကိုလဲမသုံးရ၊ အနင်း အနှိပ်လဲမခံရပဲ အမြဲတမ်း ချမ်းသာစွာ နေရပါသတဲ့။ ထိုဘုန်းတော်ကြီးသည် သတိပဋ္ဌာန်ရှုနည်းအရ ရှုမှတ်နေလျှင် ရောဂါဟူ သမျှ ပျောက်နိုင်သည်ဟူ၍ တထစ်ချ ယုံကြည်သောကြောင့် သူ့ကိုယ်တိုင် နေမကောင်းဖြစ်တိုင်း ဆေးကိုမမှီဝဲပဲ ရှုမှတ်ခြင်း ဖြင့် ပြုပြင်ကုစားလေ့ရှိကြောင်း၊ သူ့တပည့် ကိုရင် ကျောင်းသားများ နေမကောင်းယင်လဲ ရှုမှတ်ခိုင်းကြောင်း သူ့တပည့် ရဟန်းများထံမှ ကြားသိရ၏။

ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် ထန်းရည်ခါး ပြတ်ပုံ

၁၃၀၇-ခုလောက်ဆီကပင် ဆိပ်ခွန်ရွာ၏ အနောက် ၂-မိုင်ခန့်ရှိ စောင်တန်းရွာ၌ အိမ်ထောင်ကျလျက်ရှိနေသော ဆိပ်ခွန်ရွာဇာတိ မောင်မာဆိုသော လူရွယ်တယောက်သည် သေရည်ဟုခေါ်သော ထန်းရည်ခါးကို အလွန်ပင်စွဲလျက်ရှိနေ၏။ မဟာစည်ကျောင်း၌ တရားအားထုတ်ပြီးသော သူ့အစ်မ သူ့အစ်ကိုများက မောင်မာကို တရားအားထုတ်ဖို့ တိုက်တွန်းကြ၏။ သူကလဲ အားထုတ်ပါမည်ဟု ဝန်ခံ၏။ ထို့ကြောင့် ရက်ချိန်းပေးထားပြီးလျှင် ယင်းမောင်မာကို တရားဝင်ရန် သွား၍ခေါ်ကြ သောအခါ သူကထန်းရည်ခါးသောက်ထားပြီး မူးယစ်နေသဖြင့် ထိုနေ့က သူ့ကိုကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ မပို့နိုင်ပဲရှိခဲ့၏။ နောက် တနေ့ကျတော့ သူ့အစ်မများ အစ်ကိုများက ထန်းရည်ခါးမသောက်ရသေးမီ စောစောသွား၍ခေါ်လာကာ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းသို့ လာပို့ကြ၏။ ယင်းမောင်မာသည် မဟာစည်ဆရာတော်၏ ဩဝါဒအတိုင်း ရိုသေစွာအားထုတ်၍ တရားကို အလွန်သဘောကျ သဖြင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းမှ မပြန်တော့ဘူး၊ ရဟန်းပြုတော့မည်ဟုဆို၏။ ထိုအခါ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာများက အိမ်ထောင်ရှိနေတဲ့ အတွက် ပြေလည်အောင် ဆောင်ရွက်ပါဦး၊ နောက်ကာလကျမှ ရဟန်းပြုသင့်ယင်လဲ ပြုပါလို့ ချောမော့ပြီး ပြန်လွှတ်ကြရ၏။

ယင်းမောင်မာသည် တရားကို အလွန်ရိုသေ၏။ စားကုန်များကိုထမ်းပြီး လှည့်လည်ရောင်းယင်လဲ မပြတ်ရှုမှတ်နေ ၏။ စပါးရိတ်ယင်လဲ တကြိမ်တကြိမ်ရိတ်မှာ အနည်းဆုံး ၃-မှတ်ရအောင် မှတ်နေသည်ဟုဆို၏။ တချိန်မှာ ထန်းရည်ခါး

သောက်ချင်စိတ်ရှိ-မရှိကို သူက စူးစမ်းကြည့်၏။ ထန်းရည်ခါး ခွက်ကြီးကို နမ်းကြည့်လိုက် သောက်ချင်စိတ် ရှိသလားလို့ စဉ်းစား ကြည့်လိုက်နဲ့ လေး ငါး ခြောက်ကြိမ်လောက် စူးစမ်းကြည့်နေယင်း ဝိပဿနာအသိဉာဏ်က သူ့အရှိန်နဲ့သူ တက်လာ ပြီး ချုပ်ငြိမ်းတဲ့သဘောထဲသို့ ရောက်သွားပါသတဲ့။

အဲဒီမောင်မာဟာ နောက်တချိန်၌ သေလောက်အောင်ရောဂါ အနှိပ်စက်ခံနေရတဲ့ အခါမှာလဲ အမှတ်သတိ မလွတ်ဘူး။ သေရမည့်ညဉ့်မှာ ခံစားနေရသည့်ဝေဒနာကို ရှုမှတ်နေယင်း သူ့ဇနီးအား ဒီလိုပြောပါသတဲ့။ ဟော-ငါ့မှာ ယခု ခြေသလုံးထဲ အသက်မရှိတော့ဘူး။ ဒူးဆစ်လောက်အထိသာ ရှိတော့တယ်။ (ဒါက ဗမာအရပ်သုံး စကားဖြင့် သွေးဆုတ်ပုံ၊ ကျမ်းဂန်သုံးအားဖြင့် ဇီဝိတိန္ဒြေခေါ် အသက်ရပ်နှင့်တကွ ကမ္မဇရုပ်များချုပ်ပုံကို ပြောဆိုခြင်း ဖြစ်သည်။) ဟော-ယခု ပေါင်းရင်းလောက်သာ ရှိတော့တယ်။ ဟော-ယခု ချက်လောက်သာ ရှိတော့တယ်။ ဟော-ယခု ရင်ချိုင့်နှလုံးထဲလောက်သာ ရှိတော့တယ်လို့ တချိန်ပြီးတချိန် တမျိုးတမျိုးပြောင်းလဲပြီး ပြောပြောသွားပါသတဲ့။

အဲဒီလို ပြောပြီးတော့ ငါဟာ မကြာခင် သေတော့မယ်။ သေမှာကို မကြောက်နဲ့။ တနေ့ကျယ်င် ဒီလိုသေရမှာချည်းဘဲ။ တရားကိုသာ အားထုတ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်ရစ်ပါ-လို့ သူ့ဇနီးအား ပြောကြားပြီး မကြာခင်ပဲ သေဆုံးသွားပါသတဲ့။ အဲဒါဟာ သေသည်တိုင်အောင်တရားဆေးဖြင့် သေရည်ခေါ်တဲ့ ထန်းရည်ခါးပြတ်ပုံပါဘဲ။

ဆရာတော် အရှင်သုဇာတ (ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ)၏ ဟောပြောချက်မှ

ဒီကနေ့လဲ မနေ့ကအဆက်ကိုဘဲ ဆက်ပြီး ပြောပြပါဦးမယ်။ ဆရာသမားများ ဟောပြောတဲ့အတိုင်း ကြိုးစားအားထုတ်ကြလို့ အတွေ့ကောင်းကြသူတွေထဲမှ နံနဲထူးသူတို့ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဒို့ယောဂီတို့အား ဗဟုသုတအနေနဲ့ ပြောပြဦးမယ်။

ဗိုက်ထဲက အလုံးရောဂါ ပျောက်သူ

၁၃၂၄-ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလဆန်း ၃-ရက်နေ့က ရန်ကုန်မြို့တာမွေမှ ဒေါ်ခင်ထွေးဆိုတဲ့ အမျိုးသမီးတယောက် ရန်ကုန်သာသနာ့ရိပ်သာ လာပြီးတရား အားထုတ်တယ်။ ၃-ရက်ရှိတဲ့အခါ အမျိုးသမီးယောဂီတွေ ဝိုင်းပြီး နှိပ်ပေးနေကြတာကို တွေ့ရလို့ ဘုန်းကြီးက ဘာဖြစ်တာလဲလို့ မေးလိုက်တယ်။

ဗိုက်ထဲက နာလို့ပါဘုရား။ တပည့်တော်မရဲ့ဗိုက်ထဲမှာ အလုံးရှိနေလို့ ကြာကြာမထိုင်နိုင်ပါဘုရား။ အိမ်မှာလဲ ဧည့်သည်မိတ်ဆွေများလာတဲ့အခါ နာရိဝက်လောက်ထိုင်ပြီး စကားပြောမိယင် ဧည့်သည်တွေပြန်လွှတ်ပြီး ဗိုက်ထဲကနာလို့ နှိပ်ပေးရတာပါဘဲ။ ဆရာဝန်ကို ပြကြည့်တော့ ဆရာဝန်က “ဗိုက်ထဲမှာ အလုံးကြီးရှိနေတယ်။ ခွဲပြီး ထုတ်ပစ်ရမယ်”လို့ ပြောတာ ယခုအထိဆိုယင် ၄-နှစ်တောင် ရှိနေပါပြီ။ ဒီနှစ်တော့ မခွဲယင်မဖြစ်တော့ဘူး။ ခွဲရလိမ့်မယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဒါနဲ့ တပည့်တော်မလဲ ခွဲယင် သေချင်လဲ သေမယ်။ သေယင် အားကိုးလောက်တဲ့ တရားငါ့မှာမရှိသေးဘူး။ အားကိုးလေးရအောင် တရားတော့အားထုတ်ဦးမှဘဲ ဆိုတဲ့ ရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ယခုဒီမှာလာပြီး အားထုတ်ပါတယ်။ တနာရီလောက် ထိုင်ပြီး အားထုတ်မိယင် ဗိုက်ထဲက နာလာတော့တာပါဘဲဘုရား-လို့ အဲဒီ ဒကာမက လျှောက်ပါတယ်။

ဒီတော့ ဘုန်းကြီးက “အစက ဒီအကြောင်းကို ဘုန်းကြီးအား မပြောပဲဟာကိုး။ ဒို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဣရိယာပုထိ ၄-ပါးလုံးနဲ့ ရှုမှတ်နိုင်ကြောင်း မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ-- ဂစ္ဆန္တော ဝါ၊ ဌိတော ဝါ-စသည်ဖြင့် ဟောတော်မူထားတာဘဲ။ ဒီလိုဆိုယင် ယောဂီဟာ ဗိုက်မနာရအောင် နံရံကိုမှီပြီး ရှုမှတ်ပါ။ ပက်လက်ကုလားထိုင်နဲ့လဲ မှတ်နိုင်ပါတယ်။ တုံးလုံးလဲ လျောင်းပြီးတော့လဲ မှတ်နိုင်ပါတယ်။ မနာမကျင်တဲ့နည်းနဲ့သာ ထိုင်ပါ။ ထိုင်မှတ်ချင်လဲ မှတ်ပါ။ အိပ်မှတ်ချင်လဲ မှတ်ပါ။ သမာဓိနဲ့ဉာဏ်ဖြစ်လာယင် ဒီအလုံးဟာ ပျောက်ကင်းသွားတတ်ပါတယ်”လို့ ဘုန်းကြီးက ညွှန်ကြားပေးပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဆရာတော်ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း ဆက်ပြီးအားထုတ်ပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ ဆရာဝန်ကိုတော့ သွားပြီး ပြကြည့်ချင်ပါသေးတယ် ဘုရားလို့ သူကလျှောက်ပါတယ်။ ဘုန်းကြီးက ခွင့်ပြုလိုက်ပါတယ်။ ဒါနဲ့ သူက အိမ်ပြန်ပြီး ဆရာဝန်ကိုသွားပြတယ်။ ဆရာဝန်က စမ်းသပ်ကြည့်ရှုပြီးတော့ ခွဲထုတ်ပစ်မှဖြစ်မယ်။ တရားကိုတော့ ဆက်ပြီး မထိုင်နဲ့တော့ ဆက်ပြီးထိုင်ယင် ခင်ဗျားသေသွားလိမ့်မယ်လို့ ပြောလိုက်ပါသတဲ့။ အဲဒီအကြောင်းကို အိမ်မှာ ၂-ရက်လောက်နေပြီး ပြန်လာတဲ့အခါကျမှ ကြားသိရတယ်။

ဒီလိုဆိုယင် ဆက်သာ အားထုတ်ပေတော့ လူပဲသေမလား။ အလုံးကြီးပဲ ကြေပျက်ကျသွားမလားဆိုတာ သိရမှာပေါ့။ ကုလားထိုင်နဲ့ ထိုင်ချင်လဲထိုင်၊ နံရံစသည်ကိုမှီပြီး ထိုင်ချင်လဲထိုင်၊ အိပ်လျက်လဲ မှတ်နိုင်တယ်။ စားသောက်တဲ့အခါလဲ

ထမင်းလုပ်ပြင်တာ၊ ယူတာ၊ ပါးစပ်ဟတာ၊ ခွန့်တာ၊ ဝါးတာ၊ မျိုတာ အဲဒါတွေကို အကုန်လုံး စေ့စေ့စပ်စပ် ရှုမှတ်ပြီးစားပါ။ အဲဒါဟာ အသိတေ-စားလျှင်၊ ပိတေ-သောက်လျှင်၊ ခါယိတေ-ခဲဝါးလျှင်၊ သာယိတေ-လျက်လျှင်၊ သမ္ပဇာနကာရီ-သိလျက် ပြုလေ့ရှိရမယ်လို့ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဟောထားတဲ့အတိုင်း ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ညွှန်ကြားထားတဲ့ ဝိပဿနာ လုပ်ငန်းပါဘဲ-စသည်ဖြင့် ဟောပြော ညွှန်ပြပေးလိုက်ပါတယ်။

အဲဒီလို ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း အားထုတ်နေရာ ၁၅-ရက်လောက်ရှိတော့ ရှုမှတ်ပြီးထမင်းစားနေစဉ် အပုပ်နဲ့တွေ့ အလွန်နံ့နေလို့ လိုက်ပြီး စဉ်းစားဆင်ခြင်ကြည့်တော့ သူ့ဗိုက်ထဲကအနံ့ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသတဲ့။

ဒီလိုဆိုယင် ယောဂီရဲ့အလုံးကြီး ပျောက်တော့မယ်လို့သာ အောက်မေ့ပေတော့လို့ ဘုန်းကြီးက အားပေးစကား ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။ ဘုန်းကြီးပြောလိုက်တဲ့အတိုင်းပဲ သူ့ဗိုက်ထဲကအလုံးကြီးဟာ တဖြေးဖြေး ကြေကျပြီး ပျောက်ကင်းသွားပါတယ်။ အဲဒီတော့ ယောဂီလဲ အလွန်ဝမ်းသာပြီး အိမ်ပြန်ရောက်တဲ့အခါ ဆရာဝန်ထံ သွားပြတယ်။ ဆရာဝန်က စမ်းသပ်ကြည့်ပြီး “ဟာ-ခင်ဗျား အလုံးကြီး မရှိတော့ဘူး၊ ဘာလုပ်သလဲ”လို့ မေးသတဲ့။

ကျမ မဟာစည်ရိပ်သာကို သွားရောက်ပြီးတော့ တရားအားထုတ်တယ်လေ၊ ဆရာဝန်က တရားအားထုတ်ယင် သေလိမ့်မယ်လို့ ပြောခဲ့ပေမဲ့၊ အခုတော့ ကျမဟာ မသေတဲ့အပြင် ရောဂါတောင် ပျောက်သွားပြီ-လို့ အားရဝမ်းသာနဲ့ ပြန်ကြားပြောပြတဲ့အခါ၊ ဆရာဝန်က “ဟာ-ဟုတ်လား၊ ခင်ဗျားတို့တရားက အံ့ဩစရာပါကလား”လို့ အံ့ဩပြီး ပြောပါသတဲ့။ (အဲဒီဆရာဝန်ဟာ ကုလားလူမျိုး ဖြစ်ပါသတဲ့။)

အလုံးရောဂါပျောက်တဲ့ ရဟန်းတပါး

ရွှေဘိုမြို့ ကင်းဖျားရွာမှ (၈)ဝါရ ရဟန်းတပါးဟာ ရန်ကုန်သာသနာ့ရိပ်သာသို့ ၁၃၃၆-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း ၃-ရက်နေ့က လာရောက်ပြီး တရားအားထုတ်တယ်။ ဘွဲ့တော်က ဦးသောဘနတဲ့။ အဲဒီဦးသောဘနမှာ အသက် (၁၇) နှစ်အရွယ် ရှင်သာမဏေ ဘဝကတည်းက ဗိုက်ထဲ၌ အလုံးရောဂါ စွဲကပ်လာခဲ့ပါသတဲ့။ အစာစားပြီးတဲ့အခါ အဲဒီအလုံးက လက်ျာဘက်နံဘေးမှာ ထောက်ပြီးတင်းနေလို့ ထိုင်မနေနိုင်ဘူးတဲ့။ မလွဲသာလို့ ထိုင်နေရယင်လဲ အဲဒီအလုံး ထောက်နေရာဘက်ကို လက်နဲ့နှိပ်ပြီး ထားရပါသတဲ့။ အဲဒီရောဂါကို ဆေးရုံတက်ပြီး ခွဲကုမှုပျောက်မယ်လို့ အများကပြောကြတယ်။ ဒါပေမဲ့ ခွဲကုတာကိုကြောက်လို့ မကုသဘဲ နေလာခဲ့ပါသတဲ့။ ရန်ကုန် သာသနာ့ရိပ်သာ လာရောက်ပြီး အားထုတ်တဲ့အခါ ဆွမ်းစားပြီးတော့လဲ လှဲအိပ်မနေပဲ သိမ်ပေါ်မှာထိုင်ပြီး ရှုမှတ် အားထုတ်နေတယ်။ ထိုင်တဲ့အခါ လက်နဲ့နှိပ်လျက် ထိုင်နေရပါသတဲ့။ ကြိုးကြိုးစားစားအားထုတ်လို့ ရက်(၂၀)လောက်ရှိတဲ့အခါ ဆွမ်းစားပြီးခါစ ထိုင်နေယင်လဲ လက်ဖြင့်မနှိပ်ရတော့ပဲ ချမ်းချမ်းသာသာနဲ့ထိုင်ပြီး ရှုမှတ်နေနိုင်တယ်။ အဲဒီတော့မှ အလုံးရောဂါ ပျောက်သွားမှန်း သိရပါသတဲ့။ ၃-နာရီကျော်အထိ ထိုင်မှတ်နိုင်တယ်။ နေ့ရော ညဉ့်ပါ လှဲအိပ်ပဲ မပြတ်ရှုမှတ်ခဲ့တာလဲ ၅-ရက်လောက်ရှိပါသတဲ့။ ၄၅-ရက်ကြာတဲ့အခါ ဉာဏ်စဉ်နာနိုင်သည့် အဆင့်သို့ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ယခုလဲ ရန်ကုန် သာသနာ့ရိပ်သာမှာပင် ကျရောက်သော တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေပါတယ်။ အလုံးရောဂါကတော့ မပေါ်လာတော့ပဲ ကျန်းမာစွာပင် ရှိနေပါတယ်။

အလုံးကြီး ကြေကွဲပျောက်ကင်းတဲ့ ဒကာတဦး

မော်လမြိုင်မြို့ ဒိုင်းဝန်ကွင်းမှ အသက် (၅၄)နှစ်ရှိ ဒကာဦးအောင်ရွှေမှာလဲ ဗိုက်ထဲ၌ အလုံးကြီးရှိနေပါသတဲ့။ ဆရာဝန်ပြုကြည့်တော့ ဆရာဝန်က ခွဲရမယ်လို့ ပြောတဲ့အတွက် သူလဲ မခွဲရသေးခင် အားကိုးတရားရအောင်ဆိုတဲ့ ရည်သန်ချက်နဲ့ ရန်ကုန်မြို့ မဟာစည်သာသနာ့ရိပ်သာ လာရောက်ပြီး၊ ၁၃၃၀ ခုနှစ် နယုန်လဆန်း၊ ၅-ရက်နေ့ကစပြီး အားထုတ်ပါတယ်။ တနေ့ကျတော့ အဲဒီလို အားထုတ်ရှုမှတ်နေယင် သူ့ဗိုက်ထဲက အလုံးကြီးဟာ ဖောင်းကနဲမည်ပြီး ပေါက်ကွဲ၍ သွေးတွေဖြာထွက် စီးကျသွားတာကို ဉာဏ်ထဲမှာ ကြားလဲကြား မြင်လဲမြင်လိုက်သလိုတွေ့ရပြီးတော့ အဲဒီကနောက် သူ့ဗိုက်ထဲက အလုံးရောဂါ တခါတည်း ပျောက်သွားပါသတဲ့။ တရားကို ဆက်ပြီး အားထုတ်သွားသဖြင့် ဆရာများအားကျေနပ်သည်အထိ ဝိပဿနာ ဉာဏ်များလဲ ပြည့်စုံသွားပါတယ်။ ယခုထက်ထိ ပရိယတ်ဘက်ကရော ပဋိပတ်ဘက်ကရော သာသနာရေး ကိစ္စများကို ကျန်းမာချမ်းသာစွာနှင့် ဆောင်ရွက်လျက် ရှိနေပါတယ်။

ဒူးကိုက်နာပျောက်သူ

၁၃၁၃-ခု ဝါခေါင်လဆုတ် ၁-ရက်နေ့က အသက် (၄၀)ရှိ ကိုမြဆောင်ဆိုတဲ့ ဒကာသည် မဟာစည်ဌာနခွဲ မြင်းခြံရိပ်သာ ဆရာတော်ထံလာပြီး တရားအားထုတ်ပါသတဲ့။ အဲဒီဒကာမှာ ဒူးကိုက်တဲ့ရောဂါ စွဲကပ်နေတာ ၅-နှစ်ကြာခဲ့ပြီ။ ဆရာမျိုးစုံနဲ့ ကုသသော်လည်း မပျောက်တာနဲ့ သံဝေဂဖြစ်ပြီးတော့ မြင်းခြံရိပ်သာကိုလာပြီး တရားအားထုတ်တာပါတဲ့။ အားထုတ်တဲ့အခါမှာ ဒူးရောင်ပြီး ကိုက်တဲ့နေရာက မှတ်လေ နာလေ မှတ်လေ နာလေဖြစ်နေပါသတဲ့။ ဆရာတော်က ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း မလွတ်တမ်း အတင်းရှုမှတ်နေတော့ သူ့ခမြာနာလွန်းလို့ မျက်ရည်တောက်တောက်တောင် ကျရရှာပါသတဲ့။ သူ့ကိုယ်ကလဲ နောက်လန်လိုက် ရှေ့ကုန်းလိုက် ကော့လိုက်နဲ့ ကိုးရိုးကားယားဖြစ်နေတာကို ရှုမှတ်နေရတာ ၄-ရက်လောက်ကြာသတဲ့။ အဲဒီလို ရှုမှတ်နေယင်း ဒူးကွဲသွားတာကို အရိုးပါ မြင်လိုက်ရတာနဲ့ “ဟော-လုပ်ကြပါအုံးဗျာ၊ ကျွန်တော့ဒူးကြီး ကွဲသွားပါပြီ” လို့ လန်ပြီး ဟစ်အော်မိပါသတဲ့။

အဲဒီကနောက် ကြောက်ပြီး မမှတ်ဝံ့ပဲရှိနေရာမှာ ဆရာတော်က တရားဟောပြီး အားပေးတာနဲ့ ဆက်ပြီးရှုလိုက်တာ အဲဒီ ကိုမြဆောင်မှာ ဒူးရောင်ပြီး ကိုက်ခဲနာကျင်တဲ့ရောဂါဟာ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားပါသတဲ့။ ယနေ့ထိအောင် အဲဒီရောဂါ မပေါ်လာတော့ပဲ ပျောက်ကင်းချမ်းသာနေပါသတဲ့။

အစာပင်းရောဂါပျောက်သူ

၁၃၁၉-ခုနှစ်၊ ဒုတိယဝါဆိုလဆန်း ၂-ရက်နေ့က မြင်းခြံ အနောက်မြောက် ငတရော်ရွာကျောင်းမှ အသက် (၅၅)နှစ် ရှိ ဆရာတော်ဦးသုမနဆိုတာ မြင်းခြံရိပ်သာ လာရောက်ပြီး အားထုတ်ပါသတဲ့။ အဲဒီဆရာတော်ဟာ ဝမ်းထဲမှာ အတုံးအခဲကြီး ရှိပြီး မခံသာလို့ ဆရာမျိုးစုံဖြင့် ကုသသော်လည်း သက်သာရုံမျှသာ ရှိတယ်။ ရှင်းရှင်းတော့ မပျောက်ဘူးတဲ့။ ဒါကြောင့် သံဝေဂ ဖြစ်ပြီး တရားအားထုတ်တာပါတဲ့။ အားထုတ်တဲ့အခါ ပြုစားကြတဲ့ စုန်းမလေးဦးက တွန်းလိုက် ဆွဲလိုက် ဆောင့်လိုက် စသည် ဖြင့် အမျိုးမျိုး နှောင့်ယှက်နေကြပါသတဲ့။ အဲဒီလို ပြုစားကြတဲ့ စုန်းမလေးဦးကိုလဲ ပုံသဏ္ဍာန်နှင့်တကွ မြင်နေရပါသတဲ့။ ဒလစပ် ရှုမှတ်နေတော့ ဝမ်းထဲက နာလိုက် အောင့်လိုက်နဲ့ မခံသာအောင်ဖြစ်လာပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ကြောက်လန့်ပြီး သူ့ကျောင်း ပြန်မယ်လုပ်တဲ့အခါမှာ မြင်းခြံရိပ်သာ ဆရာတော်က-

“မကြောက်ပါနဲ့၊ ဒီရောဂါဟာ ပျောက်သွားမှာပါ။ နိုင်အောင်သာ ရှုမှတ်ပါ။ ရှုမှတ်တယ်ဆို တာဟာ ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါးကို ပွားနေတာဘဲ၊ ကြောက်ယင်လဲ အစောင့်ထားပေးပါမယ်” စသည်ဖြင့်-

တရားဟော အားပေးတာနဲ့ မပြန်တော့ပဲ ဆက်ပြီးအားထုတ်ပါသတဲ့။ အဲဒီလိုအားထုတ်နေတော့ ဆရာတော်ဦးသုမန မှာ ဗိုက်ထဲက အလွန်နာလာတာနဲ့ နံနက်စောစော နောက်ဖေးသွားပြီး စွန့်ပစ်လိုက်ရတယ်။ အဲဒီလို စွန့်ရတဲ့အခါ အတုံးအခဲ အကျအခွဲတွေ အစိမ်း အနီ အဝါ အပြာတွေ ကျဆင်းသွားကြသတဲ့။ လူလဲပေါ့ပါးပြီး ရောဂါ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားပါရော တဲ့။ အဲဒီတော့ ဝမ်းသာအားရလွန်းလို့ ရိပ်သာဆရာတော်ထံ အစောကြီးလာရောက်ပြီးတော့ “ရောဂါတွေ ကုန်သွားပြီ၊ ကုန် သွားပြီ၊ မရှိတော့ဘူး” လို့ လျှောက်ထားပါသတဲ့။ အဲဒီ ဆရာတော်ဦးသုမနဟာ ဝါဆိုလဆန်း ၂-ရက်က စပြီးအားထုတ်တယ်။ ဝါခေါင်လထဲမှာ ရောဂါပျောက်ကင်းသွားတယ်။ ဝါကျွတ်ပြီးအောင် မြင်းခြံရိပ်သာမှာပဲ ဆက်လက်အားထုတ်လျက် နေထိုင် သွားတယ်။ ပကတိအတိုင်းပဲ ကျန်းမာချမ်းသာစွာ နေထိုင်သွားရပါသတဲ့။

ပန်းနာပျောက်သူ

၁၃၂၆-ခုနှစ်၊ တော်သလင်းလဆုတ် (၇)ရက်နေ့က မြင်းခြံအရှေ့ လယ်သစ်ရွာမှ အသက် (၇၀)ရှိ ဦးအောင်မြင့် ဆို တဲ့သူဟာ မြင်းခြံရိပ်သာသို့ လာပြီး တရားအားထုတ်တယ်။ သူ့မှာ စွဲကပ်နေတဲ့ ပန်းနာရောဂါက နှစ်ပေါင်း (၃၀)တောင် ရှိ နေပြီတဲ့။ သူ့မှာ ပါလာတဲ့ ငွေ (၃၀)ကို ရိပ်သာဆရာတော်၏ ကပ္ပိယထံ လွှဲအပ်ပြီးတော့ တပည့်တော်သေယင် ဒီငွေ (၃၀)နဲ့ ပဲ သဂြိုဟ်လိုက်ပါတော့လို့ လျှောက်တယ်။ ဒကာကြီးမယူနဲ့၊ ဆရာတော်က အားလုံးတာဝန်ယူမယ်၊ ကြိုးစားပြီးတော့သာ အား ထုတ်ပါလို့ဆိုပြီး အမှတ်တရားကို ပေးလိုက်ပါသတဲ့။

ရှုမှတ်အားထုတ်လို့ ၆-ရက်ခန့်ကြာတဲ့အခါ သူ့ရောဂါကပိုပြီး ဆိုးလာတယ်။ ဟောဟဲ ဟောဟဲနဲ့ဖြစ်ပြီး ၂-ရက်လုံး ဆန်ပြုတ်တောင် မသောက်နိုင်ဘူးတဲ့။ ဟောဟဲ ဟောဟဲနဲ့မောပြီး ကုန်းကုန်းကြီး ဖြစ်နေရာမှာ အခြားယောဂီတွေက ဝိုင်းပြီး ပြုစုကြတယ်။ သေတော့မှာပဲလို့ထင်ပြီး ဆရာတော်ထံ သွားလျှောက်ကြတယ်။ ဆရာတော်က ကြွလာပြီး အားပေးတရားဟော ယင်း မောတာကို အမှတ်ခိုင်းတယ်။ ယောဂီက မောတယ် မောတယ်လို့ ရှုမှတ်နေလိုက်တာ ၂-နာရီလောက်ကြာတော့ အမော ပြေပြီး ချမ်းသာသွားတယ်။

အဲဒီကနောက် ရက်တပတ်လောက်ကြာတဲ့အခါ သူ့ရောဂါက ပြန်ထလာပြန်တယ်။ ၃-ရက်လုံးလုံး ဆန်ပြုတ်တောင် မသောက်နိုင်ဘူးတဲ့။ အများကတော့ သေတော့မှာပဲလို့ ထင်နေကြတယ်။ ဆရာတော်က ကြွလာပြီးတော့ ရောဂါဝေဒနာ ပျောက်တော့မည့်အကြောင်း အားပေးဟောပြောပြီး ကြိုးစားရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားတယ်။ အဲဒီလိုအားပေးပြီး အမှတ်ခိုင်းတာကို ကြားရတော့ ဘေးနားက ရှိနေတဲ့သူအများက ဒါလောက် သေလုသေခါနီးဖြစ်နေတာ ဘယ်မှတ်နိုင်တော့မှာလဲ ဆိုတဲ့အနေနဲ့ ပြီးရယ်ကြသတဲ့။ ဦးအောင်မြင်ကတော့ ဆရာတော်အားပေးတဲ့အတိုင်း စူးစိုက်ပြီးရှုမှတ်နေယင်း သူ့ဝမ်းဗိုက်ကြီး ပေါက်ကွဲပြီး အကျအခွဲ အလုံးအခဲတွေ အစိမ်းအနီ အဝါအပြာတွေ ထွက်သွားတာကို ဉာဏ်ထဲ စိတ်ထဲမှာ မြင်ရတဲ့အတွက် “ဝမ်းဗိုက်ကြီး ကွဲထွက်သွားပါပြီ ဗျ”လို့တောင် ဟစ်အောင်မိပါသတဲ့။

အဲဒီကနောက် ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ဆက်လက်ပြီး ရှုမှတ်သွားရာ သူ့ရောဂါဟာ မပေါ်လာတော့ပဲ လုံးဝကင်းပျောက်သွားပါသတဲ့။ အဲဒီ ဦးအောင်မြင်ဆိုတာက ရဟန်းလူထွက်ဖြစ်လို့ ဟောပြောနိုင်စွမ်းလဲ ရှိတဲ့အတွက် သူ့ အရပ်မှာ သူ့ဆွေမျိုးများကို တရားပြနေပါတယ်။ ယခု (၁၃၃၅-ခုနှစ်)အထိ ကျန်းမာစွာ ရှိနေပါတယ်။

ခရုသင်းနှင့် ယားနာတွေ ပျောက်သူ

၁၃၃၆-ခုနှစ်၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် ၄-ရက်နေ့ကစပြီးတော့ ရန်ကုန်သာသနာ့ရိပ်သာမှာ တရားအားထုတ်ပြီး ရောဂါပျောက်ပုံကို ရန်ကုန်မြို့ အထက်ပန်းဆိုးတန်းလမ်း အမှတ်(၉၀)နေ အသက်(၂၀)ရှိ မောင်ဝင်းမြင့်က ဒီလိုလျှောက် ထားပါတယ်။

တပည့်တော်ဟာ ၁၆-နှစ်သားက ရွှေကျင်သွားပြီး နေခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီမှာ သမင်သား ဂျီ ဆတ် တောကြောင်သား လင်း မြေ ဖွတ်ဥ ကျားသားမှစ၍ အညှီအဟောက်တွေကို မရှောင်တမ်းစားခဲ့ပါတယ်။ တနှစ်လောက်စားမိတော့ လက်ခြေပါ မကျန် တကိုယ်လုံးမှာ ယားနာတွေ ပေါက်လာပါတယ်။ သွေးလဲမသန့် အသားအရေလဲ ခရုသင်းအဖြူကွက်တွေနဲ့ မကောင်း ဖြစ်လာပါတယ်။ ညညမှာလဲ ယားလို့ ထထပြီးကုတ်ရတာ ညလုံးပေါက်လိုပါတဲ့။ ဒီရောဂါကြောင့် ကျောင်းလဲ မှန်မှန်မတက် နိုင် စာအဆင့်အတန်းလဲ နောက်ကျနေပါတယ်။

ဒါနဲ့ ဆရာဝန်မဂျစ်ကိုပြပြီး နေ့တိုင်း ဆေးထိုး ဆေးစားခဲ့ရတာ ၃-လတိတိ တရက်မျှပျက်ခဲ့ပါ။ ဆေးတခါထိုးယင် ငွေ (၈) ပေးရပါတယ်။ ရောဂါကတော့ မသက်သာပါ။

နောက်ပြီးတော့ အပြောရောဂါအထူးကု ဒေါက်တာကင်းလွင်ကိုပြပြီး ဆေးထိုး ဆေးစားခဲ့ပြန်ပါတယ်။ ၂-လကြာ လို့လဲ ဘာမျှမထူးခြားပါ။ ဆေးခဏတော့ တနေ့ (၁၀) ကုန်ပါတယ်။ ပျော်ပွဲ ရွှင်ပွဲတွေကို သွားယင်လဲ ခဏလောက်သာ ပျော်ရွှင်မှုကို ရပါတယ်။ ဒီယားနာကြောင့် စိတ်ညစ်နေရတာကဘဲ များပါတယ်။ ဒီရောဂါဝေဒနာကို (၁၆)နှစ်မှ အသက် (၂၀) အထိ ခံစားရပါတယ်။ တနေ့ တရက်မျှ စိတ်ချမ်းသာမှုကို မရခဲ့ပါ။

(၂-၁၂-၇၄) (မုန်းဆုတ် ၄-၃၆-ခု) ရက်နေ့က အဘိုးဖြစ်သူက သာသနာ့ရိပ်သာကို လိုက်ပို့လို့ တရားစပြီး အား ထုတ်ရပါတယ်။ ထိုင်လို့ ၂-မိနစ်လောက်ကြာယင်ပဲ ယားလာပါတယ်။ မှတ်လို့လဲ မပျောက်ပါ။ (၁၁-၁၂-၇၄)ရက်နေ့က ယားလွန်းလို့ မနေနိုင်တာနဲ့ အိမ်ကို ထွက်ပြေးခဲ့ပါတယ်။ အိမ်မှာလဲ တညလုံး ထပြီးကုတ်လိုက် မှတ်လိုက်နဲ့ မိုးလင်းခဲ့ပါ တယ်။

မိုးလင်းတော့ အဘိုးဖြစ်သူက ရိပ်သာပြန်လိုက်ဖို့ ခေါ်တာနဲ့ မလိုက်ချင်ပဲနဲ့ပင် ပြန်လိုက်လာခဲ့ရပါတယ်။ ယားလွန်း လို့ မမှတ်နိုင်ကြောင်း နေ့လယ်မှာ ဆရာတော်ကို လျှောက်ပါတယ်။ ဆရာတော်က နိုင်အောင် မှတ်ပစ်။ ပျောက်သွားလိမ့်မယ်။ ဆေးထိုးယင် ငွေလဲကုန် အသားလဲနာမယ်။ မှတ်တာက ဘာမျှမကုန် အသားလဲမနာဘူး။ သည်းခံပြီး စူးစူးစိုက်စိုက် မပြတ် မှတ်နေပါ။ ပျောက်သွားပါလိမ့်မယ်လို့ အားပေးတိုက်တွန်းပါတယ်။

ဒါနဲ့စိတ်အားတက်ပြီး ညနေ ၄-နာရီမှ ၅-နာရီအထိ ထိုင်မှတ်နေရာမှာ ၅-မိနစ်လောက်ကြာတော့ ယားလာပါတယ်။ ယားတယ်။ ယားတယ်လို့ တင်းတင်းရင်းရင်းနိုင်အောင် မှတ်ချလိုက်တာ အယားပျောက်သွားပါတယ်။ အတော်လဲ ဝမ်းသာ သွားပါတယ်။ ညဉ့်ဦးပိုင်း ၆-နာရီမှ ၇-နာရီအထိ ထိုင်မှတ်နေရာမှာလဲ ယားလာပြန်ပါတယ်။ အယားက မျက်ရည်ကျရအောင် ပြင်းထန်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ပေပြီးမှတ်နေပါတယ်။ နတ်ပူးတာလို တုန်တုန်ရီရီ ဖြစ်လာပါတယ်။ မလျှော့ပဲ စူးစိုက်ပြီးမှတ်ပေမဲ့ မပျောက်တာနဲ့ ဖောင်းတာ ပိန်တာကို ပြောင်းပြီး ရှုမှတ်နေပါတယ်။ အဲဒီလိုရှုမှတ်နေယင်း ယားတာဟာ ဘယ်လိုပျောက်သွား လိုက်မှန်းတောင် မသိလိုက်ရဘူး။ အံ့ဩလောက်အောင်ပဲ ပျောက်သွားပါတယ်။

နောက်နေ့ကျတော့ ယားတာဟာ ပေါ်လာတိုင်း မှတ်လိုက်ယင် ပျောက်ပျောက်သွားပါတယ်။ စိတ်ထဲမှာ အတော်ကို ပျော်ရွှင်လာပါတယ်။ တရားထိုင်လိုတဲ့ဆန္ဒလဲ ပြင်းပြအားတက်လာပါတယ်။ (၂၀-၁၂-၇၄) ရက်နေ့မှာ ယားလာပြန်ပါတယ်။ မှတ်လို့မပျောက်နိုင်ပါ။ ချွေးတွေရော မျက်ရည်တွေပါ ကျလာပြီး တကိုယ်လုံး ဆတ်ဆတ်ခါတုန်လာပါတယ်။ အတင်းပေးပြီး မှတ်ချလိုက်မှဘဲ ပျောက်သွားပါတယ်။ ဘယ်လိုကနေပြီး ဘယ်လိုပျောက်သွားတယ်လို့တောင် မသိလိုက်ရပါ။

(၁၀-၁-၇၅ နတ်တော်လဆန်း ၃-၃၆) ရက်နေ့ နံနက် ၃-နာရီမှ ၅-နာရီအထိ ထိုင်ပြီးမှတ်နေရာမှာ ခြေ လက် ကျော ခေါင်းတို့မှ ယားလာပါတယ်။ မှတ်လိုက်တော့ ပျောက်သွားပါတယ်။ အဲဒီလို မှတ်နေယင်း တကိုယ်လုံးမှာ ပြီးကန့် ယားလာပြန်ပါတယ်။ စူးစိုက်ပြီး မှတ်လိုက်တော့ အဲဒီယားတဲ့ ဝေဒနာတွေဟာ တပေါင်းတည်း ခေါင်းကထွက်သွားသလို ထင် ရပါတယ်။ တကိုယ်လုံးက အပူရှိန်တွေဟာလဲ တခါထဲ ထွက်သွားပါတယ်။

နေ့ ၁၁-နာရီလောက်မှာ ရေချိုးဘို့ အပြင်ထွက်ပြီး ခေတ္တထိုင်နေတုန်း ခွေးတကောင်က အနားမှာလာထိုင်တယ်။ ခွေး စော်နံ့လို့ မခံနိုင်တဲ့အတွက် အဲဒီခွေးကို မောင်းထုတ်လိုက်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ခွေးနံ့ကတော့ နံမြဲပင် နံနေတယ်။ အခန်းထဲဝင်သွား တော့လဲ နံနေတာဘဲ။ ဘာက နံတာပါလိမ့်မလဲလို့ စူးစမ်းကြည့်တော့ တပည့်တော်ကိုယ်ကပဲ နံနေကြောင်း တွေ့ရပါတယ်။ ဒါနဲ့ ရေချိုးလိုက်ပါတယ်။ ဆပ်ပြာနဲ့လဲ ပွတ်တိုက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အနံ့ကတော့ မပျောက်ဘူး။ နံလျက်ပဲရှိနေတယ်- ၁၁- ရက် ၁၂-ရက် ၂-ရက်တိတိ အဲဒီလို နံနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ တပည့်တော်က ရက်လို့ ဆရာတော်အား အဲဒီအကြောင်းကို အဲဒီ တုန်းက မလျှောက်ခဲ့ပါ။

အဲဒီကနောက်တော့ ရှုမှတ်နေယင်း အဲဒီခွေးနံ့လဲ ပျောက်သွားပါတယ်။ ယားနာတွေလဲ ပျောက်သွားပါတယ်။ သွေး သားလဲ သန့်စင်ပြီး ခရသင်းခေါ်တဲ့ အဖြူကွက်တွေလဲ မရှိတော့ပဲ အသားအရေတွေဟာ မူလကအတိုင်းပင် စိုစိုပြေပြေဖြစ် လာပါတယ်။ အဲဒီကနောက် အရေပြားဆေးရုံက ဆရာမကိုသွားပြတော့ ဆရာမတွေက အင်မတန်အံ့ဩကြပါတယ်။ ဘာ ကြောင့်လဲဆိုတော့-- “ဒီရောဂါဟာ ဘယ်လောက်ပဲ ဆေးထိုးထိုး ပျောက်မှာ မဟုတ်ဘူး”လို့ ဆရာမက ပြောဘူးပါတယ်။ ဒါကြောင့်လဲ အံ့ဩကြတာပါဘဲ။ နောက်ပြီးတော့-- ရောဂါပျောက်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုမေးတဲ့အခါ တပည့်တော်က “မဟာ စည်သာသနာရိပ်သာ သွားပြီး တရားအားထုတ်ပါတယ်။ ပေါ်လာသမျှ ရုပ်နာမ်တွေကို မလွတ်တမ်း မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်း အဲဒီ ရောဂါတွေ အကုန်လုံး ပျောက်သွားတာဘဲ”လို့ ပြောပြလိုက်ပါတယ်။ ဒီတော့ ဆရာမတွေက-

“ဟင်-ဒီတရားက တော်တော်ကို စွမ်းတဲ့တရားပါလား”လို့ အံ့ဩပြီး ချီးမွမ်းကြပါတယ်ဘုရားတဲ့။ ဒါဟာ ၄-နှစ်ခန့် ခရသင်းနှင့် အယားအယံရောဂါ အနှိပ်စက်ခံလာခဲ့ရတဲ့ ယောဂီဝင်းမြင့်က ဆရာတော် **ဦးသုဇာတ** အား လျှောက်ထားတဲ့ စကားရပ်ပါဘဲ။

**မုခ်မြို့နယ် တော်ကူးရွာ သတိပဋ္ဌာန်ရိပ်သာ ဦးနန္ဒိယထံမှ
ရောဂါထူး ပျောက်ပုံများ**

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးနန္ဒိယသည် ရဟန်းအဖြစ်သို့ မရောက်သေးမီ လူဝတ်ကြောင်ဘဝကတည်းက ရောဂါထူပြောသူ ဖြစ်ခဲ့သည်။ ခြေဆွဲရောဂါ၊ မူးဝေရောဂါ၊ အဏ္ဍဝုခို (မှတ်)ရောဂါများကို နှစ်ရှည်လများ ခံစားခဲ့ရသည်။ ဆေးဆရာများက ဆေးသုဉ်းသည့် လူနာအဖြစ်ဖြင့် ဆေးကုမပေးတော့ပဲ လက်လွှတ်ထားခဲ့ကြသည်။

ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးမှလည်း အကြီးအကျယ် နာဖျားခဲ့၍ လေးလတိုင်တိုင် ကုသခဲ့သဖြင့် အနည်းငယ်သက် သာလာခဲ့သည်။ ရှိသမျှအင်အားနှင့် စိတ်ကိုတင်းပြီး တရား အားထုတ်ရန် မော်လမြိုင်မြို့ မြို့ဝ-မဟာသတိပဋ္ဌာန်ကျောင်းတိုက် ဆရာတော် **ဦးပဏ္ဍဝ** ထံသို့ သွားရောက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း အားနည်းနေသဖြင့် ရောက်ရောက်ချင်း တရားမဝင်သေးပဲ ဆိုင်းငံ့နေရာမှ တဖန်စဉ်းစားမိပြန်သည်မှာ “အိုခြင်း နာခြင်း သေခြင်းတရားသည် ရက်ရွှေ့ဆိုင်းနေသည် မဟုတ်၊ ရက်တွေ ရွှေ့နေလျှင် ငါမိုက်ရာကျတော့မည်။ ယနေ့ပင် တရားအားထုတ်တော့မည်”ဟု စိတ်ပိုင်းဖြတ်ပြီး တရားအားထုတ်တော့သည်။ မည်သူနှင့်မျှ စကားမပြော။ အခန်းတံခါးပိတ်ပြီး တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ်ခဲ့သည်။ ပေါ်လာသမျှဝေဒနာတို့ကိုလည်း မလျှော့သော လုံ့လ ဝီရိယဖြင့် ရှုမှတ်ခဲ့သည်။ ဣရိယာပုထ် မကြာမကြာ ပြောင်းလဲခြင်းကိုမပြုမှု၍ သည်းခံပြီး တနာရီမှ နှစ်နာရီ၊ နှစ်နာရီမှ သုံးနာရီ၊ သုံးနာရီမှ လေးနာရီစသည်ဖြင့် နောက်မဆုတ်တမ်းတိုး၍ တက်၍ စွဲစွဲမြဲမြဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်ရာ၊ ၆-နာရီကြာ ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ အကြမ်းစား ဒုက္ခဝေဒနာများ ယုတ်လျှော့လာပြီး၊ ၁၂-နာရီကြာအောင် ဣရိယာပုထ် တမျိုးတည်းဖြင့် မပြောင်းလဲပဲ ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ အနုစား ဒုက္ခဝေဒနာများလည်း လုံးဝပျောက်ကင်းသွားကြ လေတော့သည်။ မဇ္ဈသဘာဝအားဖြင့် ထင်ရှားပေါ်လာသော ဒုက္ခဝေဒနာတို့သည်၎င်း၊ နောက်နောက်က ပါလာသော ရောဂါ ဟောင်းတို့သည်၎င်း အကုန်လုံးပျောက်ကင်း သွားကြလေတော့သည်။ ဤသို့ ပျောက်ကင်း ချမ်းသာခြင်းသည် ဇွဲကြီးကြီးနှင့် စွဲစွဲမြဲမြဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ယုံကြည်အပ်ပေသည်။

ဦးနန္ဒိယ၏ လုံ့လဝီရိယ ဇွဲသတ္တိမှာ ရှာမှရှားဟု ဆိုအပ်ပေသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်-ရှုမှတ်ရာ၌ ဒုက္ခဝေဒနာ တမျိုးမျိုး ပေါ်လာလျှင် ထိုဝေဒနာကို မလွှတ်တော့ပြီ၊ စူးစူးစိုက်စိုက် စွဲစွဲမြဲမြဲသာ ရှုမှတ်နေတော့သည်။ သို့သော် “ငါ မနိုင် လျှင်မနေ” ဤသို့ကား သဘောမထားပေ။ “ပေါ်လာသမျှကို ရှုမှတ်ရမည်မှာ ငါ၏ အလုပ်ဖြစ်သည်” ဟူ၍သာ သဘောထား ကာ ရှုမှတ်နေပေသည်။ ရှုမှတ်သည့်အတိုင်းလည်း ဒုက္ခဝေဒနာဟူသမျှ အနှေးနှင့်အမြန် ပျောက်ကင်းသွားသည်သာဖြစ်သည်။

ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ရှုမှတ်အားထုတ်ခဲ့သော ဦးနန္ဒိယသည် ရဟန်းဖြစ်၍ (၁၇) ဝါအရ လွန်ခဲ့သော (၁၅)နှစ်ကစ၍ ယောဂီများကို တရားပြလာခဲ့သည်။ ရှုမှတ်ပုံမှာ ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ရှုမှတ်အားထုတ်နည်း အတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ယောဂီများအား ဣရိယာပုထ် ခိုင်မြဲစေရန် အထူးအားပေးသည်။ ဣရိယာပုထ် ပြောင်းလိုပြင်လိုသော ယောဂီအား မပြောင်းမပြင်မီ ထိုပြောင်းလို ပြင်လိုသောစိတ်ဦးကို ရှုမှတ်စေခြင်းဖြင့် ၁၅-မိနစ် နာရီဝက်စသည်ဖြင့် အချိန်ကို တဖြည်းဖြည်း တစတစတင်ပေးသည်။ ဤကဲ့သို့တင်ပေးရာ၌ မနိုင်သည့်ဝန်ကို ထမ်းဆောင်ခိုင်းသည့် အဖြစ်မျိုးသို့ရောက်အောင် ရှုမှတ်ခိုင်းသည်ကား မဟုတ်ပေ။ အားမတန် မာန်လျှော့ဆိုသလို ဆက်လက် မရှုမှတ်နိုင်လျှင် ဣရိယာပုထ် ပြောင်း၍ ရှုမှတ်စေ ပါသည်။ ဤသို့သောနည်းဖြင့် ယောဂီသည် တနာရီမှ နှစ်နာရီ၊ နှစ်နာရီမှ သုံးနာရီ စသည်ဖြင့် အချိန်တိုးတက်၍ တိုးတက်၍ အားထုတ်နိုင်လေသည်။ ပေါ်လာသမျှ ဝေဒနာများကိုလည်း ရှုမှတ်နိုင်လေသည်။

အချို့ယောဂီများမှာ ၁၂-နာရီ ၁၅-နာရီထိအောင် ဣရိယာပုထ် တမျိုးတည်းဖြင့် မပြောင်းလဲ မပြုပြင်ပဲ ရှုမှတ်နိုင်ကြ လေသည်။ အချို့ယောဂီများကိုမူ သူတို့၏ရောဂါနှင့် သင့်လျော်သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် များများရှုမှတ်စေပါသည်။ အဘယ်သို့ နည်းဟူမူ-မူးဝေရောဂါရှိသော ယောဂီ၊ ခြေဆွဲရောဂါရှိသော ယောဂီအားရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် များများရှုမှတ်စေသည်။ လိပ်ခေါင်းရောဂါရှိသူအားထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် များများရှုမှတ်စေသည်။ ဤသို့ရှုမှတ်စေခြင်းဖြင့် ၆-နာရီ၊ ၆-နာရီ ထက်ပို၍ ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ ယောဂီမှာ ရှိရင်းရောဂါ သက်သာ၍ လာလေတော့သည်။ ဆက်လက်၍ ရှုမှတ်သွားသောအခါ ဣရိယာပုထ်လည်း ပိုမိုခိုင်မြဲလာသည်။ ရောဂါဝေဒနာများလည်း လုံးဝပျောက်ကင်း၍ ချမ်းသာသွားကြလေတော့သည်။

ဣရိယာပုထ် ၄-မျိုးတို့တွင် ထိုင်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှေးဦးစွာ ရှုမှတ်စေသည်။ ထို ဣရိယာပုထ်ဖြင့် အချိန်တိုး၍ မရှုနိုင်သောအခါ သွားခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှုမှတ်စေသည်။ ယင်းဣရိယာပုထ်ဖြင့် အချိန်တိုး၍ မရှုမှတ်နိုင်ပြန်လျှင် ရပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှုမှတ်စေပြန်သည်။ ယင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် အချိန်တိုး၍ မရှုမှတ်နိုင်ပြန်လျှင် လျောင်းခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှုမှတ်စေပြန်သည်။ လျောင်းလျက် ရှုမှတ်ရာ၌ ယောဂီတို့သည် အများအားဖြင့် အိပ်ပျော်သွားတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့ အိပ်ပျော်မသွားစေရန် ပဌမ တနာရီခွဲ နှစ်နာရီခန့် ထိုင်လျက် ရှုမှတ်စေသည်။ ဒုတိယ လမ်းလျှောက်လျက်လဲ တနာရီခွဲ နှစ်နာရီခန့် ရှုမှတ်စေသည်။ တတိယ ရပ်လျက်လဲ တနာရီခွဲ နှစ်နာရီခန့် ရှုမှတ်စေသည်။ ထို့နောက် လဲလျောင်းလျက် ရှုမှတ် စေသည်။ ဤကဲ့သို့ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးလုံး အဆက်မပြတ် ပြောင်းလဲရှုမှတ်စေရာ၌ ယောဂီသည် အိပ်ရာပေါ်မှာ ကိုယ်ကို ဖြောင့်မတ်စွာထား၍ လှဲအိပ်ချမိသည်နှင့် တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံး လေးလျက် မလှုပ်မရှားတော့ပဲ တောင့်ပြီး သေနေသကဲ့သို့ ငြိမ်နေလေတော့သည်။ အိပ်လိုလဲ မပျော်တော့ပြီ၊ မသိမူ-အဝိဇ္ဇာမကပ်လာတော့ပဲ အမှတ်အသိဖြင့်သာ မပြတ်မှတ်မိလျက် ငြိမ်နေလေတော့သည်။ ထိုသို့ငြိမ်နေသည်မှာ တနေ့လုံးလဲ ကြာတတ်သည်။ တနေ့နှင့်တည့်၍ ကြာသည်လည်း ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ငြိမ်လျက် ရှုမှတ်နေရာမှ တကိုယ်လုံး ပေါ့ပါး၍ လှုပ်ရှားလာသော အချိန်တွင် ရောဂါဝေဒနာများ ပျောက်ကင်းနေ သည်ကို လက်တွေ့ ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် သိရကြောင်း ယောဂီကိုယ်တိုင် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုလာပေသည်။

ဣရိယာပုထ်ကို တဖြည်းဖြည်းတင်ပေးခြင်း၊ ကြောက်တတ်သော ယောဂီကို (အမျိုးသားဖြစ်လျှင်) မိမိကိုယ်တိုင် အနီး၌ နေ၍ စောင့်ရှောက်ပေးခြင်းဖြင့် ရောဂါဝေဒနာ ပျောက်ကင်းသွားကြသော ယောဂီများအနက် အချို့ကို ထုတ်ဖော်ပြပါအံ့။

၂။ မုဒုံမြို့နယ် ကျိုက္ကောရွာ ဓမ္မိကာရုံကျောင်း ဆရာတော် **ဦးဝံသပါလ**သည် ၁၃၁၂-ခုနှစ်မှစ၍ အမူးရောဂါ ချောင်း ဆိုးရင်ကြပ်ရောဂါ ငှက်ဖျားရောဂါတို့ကို ခံစားနေခဲ့ရရာ သင့်လျော်မည်ထင်သော ဆေးများကိုမိမိပေါ်သော်လည်း ခဏခဏ လောက်သာ သက်သာရာရသည်။ အကြိမ်များစွာ ပြန်ပြန်ပေါ်လာသည်။

ထို့ကြောင့် သံဝေဂစိတ်ဖြင့် ပဌမအကြိမ် ရက်သတ္တ နှစ်ပတ်တရားအားထုတ်သည်။ ၁၃၁၅-ခုနှစ် တော်သလင်းလ၌ ဒုတိယအကြိမ် အားထုတ်ပြန်သည်။ ၃-လနီးပါး ကြာသည်။ ရပ်သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် (၈)နာရီ၊ ထိုင်သောဣရိယာပုထ်ဖြင့် (၁၂)နာရီကြာကြာ တဆက်တည်း ရှုမှတ်နိုင်လေသည်။ ရောဂါဝေဒနာဟောင်းများ သိသိသာသာ သက်သာလာလေသည်။

ထို့ကြောင့် စိတ်အားတက်ကာ ရောဂါရှင်းရှင်း ပျောက်စေရန် တတိယအကြိမ် အားထုတ်ပြန်သည်။ ရက်သတ္တတပတ် အတွင်းမှာပင် လျောင်း-ထိုင်-ရပ် ဣရိယာပုထ် ၃-မျိုးလုံး၌ တဆက်တည်း ၁၄-နာရီကြာအောင် ရှုမှတ်နိုင်တယ်။ မူးဝေ ချောင်းဆိုး ရင်ကြပ် ငှက်ဖျားရောဂါ ဝေဒနာဟောင်းများ လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွားလေသည်။ ယင်းတတိယအကြိမ်၌ အားထုတ် ချိန်မှာ ၅-လနှင့် ၁၃-ရက် ဖြစ်သည်။

ထိုဆရာတော်သည် တနေ့သောအခါ ထိုသို့ရှုမှတ်နေစဉ် ပေါ်လာသောဝေဒနာကို ရှုမှတ်နေရာ နေ့ဆွမ်းဘုဉ်းပေးချိန် ရောက်၍ ကြေးမောင်းခေါက်သော်လည်း ဣရိယာပုထ်ကို မဖျက်ပဲ ရှုမှတ်မြဲ ရှုမှတ်နေသည်။ ဝေဒနာပျောက်ကင်းသည့်နောက် ညဉ့်ပိုင်းတွင် မူးခြင်း၊ ဆာခြင်း၊ ပူခြင်းဟူသော ဒုက္ခဝေဒနာ ၃-မျိုး မရှေးမနှောင်း ပေါ်လာသည်။ ယင်းဝေဒနာတို့ကိုလည်း ရှုမှတ်ပြန်ရာ ၂-နာရီကျော်ကျော်လောက် အကြာတွင် ပဌမ အမူးပျောက်သွားသည်။ ဒုတိယ ဆာခြင်းပျောက်ပြီးတော့ နောက်ဆုံးမှာ အပူပါ ပျောက်ကင်းသွားလေသည်(အားရဘွယ် ကြည်ညိုဘွယ် ကောင်းလှပါပေသည်)

၂။ မုဒုံမြို့နယ် တံခွန်တိုင်ရွာ ဂမန်းကျောင်းဘုန်းတော်ကြီး ဦးဥတ္တရသည် အမူးရောဂါ နှလုံးရောဂါ လိပ်ခေါင်းရောဂါ ဆီးရောဂါ အသားဝါရောဂါ တင်ပါးနာရောဂါနှင့် နောက်ကြောတက်ကိုက် ရောဂါတို့ကို နှစ်-လ-ရှည်ကြာစွာ ခံစားခဲ့ရသည်။ ၁၃၃၇-ခုနှစ်တွင် တော်ကူးရွာ မဟာသတိပဋ္ဌာန်ကျောင်း၌ ဝါကပ်ဆို၍ တရားအားထုတ်သည်။ ငိုရလောက်အောင် ဒုက္ခဝေဒနာတွေ ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပေါ်လာသည်။ ပေါ်လာသည့်အတိုင်းပင် ရှုမှတ်စေသည်။ အစအဦး၌ အသင့်အတင့် လောက်သာ ရှုမှတ်နိုင်သည်။ တနေ့ထက်တနေ့ တိုး၍ ရှုမှတ်နိုင်လာသည်။ ဣရိယာပုထ် ခိုင်မြဲလာသည်နှင့်အမျှ ဒုက္ခဝေဒနာ များလည်း လျော့ပါးသက်သာလာရာ ၆-နာရီကျော် ၇-နာရီခန့် တသမတ်တည်း ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ အဆိုပါ ရောဂါဝေဒနာ များပျောက်ကင်းသွားသဖြင့် ယနေ့တိုင် အနင်းအနှိပ်မခံရပဲ ချမ်းသာနေသည့်ပြင် သူ၏နေမြဲကျောင်းတွင် တရားကိုဆက် လက်ရှုမှတ်လျက် ရှိပေသည်။ (နည်းယူဘွယ်ပင်)

၃။ မုဒုံမြို့နယ် တော်ကူးရွာ မဟာသတိပဋ္ဌာန်ကျောင်းနေ ဦးဥတ္တရဇောတိသော ရဟန်းတပါးသည် ဝမ်းအောင့်ရောဂါ ခံစားနေရ၍ ဆရာဝန်ကို ပြုကြည့်ရာ ဆရာဝန်က ခွဲစိတ်ကုသရမည်ဟု ဆိုသည်။ ဆရာတော် ဦးနန္ဒိယ-က ခွဲစိတ်မကုသမီ တရားအားထုတ်ကြည့်ပါဦး။ “ဆီး ခဏခဏ သွားချင်တယ်။ သွားတော့လဲ နဲ့နဲ့ နဲ့နဲ့ဖြစ်နေတယ်ဆိုတော့ ဆီးကြောင့် ဝမ်း အောင့်တာ ဖြစ်ချင် ဖြစ်နေမယ်”လို့ ပြောဆို တိုက်တွန်းပြီး တရားကို ရှုမှတ်စေပါသည်။ ဆီးစွန့်ချင်တဲ့အခါ စွန့်ချင်တယ် စွန့်ချင်တယ်လို့ စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုမှတ်ဖို့ ညွှန်ကြားပေးသည်။ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ရှုမှတ်နေရာ ကျောက်ခဲအဖြူလုံးကလေး များ တကြိမ်လျှင် ၂-လုံး ၃-လုံးစသည်ဖြင့် အကြိမ်ကြိမ် ထွက်ကျလာသည်။ အားလုံးပေါင်း ၂၇-လုံး ဖြစ်သည်။ ထိုအချိန် မှစ၍ ဦးဥတ္တရဇော ဝမ်းအောင့်ခြင်း၊ ဆီး ခဏခဏ သွားလိုချင် ပျောက်ကင်းသွားလေတော့သည်။

၄။ ဥပဇ္ဈာယ်ယူ အတူနေတပည့်ဖြစ်သော ဦးသီရိအမည်ရှိသော ရဟန်းကြီးတပါးသည် မူးဝေခြင်း မောပန်းခြင်း အောင့်ခြင်းနှင့် နားလေးရောဂါဝေဒနာများကို ခံစားနေရသည်။ မိမိညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း အားထုတ်သဖြင့် တနေ့တွင် ရှုမှတ် ၍ ၆-နာရီခန့် ကြာသောအခါ ထိုဝေဒနာများ ယုတ်လျော့ သက်သာလာသည်။ ဆက်၍ရှုမှတ်သဖြင့် လုံးဝပျောက်ကင်းသွား သည်။ (၇)နာရီ (၈)နာရီစသည်ဖြင့် တိုးတက်၍ (၁၂)နာရီ ကြာသည်တိုင်အောင် ရှုမှတ်သော်လည်း ထိုဝေဒနာများ ပြန်မပေါ် လာတော့ပဲ ရှင်းရှင်း ပျောက်ကင်းသွားသည်။

၅။ တံခွန်တိုင်ရွာနေ ဦးသန်းလှိုင်၏သမီး အသက် ၁၈-နှစ်အရွယ်ရှိ မသန်းရီသည် အမူးရောဂါကို (၁၀)နှစ်ကျော် ကျော်ခံစားနေရာ ရိပ်သာသို့လာ၍ ယုံယုံကြည်ကြည်နှင့် စွဲစွဲမြဲမြဲ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်အားထုတ်သည်။ ၃-ရက်မြောက်နေ့ တွင် ဣရိယာပုထ်တခုတည်းဖြင့် ၃-နာရီခန့်ကြာအောင် ရှုမှတ်နိုင်လာသည်။ အမူးရောဂါကိုလည်း ထိုအချိန်၌ ရှုမှတ်နိုင်လေ သည်။ ရှုမှတ်တိုင်း အမူးရောဂါ ပျောက်ပျောက်သွားသည်။ နောက်ကာလ၌ ကြာရှည်စွာ ရှုမှတ်နေသော်လည်း အမူးရောဂါ ပြန်မပေါ်လာတော့ပဲ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားသည်။

၆။ တော်ကူးရွာ ဦးငယ်-ဒေါ်ဝင်းကြည်တို့၏သမီး အသက် (၂၀)ရှိ မခင်သန်းမြင့်သည် ဝမ်းအောင့်ရောဂါကို (၁၀) နှစ်ကျော်ကျော် ခံစားခဲ့ရာမှ ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ၃-ရက်မြောက်နေ့တွင် ၃-နာရီကြာ ရှုမှတ်ရာ ဝမ်းထဲမှ အလုံးတွေအန်ထွက်လာသည်။ ဝမ်းလဲသွားသည်။ ဖြစ်ပေါ်သည့်အတိုင်းပင် ရှုမှတ်စေသည်။ (၁၀)ရက်ကြာသောအခါ ထို ရောဂါ ပြန်မပေါ်လာတော့ပဲ ယနေ့တိုင် ပျောက်ကင်းလျက်ရှိသည်။

၇။ နိုင်လုံရွာ အသက် (၆၀)ရှိ ဦးဝင်းသည် ဝမ်းအောင့်ရောဂါကို နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံစားလာခဲ့ရသည်။ ရိပ်သာသို့ လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ရှုမှတ်ရာ တတိယမြောက်ည (၈)နာရီအချိန်ခန့်တွင် ထွေးခံနှစ်လုံးခန့် စမြင်းတွေ အန်ထွက်လာသည်။ (စမြင်းနှင့် အလားတူသော အစာပျက်တွေ ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏) ဝမ်းအောင့်ရောဂါလည်း ပျောက် ကင်းသွားသည်။ ဆက်လက်၍ ရှုမှတ်နေရာ ထိုရောဂါ ပြန်မပေါ်လာတော့ပဲ လုံးဝပျောက်ကင်းနေပေသည်။

၈။ တံခွန်တိုင်ရွာ အသက်(၇၈)နှစ်ရှိ ဦးတွတ်ဆိုသူသည် အမူးရောဂါ တက်ကိုက်ရောဂါသည်ဖြစ်၍ အနှိပ်ဆရာကို အမြဲလိုလို ခေါ်ထားရသည်။ လိပ်ခေါင်းနှင့် ရင်ကြပ်ရောဂါလည်းရှိ၏။ ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ရှုမှတ်ခါစ၌ တနာရီခန့်သာ ရှုမှတ်နိုင်သည်။ ထိုမှတဆင့်တဆင့် တိုး၍ တိုး၍ ရှုမှတ်လာရာ (၂)နာရီ (၃)နာရီ (၄)နာရီအထိ ရှုမှတ်လာ နိုင်သည်။ ဝေဒနာများလည်း တဖြည်းဖြည်း ယုတ်လျော့လာပြီး ပျောက်ကင်းသည့် အခြေအနေထိ ရောက်သွားသည်။

၉။ တံခွန်တိုင်ရွာ ဒေါ်ငွေသိန်းသည် လေထိုး လေအောင့်ရောဂါနှင့် ဝမ်းထဲ၌ အလုံးရောဂါလဲရှိ၏။ ဆေးတိုက်မှ ဆရာဝန်၏ ဆေးဖြင့်မပျောက်၍ ဆေးရုံကြီးသို့သွား၍ပြရာ ဆရာဝန်က ခွဲစိတ်ကုသရမည်ဟု ပြောသည်။ အသက်က (၇၅) နှစ်ရှိပြီး အားနည်းနေသောကြောင့် အခွဲမခံရဲ၍ ပြန်လာခဲ့သည်။ “သေယင်လဲ အမှတ်တရားနဲ့ သေပါတော့” ဆိုပြီး ရိပ်သာလာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ရှုမှတ်ခါစ၌ ဣရိယာပုထ်တခုတည်းဖြင့် ကြာကြာမမှတ်နိုင်သော်လည်း တစ တစနှင့် တိုး၍ တိုး၍ ရှုမှတ်နိုင်လာသည်။ ရှုမှတ်နိုင်သလောက် ရောဂါလဲ ယုတ်လျော့သွားသည်။ တခုတည်းသော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် (၅)နာရီကျော် (၆)နာရီခန့် ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ ရောဂါများ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ယခု အသက် (၇၈)နှစ်ရှိ၍ ၃-နှစ်ကြာခဲ့ပြီ။ ရောဂါကား ပြန်မဖြစ်ပါ။ (၃၇-ခုက မှတ်တမ်း)

၁၀။ ကျိုက်ရွဲရွာနေ အသက် (၅၅)နှစ်ရှိ ဒေါ်စိန်တီသည် ဝမ်းထဲ၌အလုံးရှိ၍ ဗိုက်အောင့်ရောဂါကို ခံစားနေရသည်။ ဆော်ဒါမှုန့် သောက်နေရသည်။ (၁၅)နှစ် ကြာခဲ့ပြီ။ ဘုရားပေးတဲ့ တရားဆေးဖြင့် ကုသရန် ရိပ်သာလာ၍ အားထုတ်သည်။ ဆရာညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ရှုမှတ်သည်။ တနေ့ထက်တနေ့ ဣရိယာပုထ် ခိုင်လာသည့်အလျောက် ရောဂါလဲ ယုတ်လျော့ သွားသည်။ တဆက်တည်း (၇) နာရီအထိ ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ ရောဂါဝေဒနာများ အကုန်ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ယခု အသက် (၆၀)ကျော်နေပြီ။ ဆော်ဒါမှုန့်လဲ မသောက်တော့။ ဝမ်းဗိုက်လဲ မအောင့်တော့ပါ။ သူ၏အားထုတ်ရက်မှာ ၁၆-ရက် ဖြစ်သည်။ (၃၇-ခုနှစ်)

၁၁။ တံခွန်တိုင်ရွာနေ ဒေါ်မလေးသည် အသက် (၃၀)အရွယ်မှစ၍ ဝမ်းနာ လေထိုး ရောဂါရှိခဲ့သည်။ တရားပြရိပ် သာများ ယခုလို မပေါ်သေး၍ တရားအားထုတ်ရန် စိတ်အကြံမျှပင် မဖြစ်ခဲ့သေး။ အသက် (၇၀)ရိလာသောအခါ နေရပ်ရွာ အနီး၌ပင် တရားပြသည့်ရိပ်သာ ထင်ရှားရှိနေပြီဖြစ်၍ တနေ့တွင် လာရောက်အားထုတ်သည်။ အများနည်းတူပင် အစပဌမ၌ အတော်အသင့်လောက်သာ ရှုမှတ်နိုင်သည်။ ဆရာသမားက ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဣရိယာပုထ်အချိန်ကို တစတစနှင့် တိုး၍ တိုး၍ ရှုမှတ်ခဲ့ရာ (၅)နာရီကျော် (၆)နာရီခန့် တဆက်တည်း ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ ရောဂါများ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ယခု အသက် (၈၈)နှစ် ရှိနေပြီ။ ထိုရောဂါကား ပြန်မပေါ်လာတော့ပေ။ (၃၇-ခုနှစ်)

၁၂။ မုဒုံမြို့နယ် ကွမ်တာရွာ မဟာယဉ်ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေသော ဦးယသသည် အမူးရောဂါ အဏ္ဏဝှေ့(မှတ်) ရောဂါများကို အနှစ် (၂၀)ခန့် ခံစားနေခဲ့ရသည်။ ရိပ်သာကိုလာရောက်အားထုတ်သည်။ ဣရိယာပုထ် ၄-နာရီ ခိုင်သော အဆင့်ရောက်မှ သူ့ရောဂါများ ယုတ်လျော့သက်သာလာသည်။ ဆက်လက်ရှုမှတ်သဖြင့် လုံးဝပျောက်ကင်းသွားသည်။ (၁၂) နာရီကြာအောင် ရိပ်တည်လျက် ရှုမှတ်နေသော်လည်း ရောဂါများ ပြန်မပေါ်လာတော့ပေ။

၁၃။ ရွှေဘိုခရိုင် ကန့်ဗလူမြို့မှ ဒေါ်ချီဆိုသူ ဒကာမတယောက်သည် သစ်ပင်မှကျ၍ ခြေတဖက်ဆွဲနေသည်။ မော်လမြိုင် မြို့ဝ-မဟာသတိပဋ္ဌာန်ကျောင်းတိုက်မှ သီလရှင်တပါးနှင့် ရန်ကုန် မဟာစည်ရိပ်သာ၌ တွေ့ဆုံကြပြီး ထိုသီလရှင် နှင့်အတူ လိုက်ပါလာပြီးလျှင် မော်လမြိုင်မှတဆင့် တော်ကူးရွာရိပ်သာသို့ ရောက်လာသည်။ အစပဌမ၌ များများမမှတ်နိုင် သေး။ သို့သော် တဖြည်းဖြည်း တိုး၍ တိုး၍ ရှုမှတ်သဖြင့် ၄-နာရီကြာအောင် တဆက်တည်း ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ သူ့ရောဂါ ဝေဒနာများ ယုတ်လျော့သက်သာလာသည်။ တလခန့်ကြာသောအခါ (၇)နာရီကြာအောင် တဆက်တည်း ရှုမှတ်နိုင်၍ ခြေဆွဲ ရောဂါ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားသည်။

၁၄။ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးနန္ဒိယသည် တော်ကူးရွာ၌ ရိပ်သာမတည်ရသေးမီက ကော့ကရိတ်မြို့ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ကျောင်း၌ သီတင်းသုံးလျက် တရားပြနေသည်။ ၁၃၂၅-ခုနှစ်လောက်က ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့၌ ဒေါ်ကျော့ခင်ဆိုသူ ဒကာမ တယောက်မှာ ဖျဉ်းရောဂါစွဲကပ်နေ၍ ကိုယ်ဝန်အရင့်အမာ ရှိသကဲ့သို့ ဝမ်းဗိုက်ကြီးတင်းနေသည်။ ဆရာဝန်အား စမ်းသပ် စေရာ “ခွဲစိတ်ကုသရမည်။ ငွေတထောင်လောက်ကုန်မည်။ ပျောက်မပျောက်ကိုတော့ တာဝန်မယူနိုင်”ဟု ဆရာဝန်က ပြော သည်။ ကြောက်သောကြောင့် မခွဲဖြစ်။ ဆွေမျိုးများက တရားအားထုတ်ရန် တိုက်တွန်းကြသဖြင့် ရိပ်သာသို့ မလာချင်ပဲနဲ့ ရောက်လာသည်။

ယင်းရိပ်သာ၌ တစ္ဆေ သရဲ သဘက်ရှိသည်။ ချောက်လဲ ချောက်တတ်သည်ဟု သူပြော လူပြောများသောကြောင့် ထို အကြောင်းကိုလဲ ဒေါ်ကျော့ခင်က သိထားပြီးဖြစ်၍လဲ ရိပ်သာသို့ မလာချင်ပဲရှိနေသည်။ သို့သော် ဆွေမျိုးအများက တိုက် တွန်းအားကြီး၍သာ မလွဲသာသဖြင့် ရိပ်သာသို့ ရောက်လာရပေသည်။

ရောက်လာသောအခါ ဘုန်းကြီးဦးနန္ဒိယကသူနှင့် သင့်လျော်သောအိပ်ခြင်း ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ရှုမှတ်နည်းအတိုင်း ရှုမှတ်စေသည်။ ရှုမှတ်နေယင်း သူ၏ကိုယ်ဟာ လေးလေးလာသည်။ မလှုပ်နိုင်သည့် အခြေသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုအခါ သူ့ကို တစ္ဆေသရဲစီးသည်ဟု ယူဆထင်မှတ်၍ အမှတ်လွတ်ပြီး “ငါ့ကို တစ္ဆေသရဲ စီးနေပြီ။ ငါသေတော့မယ်။ နင်တို့ ငါ့ကို လာသတ်ကြတာဘဲ။ ငါမနေတော့ဘူး။ ငါ့ကိုပြန်ပို့” စသည်ဖြင့် ယောင်ယမ်းပြောဆို၍ ရုန်းကန်ထတော့သည်။ ရိပ်သာသို့ လိုက်ပို့သူများကို စိတ်ဆိုးပြီး အမျိုးမျိုး အပြစ်တင် ပြောဆိုတော့သည်။

ထိုအခါ ဘုန်းကြီးဦးနန္ဒိယက “ဒကာမကြီး မပြန်နဲ့နော်၊ စိတ်မဆိုးနဲ့နော်၊ ပြောဆိုမိတာ တောင်းပန်လိုက်တာပေါ့၊ အခုဘုန်းကြီးနဲ့ လာတွေ့တာဟာ အင်မတန်ကုသိုလ်ကံ ကောင်းတာဘဲ၊ ဘုန်းကြီးလဲ မောင်နှမအရင်းလို သဘောထားပါတယ်၊ မအိပ်ချင်ယင် မအိပ်နဲ့ပေါ့၊ ဘုန်းကြီးပြောတာ နားထောင်နော်၊ ဒကာမကြီးမအိပ်ချင်ယင်လေ ဟော ဘုန်းကြီးက ပြောပြမယ်၊ ဟောဒီမှာ ခဏလောက် လမ်းရှောက်နေပေါ့။ လေးယင် လေးတယ် လေးတယ်မှတ်၊ ပေါ့ယင်လဲ ပေါ့တယ် ပေါ့တယ်မှတ်။ တနာရီ နှစ်နာရီ တတ်နိုင်သလောက် မှတ်နေနော်၊ လမ်းမရှောက်နိုင်တော့ဘူးဆိုယင် ဟောဒီမှာ ခဏရပ်နေပေါ့၊ လေးယင် လေးတယ် လေးတယ်၊ ပေါ့ယင် ပေါ့တယ် ပေါ့တယ်-လို့ တတ်နိုင်သလောက် မှတ်နေနော်။ နောက် ရပ်မနေနိုင်တော့ဘူးဆိုယင် ဒကာမကြီး အိပ်ရာနားမှာ ထိုင်ပြီး ခဏမှတ်နေပေါ့၊ လေးယင် လေးတယ် လေးတယ်၊ ပေါ့ယင် ပေါ့တယ် ပေါ့တယ်၊ တတ်နိုင်သလောက် မှတ်နေနော်။ နောက် မထိုင်နိုင်ပြန်ယင်လဲ အိပ်ရာမှာ အသာလှဲချပြီး လေးယင် လေးတယ် လေးတယ်၊ ပေါ့ယင် ပေါ့တယ် ပေါ့တယ် မှတ်နေရုံပါဘဲ၊ အိပ်ပျော်ချင်လဲ ပျော်သွားပါစေ၊ အိပ်လိုက်တဲ့အခါမှာလဲ ဘာမှ မကြောက်နဲ့၊ ဘုန်းကြီးက မေတ္တာပို့ပြီး စောင့်ရှောက်နေမယ်” လို့ ဒီလိုပြောပြီး မှတ်စေပါသည်။

ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးလုံးဖြင့် ရှုမှတ်လျက် လှည့်မွှေးထားတဲ့အတွက် မူလက အိပ်ရာမှာ ကြောက်နေတဲ့ ဒကာမကြီးဟာ ပြီးခဲ့သော ဣရိယာပုထ် ၃-မျိုးဖြင့် မမှတ်နိုင်တော့သောကြောင့် နောက်ဆုံးမှာ လှဲအိပ်လိုက်သည်။ အိပ်ချင်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် တကိုယ်လုံး လေးပြီး မလှုပ်ရှားနိုင်တော့ပဲ ငြိမ်ငြိမ်ကလေးသာ ရှုမှတ်နေတော့သည်။ သို့သော် အိပ်ပျော်၍လဲ မသွားပေ။ အိပ်လျက်ရှုမှတ်နေယင်း ၃-နာရီလောက်ကြာတော့မှ တကိုယ်လုံးပေါ့ပါးလာသည်။ တင်းနေသည့် ဝမ်းဗိုက်လဲ ပိန်ကျသွားပြီး ပကတိအခြေအနေအတိုင်းဖြစ်နေသည်။ ထိုအခါ အိပ်ရာမှ ထလာပြီးတော့ “တပည့်တော်မ အံ့ဩတယ်ဘုရား၊ အံ့ဩတယ်ဘုရား၊ တကိုယ်လုံးလဲ ပေါ့သွားပြီဘုရား၊ ဗိုက်လည်းပိန်ကျသွားပြီဘုရား” စသည်ဖြင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ အားရ ရွှင်လန်းစွာ လျှောက်ထားပါသည်။

- ၁၅။ (က) မော်လမြိုင်မြို့နေ မကျင်မြိုင်သည် ဆရာက ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဣရိယာပုထ် လေးပါးလုံးတွင် မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်း လိပ်ခေါင်းရောဂါ ပျောက်ကင်းသည်။
- (ခ) မုဒုံမြို့နေ ဒေါ်ဖြိုးသည် တရားရှုမှတ် အားထုတ်ယင်း နားပင်းရောဂါ ပျောက်ကင်းသည်။
- (ဂ) တော်ကူးရွာနေ ဒကာ မောင်မဲသည် ၃-နှစ်ခွဲတိုင် စွဲကပ်နေသော မှတ်ရောဂါ၊ (၁၀)နှစ်ခန့် ကြာခဲ့သော ဝမ်းအောင့်ရောဂါများ (၄)နာရီကြာကြာ ထိုင်ခြင်း ရပ်ခြင်းဟူသော ဣရိယာပုထ် ၂-ပါးဖြင့် ရှုမှတ်နေယင်း ပျောက်ကင်းသည်။
- (ဃ) ကျိုက်ရဲရွာကျောင်းမှ ဦးကေသရသည် (၁၀)နှစ်ခန့် ခံစားနေရသော ထုံကျင်တက်ကိုက် ရောဂါများကို ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် ၆-နာရီစီရှုမှတ်ရာ ယင်းရောဂါများ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ရှေးကလို အနှိပ်လဲ မခံရတော့ပြီ။
- (င) ကော့ပိထော်ရွာမှ ဦးညွန့်ဆိုသူ ဒကာကြီး တယောက်သည် မှတ်ရောဂါကို (၁၀)နှစ်ခန့် ခံစားခဲ့ရသည်။ ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်ရာ ရပ်-ထိုင် ဣရိယာပုထ်တို့ဖြင့် ၃-နာရီကြာ ရှုမှတ်နိုင်သည်။ (၇) ရက်အတွင်းမှာပင် ထိုရောဂါပျောက်ကင်းသွားသည်။
- (စ) နိုင်လှရွာမှ မကွန်မေဆိုသူ ဒကာမတယောက်သည် ခြေဆွဲ သွေးတိုးရောဂါများကို (၁၀)နှစ်ခန့် ခံစားခဲ့ရသည်။ ရိပ်သာသို့လာ၍ ရှုမှတ်အားထုတ်သဖြင့် ထိုရောဂါများ ပျောက်ကင်းသွားသည်။
- (ဆ) ကော့ပိထော်ရွာ ဒေါ်သိန်းတင်၏ တလကြာခန့်သော ခြေဆွဲရောဂါသည် ရိပ်သာလာ၍ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် (၇)ရက်အတွင်း ပျောက်ကင်းသွားသည်။
- (ဇ) ကလော့သော့ရွာမှ သီလရှင် ဒေါ်မေဓုဝတီသည် ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ဣရိယာပုထ် ၄-ပါးဖြင့် ရှုမှတ်သည်။ ရပ်-ထိုင်-ဣရိယာ-ပုထ်များ၌ (၁၂) နာရီအထိ ရှုမှတ်နိုင်သည်။ စွဲကပ်နေသော လိပ်ခေါင်းရောဂါ ပျောက်ကင်းသွားသည်။
- (ဈ) တောင်ပေါရွာမှ အသက် (၆၀)ရှိ ဦးဝေါဆိုသူ ဒကာကြီးတယောက်သည် ရိပ်သာသို့ လာ၍ ရှုမှတ်အားထုတ်သည်။ ယင်း ဒကာကြီးမှာ (၅) နှစ်ခန့်က စွဲကပ်နေသော ခြေဆွဲ ရောဂါသည် (၇)ရက်မတိုင်မီပင် ပျောက်ကင်းသွားသည်။

၁၆။ တော်ကူးရွာ၌ ရန်အောင်ဆိုသူ လူငယ်တယောက်သည် သစ်ပင်ပေါ်မှကျ၍ ဗိုက်အောင့်ရောဂါ ခေါင်းကိုက် ရောဂါ အလုံးရောဂါများကို ခံစားနေရသည် ဆေးဆရာများနှင့် ကုသသော်လည်း မထူးခြား၊ ဘုန်းကြီးဆရာတပါးကမူ အသည်းကျနေသည် မကုနိုင်ဟုဆို၏။ တကိုယ်လုံးအသားအရေ ဖြော့တော့တော့ရှိနေသည်။ ရိပ်သာသို့လာ၍ ရှုမှတ်အား ထုတ်နေရာ သူ့ဝမ်းဗိုက်ထဲ၌ ဂျင်ကဲ့သို့ လည်နေသည်ဟုထင်သတ့်။ ကိုက်လဲကိုက်သတ့်။ (၁၀)ရက်ခန့်ကြာသောအခါ ဗိုက်ထဲ က 'ဂရုတ်'ဟူသောအသံ မြည်ထွက်လာသဖြင့် ပေါက်ကွဲသွားသည်ဟု သူကထင်သည်။ မရှေးမနှောင်းမှာပင် ပါးစပ်မှလဲ အပုပ်နံ့ ထွက်လာသည်။ တံတွေးလဲ အများကြီးထွက်သည်။ အပူခိုးလဲ ထွက်သည်။ တနေ့တခြားပေါ့ပါး၍ သက်သာလာသည်။ ထိုင်၊ ရပ် ဣရိယာပုထံ တခု တခုတည်းဖြင့် (၆)နာရီကြာ ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ ရောဂါတွေ အားလုံးပျောက်ကင်းသွားသည်။ ထိုင်လျက် ၆-နာရီ၊ အိပ်လျက် (၆)နာရီ တဆက်တည်း ရှုမှတ်နိုင်သည်။ သာမဏေပြု၍ ၁၃၃၈-ခု တပို့တွဲလဆုတ် ၁၄-ရက် ယနေ့တိုင် တော်ကူးရိပ်သာ၌ပင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

၁၇။ မော်လမြိုင်မြို့မှ မောင်သန်းဝင်း အမည်ရှိ သူငယ်တယောက်သည် စိတ်ဖောက်ပြန်ပြီး ပြောချင်ရာပြော လုပ်ချင်ရာလုပ်နေသည် ပယောဂဆရာနှင့် ကုသသော်လည်း မထူးခြား၊ စိတ္တဇဆေးရုံသွား၍ ကုသသော်လည်း မကောင်းပါ။ ဆေးရုံကြီးမှ ဆရာဝန်ညွှန်ကြားသော ဆေးကို မှီဝဲနေသော်လည်း အကျိုးမထင်။ နောက်ဆုံး တော်ကူးရိပ်သာသို့ လာ၍ ရှုမှတ် အားထုတ်သည်။ တဖြည်းဖြည်း စိတ်ငြိမ်လာသည်။ ဣရိယာပုထံ တခုတည်းဖြင့် ၆-နာရီခန့် ရှုမှတ်နိုင်သောအခါ စိတ်ရောဂါ လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ယခု သင်္ကန်းဆီးကာ သာမဏေ အဖြစ်ဖြင့် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ (၃၈-ခု၊ တွဲဆုတ် ၁၄- ရက်။)

နှာ ၁၂၅-၌ ရောဂါထူးပျောက်ပုံများဟူသော ခေါင်းစဉ်မှ စ၍ အထက်ပါ အမှတ် ၁၇-စာပိုဒ်အထိ မှတ်တမ်းသည် မုဒုံမြို့နယ် တော်ကူးရွာ မဟာသတိပဋ္ဌာန် ရိပ်သာ ကမ္မဋ္ဌာနာ စရိယ ဦးနန္ဒိယထံမှ ၁၃၃၈-ခုနှစ် တပို့တွဲလထဲက မဟာစည် ဆရာတော်ထံ ပေးအပ်လိုက်သော မှတ်တမ်းဖြစ်သည်။ ယင်းဦးနန္ဒိယသည် သူကိုယ်တိုင်လဲ ရပ်လျက်ဖြစ်စေ၊ ထိုင်လျက်ဖြစ် စေ (၁၂)နာရီမက တဆက်တည်းရှုမှတ်နေနိုင်သည်။ လျောင်းလျက်မှာမူ တဆယ့်လေးငါးခြောက်နာရီအထိ ရှုမှတ်နေနိုင် သည်။ လက် ခြေ ကိုယ် တည်နေပုံများမှာ အိပ်ရာမှထသည်အထိ ပြုပြင်ခြင်းမရှိ၊ လှဲအိပ်စက အတိုင်းပင် တည်ရှိနေသည်ဟု ဆိုသည်။ သူ့ထံသို့ ရောက်လာသော ယောဂီများအားလဲ သူလိုပင် ကြာရှည်စွာ ရှုမှတ်နိုင်အောင် ညွှန်ကြားပေးလေ့ ရှိသည်။ အထူးအားဖြင့် ရပ်ယင်း ၃-နာရီ၊ ၄-နာရီစသည် ကြာရှည်စွာ မှတ်နိုင်အောင် ညွှန်ကြားပေးလေ့ရှိသည်။ ယခု သက်တော် (၉၀) သိက္ခာဝါ (၃၂)ရှိနေပြီ။ သွားနိုင် လာနိုင် ကျန်းမာလျက်ပင် ရှိနေသည်။ **ဖော်ပြထားသော သူ့မှတ်တမ်းများ၌ ရောဂါ ပျောက်ပုံကိုသာ ပြထားသည်။ ဉာဏ်ထူး ဖြစ်ပုံများကို ပြထားခြင်း မရှိပေ။** သို့သော်လဲ ဣရိယာပုထံ တခုတည်းဖြင့် သုံးလေး နာရီစသည် မပြတ်ရှုမှတ်နိုင်သော ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသည်ဖြစ်၍ အားကောင်းသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၏ အစွမ်း ကြောင့် ထိုသို့သော ရောဂါအကြီးအကျယ်များ ပျောက်ကင်း သွားကြသည်ဟု မှတ်ယူအပ်ပေသည်။ (မဟာစည်ဆရာတော်)

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးပဏ္ဍိတ၏ တပည့်ယောဂီများထံမှ ထူးခြားစွာ ရောဂါပျောက်ကင်းပုံ အချို့

၁။ ရန်ကုန်မြို့ တာမွေ မြင်းပြိုင်ကွင်းတောင်ဘက် အမှတ် (၃၂)နေ အသက်(၅၀)ရှိ ဒေါ်ခင်စိန်ဆိုသူမှာ အသက် (၄၅)နှစ်မှ စ၍ ဝမ်းဗိုက်ထဲ၌ သွေးလုံးရောဂါစွဲကပ် နှိပ်စက်ခံလာခဲ့ရသည်။ ယင်းရောဂါ စ၍ဖြစ်လာကတည်းက ရင်ခေါင်း တောင့်ခြင်း ခေါင်းကိုက်ခြင်း မူးဝေခြင်း လေပွခြင်းစသော အရံရောဂါများလည်း ဖြစ်ပွားလာခဲ့သည်။ ကြေခဲသည့်အစာကို စားမိပါက ရောဂါတိုးလျက် ပိုမိုဆိုးဝါးလာသည်။ တိုင်းရင်းဆေး အနောက်တိုင်းဆေး အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ကုသပါသော်လည်း ရောဂါမှာ မထူးခြားပဲ ရှိနေခဲ့သည်။

နောက်ဆုံးတွင် သားချင်းဖြစ်သူဆရာဝန်က ခွဲစိတ်ကုသရမည်ဟု အကြံပေးပြောကြားပါသည်။ သို့သော် ဒေါ်ခင်စိန် သည် ခွဲစိတ်ကုသရမည်ကို ကြောက်သောကြောင့်၎င်း၊ ယခင်ကပင် တရားအားထုတ်လိုသော ဆန္ဒရှိခဲ့သောကြောင့်၎င်း ၁၃၃၇ -ခုနှစ် နှောင်းတန်းခုလဆန်း (၈)ရက်နေ့တွင် ရန်ကုန်သာသနာ့ရိပ်သာသို့ လာရောက်၍ တရားအားထုတ်သည်။ အားထုတ်၍ ရက်အနည်းငယ်အရတွင် မူလသွေးလုံးရောဂါနှင့် အတူအခြား အရံရောဂါများလည်း အပြင်းအထန် ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါ "ရိပ်သာသို့ လာမိတာ မှားလေခြင်း"ဟု တွေးတောပူပန်မိကာ ရိပ်သာမှထွက်ပြေးရန်ပင် ကြံမိခဲ့လေသည်။ ထို့ပြင် ငယ်စဉ်က ခြေမတွင် ကနစိုတုံးပိခဲ့သည် ဒဏ်ရာရောဂါလည်း မျက်ရည်ကျရလောက်အောင် အသစ်ကဲ့သို့ ပြန်ပေါ်လာသေး သည်။ လွန်ခဲ့သော ၂-နှစ်က ဖြစ်ခဲ့သည့် လက်မောင်းကိုက်ရောဂါလည်း ပြင်းပြင်းထန်ထန် ပြန်ပေါ်လာသေးသည်။

ယင်းသို့ ရောဂါဟောင်းများ ပြန်ပေါ်လာကာ ပြင်းထန်စွာ နှိပ်စက်ငြားသော်လည်း ဆရာတော်၏ ဆုံးမညွှန်ကြား ချက်အတိုင်း ဇွဲလုံ့လသန်သန်ဖြင့် စူးစိုက်၍ မှတ်လိုက်ရာ သစ်တုံးပိဒဏ်နာနှင့် လက်မောင်းကိုက် ဒဏ်နာများ လုံးဝပျောက် ကင်းသွားသည်။ ကိုယ်ထဲ၌ အေး၍ ယင်းရောဂါများ အရိပ်အရောင်မျှပင် မရှိတော့ပဲ ချမ်းသာလျက်ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့်

ရှုမှတ်အားထုတ်လိုသည့်ဆန္ဒ တိုးတက်ကာ ရှုမှတ်အားထုတ်နေရာ (၂၈)ရက်အရတွင် ရင်ခေါင်းအထိတက်၍ အနေဆိုး အခံခက်လှသော သွေးလုံးကြီးသည် အောက်သို့ ရွေ့ရှားသွားကာ “ဖြူတံဆိ” ကြွေမှုလျက် အရည်ပျော်ကျသွားလေတော့သည်။ ယင်း သွေးလုံးကြွေရာမှ ဖြစ်လာတော့ သွေးပုပ်များ လူးလဲ ပေရေသဖြင့် ခါးဝတ် ခဏ ခဏ လဲလှယ်ရသည်မှာ သုံးရက်ခန့်ရှိ ခဲ့လေသည်။ ထို့ကြောင့် ခန္ဓာဝန်ကြီး၏ လေးလံပုံကိုလည်း ကောင်းကောင်း သိမြင်သဘောပေါက်လာခဲ့ပေသည်။ ယင်းသို့ သွေးများ အရည်ပျော်ကျခြင်းကြောင့် အားအင်လျော့ပါးသွားမည်ဟု ထင်ရသော်လည်း အားအင်မလျော့သည့်အပြင် ယခင်က ထက် အားအင်ပြည့်တင်းကာ ကိုယ်စိတ်ကြည်လင် ချမ်းသာခြင်းကို ထူးထူးကဲကဲ အံ့ဩလောက်အောင်ပင် တွေ့ရပါသတ့။

ထိုသွေးလုံးကြီး ကြွေပျောက်ကင်းသွားသောအခါ အရံဖြစ်သော အခြားရောဂါများလည်း လုံးဝပျောက်ကင်းသွားကြ လေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းပြုသည့် ဆရာတော်များကို အလွန်ကျေးဇူးတင်သည့်ပြင် တရားအားထုတ်ရန် ခွင့်ပြုသော သူ့ခင်ပွန်းကိုလည်း ကျေးဇူးတင်၍မဆုံး ဖြစ်ရပါသတ့။ ထို့နောင် ထက်သန်သော သဒ္ဓါဖြင့် ဆက်လက်၍ ရှုမှတ်အားထုတ် သွားရာ ဆရာတော်များ ကျေနပ်လောက်အောင် ဝိပဿနာဉာဏ်ထူးများနှင့်လည်း ပြည့်စုံသွားပေသည်။ ယခင်ကအစာကို ရွေးချယ်၍ စားသုံးနေခဲ့ရသော်လည်း ထိုအခါမှစ၍ အစာကိုလဲ မရွေးချယ်တော့ပဲ စားလိုရာစားနိုင်သည်။ အိမ်သို့ပြန်ရောက် ၍ (၁၀)ရက်အတွင်းမှာ ဆရာဝန်ကိုပြကြည့်ရာ ခွဲစိတ်ကုသရန် မလိုတော့ကြောင်း ဆရာဝန်က ပြောကြားပါသတ့။ ယခုထက် ထိ ဒေါ်ခင်စိန်သည် ပကတိအတိုင်း ကျန်းမာလျက် လူမှုရေးကိစ္စ၊ သာသနာရေးကိစ္စများကို ရေးကထက်ပို၍ ဆောင်ရွက် လျက် ရှိနေပေသည်။

၂။ ရန်ကုန်မြို့ သာသနာ့ရိပ်သာအတွင်း အလုပ်သမားနေအိမ်၌နေထိုင်သော အသက် (၅၉)နှစ်ရှိ ဒေါ်သန်းမှာ အသက် (၃၃)နှစ်အရွယ်မှစ၍ သွေးတိုးရောဂါ စတင် ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သည်။ တိုင်းရင်းဆရာ အနောက်တိုင်းဆရာ ဆေးမျိုးစုံတို့ဖြင့် ကုသခဲ့သော်လည်း သက်သာရုံမျှ ရှိခဲ့သည်။ အမြစ်ပြတ် မပျောက်ခဲ့။ သွေးအမြဲတန်းတိုးနေ၍ နေ့စဉ်ပင် သွေးကိုတိုင်းကြည့် နေရသည်။ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ဆင်းရဲစွာ ခံစားနေရသည်။ တရားအားထုတ်လိုသည့် ဆန္ဒရှိပါသော်လည်း အခြေအနေမှာ နေသာခြင်း မရှိသဖြင့် ရှုမှတ်ရန် စွမ်းနိုင်မည် မထင်သောကြောင့် အားမထုတ်ဖြစ်ပဲ ရှိခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း ၁၃၃၇-ခုနှစ် ကဆုန်လ အတွင်းမှာ တရားအားထုတ်ရန် အလွန်ဆန္ဒပြင်းပြသောကြောင့် မိမိနေရာ ဌာန ဖြစ်သော ရိပ်သာ၌ပင် ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ခဲ့သည်။ အားထုတ်ခါစ၌ အခြေအနေမှာ မထူးခြားသော်လည်း ၅- ရက်ခန့်ကြာသောအခါ သွေးအလွန်တိုး၍ ခေါင်းမထူနိုင်အောင် ရှိခဲ့သည်။ အိမ်မှသားသမီးများက ဆေးကုသရန် လာ၍ခေါ်ကြ သော်လည်း တရားအားထုတ်ယင်းသေလျှင် သာ၍ကောင်းမြတ်သည်ဟု နှလုံးသွင်းလျက် အိမ်သို့ပြန်မလိုက်ပဲရှုမှတ်အားထုတ် မြဲပင် ဆက်လက်၍ ရှုမှတ်အားထုတ်နေခဲ့သည်။

ထိုင်လျက် ရှုမှတ်နေစဉ် ခန္ဓာကိုယ်မှာ လဲတော့မလို ယိမ်းယိုင်နေသည်။ တကိုယ်လုံး လေးလံထိုင်းမှိုင်းနေသည်။ ဆရာတော်က မိန့်ကြားထားသည့်အတိုင်း ရှုမှတ်မှုကိုမလွှတ်ပဲ ပေါ်ရာပေါ်ရာကို မပြတ်ရှုမှတ်နေယင်း ရင်ထဲမှ ပေါက်ကွဲသွား သလို ဖြစ်ပြီး တကိုယ်လုံး ပူရှိန်းကြီး ဖြစ်သွားသည်။ အလင်းရောင်များလည်း ပေါ်ထွက်လာသလို ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါမှစ ၍ ရှုမှတ်အားထုတ်ရသည်မှာ အလွန် ကောင်းလာသည်။ အားထုတ်ခါစတုန်းက တနာရီ ပြည့်အောင် ထိုင်မှတ်ရန်ပင် အလွန် ကြီးစားခဲ့ရသည်။ သို့သော် ထိုအချိန်မှ နောက်ပိုင်းတွင်မူ ၂-နာရီခွဲလောက် ကြာအောင် ထိုင်မှတ်နေသော်လည်း တခဏ ကလေးလိုပင် မပင်မပန်း ရွှင်လန်းချမ်းသာစွာ ထိုင်နိုင်လာခဲ့သည်။ ကိုယ်ခန္ဓာ ပေါ့ပါး၍ အခံရခက်သည့် ဒုက္ခဝေဒနာများ လည်း ပေါ်လာခြင်းမရှိပဲ ကင်းငြိမ်းလျက်ရှိခဲ့သည်။ ဆရာတော်များ ကျေနပ်လောက်အောင် အားထုတ်ပြီး၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း မှ ထွက်လာသောအခါ၌လည်း သွေးတိုးခြင်းကိုမတွေ့ရတော့ပေ။ ယခင်က မျက်နှာအမ်း၍ ခေါင်းအမြဲလေးနေခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ထိုသို့သော အခံခက်မှုများ မရှိတော့ပေ။ သွေးတိုးရောဂါ၏ အရိပ်အယောင်ကိုပင် မတွေ့ရတော့ပေ။ သွေးကို တိုင်းကြည့်သောအခါ၌လည်း သွေးတိုးလက္ခဏာကို မတွေ့ရတော့ပေ။ ဤသို့ သွေးတိုးရောဂါ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားခြင်း သည် ဝိပဿနာတရားတော်၏ ကျေးဇူးကြောင့်ပင် ဖြစ်ကြောင်း၊ ယင်း ဒေါ်သန်းက စာဖြင့်ရေးသားဖော်ပြလျက် ဝန်ခံပါ သည်။ ယခုထက်ထိ ပကတိ အတိုင်းပင် ကျန်းမာချမ်းသာလျက် ရှိနေပါသည်။

၃။ ရန်ကုန်မြို့ စမ်းချောင်းရပ် ရှမ်းလိန်းလမ်း အမှတ် (၁၁)နေ ဒေါ်မြင့်မြင့်ကြည်မှာ အသက်(၂၃)နှစ်အရွယ်မှစ၍ နှလုံးရောဂါခွဲကပ် အနှိပ်စက်ခံလာရသည်။ ၁၃၂၈-(၁၉၆၆)ခုနှစ်က (၃၉)နှစ်အရွယ်တွင် ဆရာဝန်အားပြကြည့်ရာ (၁၄)ရက် ကြာသောအခါ ခွဲစိတ်ကုသရမည်ဟု ပြောသဖြင့် “ခွဲစိတ်ကုသခံရသောအခါ သေသွားလျှင် သရဏဂုံတင်ပြီး ဖြစ်စေရန်” မဟာစည်ဆရာတော် အမှူးရှိသော သံဃာတော်များကို ပင့်ဖိတ်၍ ဆွမ်းကျွေးပြီး လူ့ဘွယ်များကိုလူကာ သရဏဂုံသီလဆောက် တည်ခြင်း ရေစက်ချလှူဒါန်းခြင်းများကို ပြုခဲ့သည်။ ထိုအခါ မဟာစည်ဆရာတော်က မခွဲရသေးခင် တရားအားထုတ်လျှင် ကောင်းသည်ဟု အမိန့်ရှိသောကြောင့် သာသနာ့ရိပ်သာသို့ လာရောက်အားထုတ်သည်။ အားထုတ်၍ ၅-ရက်လောက်ကြာ သောအခါ တကိုယ်လုံးမှာ ပြည်တွေပြည့်နေသလို ထင်ရသည်။ နှလုံးကလည်း နာကျင်နေသည်။ ထိုင်၍မရှုမှတ်နိုင်သော ကြောင့် စကြိုလျှောက်လျက်သာ ရှုမှတ်အားထုတ်နေရသည်။ လေးငါးနာရီခန့် လမ်းလျှောက်အားထုတ်ပြီး နောက်ည (၁၀)နာရီ အချိန်တွင် ထိုင်၍ ရှုမှတ်အားထုတ်နေသည်။ မိနစ် (၂၀)လောက်ကြာသောအခါ ဖောင်းကန် အသံမြည်ပြီး နှလုံးပေါက်သွား

သည်ကို တွေ့ရသဖြင့်လန့်ပြီး ခြေလက်တွေ ကိုးယိုးကားယားဖြစ်သွားသည်။ ဆီးဖြူသီးလောက်အလုံးကလေး ပေါက်ကွဲသွားသည်ကိုလဲ တွေ့မြင်ရသည်။ ထိုအချိန်မှနောက်၌ တနာရီလောက် ဆက်လက်ရှုနေသော်လဲ ဘာမျှမဖြစ်ပဲ နေသာထိုင်သာရှိသွားသည်။ နောက်ထပ် ၅-ရက်လောက် ဆက်မှတ်နေသော်လဲ ကောင်းမြဲကောင်းလျက်သာ ရှိနေသည်။

(၁၀)ရက်မျှ အားထုတ်ပြီးသောအခါ အိမ်သို့ပြန်၍ ဆရာဝန်အားပြရသည်။ ထိုအခါ ဆရာဝန်က စမ်းသပ်စစ်ဆေးပြီးလျှင် ခွဲစရာမလိုတော့ဘူးဟု ပြောကြားသည်။ ထိုအခါမှစ၍ အနည်းငယ်နာကျင်မှု ဖြစ်လာလျှင် ရှုမှတ်လိုက်ရုံနဲ့ ပျောက်ပျောက်သွားသည်။ ယခု (၁၉၇၇-ခုနှစ်) ဧပြီလက ဆေးရုံသွား၍ ပြကြည့်ရာ နှလုံးရောဂါ လုံးဝပျောက်နေကြောင်း ဆရာဝန်က ပြောကြားလိုက်သည်။ ယခုအခါ မခံသာမှုတစ်ခုတရာမျှ မရှိပဲ နေကောင်းထိုင်သာ ဖြစ်လျက်ရှိကြောင်း၊ ခွဲစိတ်မကုသရပဲ တရားရှုမှတ်ရုံဖြင့် နှလုံးရောဂါ လုံးဝပျောက်ကင်းသွားကြောင်းကို ယင်း ဒေါ်မြင့်မြင့်ကြည်က လျှောက်ထားသည်။

ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးသံဝရ၏ တပည့်များထဲမှ ထူးခြားစွာ ရောဂါပျောက်ပုံ အချို့

၁။ ရန်ကုန်မြို့ ၂၇-လမ်း၊ အမှတ် ၁၁၉-နေ၊ အသက် ၅၉နှစ်ရှိ ဒေါ်သိန်းချစ်ဆိုသူ ဒကာမကြီးသည် ပုခက်ထဲ၌ မြေးကို ချီပွေ့စောင့်ရှောက်နေယင်း ပုခက်ကြီးပြတ်ကျသဖြင့် ခြေမျက်စိရိုး ကွဲကြောသွားသည်။ ဆရာဝန်က ဝက်အူဖြင့်စုတ်၍ ကုသပေးသည်။ သို့သော် ယင်းခြေမျက်စိအရိုးဆက် ချွတ်ယွင်းမှုကြောင့် ခြေထောက်ကို ကြို့ကြို့ရုံရုံ မကွေးနိုင်ပဲ အနေအထိုင် ခက်လျက် ဆင်းရဲဒုက္ခရောက်နေရသည်။ ၆-နှစ်တောင် ရှိသွားပြီဟုဆိုသည်။ ယင်းဒကာမကြီးသည် ရန်ကုန်သာသနာရိပ်သာ သို့လာ၍၊ ၁၃၃၉ ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း (၈) ရက်နေ့မှစပြီး ရှုမှတ်အားထုတ်လေရာ ရက် ၂၀-ခန့် ကြာသောအခါ အမှတ် သတိများ ကောင်းလာပြီးလျှင် ခြေထောက်ကို အလိုရှိတိုင်း ကွေးနိုင် ထိုင်နိုင်လျက် ခြေမျက်စိဒဏ်နာ ပျောက်သွားသည်။ ယခု (နယုန်လ၌) လဲ ရိပ်သာမှာ ဆက်လက်အားထုတ်လျက် ရှိနေသည်။

၂။ ရန်ကုန်မြို့ အလုံရပ် ဆင်လှလမ်း အမှတ် ၁-နေ အသက် ၆၄-နှစ်ရှိ ဒေါ်နုမှာ အသက် တဆယ့်လေးငါးနှစ်မှစ၍ လေနာစွဲကပ်လာခဲ့သည်။ ၂-လ ၃-လခန့် ကြာလျှင် တခါတခါ ပေါ်ပေါ်လာတတ်သည်။ ပေါ်လာသောအခါ ကျောနှင့်ရင် ဖိညှပ်ထားသကဲ့သို့ အလွန်အခံရခက်သည်။ ၁၃၃၈-ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူး လဆန်း ၁၄-ရက်နေ့က ရိပ်သာသို့ လာရောက်၍ တရားအားထုတ်သည်။ ရက်တပတ်လောက် ကြာသောအခါ ယင်းရောဂါ ပေါ်လာသည်။ ရင်ဘတ်အောင့်လျက် ဗိုက်ကြီးတင်းပြီး လဲသွားတော့မလိုလို ထင်ရသည်။ ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ ရှုမှတ်နေယင်း ချွဲသလိပ်များထွက်ပြီး ချောင်ချိသက်သာသွားသည်။ နောက်သုံးလေးရက်လောက်ကြာသောအခါ မှတ်နေယင်း ပေါ်လာပြန်သည်။ ကျောထဲမှ ရွရွ ရွရွနဲ့ သွားနေသလိုလဲ ထင်ရသည်။ မလျှော့ပဲ ရှုမှတ်ခြင်းကြောင့် ယင်းရောဂါ လုံးဝပျောက်သွားသည်။ အခါခပ်သိမ်းနေသာထိုင်သာ ဖြစ်သွားသည်။ ဉာဏ်စဉ် နာရသည်အထိ ရှုမှတ် အားထုတ်သွားသည်။ ယခုလဲ ကျန်းမာချမ်းသာလျက်ပင် ရှိနေသည်။

၃။ မြောက်ဥက္ကလာပ စက္ကဝတ်လမ်းသွယ် ၅-လမ်း၊ အမှတ် (၁၁၈)နေ အသက် ၇၁-နှစ်ရှိ ဒေါ်လှသည် ဇက်ကျော တက်၍ နားထင်မှ မျက်လုံးအိမ်သို့ရောက်အောင် ထိုးကျင်နှိပ်စက်ရောဂါ စွဲကပ် လာသည်မှာ ၂၁-နှစ် ရှိနေပြီ။ ပရပ်ဆီနှင့် လိမ်းဆေးဆီများကို အမြဲဆောင်ထားလျက် လူးလိမ်းပေးနေရသည်။ ယင်းဇက်ထိုးရောဂါကြောင့် မျက်စိတဖက်လဲပျက်သွားသည်။ အညှော်နဲ့ကိုရှောင်ရသည်။ အစာကိုလဲ ရွေးချယ်စားရသည်။ ခေါင်းငုံ့လိုက်လျှင် ခေါင်းထဲ၌ ထိုးလာသည်။ ၁၃၃၈-ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူး လဆုတ် ၁-ရက်နေ့က ရိပ်သာလာ၍ တရား အားထုတ်သည်။ ၃-ရက်ကြာသောအခါ ဇက်ထဲက ထိုးလာသည်။ ရှုမှတ်၍လဲ မပျောက်။ သို့သော် ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အရ သည်းခံပြီး စူးစူးစိုက်စိုက်ရှုမှတ်သဖြင့် မှတ်နေယင်း ပင် ရှိထားတဲ့ သပ်ကို ဆွဲနှုတ်ပစ်လိုက်သလိုပင် ယင်းဝေဒနာပျောက်ကင်းသွားသည်။ ဆက်ဆက် ရှုမှတ် အားထုတ်သဖြင့် သမာဓိဉာဏ်များလဲ တိုးတက်သည်။ ယခင်က တလတကြိမ် ဆရာဝန်ပြုနေရသော်လဲ ယခု မပြရတော့ပြီ။ လိမ်းဆေးများလဲ မသုံးရတော့ပြီ။ ယင်းရောဂါ လုံးဝပျောက်သွားသောကြောင့် အလွန်ပင် ဝမ်းမြောက်ချမ်းသာလျက်ရှိသည်။

၄။ တောင်ဥက္ကလာပ (၁၆)ရပ်ကွက် ဓမ္မာရုံလမ်း အမှတ် (၄၂၁)နေ အသက်(၆၆)နှစ်ရှိ ဒေါ်ထားသည် လွန်ခဲ့သော အနှစ် (၃၀) လောက်ကစ၍ လက်ပြင်အောင့် ကျောအောင့်ရောဂါ စွဲကပ်ခံစားလာခဲ့ရသည်။ အမြဲလိုလိုပင် အောင့်နေသည်။ အသက်ရှူလိုလဲ မကောင်း၊ နှင်းနှိပ်ပေးသော်လဲ တခဏသာ သက်သာသည်။ ၁၀-မိနစ် ၁၅-မိနစ်လောက် ငြိမ်ငြိမ်ထိုင်နေယင် ကျောထဲမှာ မီးစနှင့်ထိုးသလို ပူအောင့်လာသည်။ ၁၃၃၉-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း ၄-ရက်နေ့က ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ ဆရာတော်က ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ဖောင်းပိန်ထိုင်ထိ အောင့်တာကို ရှိရှိသေသေ ရှုမှတ်နေသည်။ ထိုသို့ ရှုမှတ်ခြင်းကြောင့် အအောင့် ပျောက်သွားသည်။ ၂-ရက် ၃-ရက် ကြာသောအခါ အောင့်လာပြန်သည်။ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်၍ ပျောက်သွားပြန်သည်။ နောက်တကြိမ်လဲ မနေသာအောင် အောင့်လာပြန်သည်။ စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်နေရာ တဆင့်ချင်းကျကျ သွားသလိုဖြစ်ပြီး တခါတည်း လုံးဝပျောက်ကင်းသွားသည်။ အသက်ရှူလိုလဲ ချောင်ချိပြီး ကောင်းသွားသည်။ ယခုထက်ထိ ချမ်းသာစွာနှင့် ရှုမှတ်အားထုတ်လျက် ရှိနေသည်။

၅။ ရန်ကုန်မြို့ အနော်ရထာလမ်း အမှတ် (၁၀၈) နေ၊ အသက် (၆၃)နှစ်ရှိ ဒေါ်ဉာဏ်အိမ်သည် ညာဘက်ပေါင် တောင့်သောရောဂါ စွဲကပ်နှိပ်စက် ခံလာရသည်မှာ ၅-နှစ်လောက်ရှိခဲ့ပြီ။ လမ်းလျှောက်ယင် ပေါင်က တောင့်နေသည်။ ဘုရား ရှိခိုးတဲ့အခါလဲ အချိုးတကြ မထိုင်နိုင်၊ ခူးကို အောက်ကခုပြီး ခပ်ထောင်ထောင်ထားရသည်။ တလလျှင် ၂-ကြိမ် ၃-ကြိမ် နှိပ်ပေးရသည်။ သို့သော် မကောင်းလှ၊ တရားအားထုတ်ရန် အများက တိုက်တွန်းကြသော်လဲ မထိုင်နိုင်သောကြောင့် အားမ ထုတ်ဝံ့ပဲ ရှိနေခဲ့သည်။ ၁၃၃၈-ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူးလဆုတ် ၁၀-ရက် သင်္ကြန်အကြိုနေ့က ရိပ်သာလာ၍ တရားအားထုတ် သည်။ ဆရာတော် ညွှန်ကြားသည့်အတိုင်း ရှိရှိသေသေ ရှုမှတ်သဖြင့် တလခန့် ကြာသောအခါ အချိုးတကျ ထိုင်နိုင်သည်။ ထို့နောင် ဆက်၍ ရှုမှတ်ရသဖြင့် ယင်း ပေါင်တောင့်ရောဂါ လုံးဝ ပျောက်ကင်းပြီး ပကတိအတိုင်း ကောင်းလျက်ရှိနေသည်။ ဉာဏ်စဉ် တရားနာပြီးသည်တိုင်အောင် အားထုတ်သည်။ ယခုလဲ ဆက်လက်အားထုတ်လျက် ရှိနေသည်။

၆။ ရန်ကုန်မြို့ ကုန်သည်လမ်း အမှတ် (၄၃၉)နေ အသက် (၆၈)နှစ်ရှိ ဒေါ်ကြင်ယုံသည် လွန်ခဲ့သော ၄-နှစ်လောက် ကစ၍ ရင်ကြပ်ချောင်းဆိုးရောဂါ စွဲကပ်လာခဲ့သည်။ မောလဲ မောသည်။ ပူအိုက်သောရာသီမှာ ပို၍ ဆိုးသည်။ ချောင်းဆိုးတဲ့ အခါ ခွဲသလိပ်တွေ ထွေးခံတဝက်လောက်ရသည်။ ကော်ဖီစသော အချိုများကို သောက်စားလျှင် ယင်းရောဂါထသည်။ အိပ် သော အခါလဲ ရိုးရိုးအိပ်လို့မရ၊ မှောက်၍အိပ်ရသည်။ (တည တညမှာ ၄-ကြိမ်အထိ ထရသည်။ နေ့ခင်းမှာ သာ၍ဆိုးသည်။) ဆေးဘိုးများလဲ တထောင်နှစ်ထောင်မက ကုန်ခဲ့ပြီ။ ၁၃၃၈-ခုနှစ် တပေါင်းလဆုတ် ၁၁-ရက်က ရိပ်သာလာ၍ တရားအား ထုတ်သည်။ ၁၀-ရက်လောက် ကြာသောအခါ ရှုမှတ်နေယင်း ရင်ကြပ် ချောင်းဆိုးရောဂါ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ အစာလဲ မရှောင်ရတော့ပြီ။ ဉာဏ်စဉ်နာရသည်အထိ အားထုတ်သွားသည်။ ယခုလဲ ရောဂါကင်းလျက် ချမ်းသာစွာရှိနေသည်။

၇။ တိုက်ကြီးမြို့ ဩဘာလမ်း အမှတ် (၂၃၁)နေ အသက် (၅၂)နှစ်ရှိ ဒေါ်ကျင်ရွှေမှာ အသက် ၄၁-မှစ၍ အစာအိမ် ရောဂါ စွဲကပ်လာခဲ့သည်။ အစာမရှိလျှင်လဲ ဗိုက်ထဲအစာအိမ်က နာသည်။ အစာများလျှင်လဲ နာသည်။ ဆန်ပြုတ်လောက် သောက်နေရတာက များခဲ့သည်။ ဆရာဝန်နဲ့လဲ ဆေးထိုးကုသခဲ့သည်။ ဆေးရုံတက်၍လဲ ကုသခဲ့သည်။ အခိုက်အတန့်မျှ သက် သာသော်လဲ နောက်ပြန်၍ ပြန်၍ ပေါ်ပေါ်လာသည်။ ဗမာဆရာနဲ့လဲ ကုသခဲ့သည်။ သက်သာရုံမျှသာ၊ နောက်၌ ပြန်ပြန်ပေါ် လာသည်။ ဆေးဘိုးလဲ များစွာကုန်ခဲ့သည်။ လူလဲပိန်နေသည်။ နောက်ဆုံးမှာ ဆော်ဒါကို အမြဲဆောင်ထား၍ သုံးဆောင်နေရ သည်။ ၁၁-နှစ်တိုင်တိုင် အစာအိမ်ရောဂါ အနှိပ်စက်ခံလာခဲ့ရသည်။ ၁၃၃၈-ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၅-ရက်နေ့က သာသနာ့ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ လေးငါးရက်ကြာသောအခါ ရှုမှတ်နေယင်း ထိုရောဂါပျောက်သွားသည်။ သို့သော် ရက် (၂၀)ခန့်မှာ တဖန် ပြန်၍ပေါ်လာပြန်သည်။ ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း နာတာကို စူးစူးစိုက်စိုက် ရှုမှတ်သဖြင့် ၂-ရက်ခန့်ကြာသောအခါ ယင်းရောဂါလုံးဝပျောက်ကင်းသွားသည်။ တဖန် မပေါ်လာတော့ပြီ။ ကဆုန်လဆုတ် (၇)ရက်က ဉာဏ်စဉ်တရားကို နာရသည်။ နယုန်လဆန်း (၈) ရက်အထိ ဆက်လက်အားထုတ်နေသည်။ ယခုအခါ အစာလဲ မရှောင်ရ၊ စားလို့လဲကောင်းသည်။ အသားအရေလဲ ပြည့်ဝလျက်ရှိသည်။ ဆေးလဲ မထိုးရတော့ပြီ။ အားထုတ်ဆဲမှာ သုံးရန်ယူ လာခဲ့သော ဆေးများကို မသုံးရပဲ အိမ်သို့ ပြန်သောအခါ ပြန်ယူသွားရသည်။ ယခု နယုန်လဆုတ် (၁၀) ရက် မှတ်တမ်းတင် သည့် အခါမှာလဲ ကျန်းမာချမ်းသာရွှင်ပြလျက်ပင်ရှိသည်။

၈။ ရန်ကုန်မြို့ ရေကျော်မြောင်းကြီးလမ်း အမှတ် (၄၂)နေ အသက် (၅၂)နှစ်ရှိ ဒေါ်တင်တင်သည် လဲကျ၍ ဗယ်ဘက် ပေါင် ချွတ်ယွင်းလျက်ရှိခဲ့သည်။ ဆေးအမျိုးမျိုးဖြင့် ကုသခဲ့ရသည်။ သက်သာရုံမျှသာရှိသည်။ ရှင်းရှင်းမပျောက်ခဲ့။ ဘုရားဝတ် ပြု သီလဆောက်တည် ချိန်လောက်မျှတောင် ကောင်းကောင်း မထိုင်နိုင်၊ နာကျင်လျက် ခံစားရသည်။ ၂-နှစ်မျှ ကြာခဲ့ပြီ။ ၁၃၃၈-ခု နှောင်းတန်ခူးလဆုတ် ၁-ရက်နေ့က သာသနာ့ရိပ်သာသို့လာ၍ တရားအားထုတ်သည်။ တစ်နာရီ အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ ထိုင်ရာ တင်ပါးဆုံထဲက အလုံးကြီးခုနေသလို အခံရခက်လျက်ရှိသည်။ မှတ်နေယင်း ပေါင်ထဲမှ ပြုတ်ပြုတ် ပြုတ်ပြုတ်မြည် လျက် ထွက်ထွက်သွားသည်ဟု ထင်ရသည်။ အစပဌမတုန်းက တနေ့လုံးမှ သုံးကြိမ်မျှသာ ထိုင်နိုင်သည်။ ၁၅-ရက်လောက် ကြာသောအခါ ၂-နာရီ ၃-နာရီ ထိုင်နိုင်သည်။ တနေ့လျှင် ၅-ကြိမ်မက ထိုင်နိုင်သည်။ နောက်ဆုံး၌ ၄-နာရီအထိ ထိုင်နိုင်သည်။ ၁၅-ရက်လောက်ကြာသောအခါ ထိုရောဂါ လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွားသည်။ ယခုအခါ ဆေးလဲမစီးရ အနှိပ်လဲမခံ ရ ပကတိကျန်းမာ ချမ်းသာလျက်ရှိသည်။ ရက်ပေါင်း ၅၀-ဉာဏ်စဉ်နာပြီးသည်အထိ အားထုတ်သွားသည်။ အိမ်မှာလဲ နေ့စဉ် အခွင့်ရသလောက် ရှုမှတ်လျက် ရှိသည်။

(အလားတူ ရောဂါအထူးပျောက်သူ များစွာပင် ရှိသေးသည်။ သို့သော် ဤမျှဖြင့်ပင် သင့်တော်လောက်ပြီဟု နှလုံး ပိုက်၍ ဤမျှကိုသာ ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။)

ဗောဇ္ဈင်ကြောင့် ရောဂါကင်းပျောက်သည်

ယခု ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း မန္တန်ဆေးဝါးမပါပဲ ကြီးကျယ်သောရောဂါများ ပျောက်ကင်းသွားသည်မှာ အလွန်ပင် အံ့ဘွယ် ကောင်းလှပါပေသည်။ ဆေးဝါးကိုသာ အလေးပြုသူတို့၏ အမြင်ဖြင့် ယုံကြည်ဘွယ်ပင် မရှိပေ။ သို့သော်လည်း ပြဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း ရောဂါပျောက်သူတို့မှာ တကယ်ပင် ထင်ရှားရှိနေသောကြောင့် မယုံကြည်လျှင် ဉာဏ်အမြင်အဆင့်အတန်းနိမ့်၍ ဉာဏ်မမှီရာသာ ရောက်ပေလိမ့်မည်။ ဤအရာ၌ ရောဂါပျောက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖော်ပြသင့်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် ယင်းအကြောင်းကို ဖော်ပြပါမည်။

တခါက အရှင်မဟာကဿပမထေရ် မကျန်းမမာ ရောဂါစွဲကပ်လျက်ရှိသည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က ဗောဇ္ဈင် (၇)ပါးကို ဟောတော်မူသည်။ ယင်းတရားကို နာ၍ ရောဂါလုံးဝပျောက်သွားသည်။ ထို့အတူပင် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်မထေရ်လဲ မြတ်စွာဘုရားဟောသည့် ဗောဇ္ဈင်တရားကိုနာ၍ ရောဂါလုံးဝပျောက်သွားသည်။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တော်တိုင်လဲ အရှင်စုန္ဒမထေရ်ကို ဟောစေ၍ ယင်းမထေရ်ဟောသည့် ဗောဇ္ဈင်တရားကို နာ၍ ရောဂါလုံးဝပျောက်သွားသည်။ ဤအကြောင်းအရာများကို ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းလိုပင် ကြားဘူး သိဘူးကြပြီးဖြစ်သည်။ ကြားဘူး သိဘူးသူတိုင်းပင် ဗောဇ္ဈင်တရား၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့် ရောဂါပျောက်ကြောင်းကို လက်ခံယုံကြည်ကြပေသည်။

ထိုသို့ရောဂါပျောက်ရာ၌ ရွတ်ဆိုဟောကြားသည့် တရားသံကြောင့်ပင် ရောဂါပျောက်ပါသလား၊ နှလုံးသွင်း၍ မိမိတို့ကိုယ်တွင်း၌ ဖြစ်သော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ကြောင့် ပျောက်ပါသလားလို့ စိစစ်ဖွယ်ရှိပါသည်။ ရွတ်ဆိုဟောကြားသည့် တရားတော်ကြောင့် ပျောက်သည်ဟူ၍လည်း မှတ်ယူသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင်ထိုရွတ်ဆိုဟောကြားသည့် တရားကိုနာ၍ ကြည်ညိုသော သဒ္ဓါစသည်ကြောင့်လဲ ပျောက်ကင်းသည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပါသည်။ ထို့ပြင် ထိုတရားကို ကြားနာယင်း ရှုမှတ်နှလုံးသွင်း၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသော ဗောဇ္ဈင်တရားတို့၏ အစွမ်းအာနုဘော်ကြောင့်လဲ ပျောက်ကင်းသည်ဟု မှတ်ယူသင့်ပါသည်။ ဤသုံးနည်းတို့တွင် နောက်ဆုံးဖြစ်သော တတိယနည်းသည် အခိုင်အမာဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုနည်းအရ ပျောက်ကင်းပုံကို အနည်းငယ် ဖွင့်ပြပါမည်။ မြတ်စွာဘုရားရှင်က အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့အား ဤသို့ ဟောကြားတော်မူခဲ့ပါသည်။

ဗောဇ္ဈင်သုတ်တရားတော်

သတ္တိမေ ကဿပ ဗောဇ္ဈင် (သတ္တိမေ မေဂ္ဂလ္လာန ဗောဇ္ဈင်) မယာ သမ္မဒက္ခာတာ ဘာဝိတာ ဗလုလီကတာ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ (မောဂ္ဂလ္လာန-ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်) မယာ- ငါဘုရားသည်။ သမ္မဒက္ခာတာ-ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောကြားအပ်ကုန်သော၊ ဣမေ သတ္တဗောဇ္ဈင်-ခုနစ်ပါးသော ဤဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည်။ ဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ ဗလုလီကတာ-အကြိမ်များစွာပြုအပ်-ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါ၊ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်းငြိမ်းရန်အလို့ငှါ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏-တဲ့။

ဤစကားရပ်ထဲ၌ သမ္မဒက္ခာတာ-ကောင်းစွာဟောထားတယ် ဆိုတဲ့စကားဖြင့် ကိုယ်တော်တိုင် တွေ့သိပြီးမှ တကယ်မှန်ကန်စွာ ဟောထားတဲ့တရားလို့ ဆိုလိုသည်။ တချို့က လောကရေးဖြစ်စေ၊ တရားရေးဖြစ်စေ ကိုယ်တိုင်မတွေ့ရ မသိရပါပဲ ရမ်းဆကြံတွေးပြီး ဟောတတ်ကြပါသည်။ အဲဒါမျိုးကတော့ တကယ်အမှန်လို့ မဆိုနိုင်ဘူး။ မြတ်စွာဘုရားရှင်ကတော့ မိမိကိုယ်တော်တိုင် တွေ့သိပြီးမှ မိမိတွေ့ရသိရသလိုပင် သူတပါးတွေလဲ တွေ့ကြရ သိကြရပါစေလို့ ဟောတော်မူတဲ့အတွက် အမှားမရှိဘူး။ အမှန်ချည်းဘဲ၊ ဒါကြောင့် သမ္မဒက္ခာတာ-ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောထားတဲ့ ဗောဇ္ဈင်တရားတွေပါလို့ ချီးကျူးတော်မူတာပါဘဲ။

နောက်ပြီးတော့ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ကြသည်လို့ဆိုရာမှာ ဘယ်လိုတရားတွေကို ဘယ်လိုထူးခြားစွာ သိကြပါသလဲဆိုတော့ သစ္စာလေးပါး တရားတွေကို ကျက်မှတ်ဉာဏ်ဖြင့် သိတာမဟုတ်ပဲ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ထူးခြားစွာ သိတာပါဘဲ။ မိမိသန္တာန်၌ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာရှိသည်။ တလောကလုံး သူတပါးသန္တာန်၌လဲ ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှသာရှိသည်။ အသက်ရှင်နေတဲ့ သတ္တဝါကောင်ရယ်လို့ တကယ်အစစ်အမှန်အားဖြင့် မရှိဘူး။ ခဏမစဲ ဖြစ်ပျက်နေလို့ အနိစ္စဒုက္ခ အနတ္တတရားတွေချည်းဘဲလို့ ဒီလို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိတာဟာ ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတာပါဘဲ။ အဲဒီလို သိတာကလဲ ဗောဇ္ဈင်တရားတွေကို ကျက်မှတ်ထားရုံမျှဖြင့် ဖြစ်နိုင်ပါသလားလို့ဆိုတော့-အဲဒီလို ကျက်မှတ်ထားရုံနဲ့ သိတာတော့မဟုတ်ဘူး။ မိမိသန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်ရာ၊ အကြိမ်များစွာဖြစ်စေလျက် ပွားစေပါမှ အဲဒီအသိမျိုးဖြစ်တယ်လို့ သိစေလိုသောကြောင့်

ဘာဝိတာ မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်ပွားစေကြလို့ရှိလျှင်၊ ဗဟုလီကတာ-အကြိမ်များစွာပြုအပ်-ပွားစေအပ်ကြလို့ရှိလျှင်လို့ ကန့်သတ် ပြီးပြတော်မူပါတယ်။

သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်းသိရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ကြသည်လို့ ဆိုတာလဲ နည်းတူပါဘဲ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း နံတိုင်း စားသိ တိုင်း ထိသိတိုင်း ကြံသိတိုင်း ရုပ်နာမ် ၂-ပါးမျှဘဲ။ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ သဘောတရားမျှဘဲလို့ မသိရအောင် အဝိဇ္ဇာဆိုတဲ့ မသိမှု-အလွဲသိမှု မောဟက ဖုံးကွယ်လျက်ရှိနေတယ်။ တဲ့တဲ့ပြောရလျှင် မြင်ပြီးပြီးခြင်း မိန်းမယောက်ျားဘဲ စသည်ဖြင့် သိရိုးအတိုင်း သိသိနေတာဟာ အမှားသိနေတဲ့ မောဟဘဲ။ ထို့အတူပင် ကြားပြီးပြီးချင်း စသည်မှာလဲ သိရိုးအတိုင်း သိသိသွား တာဟာ အမှားသိနေတဲ့ မောဟချည်းပါဘဲ။ အဲဒီလို မောဟက သိရိုးအတိုင်း အမှားသိသိနေတာဟာ အမှန်မသိရအောင် ဖုံးကွယ်နေတာဘဲ။ မြင်ပြီးပြီးချင်းစသည်မှာ ရှုမှတ်ပြီး သိသိသွားတာကတော့ ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တဆိုတဲ့ အမှန်ကို သိသိသွားတာဘဲ။ အဲဒီလို အမှန်ကို သိသိသွားတာဟာ မောဟ အဖုံးအကွယ်ကို ဖောက်ထွင်းပြီး သိသိသွားတာပါ ဘဲ။ မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ ရှုမှတ်လျက် ဗောဇ္ဈင်တရားတို့ကိုဖြစ်စေ ပွားစေလျှင် အဲဒီလို ဖောက်ထွင်းပြီး သိသိသွား တယ်။ အဲဒီလို သိနိုင်ခဲတာတွေကို သိသိသွားတာဖြစ်သောကြောင့် အဲဒီအသိကို ထိုးထွင်းသိတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ နောက်ဆုံး မှာ အရိယမဂ်ဉာဏ်ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ကို သိသွားတာကတော့ ထိုးထွင်းသိတာဖြစ်ကြောင်း အလွန်ပင် ထင်ရှားနေပါတယ်။ အဲဒီလို ထိုးထွင်းသိရန်အလို့ငှါလဲ ဖြစ်ကြတယ် တဲ့။

ယခုပြောခဲ့တဲ့အတိုင်း ဝိပဿနာဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် ထိုးထွင်းသိလျှင် ကိလေသာတွေရော ဝဋ်ဆင်းရဲတွေရော ငြိမ်းတော့တာပါဘဲ။ ဒါကြောင့် နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ-ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါ ဖြစ်ကြသည်လို့ ဟောထားတာပါဘဲ။ အဲဒီလို အကျဉ်းချုပ် ပလ္လင်ခံအနေဖြင့် ဟောထားပြီးတော့ အသေးစိတ်အကျယ်ကိုလဲ ဒီလို ဟောတော်မူ ပါတယ်။

ကတမေ သတ္တ၊ သတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂေါ ခေါ ကဿပ မယာ သမ္ပဒက္ခာတော ဘာဝိတော
ဗဟုလီကတာ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သမ္ပဒက္ခာတော-ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောကြားအပ်သော၊ သတိ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂေါ-အမှတ်ရမှုဟူသော ဗောဇ္ဈင်တရားသည်၊ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်၊ ဗဟုလီကတာ အကြိမ်များစွာပြုအပ်-ပွားစေအပ်သည်ရှိသော်၊ အဘိညာယထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှာ၊ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှာ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှာ၊ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်သည် တဲ့။

မြင်တိုင်း ကြားတိုင်း စသည်မှာ မြင်တယ် ကြားတယ် စသည်ဖြင့် အမှတ်ရတာ-ရှုမှတ်တာဟာ သတိသမ္မောဇ္ဈင်ဘဲ။ ဗောဇ္ဈင်ဆိုတာ ဗောဇ္ဈင်-မှ ဖြစ်လာတာဘဲ။ ဗောဇ္ဈင် ဆိုတာလဲ ဗောဓိ-အင်္ဂါဆိုတဲ့ ၂-ပုဒ်မှ ဖြစ်လာတာဘဲ။ ဗောဓိဆိုတာက အသိဉာဏ်။ အင်္ဂါဆိုတာက အကြောင်းအင်္ဂါ = ၂-ပုဒ်အပေါင်း ဗောဇ္ဈင်-ဗောဇ္ဈင်ဆိုတာ အသိဉာဏ်၏အကြောင်း အင်္ဂါလို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်စသော ဝိပဿနာဉာဏ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါ၊ အရိယမဂ်ဉာဏ်၏ အကြောင်းအင်္ဂါလို့ ဆိုလိုတာ ပါဘဲ။ နာမရူပပရိစ္ဆေဒဉာဏ်စသည်ကိုလဲ ဩမကနည်းအားဖြင့် ဗောဇ္ဈင်လို့ ခေါ်ရပါတယ်။ သို့သော်လဲ အဋ္ဌကထာများမှာ ဥက္ကဋ္ဌနည်းအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အဆင့်ကမှစပြီး ဗောဇ္ဈင်တရားကို ဖော်ပြထားပါတယ်။ ယခုပြောခဲ့တဲ့ ရောဂါဝေဒနာတွေ ပျောက်ရာမှာလဲ အဲဒီ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အဆင့်ကမှ စပြီးထင်ရှားတတ်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ စိတ်ပါလက်ပါနဲ့ ထက်ထက်သန်သန် တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ်နေတဲ့ ယောဂီမှာ ဝိပဿနာသမာဓိ အားကောင်းလာသည့်အခါကတည်းကစပြီး ရောဂါသက်သာ တာ တွေ့ရတတ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် ထိုင်တယ် ထိတယ် ကြံတယ် နှာတယ် မြင်တယ် ကြားတယ်စသည်ဖြင့် ရှုမှတ် တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း အမှတ်ရတာဟာ သတိသမ္မောဇ္ဈင်ဘဲ။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ဖြစ်ပွားနေတဲ့ အဲဒီသတိသမ္မောဇ္ဈင်ကြောင့်လဲ ရောဂါဝေဒနာဟာ သက်သာပြီး ပျောက်သွားတယ်လို့ မှတ်ယူရမယ်။ အဲဒီ သတိသမ္မောဇ္ဈင်ဖြင့် အမှတ်ကောင်းသလောက် ကျန်တဲ့ ဓမ္မဝိစယအစရှိသော ဗောဇ္ဈင်တရားတွေလဲ ထက်သန်စွာ ဖြစ်ကြတော့တာဘဲ။

ဓမ္မဝိစယဆိုတာ ရုပ်နာမ်တရားတွေကို သူ့ပင်ကိုရင်းသဘောဖြင့်ရော၊ အဖြစ်အပျက် အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ အခြင်း အရာများဖြင့်ရော စိစစ်ပိုင်းခြားပြီး သိတတ်တဲ့ဉာဏ်ပညာဘဲ။ အဲဒီ ဉာဏ်ပညာကလဲ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်းသိလျက် သိလျက် ဖြစ်ပွားနေတာဘဲ။ အဲဒီအသိဉာဏ်ဆိုတဲ့ ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်ဖြင့် “ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိတယ်” စသည်အရ ကိစ္စ ပြီးပုံကိုတော့ အထူးပြဆိုနေတဲ့ မလိုပါဘူး။ ဒါကြောင့်-

ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂေါ ခေါ ကဿပ ဘာဝိတော။ပ။ သံဝတ္တတိ-လို့လဲ ဟောတော်မူတာပါဘဲ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သမ္မဒက္ခာတော-ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောကြားအပ်သော၊ ဓမ္မဝိစယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-ဓမ္မဝိစယသမ္မောဇ္ဈင်သည်၊ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်။ပ။ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏ တဲ့။

(ဒီမှာ ။ပ။လို့ ပြထားတဲ့နေရာ၌ ရှေ့နားက ပါဠိများ အနက်များအတိုင်းပင် ဖော်ရ မယ်။)

နောက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှုပါတယ်။ အဲဒီ ကြောင့်ကြစိုက်မှုက ဝီရိယ သမ္မောဇ္ဈင်ဘဲ။ နောက်ပြီးတော့ ရှုမှတ်မှု အထူးကောင်းတဲ့အခါ ဝမ်းမြောက်တက်ကြွမှုလဲ ထင်ရှားတယ်။ အထူးအားဖြင့် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဖြစ်စိုက်မှာ အလွန်အကဲ ထင်ရှားတတ်တယ်။ နောက်ပြီးတော့ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ငြိမ်းအေးတဲ့သဘောက ပဿဒ္ဓိဘဲ။ အဲဒီ ပဿဒ္ဓိလဲ အမှတ်ကောင်းတဲ့အခါ ထင်ရှားတယ်။ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်ရတဲ့အာရုံမှာ ကပ်ကပ်ကျ နေသလို တည်ငြိမ်တဲ့သဘောက သမာဓိဘဲ။ ဒီသမာဓိကတော့ အမှတ်ကောင်းစ ပြုလာကတည်းက ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ထင်ရှားနေတာဘဲ။ အဲဒီ ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်စသည်တို့ကိုလဲ ဒီလို ချီးကျူးပြီး ဟောတော်မူပါတယ်။

ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ ခေါ် ကဿပ မယာ သမ္မဒက္ခာတော။ပ။ သံဝတ္တတိ။ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ ခေါ် ကဿပ မယာ သမ္မဒက္ခာတော။ပ။ သံဝတ္တတိ။ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ ခေါ် ကဿပ မယာ သမ္မဒက္ခာတော။ပ။ သံဝတ္တတိ။ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ ခေါ် ကဿပ မယာ သမ္မဒက္ခာတော။ပ။ သံဝတ္တတိ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သမ္မဒက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော၊ ဝီရိယ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-ရှုမှတ်မိအောင် ကြောင့်ကြစိုက်မှု လုံ့လဟူသော ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင်သည်။ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ် သည်ရှိသော်။ပ။ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။ ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သမ္မဒက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော၊ ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-နှစ်သိမ့်ဝမ်းမြောက်မှုဟူသော ပီတိသမ္မောဇ္ဈင်သည်။ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေ အပ်သည်ရှိသော်။ပ။ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။ ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်။ သမ္မဒက္ခာတော-ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော၊ ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-ကိုယ်စိတ်၏ ငြိမ်းအေးမှုဟူသော ပဿဒ္ဓိသမ္မောဇ္ဈင်သည်။ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန် ၌ ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်။ပ။ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။ ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်။ သမ္မဒက္ခာတော- ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော၊ သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-စိတ်၏ စူးစိုက်တည်ငြိမ်မှုဟူသော သမာဓိသမ္မောဇ္ဈင်သည်။ ဘာဝိတော -မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်။ပ။ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။

အမှတ်အသိ အထူးကောင်းနေတဲ့အခါမှာ မှတ်သိစရာအာရုံပေါ်အောင်လဲ ကြောင့်ကြစိုက်ရ၊ ရှုမှတ်မိအောင်လဲ အထူးကြောင့်ကြစိုက်ရပဲ သူ့အလိုလိုပင် သိသိသွားနေသကဲ့သို့မှတ်သိမှုက ဖြစ်နေတတ်တယ်။ အဲဒီလိုအခါမှာ သဒ္ဓါနှင့် ပညာ ဝီရိယနှင့် သမာဓိတို့၏ မယုတ်မလွန် အညီအမျှ ဖြစ်နေခြင်းသဘောဟာ ထင်ရှားနေတယ်။ အဲဒီလို အညီအမျှဖြစ်ခြင်း သဘောဟာ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်ဘဲ။ ဒီ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်ဆိုတာက အလွန်သိနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ဝိပဿနာရူပို့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တဲ့အခါကျမှ ကိုယ်တိုင်တွေ့အားဖြင့် ထင်ရှားသိရပါတယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်ကိုလဲ ဒီလိုချီးကျူးပြီး ဟောတော် မူပါတယ်။

ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ ခေါ် ကဿပ မယာ သမ္မဒက္ခာတော ဘာဝိတော ဗဟုလီကတော အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တတိ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည်၊ သမ္မဒက္ခာတော-ကောင်းစွာဟောကြားအပ်သော၊ ဥပေက္ခာ သမ္မောဇ္ဈင်္ဂါ-မယုတ်မလွန် အညီအမျှဖြစ်သော ဥပေက္ခာသမ္မောဇ္ဈင်သည်။ ဘာဝိတော-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်သည်ရှိသော်။ ဗဟုလီကတော အကြိမ်များစွာပြုအပ်-ပွားစေအပ်သည်ရှိသော်၊ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါ၊ သမ္မောဓာယ ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါ၊ နိဗ္ဗာနာယ ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါ၊ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။

ယခုဖော်ပြခဲ့တာဟာ အရှင်မဟာကဿပအား မြတ်စွာဘုရားက ဗောဇ္ဈင် (၇) ပါးကို အကျယ်ဟောကြားတော်မူပုံပါ ဘဲ။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်အား ဟောကြားပုံလဲ နည်းတူပါဘဲ။ ကဿပ-ချစ်သားကဿပလို့ ဆိုတဲ့အရာမှာ မောဂ္ဂလ္လာန- ချစ်သားမောဂ္ဂလာန်လို့လဲ ဆိုရုံမျှသာ ထူးပါတယ်။ အဲဒီလို အသေးစိတ်အကျယ်ဟောတော်မူပြီးတော့ ဒီလိုနိဂုံးချုပ်တော်မူပါ တယ်။

ဣမေ ခေါ် ကဿပ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ မယာ သမ္မဒက္ခာတာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ အဘိညာယ သမ္မောဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

ကဿပ-ချစ်သားကဿပ၊ မယာ-ငါဘုရားသည် သမ္မဒက္ခာတာ-ကောင်းမွန်မှန်ကန်စွာ ဟောကြားအပ်ကုန်သော၊ ဣမေ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ-ခုနစ်ပါးသော ဤဗောဇ္ဈင်တရားတို့သည်၊ ဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ ဗဟုလီကတာ အကြိမ်များစွာပြုအပ်- ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ အဘိညာယ-ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိရန်အလို့ငှါ၊ သမ္မောဓာယ-ထိုးထွင်း၍ သိရန်အလို့ငှါ၊ နိဗ္ဗာနာယ-ကိလေသာခပ်သိမ်း ဆင်းရဲခပ်သိမ်း ငြိမ်းရန်အလို့ငှါ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

အရှင်မောဂ္ဂလာန်အား ဟောတဲ့အခါ ကဿပ-အရာ၌ မောဂ္ဂလ္လာ န-လို့ ဟောတာလောက်ပဲ ထူးခြားပါတယ်။ အဲဒီ ဗောဇ္ဈင်တရားတော်ကို နာကြားပြီးတဲ့အခါ အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့၏ သန္တာန်မှာ ဖြစ်ပေါ်နေသော ရောဂါ လုံးဝ ပျောက်ကင်းသွားပါသတဲ့။ အဲဒါဟာ ရဟန္တာ မဖြစ်မီက ဖြစ်ပွားခဲ့တဲ့ ဗောဇ္ဈင်တရားများကိုလဲ ပြန်လည်ဆင်ခြင် မိပြီးတော့ ထိုအခိုက်မှာ ဖြစ်ဆဲရုပ်နာမ်များကိုရှုလျက် ဗောဇ္ဈင်တရားများလဲ ထက်သန်စွာဖြစ်ပွားပြီး ရောဂါပျောက်သွားကြတာ ဘဲလို့ မှတ်ယူရပါတယ်။

ရောဂါပျောက်ပုံကတော့ ယခုခေတ်မှာ အနောက်တိုင်း ဆရာဝန်တို့က “ဆေး၏အကူအညီဖြင့် ပိုးကောင်းတွေက လွှမ်းမိုးသွားယင် ရောဂါပိုးဆိုးတွေ သေပျက်ပြီး ကျန်းမာတယ်”လို့ ပြောကြသလိုပါပဲ။ “ဗောဇ္ဈင်တရားများကြောင့် ဖြစ်ပွားတဲ့ ရုပ်ကောင်း ရုပ်သန့်တွေက လွှမ်းမိုးပြီး ရောဂါရုပ်ဆိုးတွေ ချုပ်ပျောက်သွားကြသောအားဖြင့် ရောဂါပျောက်သွားတယ်”လို့ မှတ်ယူရပါတယ်။

အရှင်မဟာကဿပ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ဟာ ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတွေဘဲ။ မိမိတို့အလိုလိုလဲ ဗောဇ္ဈင်တရားတွေ ကို ပွားစေနိုင်ကြတာဘဲ။ ဒါပေမဲ့ တရားမနာရပဲ ဗောဇ္ဈင်တရားကို ပွားစေတာထက် တရားနာရပြီး ပွားစေတာက သာပြီးအား ကောင်း ထက်သန်တယ်။ အဲဒီလို အထူးအားကောင်း ထက်သန်တဲ့ ဗောဇ္ဈင်တရားတွေ ဖြစ်ပွားပြီး ရောဂါပျောက်ကင်းရေး အတွက် မြတ်စွာဘုရားက ဒီဗောဇ္ဈင်တရားကို ဟောတော်မူတယ်လို့လဲ မှတ်ယူရပါတယ်။

ဗုဒ္ဓမြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တော်တိုင်တောင်မှ အရှင်စုန္ဒမထေရ်ကို ဟောစေပြီးတော့ အရှင်စုန္ဒဟောတဲ့ ဗောဇ္ဈင်တရားကို နာပြီး စွဲကပ်နေတဲ့ရောဂါကို ပျောက်ကင်းစေပါသေးတယ်။ အဲဒါကို ထောက်ဆကြည့်လျှင် တရားနာခြင်းဟာ အရေးကြီးတဲ့ ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါတယ်။ ဒါကြောင့်တရားကို မှန်စွာဟောနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ကဟောလျှင် မည်သူကဘဲ ဟောသည် ဖြစ်စေ ရှိရှိသေသေနာသင့်ပါတယ်။ “ငါက သိပြီးသားဘဲ၊ ဒီပုဂ္ဂိုလ်က ငါသိတာထက်ပိုပြီးမဟောနိုင်ပါဘူးလို့” မရှိမသေမပြု သင့်ဘူးဆိုတာလဲ အထူးသတိပြုသင့်လှပါပေတယ်။

ဤမျှသော စကားရပ်ဖြင့် “ဘုရား ရဟန္တာများမှာ ဗောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းဖြင့် ရောဂါဝေဒနာစသော ကိုယ်ဆင်းရဲကို ငြိမ်းစေလျက် မျက်မှောက်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်းအကျိုးကို ပြည့်စုံစေနိုင်သည်”ဟူသော အနက်ကို သိနိုင်လောက် ပေပြီ။ ရဟန္တာမဟုတ်သေးသော ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာလဲ ရောဂါဝေဒနာစသည်ကို ကင်းပျောက်စေနိုင်ကြောင်း သိနိုင်လောက် ပေပြီ။

ထိုတွင် ဘုရား ရဟန္တာအရှင်မြတ်တို့မှာ ဝိပဿနာရှုလျက် ဗောဇ္ဈင်ကို ပွားစေခြင်းဖြင့် မျက်မှောက်အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေရပုံကို ခန္ဓဝဂ္ဂသံယုတ်ပါဠိ (၁၃၆)မှာ ဒီလို ပြဆိုထားပါသည်။

အပိ စ ဣမေ ဓမ္မာ ဘာဝိတာ ဗဟုလီကတာ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ စေဝသံဝတ္တန္တိ သတိသမ္ပ ဇဉာယစ။

အပိစ-ရဟန္တာမှာ ဥပါဒါနက္ခန္ဓာငါးပါးတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခစသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ဝိပဿနာရှု၍ အသစ်တိုးခြင်း၊ အဟောင်းပွားခြင်း မရှိငြားသော်လည်း၊ ဣမေ ဓမ္မာ-မြင်ဆဲ ကြားဆဲ တွေ့ဆဲ သိဆဲ၌ ထင်ရှားသော ရုပ်နာမ်ခန္ဓာတို့ကို အနိစ္စ ဒုက္ခစသော အခြင်းအရာတို့ဖြင့် ရှုသိလျက်ဖြစ်သော ဤဗောဇ္ဈင် မဂ္ဂင်တရားတို့သည်၊ ဘာဝိတာ-မိမိသန္တာန်၌ ဖြစ်စေအပ်ကုန် သည်ရှိသော်၊ ဗဟုလီကတာ-အကြိမ်များစွာပြုအပ်-ပွားစေအပ်ကုန်သည်ရှိသော်၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ စေဝ-မျက်မှောက် အတ္တဘော၌ ချမ်းသာစွာနေခြင်း အကျိုးငှာလည်း၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်၏။ သတိသမ္ပဇဉာယ စ-သတိသမ္ပဇဉ် ဖြစ်ခြင်း အလို့ငှာလည်း၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ပါကုန်၏။

အထက်ပါ ပါဠိ အနက်အဓိပ္ပါယ် အကျယ်ကိုတော့ သီလဝန္တသုတ္တန်တရားတော် (၃၇၆) စသည်မှာ ဖော်ပြထားပြီး ရှိပါသည်။

ရဟန္တာမဟုတ်သော ကျင့်ဆဲပုဂ္ဂိုလ်များမှာတော့ ရောဂါဝေဒနာပျောက်ပြီး ချမ်းသာစွာနေကြရသည့်ပြင် အဘိညာဿ သမ္မာဓာယ နိဗ္ဗာနာယ သံဝတ္တန္တိ-လို့ ပြဆိုထားတဲ့အကျိုးများကိုလဲ ရနိုင်ပါသည်။ ဝိပဿနာရှု၍ ဗောဇ္ဇင်တို့ကို ပွားစေရာ၌ လိုရင်းအကျိုးမှာ အဘိညာဿ-စသည်ဖြင့် ဖော်ပြထားသော အဲဒီအကျိုးများသာ ဖြစ်ပါသည်။ ရောဂါပျောက်ကင်း၍ ကိုယ် ချမ်းသာခြင်းအကျိုးက အပိုအလျှံ အသေးအဖွဲ့အကျိုးမျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ရောဂါပျောက်လို၍ ရှုမှတ်သောသူတို့ သည်လည်း သစ္စာလေးပါး အမှန်တရားတို့ကို ထူးသောဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်း၊ ထိုးထွင်း၍သိခြင်း၊ ဆင်းရဲငြိမ်းရာနိဗ္ဗာန်ကို မဂ် ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့ဖြင့် မျက်မှောက်ပြုခြင်းဆိုတဲ့ အကျိုးများကို ရသည်တိုင်အောင် အားထုတ်ကြကုန်ရာ၏-အားထုတ်ကြ ပါကုန်။

ထို့ပြင် ယင်းဗောဇ္ဇင်တရားတို့ကို ပွားစေခြင်းဖြင့် ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် မဟုတ်သေးသော ပုဂ္ဂိုလ်များလဲ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် အစစ် ဖြစ်လျက်၊ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကို သက်ဝင်ကြည်ညိုလျက် အလွန်အကျိုးများတတ်ပါသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ပုံနှင့်စပ်၍ သာဓက ဝတ္ထုအနည်းငယ်ကို ထုတ်ပြရလျှင်-

(၁) ဦးကာဆင်ဝတ္ထု အကျဉ်းချုပ်

၁၃၁၃-ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း (၁၀)ရက်က ဝါးခယ်မမြို့ အရှေ့ပိုင်းရပ်ကွက်မှ ဦးဆင်ဟူ၍၎င်း၊ ဦးကာဆင်ဟူ၍၎င်း ခေါ်သော အသက် (၃၉)နှစ်ရှိ လူတယောက်သည် ရန်ကုန် သာသနာ့ရိပ်သာသို့ လာရောက်၍ တရားအားထုတ်သည်။ သူ၏ ဘခင်မှာ မူဆလင်ဘာသာ ကုလားလူမျိုးဖြစ်သည်။ မိခင်မှာ မြန်မာတိုင်းရင်းသူ ဖြစ်သည်။ သူ့ဘခင်က သူ့ကို ငယ်ရွယ်စဉ် ကပင် အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ပို့၍ မူဆလင်ဘာသာ ကျမ်းစာတို့ကို သင်ယူစေခဲ့သည်။ ယင်းကျမ်းစာတို့ကို ပလီဆရာကြီးများ အဆင့်အထိ တတ်မြောက်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။ သူက စရိတ်မကုန်ပဲ သွားလိုရာ အရပ်တပါး၊ နိုင်ငံခြားများနှင့် တကမ္ဘာလုံးသို့ တန်ခိုးဖြင့် သွားရောက်လိုသော ဆန္ဒပြင်းပြလျက်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ ထိုသို့သော အလိုဆန္ဒရှိသောကြောင့် အလွန်ရင်းနှီး သော သူ့မိတ်ဆွေက “ဦးကာဆင်၊ အရပ်ဝေးသို့ ခရီးစရိတ်မကုန်ပဲ သွားရောက်လိုတဲ့ ခင်ဗျား၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ညွှန်ကြား သင်ပြပေးနိုင်သော ဆရာဒီမှာ ရှိပါတယ်၊ လာခဲ့ပါ”ဟု ဖိတ်ခေါ်လိုက်သည်။ ထို့ကြောင့် သာသနာ့ရိပ်သာ လာရောက်ပြီး တရားအားထုတ်သည်။ ထိုနေ့က အများနှင့်အတူပင် ဟောရိုး ဟောစဉ်အတိုင်း ရှုမှတ်ပုံကို ဟောပြလိုက်ပါသည်။ သူ့ကိုလဲ ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်ဟူ၍ပင် ထင်မှတ်ခဲ့ပါသည်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းခန်းထဲသို့ ဝင်၍ ထိုင်ပြီးလျှင် ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ဝမ်းဗိုက်ဖောင်းတာ ပိန်တာကို စူးစိုက်၍ “ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်”ဟု မှတ်နေယင်း သူ့မှာ စဉ်းစားဆင်ခြင်မှု ဖြစ်လာပါသည်။ “ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ မှတ်နေတာ ဘာလဲ၊ အသက်ရှူယင် ဗိုက်က ဖောင်းမှာ ပိန်မှာပေါ့၊ ဒီလို မှတ်နေလို့ ဘာအကျိုးရှိမှာလဲ”လို့ စဉ်းစားမိပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ “အဲလေ၊ ငါက စရိတ်မကုန်ပဲနဲ့ လိုရာအရပ် ရောက်ချင်လို့ လာပြီးအားထုတ်တာဘဲ၊ ဆရာပြောတဲ့အတိုင်း အားထုတ် မှုပါဘဲ”လို့ ထပ်မံစဉ်းစားပြီး ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ မှတ်မြဲပင် ဆက်၍ မှတ်နေပါသတဲ့။ ဒီလို ယုံမှားတွေးတောတာနဲ့ အသင့်အလျော် စဉ်းစားတာဟာ မကြာ မကြာ ဖြစ်ပါသတဲ့။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီတုန်းက ရန်ကုန် သာသနာ့ရိပ်သာမှာ လက်ထောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းဖြစ်တဲ့ (ယခု ဝါးခယ်မရိပ်သာ) ဦးဝိစာရကလဲ ဟောကြားပြသပေးတာနဲ့ ကြိုးကြိုးစားစား ရှုမှတ်အားထုတ်သည့် အတွက် မကြာခင်ပဲ သမာဓိဉာဏ်အထူးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ထိုအခါ တရားအရသာအထူးများကိုလဲ တွေ့ရတဲ့အတွက် ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါတရား ဖြစ်ပွားလာသည်။ ယင်းသဒ္ဓါတရား၏ အစွမ်းကြောင့် စူးစူးစိုက်စိုက် တင်းတင်းရင်းရင်း အားထုတ် သဖြင့် တလခန့်ကြာသောအခါ ဉာဏ်စဉ်တရားကို နာရပေသည်။ ဉာဏ်စဉ်တရားနာပြီး ရက်အနည်းငယ် ဆက်လက်ရှုမှတ် အားထုတ်၍ ရိပ်သာမှ ပြန်သွားသည်။

ထိုသို့ ပြန်သွားသောအခါ မူလက ဖိတ်ခေါ်လိုက်သော မိတ်ဆွေက “ဘယ့်နှယ်လဲ ဦးကာဆင်၊ ခရီးစရိတ်မကုန်ပဲ လိုရာသွားရောက်နိုင်တဲ့နည်းကို လိုချင်ပါသေးသလား”လို့ မေးပါသတဲ့။ အဲဒီတော့ ဦးကာဆင်က “မလိုချင်ပါဘူးဗျာ၊ ကျုပ် ဖောင်းတာ ပိန်တာရှုမှတ်နေတာပဲ ကောင်းပါတယ်၊ ဒီလိုမှတ်နေတာနဲ့ပဲ ကျေနပ်လှပါပြီ”လို့ ပြောပါသတဲ့။ အဲဒီဦးကာဆင် ဟာ ထိုအခါမှစ၍ သတိပဋ္ဌာန် ရှုမှတ်နည်းအတိုင်းသာ အချိန်ရတိုင်း ရှုမှတ်နေပါသည်။ ထိုစဉ်အခါက ဝါးခယ်မမြို့မှာ မီး လောင်ရာတွင် ဦးကာဆင်၏အိမ်လဲ မီးထိပါသွားသည်။ သူတပါးတွေမှာ မီးဘေးကြောင့် အလွန်ပူပန်ကြ၊ စိတ်ဆင်းရဲကြ သော်လဲ ဦးကာဆင်မှာတော့ ပူပန်ခြင်းမရှိပဲ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် ချမ်းသာလျက်ရှိကြောင်း တွေ့မြင်ရသူအများက သိကြရပါသတဲ့။ သူ၏ မူလဘာသာရေးနဲ့ စပ်ပြီး မေးကြည့်ရာတွင်လဲ “အယင်ကတော့ အဲဒီလို အယူအစွဲတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်၊ ယခုတော့ အဲဒါ တွေ မရှိတော့ပါဘူး”လို့ ဖြေကြားပါသတဲ့။ ဝါးခယ်မမြို့၌ သာသနာ့ရိပ်သာ ပွင့်ပြီးသောအခါ နေ့စဉ်လိုပင် အချိန်ရသ လောက် ရိပ်သာသို့သွား၍ ရှုမှတ်နေသည်။ အလွန်ပင် စွဲမြဲပါသည်။

ဒီအကြောင်းအရာများကို စောစောကဘုန်းကြီး (မဟာစည်) မကြား မသိခဲ့ရပါ။ လွန်ခဲ့သော (၁၇)နှစ်လောက်ကမှ ဦးကာဆင်က သူ့အကြောင်း လျှောက်၍ သိရပါသည်။

ဤဝတ္ထုထဲမှာ “စရိတ်မကုန်ပဲ လိုရာ သွားရောက်နိုင်အောင် ညွှန်ပြမည့် ဆရာရှိကြောင်း ပြောပြ၍ ဖိတ်ခေါ်သူမှာ မုသာဝါဒ မဖြစ်ပေးဘူးလား”လို့ မေးဘွယ်ရှိပါသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေကျမ်းဂန်များ၌ ဈာန်အဘိညာဉ်ရအောင် အားထုတ်နည်းများ ထင်ရှားရှိနေပါသည်။ ယင်းဈာန်အဘိညာဉ်ဖြင့် လူ့လောက ကမ္ဘာမြေပြင်တွင်မျှမက နတ်လောကများသို့ပင် သွားရောက်နိုင် ပါသည်။ အကယ်၍ ဦးကာဆင်က ဖောင်းတာ ပိန်တာစသည်ကို ရှုမှတ်ရတဲ့ သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာရှုနည်းမျှဖြင့် အားမရ မကျေနပ်သေးလျှင်၊ ယင်းဈာန်အဘိညာဉ်ရအောင် အားထုတ်နည်းများကို ညွှန်ကြားပေးစေမည် ဖြစ်၍ မုသာဝါဒမဖြစ်ဟု အခိုင်အမာ ပြောဆိုနိုင်ပါသည်။

ဦးကာဆင်၏ ဗုဒ္ဓတရားတော်လေးစားပုံနှင့် စပ်ပြီး အံ့ဩဘွယ်တွေ တော်တော်များများ ရှိပါသေးသည်။ သေဆုံး ကွယ်လွန် သွားသည်အထိ အခွင့်ရတိုင်း မပြတ်ရှုမှတ်သွားပါသည်။

(၂) ဒေါက်တာဟောင်းဝတ္ထု

အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့မှ အထူးစိတ်ရောဂါကု ပါရဂူ ဒေါက်တာ ဂရော့ဟန်ဟောင်း (DR.ERIC GRAHAM HOWE) ဆိုသူသည် ၁၃၁၄-ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆုတ် (၇)ရက်က နတ်တော်လဆန်း (၇)ရက်အထိ ရန်ကုန် သာသနာ့ ရိပ်သာ၌ မဟာစည်ဆရာတော်၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ရှုမှတ်အားထုတ်သွားသည်။ ရှုမှတ်၍ ၄-၅-ရက်လောက်ကြာသော အခါ “တရားအားမထုတ်မီက တယောက်တည်း တွေ့သိရပါသည်။ ယခုနှစ်ယောက်တွေ့နေပါသည်။ ဘာကြောင့်ပါလဲ”လို့ သူက မေးပါသည်။ “ရှုသိရတာက ရုပ်တရား၊ ရူသိတာက နာမ်တရား၊ ဒါကြောင့် ၂-ယောက်လိုပင် နှစ်မျိုးအနေဖြင့် သိရတာ ပါ။ အမှန်သိပါတ်”လို့ ဖြေကြားရသည်။ နောက် ရက်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ပျောက်ပျောက်သွား တာကိုသာ တွေ့ရကြောင်း ပြောပါသည်။ ဒါဖြင့် အဲဒီလို ပျောက်ပျောက်သွားတာဟာ မြဲတာလား၊ မမြဲတာလားလို့ မေးကြည့် တော့ မမြဲတာပါလို့ သူက ဖြေကြားသည်။ ဒါဖြင့် အတ္တကောင်ဆိုတာကော မရှိတော့ဘူးလား-လို့ မေးကြည့်တော့ အတ္တ ကောင်ကတော့ ရှိနေသေးတာဘဲလို့ လျှောက်ပါသည်။ ဒါဖြင့် ရှုမြဲသာဆက်ပြီး ရှုမှတ်သွားပါလို့ ပြောကြားလိုက်ပါသည်။ နောက် ရက်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ “ရှုမှတ်တိုင်း ရှုမှတ်တိုင်း ရှုသိရတာရော ရှုသိတာရော ချက်ခြင်း ပျောက်ပျက်သွား တာကို တွေ့ရကြောင်း” သူက လျှောက်ပါသည်။ အဲဒီတော့ အမြဲတည်နေတဲ့ အတ္တကောင်ကလေးကို တွေ့သေးရဲ့လား”လို့ မေးကြည့်ပါသည်။ မတွေ့ရတော့ပါဘူး-လို့ သူကဖြေကြား လျှောက်ထားပါသည်။ အဲဒီလို ခဏမခဲ ပျောက်ပျက်သွားလို့ မမြဲ တာချည်းဘဲ၊ ဆင်းရဲချည်းဘဲ၊ အတ္တကောင်မဟုတ်တဲ့ အနတ္တသဘောတရားချည်းဘဲလို့ ရှုမှတ်နေယင်း ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် သိတာဟာ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ ဒီလိုသိရအောင်လို့ ပေါ်လာသမျှကို အမြဲမပြတ်ရှုမှတ်နေရတာဘဲ၊ ရှုမြဲသာ မပြတ်ရှုမှတ် သွားပါ။ အင်မတန်ကောင်းပါတယ်-လို့ ချီးကျူးပြီး ဆက်လက်ရှုသို့ တိုက်တွန်းလိုက်ရပါသည်။

ရည်မှန်းထားသည့် ရက်စေ့၍ ပြန်ခါနီးမှာ “ဒီတရားဟာ အလွန်ကောင်းပါတယ်။ တကမ္ဘာလုံးက စာသင်ကျောင်းတွေ မှာ ဒီသတိပဋ္ဌာန်တရားတော်ကို ကျောင်းသားတွေအား သင်ပေးပြီး တရား အားထုတ်ကြမယ်ဆိုယင် တကမ္ဘာလုံး ငြိမ်းချမ်း ရေးရသွားမှာဘဲ”လို့ သူက သူ့ထင်မြင်ချက်ကို ဖွင့်ဟလျှောက်ထားသွားပါသည်။

နောက်တချိန်၌ ရန်ကုန်မြို့မှ ဒေါက်တာခင်မောင်လတ် (မဟာစည်ယောဂီ) အင်္ဂလန်သို့ အထူးစိတ်ရောဂါကု ဆရာဝန်အတတ်သင်ရန်သွားရာ၊ ယင်းဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဟောင်းဌာနသို့ ရောက်သွားသည်။ ထိုအခါ ဒေါက်တာဟောင်း က သူ၏လူမမာများကို တန်းစီစေပြီးလျှင် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်ဟု ရှုမှတ်ခိုင်းနေတာကို တွေ့ရသဖြင့် ဒေါက်တာ ခင်မောင်လတ်က အလွန် အံ့အားသင့်ပြီးတော့ “ခင်ဗျားဟာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ပါလား”လို့ ဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဟောင်းကို မေးသည်။ ထိုအခါ ဆရာဝန်ကြီး ဒေါက်တာဟောင်းက “ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ဒါပေမဲ့ ဒီတရားက အလွန် ကောင်းတဲ့တရား ဖြစ်ပါတယ်။ လူမမာတွေကို စိတ်ချမ်းသာမှု အေးချမ်းမှု ရစေပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဒီလို ရှုမှတ်ခိုင်းပါတယ်” လို့ ပြန်ကြားပါသည်။ “ဒီလိုရှုမှတ်ပုံနည်းကို ဘယ်ကရလာပါသလဲ”လို့ မေးပြန်တော့ မြန်မာပြည် ရန်ကုန်မြို့ မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရားကြီးထံမှ ရလာခဲ့ကြောင်း ဖြေကြားလိုက်ပါသတဲ့။

(၃) ကျောင်းဆရာကြီး ပင်နေကာဝတ္ထု

၁၉၅၅-ခုနှစ်က ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယဦးဇေနသည် သီရိလင်္ကာခေါ်သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ နာယက ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ အရှင် သုဇာတမထေရ်နှင့် အတူတကွ သတိပဋ္ဌာန်ဝိပဿနာ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ကို ပြုစုလျက်ရှိခဲ့သည်။ ထိုစဉ်အခါက ကိုလမ္ဘိမြို့ ကောလိပ်ကျောင်းမှ ခရစ်ယန်ကျောင်းဆရာကြီးတဦးဖြစ်သော (MR.PINNEKA) မစ္စတာ ပင်နေကာသည် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးဇေနထံ လာရောက်၍ “အလုပ်ကိစ္စတွေနှင့် ပတ်သက်ပြီး စိတ်ပူပန်မှုတွေ များနေသောကြောင့် စိတ်အေးချမ်းအောင် ဘယ် လိုအားထုတ်ရပါမည်လဲ”လို့ မေးမြန်း လျှောက်ထား တောင်းပန်သည်။ ဦးဇေနက ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ ရှုမှတ်ပုံမှစ၍ သတိပဋ္ဌာန် ရှုမှတ်ပုံ အကျဉ်းချုပ်ကို ညွှန်ကြားသည်။ ထို ညွှန်ကြားချက်အတိုင်း ရှုမှတ်၍ (၁၀)မိနစ်လောက် အတွင်းမှာပင် စိတ်ပူပန်မှုတွေငြိမ်းပြီး အေးချမ်းသွားတာကို တွေ့ရသောကြောင့် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနှင့် လျှောက်ထားပြီးလျှင် အချိန်ရသ လောက် ရှုမှတ် အားထုတ်သွားသည်။ တလခွဲ နှစ်လလောက် ကြာသောအခါ ယင်း မစ္စတာ ပင်နေကာသည် သူ၏ဇနီးနှင့် သားသမီးများပါ ခေါ်လာပြီးလျှင် ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဦးဇေနအား ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ဒီလိုလျှောက်ထားပါသတဲ့။ “တပည့် တော်ဟာ ဝိပဿနာတရားတွေ အားထုတ်ပြီးတဲ့ နောက်ပိုင်းမှာ အလုပ်ကိစ္စတွေက အလွန်များပြီး စိတ်ဆင်းရဲစရာတွေက အလွန်များနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ဆရာတော် ညွှန်ကြားတဲ့အတိုင်း ကောင်းကောင်းဆိုးဆိုး အားလုံးဟာ ရှုမှတ် လိုက်လျှင် ပျောက်သွားတာချည်းဘဲ။ အဲဒီလို ပျောက်သွားပြီးတော့ အလွန်အေးငြိမ်း ချမ်းသာသွားတာကို တွေ့မြင် ခံစားနေရ ပါတယ်”လို့ ဝမ်းပန်းတသာနဲ့ လျှောက်ထားပါသတဲ့။

ယခု ထုတ်ဖော်ပြခဲ့တဲ့ သာဓက ဝတ္ထု ၃-ခုဟာ ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်နိုင်တဲ့ သန္နိဋ္ဌိက တရားတော်ကို တကယ်ကျင့် ကြည့်လျှင် မူလက ယုံကြည်ခဲ့တဲ့ အယူဝါဒနဲ့ မတူသော်လဲ ကိုယ်တိုင်တွေ့မြင်ပြီး သက်ဝင် ယုံကြည်နိုင်ကြောင်း၊ ကျင့်သူမှာ လဲ တကယ်လိုလားအပ်သည့် အကျိုးများကိုရကြောင်း ထောက်ခံတဲ့သာဓကဝတ္ထုများ ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အလားတူ ဝတ္ထု များလဲ ရှိပါသေးတယ်။ ကံ ကံ၏အကျိုးမရှိ၊ နောင်တမလွန် ဘဝမရှိဟု တထစ်ချ ခိုင်မြဲစွာ အယူရှိတဲ့သူအချို့လဲ သတိပဋ္ဌာန် ဝိပဿနာအလုပ်ကို စမ်းသပ် အားထုတ်ကြည့်သောအားဖြင့် သက်ဝင်ယုံကြည်သွားကြတာတွေ ရှိပါသည်။ ယုံကြည်သင့်သော တရားကို ယုံကြည်၍ ကျင့်သုံးသောအားဖြင့် လိုလားအပ်သည့်အကျိုးနှင့် ပြည့်စုံကြပါစေ။

ဤတွင် နောက်ဆက်တွဲ ပြီး၏။

မှတ်ချက်

ဣရိယာပထပဗ္ဗံ စတုသမ္ပဇညပဗ္ဗံ ဓာတုမနသိကာရပဗ္ဗန္တိ-ဣရိယာပထပိုင်း စတုသမ္ပဇညပိုင်း ဓာတုမနသိကာရပိုင်း ဟူကုန်သော၊ ဣမာနိ တီဏိ-ဤသုံးပိုင်းတို့ကို၊ ဝိပဿနာဝသေန-ဝိပဿနာ အလိုအားဖြင့်၊ ဝါ-ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းအဖြစ် ဖြင့်၊ ဝုတ္တာနိ-ဟောတော်မူအပ်ကုန်၏။ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ပဌမတွဲ နှာ-၂၃၂)

ဤ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်အဆိုအားဖြင့် “သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် လျောင်းတယ် ကွေးတယ် ဆန့်တယ် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာဟူသမျှကို ရှုမှတ်ခြင်းသည် ဝိပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်ကြောင်း၊ ထိုသို့ ရှုမှတ်ခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာဉာဏ် အစစ်ဖြစ်ကြောင်းများ” ထင်ရှားလှပါပေသည်။ ထို့ပြင်-

သမုဒယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ ဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ သမုဒယဝယဓမ္မာနုပဿီ ဝါ ကာယသ္မိံ ဝိဟရတိ၊ အတ္ထိ ကာယောတိ ဝါ ပနဿ သတိ ပစ္စုပ္ပန်တာ ဟောတိ၊ ယာဝဒေဝ ဉာဏမတ္တာယ ပဋိသတိမတ္တာယ၊ အနိဿိတော စ ဝိဟရတိ၊ န စ ကိဉ္စိ လောကေ ဥပါဒိယတိ-ဟူသော သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော် စကားရပ်ဖြင့်လည်း “သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် လျောင်းတယ် ကွေးတယ် ဆန့်တယ် ဖောင်းတယ် ပိန်တယ် စသည်ဖြင့် ကိုယ်အမူအရာများကို ရှုမှတ်နေ ယင်း ထိုကိုယ်အမူအရာ ရပ်အပေါင်း၏ ခဏမစဲဖြစ်ပျက်နေပုံ စသည်ကို ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် ထင်ရှားသိနေသူမှာ တစုံတခုကို မှု မစွဲမမှီပဲ ဝိပဿနာဉာဏ်အစစ် ဖြစ်ပွားနေကြောင်း” ထင်ရှားလှပါပေသည်။

ဤမှတ်ချက်ကို ဤအရာ၌ ဖော်ပြခြင်းမှာ မလိုလားသူ၊ ဉာဏ်မမှီသူအချို့က သွားတယ် ရပ်တယ် ထိုင်တယ် စသည်ဖြင့်ရှုမှတ်သည်ကို သမာဓိကမ္မဋ္ဌာန်းဟု ဟောပြောရေးသားကြောင်း ကြားသိရ၍ အမှန်ကိုသိနားလည်ရအောင် ဖော်ပြရ ခြင်း ဖြစ်သည်။

မှတ်ချက်

*နောက်ဆက်တွဲနှာ (၁၀၃) စသည်မှာ သာဓကဝတ္ထုများကို ပြထားသည်။

မှတ်ချက်

ဤအရာ၌ အချို့က “အပင်ပန်းခံ၍ အားထုတ်လျှင် အတ္တကိလမထာနုယောဂဖြစ်သည်”ဟု အထင်မှား အပြောမှားတတ် ကြ၏။ အမှန်မှာ **ဓမ္မစကြာသုတ်၌** (ကတမာ စ သာ ဘိက္ခဝေ မဇ္ဈိမာ ပဋိပဒါ။ပ။ အယ-မေဝ အရိယော အဋ္ဌဂီကော မဂ္ဂေါ၊ သေယျထိဒံ-သမ္မာဒိဋ္ဌိံ ။ပ။ သမ္မာသမာဓိ။) ဟု ဟောတော်မူသည့်အတိုင်းပင် သမ္မာဒိဋ္ဌိံ စသော မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး၊ သီလ သမာဓိ ပညာသုံးပါးဖြစ်အောင် အားထုတ်ခြင်း ဟူသမျှသည် ဘယ်လိုပင် အပင်ပန်းခံ၍ အားထုတ်သော်လည်း အတ္တကိလမထာနု ယောဂ မဟုတ်၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အကျင့်လမ်းမှန်သာ ဖြစ်သည်ဟု မြဲမြံစွာ မှတ်ထားကြရမည်။

(မဟာစည်ဆရာတော်)